

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ BİLİM DALI

SUÇ VE SUÇ ÖNLEME STRATEJİLERİ DOĞRULTUSUNDA
ANKARA İLİ ÖRNEĞİNDE SUÇU ÖNLEYİCİ YAKLAŞIMLAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Ufuk ÇOŞTAN

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Rafet ÇEVİKBAŞ

Kırıkkale – 2014

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ BİLİM DALI

SUÇ VE SUÇ ÖNLEME STRATEJİLERİ DOĞRULTUSUNDA
ANKARA İLİ ÖRNEĞİNDE SUÇU ÖNLEYİCİ YAKLAŞIMLAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Ufuk ÇOŞTAN

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Rafet ÇEVİKBAŞ

Kırıkkale – 2014

ONAY

Ufuk oştan tarafından hazırlanan ‘‘Suç ve Suç nleme Stratejileri Doğrultusunda Ankara İli rneğinde Suçu nleyici Yaklaşımlar’’ başlıklı bu çalışma, tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda (oybirliği/oyçokluğu) ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Suç ve Suç Önleme Stratejileri Doğrultusunda Ankara İli Örneğinde Suçu Önleyici Yaklaşımlar” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve faydalandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak faydalanılmış olduğunu belirtir ve bunu şeref ve haysiyetimle doğrularım.

Tarih:

Adı Soyadı:

İmza:

ÖNSÖZ

Tarihte suçun olmadığı bir dönem, suçla mücadele etmemiş bir topluluk yoktur. Suç, sosyal, ekonomik, politik, fiziksel vb. birçok faktörün bir araya gelmesiyle ortaya çıkan karmaşık bir olgudur. Gelişen ve değişen dünya ile birlikte suç da şekil değiştirmekte ve suçla mücadele gün geçtikçe daha zor hale gelmektedir. Bu çalışmada, suç teorileri ile suç olgusu her yönüyle açıklanmaya çalışılmış ve suç önleme stratejileri üzerinde durulmuştur. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde Adalet Bakanlığı kaynaklarından temin edilen verilerin ışığında Türkiye'nin ve özelde Ankara ilinin suç haritası çıkarılmıştır. Çalışmanın amacı, Türkiye'nin ve Ankara ilinin suç haritasını çıkartarak, bilimsel verilerin ışığı altında örnek olarak Ankara ili özelinde suç ile mücadele konusunda katkıda bulunmaktır.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasına birçok değerli insan katkıda bulunmuştur. İlk olarak; bu tezin hazırlanma aşamasında konu seçimimden başlamak üzere çalışmamın her aşamasında değerli katkılarını ve manevi desteğini benden esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. Rafet ÇEVİKBAŞ'a teşekkür etmek istiyorum. Ayrıca vermiş olduğu katkılardan dolayı T.C. İçişleri Bakanlığı Araştırma ve Etütler Merkezi Başkanı Sn. Selim ÇAPAR'a, bende emeği geçen tüm değerli hocalarıma ve son olarak değerli katkı ve desteklerini benden esirgemeyen eşim Deniz İlke ÇOŞTAN'a teşekkür ederim.

ÖZET

ÇOŞTAN, Ufuk. Suç ve Suç Önleme Stratejileri Doğrultusunda Ankara ili Örneğinde Suçu Önleyici Yaklaşımlar, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2014.

Suç, psikolojik, ekonomik ve sosyal şartların oluşturduğu bir olgudur. Suç olgusu, psikiyatri, antropoloji, sosyoloji, ekonomi, kriminoloji, hukuk, biyoloji gibi birçok disiplinin ilgi alanına girmektedir. Suç, geçmişte olduğu gibi günümüzde de toplumun en büyük sosyal problemlerinden bir tanesi olmaya devam etmektedir. Gelişen ve değişen dünya ile birlikte suç modern toplumların en temel problemlerinden birisi olmuştur. Kentsel, ekonomik, sosyal ve teknolojik gelişmelere paralel olarak suç olgusu da zaman içerisinde değişmiş ve eskisine nazaran daha karmaşık bir yapıya bürünmüştür.

Bu çalışmanın amacı önemli bir sosyal problem olan suç olgusunu açıklamaya çalışarak, suçun toplumsal düzen üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmaya destek vermektir. Bu bağlamda, Türkiye'nin ve Ankara ilinin suç haritası çıkarılarak, bilimsel verilerin ışığı altında Ankara ili özelinde suç ile mücadele konusunda katkıda bulunulmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmada suçu önleme noktasında polisiye tedbirlerin yanı sıra, suç oluşumuna sebep olan sosyal, toplumsal, biyolojik, ekonomik, vb. unsurlar ile birlikte suç işlenmesini kolaylaştıran çevresel unsurlar tespit edilerek, suç önleme stratejilerinin ışığı altında çözüm önerileri geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda, devletin resmi güvenlik güçlerinin alması gereken tedbirlere ek olarak, yerel yönetimlerin, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ve son noktada da bireylerin suça karşı alması gereken tedbirler üzerinde durulmuştur.

Anahtar Sözcükler:

1. Suç.
2. Suç Teorileri.
3. Suç Önleme Stratejileri.
4. Ankara'da Suç.
5. Türkiye'de Suç.

ABSTRACT

ÇOŞTAN, Ufuk. Crime Prevention Approaches in the Case of Ankara in Line with Crime and Crime Prevention Strategies, M. Sc. Thesis, Kırıkkale 2014.

Crime is a phenomenon which is created by psychological, economic and social conditions. Crime phenomenon is related to many disciplines such as psychiatry, anthropology, sociology, economics, criminology, law and biology. Crime, continues to be one of the most important social problems of the society contemporarily as it was in the past.

Along with the developing and changing world, crime has been one of the most fundamental problems of modern societies. In line with the urban, economic, social, and technological developments, crime phenomenon as also changed in the course of time and has become much more complex than before.

The purpose of this study is to explain crime which is a social problem and to provide support to reduce its negative effects on the social order. In this context, by mapping Turkey's and Ankara's crime maps, it is aimed to contribute crime prevention strategies in Ankara in the light of scientific data.

In this study as well as policing measures, factors which cause crime such as social, biological, economic etc. and environmental elements that facilitate committing a crime, are determined and resolution advisories are tried to be generated, in the light of crime prevention strategies. In this context, in addition to necessary measures which should be taken by the state's official security forces, measures which should be taken by local governments, relevant public institutions and organizations and also by individuals are elaborated thoroughly.

Key Words:

1. Crime.
2. Theories of Crime.
3. Crime Prevention Strategies.
4. Crime in Ankara.
5. Crime in Turkey.

SİMGELER VE KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
CHEERS	Community, Harm, Expectation, Recurring, Events, and Similarities (Toplum; Zarar; Beklenti; Yinelenen, Olaylar ve Benzerlik)
COMPSTAT	Computer Statistics (Bilgisayar karşılaştırmalı istatistik)
ED.	Editör
MOBESE	Mobil Elektronik Sistem Entegrasyonu
POP	Problem Odaklı Polislik
PP.	Sayfa
S.	Sayfa
TAMÜD	Tarama, Analiz, Müdahale, Değerlendirme
TCK	Türk Ceza Kanunu
TDP	Toplum Destekli Polislik
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
VD.	Ve Diğerleri

ŞEKİLLER, TABLOLAR VE GRAFİKLER LİSTESİ

Şekil 1: Klasik Okula Göre Suçun Nedenleri	12
Şekil 2: Rutin Aktiviteler Teorisine Göre Suç Mekanizması	20
Şekil 3: Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi	35
Şekil 4: Problem Analiz Üçgeni	51
Şekil 5: Ankara Suç Haritası	134
Tablo 1: Suçun Özelliğine Göre Caydırıcı Etkideki Değişim	16
Tablo 2: Suçlunun Özelliğine Göre Caydırıcı Etkideki Değişim	17
Tablo 3: Durumsal Suç Önleminin 25 Tekniği	45
Tablo 4: Temel Göstergelerle Ankara	83-84
Tablo 5: Ankara İlçe Nüfusları.....	85
Tablo 6: Bazı İllerin Yıllara Göre Suç Oranları.....	87
Tablo 7: 2006-2012 Dönemi Malvarlığına Karşı Suçların İlçelere Dağılımı (Ankara)	95
Tablo 8: 2006-2012 Dönemi Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçların İlçelere Dağılımı (Ankara)	98
Tablo 9: 2006-2012 Dönemi Hürriyete Karşı Suçların İlçelere Dağılımı (Ankara)	101
Tablo 10: 2006-2012 Dönemi Hayata Karşı Suçların İlçelere Dağılımı (Ankara)	104
Tablo 11: 2006-2012 Dönemi Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçların İlçelere Dağılımı (Ankara)	107
Tablo 12: 2006-2012 Dönemi Şerefe Karşı Suçların İlçelere Dağılımı (Ankara) ...	110
Tablo 13: 2006-2012 Dönemi Kamu Sağlığına Karşı Suçların İlçelere Dağılımı (Ankara)	116
Tablo 14: 2006-2012 Dönemi Kamu Güvenine Karşı Suçların İlçelere Dağılımı (Ankara)	119
Tablo 15: 2006-2012 Dönemi Kamu İdaresinin Güvenirliğine ve İşleyişine Karşı Suçların İlçelere Dağılımı (Ankara)	125
Tablo 16: 2006-2012 Dönemi Adliyeye Karşı Suçların İlçelere Dağılımı (Ankara)	128

Grafik 1: 1998-2012 Dönemi Suç Dağılımı (Türkiye)	56
Grafik 2: 1998-2012 Dönemi TCK Uyarınca Açılan Ceza Davaları (Türkiye).....	57
Grafik 3: Genel Nüfus Sayımlarında Yıllara Göre Türkiye Nüfusu	58
Grafik 4: 2006-2012 Dönemi Uluslararası Suç Davalarının Diğer Ceza Davalarına Oranı (Türkiye)	59
Grafik 5: 2006-2012 Dönemi Uluslararası Suç Davaları (Türkiye)	61
Grafik 6: 2006-2012 Dönemi Uluslararası Suç Sanıklarının Cinsiyet Dağılımı (Türkiye)	61
Grafik 7: 1998-2012 Dönemi Kişilere Karşı Suç Davalarının Diğer Ceza Davalarına Oranı (Türkiye)	62
Grafik 8: 1998-2012 Dönemi Kişilere Karşı Suç Davaları (Türkiye)	63
Grafik 9: 1998-2012 Dönemi Malvarlığına Karşı Suç Davaları (Türkiye)	64
Grafik 10: 1998-2012 Dönemi Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suç Davaları (Türkiye)	66
Grafik 11: 1998-2012 Dönemi Hürriyete Karşı Suç Davaları (Türkiye)	67
Grafik 12: 1998-2012 Dönemi Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suç Davaları (Türkiye)	68
Grafik 13: 1998-2012 Dönemi Hayata Karşı Suç Davaları (Türkiye)	69
Grafik 14: 1998-2012 Dönemi Kişilere Karşı Suç Sanıklarının Cinsiyet Dağılımı (Türkiye)	70
Grafik 15: 1998-2012 Dönemi Topluma Karşı Suç Davalarının Diğer Ceza Davalarına Oranı (Türkiye)	71
Grafik 16: 1998-2012 Dönemi Topluma Karşı Suç Davaları (Türkiye)	72
Grafik 17: 1998-2012 Dönemi Kamu Sağlığına Karşı Suç Davaları (Türkiye)	73
Grafik 18: 1998-2012 Dönemi Kamu Güvenine Karşı Suç Davaları (Türkiye)	74
Grafik 19: 1998-2012 Dönemi Topluma Karşı Suç Sanıklarının Cinsiyet Dağılımı (Türkiye)	75
Grafik 20: 1998-2012 Dönemi Millete ve Devlete Karşı Suç Davalarının Diğer Ceza Davalarına Oranı (Türkiye)	76
Grafik 21: 1998-2012 Dönemi Millete ve Devlete Karşı Suç Davaları (Türkiye) ...	77
Grafik 22: 1998-2012 Dönemi Kamu İdaresinin Güvenirliğine ve İşleyişine Karşı Suç Davaları (Türkiye)	78

Grafik 23: 1998-2012 Dönemi Millete ve Devlete Karşı Suç Sanıklarının Cinsiyet Dağılımı (Türkiye)	79
Grafik 24: 1998-2012 Dönemi Tüm Suç Tiplerinin Yıllara Göre Artışı (Türkiye) ...	80
Grafik 25: Ankara İlinin Yıllara Göre Nüfus Değişimi	82
Grafik 26: 1998-2012 Dönemi TCK Uyarınca Açılan Ceza Davaları (Ankara)	86
Grafik 27: 1998-2012 Dönemi Suç Dağılımı (Ankara)	88
Grafik 28: 2006-2012 Dönemi Uluslararası Suç Davalarının Diğer Ceza Davalarına Oranı (Ankara)	89
Grafik 29: 2006-2012 Dönemi Uluslararası Suç Davaları (Ankara)	90
Grafik 30: 2006-2012 Dönemi Uluslararası Suç Sanıklarının Cinsiyet Dağılımı (Ankara)	91
Grafik 31: 1998-2012 Dönemi Kişilere Karşı Suç Davalarının Diğer Ceza Davalarına Oranı (Ankara)	92
Grafik 32: 1998-2012 Dönemi Kişilere Suç Davaları (Ankara)	93
Grafik 33: 2006-2012 Dönemi Malvarlığına Karşı Suç Davaları (Ankara)	94
Grafik 34: 2006-2012 Dönemi Malvarlığına Karşı Suçların İlçe Nüfuslarına Oranları (Ankara)	96
Grafik 35: 2006-2012 Dönemi Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suç Davaları (Ankara)	97
Grafik 36: 2006-2012 Dönemi Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçların İlçe Nüfuslarına Oranları (Ankara)	99
Grafik 37: 2006-2012 Dönemi Hürriyete Karşı Suç Davaları (Ankara)	100
Grafik 38: 2006-2012 Dönemi Hürriyete Karşı Suçların İlçe Nüfuslarına Oranları (Ankara).....	102
Grafik 39: 2006-2012 Dönemi Hayata Karşı Suç Davaları (Ankara)	103
Grafik 40: 2006-2012 Dönemi Hayata Karşı Suçların İlçe Nüfuslarına Oranları (Ankara)	105
Grafik 41: 2006-2012 Dönemi Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suç Davaları (Ankara).....	106
Grafik 42: 2006-2012 Dönemi Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçların İlçe Nüfuslarına Oranları (Ankara)	108

Grafik 43: 2006-2012 Dönemi Şerefe Karşı Suç Davaları (Ankara)	109
Grafik 44: 2006-2012 Dönemi Şerefe Karşı Suçların İlçe Nüfuslarına Oranları (Ankara)	111
Grafik 45: 1998-2012 Dönemi Kişilere Karşı Suç Sanıklarının Cinsiyet Dağılımı (Ankara)	112
Grafik 46: 1998-2012 Dönemi Topluma Karşı Suç Davalarının Diğer Ceza Davalarına Oranı (Ankara)	113
Grafik 47: 1998-2012 Dönemi Topluma Karşı Suç Davaları (Ankara)	114
Grafik 48: 2006-2012 Dönemi Kamu Sağlığına Karşı Suç Davaları (Ankara)	115
Grafik 49: 2006-2012 Dönemi Kamu Sağlığına Karşı Suçların İlçe Nüfuslarına Oranları (Ankara)	117
Grafik 50: 2006-2012 Dönemi Kamu Güvenine Karşı Suç Davaları (Ankara)	118
Grafik 51: 2006-2012 Dönemi Kamu Güvenine Karşı Suçların İlçe Nüfuslarına Oranları (Ankara)	120
Grafik 52: 1998-2012 Dönemi Topluma Karşı Suç Sanıklarının Cinsiyet Dağılımı (Ankara).....	121
Grafik 53: 1998-2012 Dönemi Millete ve Devlete Karşı Suç Davalarının Diğer Ceza Davalarına Oranı (Ankara)	122
Grafik 54: 1998-2012 Dönemi Millete ve Devlete Karşı Suç Davaları (Ankara) ...	123
Grafik 55: 2006-2012 Dönemi Kamu İdaresinin Güvenirliğine ve İşleyişine Karşı Suç Davaları (Ankara)	124
Grafik 56: 2006-2012 Dönemi Kamu İdaresinin Güvenirliğine ve İşleyişine Karşı Suçların İlçe Nüfuslarına Oranları (Ankara)	126
Grafik 57: 2006-2012 Dönemi Adliyeye Karşı Suç Davaları (Ankara)	127
Grafik 58: 2006-2012 Dönemi Adliyeye Karşı Suçların İlçe Nüfuslarına Oranları (Ankara)	129
Grafik 59: 1998-2012 Dönemi Millete ve Devlete Karşı Suç Sanıklarının Cinsiyet Dağılımı (Ankara)	130

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
SİMGELER VE KISALTMALAR	IV
ŞEKİLLER	V
TABLOLAR	V
GRAFİKLER	VI
İÇİNDEKİLER	IX
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. SUÇ OLGUSU	3
1.1. SUÇUN TANIMI VE KAPSAMI	3
1.2. SUÇ BİLİMİ	8
2. SUÇ TEORİLERİ	10
2.1. KLASİK OKUL	11
2.1.1. Rasyonel Tercih Teorisi	13
2.1.2. Caydırıcılık Teorisi	15
2.2. NEO-KLASİK OKUL	19
2.2.1. Rutin Aktiviteler Teorisi	19
2.3. POZİTİVİST OKUL	21
2.3.1. Biyolojik Suç Teorileri	22
2.3.2. Psikolojik Suç Teorileri	24
2.3.3. Sosyal Düzensizlik Teorisi	26
2.3.4. Öğrenme Teorileri	27
2.3.5. Kontrol Teorileri	28
2.3.6. Anomi ve Gerilim Teorileri	29
2.3.7. Alt Kültür Teorileri	31
2.4. GELENEKSEL SUÇ TEORİLERİNE ALTERNATİF OLARAK GELİŞTİRİLEN SUÇ TEORİLERİ	32

2.4.1. Damgalama Teorisi	32
2.4.2. Çatışma ve Güç Eksenli Suç Teorileri	33

İKİNCİ BÖLÜM

3. SUÇ ÖNLEME STRATEJİLERİ	34
3.1. KIRIK CAMLAR TEORİSİ İLE SUÇ ÖNLEME	37
3.2. RUTİN AKTİVİTELER TEORİSİ İLE SUÇ ÖNLEME	40
3.3. DURUMSAL SUÇ ÖNLEME TEORİSİ İLE SUÇ ÖNLEME	42
3.4. TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK MODELİ İLE SUÇ ÖNLEME	48
3.5. PROBLEM ODAKLI POLİSLİK TEORİSİ İLE SUÇ ÖNLEME	50

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

4. TÜRKİYE’NİN SUÇ HARİTASI	54
4.1. ULUSLARARASI SUÇLAR	59
4.2. KİŞİLERE KARŞI SUÇLAR	62
4.3. TOPLUMA KARŞI SUÇLAR	71
4.4. MİLLETE VE DEVLETE KARŞI SUÇLAR	76

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

5. ANKARA İLİNİN SUÇ HARİTASI	82
5.1. ULUSLARARASI SUÇLAR	89
5.2. KİŞİLERE KARŞI SUÇLAR	92
5.3. TOPLUMA KARŞI SUÇLAR	113
5.4. MİLLETE VE DEVLETE KARŞI SUÇLAR	122

SONUÇ VE ÖNERİLER	135
-------------------------	-----

KAYNAKÇA	142
----------------	-----

GİRİŞ

Suç, insanlık tarihiyle birlikte ortaya çıkan, toplumsal yapıyı ve düzeni sürekli tehdit eden bir olgudur. Sosyal bir uyumsuzluk ve ahenksizlik göstergesi olan suç olgusu değişen ve gelişen dünya ile birlikte şekil değiştirerek her geçen gün daha karmaşık bir hale gelmektedir. Birçok disiplinin ilgi alanına giren ve bireylerin günlük yaşantılarını doğrudan etkileyen suç olgusu günümüz toplumlarının en büyük problemlerindendir.

Ülkeler kalkınmalarını devam ettirebilmek, toplumsal huzur ve güveni sağlayabilmek için suç olgusu ile yoğun bir şekilde mücadele etmektedirler. Dünya geneline paralel olarak kentsel dokunun, kültürün ve sosyo-ekonomik yapının çeşitlilik arz ettiği Türkiye’de de suç sayısı gün geçtikçe artmakta ve suç olgusu gelişen teknoloji ile birlikte şekil değiştirerek mücadele etmesi daha zor bir hal almaktadır. 2000 yılında Türkiye toplamında 512.091 olan suç sayısı, 2012 yılına gelindiğinde % 425 oranında artarak 2.686.906 olmuştur. Aynı dönemdeki nüfus artışı incelendiğinde ise 2000 yılında 67.804.543 kişi olan Türkiye nüfusunun, 2012 yılında % 12’lik bir artışla 75.627.384 kişi olduğu görülmüştür (http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059).

Türkiye’deki suç oranlarında yaşanan hızlı artış sonucu toplumsal yapı zarar görmeye birlikte ülke güvenliği, ekonomik, sosyal, siyasi istikrar sekteye uğramakta ve ülke kalkınması yavaşlamaktadır. Suç sayılarında yaşanan artışa paralel olarak, eğitime, sağlığa, sanayiye vb. alanlara harcanması gereken milli servetten ayrılan pay azalmaktadır. Bu nedenle suç olgusu sadece sosyal yapıyı ve düzeni tehdit etmemekte aynı zamanda ülke ekonomisine ve refah seviyesine de büyük zarar vermektedir.

Türkiye genelinde kentlerin yoğun nüfusu ve kültürel farklılığı, düzensiz bir kent gelişimini beraberinde getirmekte, farklı kimliklerin bir arada yaşamasının yarattığı karışıklık ve değişim ile birlikte suç ortaya çıkmaktadır. Kentleşmenin yarattığı kültür değişimi ve göç nedeniyle toplumdan dışlanmış insanların ekonomik durumunu iyileştirme aracının suç işlemek olması yüksek suç oranlarına yol açmakta, bu durum ise yaşam kalitesini ve ekonomiyi etkilemektedir.

Şehirler kalabalık ve heterojen nüfus yapısı, yabancılaşma ve zayıflayan sosyal denetim mekanizmalarının yanı sıra sahip oldukları ekonomik değerler nedeniyle suç işlenmesi için ideal mekânlardır. Bu nedenle tarih boyunca şehirler suç ile birlikte anılmış, suç özellikle büyük şehirlerin ve metropollerin değişmez bir sorunu olmuştur. Günümüzde de bu sorun halen sürmektedir. Ayrıca, gelir dağılımındaki artan adaletsizlik, azalan toplumsal denetim, suçların artan çeşitliliği şehirlerin güvenlik sorununu farklı seviyelere taşımakta, sorunun ciddiyetini artırmaktadır. Günümüzde suça maruz kalma korkusu ve güvenlik kaygısı şehirlerde hayat kalitesini düşürmektedir.

Bu çalışmanın odak noktası olan Ankara ili, Türkiye'nin en kalabalık 2. şehri ve aynı zamanda başkentidir. Kırsaldan kente göçün arttığı günümüzde, Ankara da bu artıştan etkilenecek çarpık kentleşme sorunuyla karşı karşıya kalmıştır. Çarpık kentleşmenin beraberinde getirdiği sosyal, psikolojik ve ekonomik problemler Ankara'da yaşanan suç artışında belirleyici olmuştur. Söz konusu faktörlerin yanında, suç oluşumuna neden olan çevresel, sosyolojik, psikolojik ve benzeri birçok etken bulunmaktadır. Suç oranlarındaki artışın düşürülmesi ve Ankara'nın daha yaşanabilir bir kent olması için suç olgusuna karşı hem toplumsal hem bireysel hem de mekân ile ilgili faktörlerin göz önüne alındığı bütünsel bir yaklaşımın gerekliliği kuşkusuzdur. Bu çalışma ile Ankara'da yaşanan suç artışı literatürdeki suç teorileri kapsamında gerek şehir geneli gerekse ilçeler bazında ortaya konulmuş ve suç önleme stratejileri göz önünde bulundurularak suç artışını önlemeye yönelik tedbirler geliştirilmeye çalışılmıştır.

Beş bölümden oluşan bu çalışmada, suçlu davranışının sebepleri açıklanmaya çalışılarak, Türkiye ve Ankara ili özelinde 1998-2012 yılları arasında meydana gelen suçların tipleri, oluş yerleri, yoğunluk bölgeleri tespit edilmiş ve suça karşı alınabilecek tedbirler ortaya konulmuştur.

Birinci bölümde, suç kavramı ve kapsamı incelenmiştir. Suç, farklı disiplinler ve farklı yaklaşımlar ile açıklandıktan sonra konusu suç bilimi olan kriminoloji hakkında bilgi verilmiştir.

İkinci bölümde, suç ve suçluluğu formüle edip açıklamak için ortaya atılan iki yüzden fazla suç teorisi arasından en çok kabul gören Klasik Okul, Neo-Klasik Okul, Pozitivist Okul ve Geleneksel Suç Teorilerine Alternatif Olarak Geliştirilen Suç Teorileri incelenmiştir.

Üçüncü bölümde, suçu önleme çabaları neticesinde ortaya çıkan suç önleme modellerinden en çok kabul gören Kırık Camlar Teorisi, Rutin Aktiviteler Teorisi, Durumsal Suç Önleme Teorisi, Toplum Destekli Polislik Modeli ve Problem Odaklı Polislik Teorisi incelenmiştir.

Dördüncü bölümde, Adalet Bakanlığında temin edilen verilerin ışığı altında Türkiye'nin 1998-2012 dönemine ilişkin suç istatistikleri çıkarılmıştır.

Beşinci bölümde, Adalet Bakanlığında temin edilen verilerin ışığı altında Ankara ilinin 1998-2012 dönemi suç istatistikleri çıkartılmıştır.

Genel değerlendirme ve sonuç bölümünde ise Ankara ilinin suç istatistikleri değerlendirilerek çözüm önerileri geliştirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

SUÇ OLGUSU

Suçun bulunmadığı bir toplum tasvir etmek imkânsızdır. Sosyal bir varlık olması sebebiyle topluluk içerisinde yaşayan insan, doğası gereği suç işlemeye eğilimlidir. Bu yüzden suçluluk normaldir. Tarih boyunca var olmuş bütün toplumlar suç olgusuna karşı çeşitli önlemler almışlardır. Suçla mücadele konusunda üzerinde durulması gereken temel konu öncelikle suç olgusunun sebepleridir.

1.1. SUÇUN TANIMI VE KAPSAMI

İnsan tek başına kendi kendine yeterli olmayan bir varlıktır. Aristoteles'in de belirttiği gibi, kişi tek başına mutlu olamaz, çünkü insan doğuştan “zoon politikon”, yani toplumsal ve siyasal bir hayvandır. İnsana mutluluk verecek aklın eylemi de ancak bir topluluk içindeki eylemdir (Şenel, 2002: 168). Bu düşüncenin ışığı altında, insan yaşamını toplumsal yaşamdan soyutlamak mümkün değildir.

Öte yandan insan, kendi doğasında bulunan isteme ve kendi çıkarını düşünme dürtüsü gereği, her şeyin en iyisine sahip olmak ister. Bu uğurda elinden gelen çabayı sarf etmekten kaçınmadığı gibi, önüne çıkacak engelleri aşmak ve isteğine en kısa yoldan sahip olmak için başkalarını da kullanmaktan, onların hak ve hukuklarına tecavüz etmekten çekinmez. Bütün toplumlarda birey, doğasından kaynaklanan dürtüyle, arzu ve isteklerini gerçekleştirmeye çalışırken, mensubu olduğu toplumun ortak çıkarları ile zaman zaman çelişmektedir (Sargın ve Temurçin, 2011: 13). Başka bir ifadeyle bireyin özgürlüğü ile toplumun çıkarları çatışmaktadır. Bu ise, toplumda kargaşa ve düzensizliğin meydana gelmesine ve sonuçta da toplumsal yaşantının sarsılmasına ve/veya yıkılmasına sebep olur. Bu nedenle toplumsal yaşantıyı düzenleyerek, bireylerin hak ve hürriyetlerini teminat altına alacak kural ve kanunların ve bunları uygulayacak bir yönetimin varlığı gerekmektedir. Modern hukuk kurallarının olmadığı çağlarda bile toplum içi ilişkileri düzenleyen kurallar bulunmaktadır. “Roma hukukçularının dile getirdiği bir özdeyiş, ‘Ubi societas ibi ius’- Nerede toplum varsa orada hukuk da vardır- bir yandan toplumların hukuksuz olmadığını dile getirirken diğer yandan hukukun istenir, arzu edilir bir kurum olduğunu da ifade eder” (Uzun, 2013: 18).

Kurallar, çeşitli durumlarda neyin nasıl yapılması gerektiğini belirten ifadelerdir. İnsan davranışını yönlendiren kuralların tür ve sayısı, toplumsal ilişkilerin karmaşıklığı ve çeşitliliği ile doğru orantılıdır.

“Toplum içinde sürdürülen yaşam, çeşitli kurallara muhatap olma anlamına gelir. İçinde yaşanılan toplumun ahlaki yargıları, gelenekleri, siyasi iktidarın koyduğu kurallar, toplum içindeki daha küçük grupların çeşitli insan davranışlarına yönelik kuralları –söz gelimi görgü kuralları, meslek kuralları, moda kuralları- bütün toplumlarda varlığını gözlemlediğimiz din kuralları ve benzerleri, neredeyse insan eylemlerinin her türünü konu edinmeye ve yönlendirmeye çalışır” (Uzun, 2013: 4). Hukuk, din ve ahlak kuralları toplumsal hayatta bireyler arası ilişkileri düzenleyen genel anlamda aynı içeriğe sahip olmakla birlikte, yaptırımları açısından farklılaşan üç temel davranış kuralıdır. Toplumsal yaşamda görülen davranışları bu kurallardan biri düzenleyebileceği gibi ikisi ya da üçü de düzenleyebilir. Örneğin, çoğu toplumda hırsızlık yapmak din, ahlak ve hukuk kurallarına göre yasaktır (Kaplan, 2005: 383). Bununla birlikte, bir ahlak kuralına uymamakla ortaya çıkan yaptırım kişinin diğer insanlar tarafından ayıplanması, kınanması hatta dışlanması iken, bir din kuralına aykırı davranıldığı takdirde karşılaşılabilecek yaptırım bu dünyada diğer din mensuplarınca dışlanmak ve öte dünyada ceza çekmektir. Diğer yandan, bir kuralın hukuk kuralı olması, ilgili kuralın siyasal iktidar tarafından çıkarıldığını ifade etmektedir. Bu nedenle devletin zor kullanma gücü, hukuk kurallarının yaptırımları şeklinde ortaya çıkar ve söz konusu güç, aykırı davranılan kuralın türü, hukuka aykırılığının gerçekleşme tarzı ve yaptırıma maruz kalan bireyin aleyhine verilen karara uyup uymamasına göre farklı derecelerde ortaya çıkmaktadır. Bir hukuk kuralının ihlali nedeniyle ortaya çıkan yaptırım cebri icra, tazminat, bazı haklardan mahrum kalma (ceza) veya eylem sonucu elde edilmesi beklenen sonucun yok sayılması (geçersizlik) olabilir.

Başka bir deyişle din, ahlak, örf adet vb. kurallara uyulmadığında ayıplama, kınama, sosyal ilişkilerde azalma veya tamamen ortadan kalkma gibi yaptırımlar ortaya çıkarken, hukuk kurallarına uyulmadığında hapis, parasal yaptırımlar gibi daha önceden her suç için ayrı ayrı belirlenmiş cezalar uygulanmaktadır (Bal, 2003: 179). Hukuk kurallarının yazılı oluşu ve suçları kesin çizgilerle tanımlamasıyla birlikte suç daha belirgin bir şekle bürünmüş ve suç olgusuyla ilgili olarak yeni

müesseseler ortaya çıkmıştır (Aycan, 1991: 31). Bu müesseselere mahkemeler, hapisaneler, güvenlikten sorumlu kurumlar vb. örnek gösterilebilir.

Öte yandan, din ve ahlak kuralları toplum düzenini sağlamak için gerekli olmasına karşın yetersiz kalmaktadır. Hukuk kuralları bu yetersizliğe bir cevap olarak ortaya çıkmıştır. “Hukukun istenir, arzu edilir bir kurum olmasının nedeni, hukuksuz bir toplumun ünlü siyaset felsefecisi Thomas Hobbes’un deyimiyle, ‘herkesin herkese karşı savaş içerisinde olduğu’ bir toplum olacağına duyulan inançtır şeklindeki açıklamasıdır” (Uzun, 2013: 19). Modern hukuk kuralları yazılı ve herkesin bilebileceği niteliktedir. Neyin suç neyin suç olmadığı açıkça tanımlanmıştır. Kanunları ihlal edenler, devlet eliyle yine aynı kanunlarda daha önceden belirlenmiş cezalara maruz kalmaktadır. Hukuk kurallarının temel işlevi, toplum içerisindeki düzeni korumak, bireylerin belirli sınırlar içerisinde özgürce yaşamalarını sağlamak ve her bireyin güvenliğini sağlayarak toplum güvenliğini korumaktır.

“Suç bir insan davranışıdır, ancak suç olarak tanımlanan davranışlar gerçekleştirildiklerinde toplumsal barışı tehdit ederler. Dolayısıyla toplumsal yaşamın barışçı bir biçimde sürdürülebilmesi için hangi davranışların yapılması hangi davranışların yapılmaması gerektiğinin belirlenmesi gerekir” (Gönenç, 2013: 213) Suç tarihi, insanlık tarihi ile başlayan ve insanoğlu var oldukça da devam edecek olan bir olgudur. Değişen ve gelişen dünya ile birlikte suç kavramı da sürekli gelişerek her geçen gün daha karmaşık bir hal almıştır. Toplumsal bir olay olan suç tek bir disiplinle açıklanabilecek bir kavram değildir. Suçun hukuksal, psikolojik, sosyolojik, kriminolojik, ekonomik, vb. birçok boyutu bulunmaktadır (Ataç ve Gürbüz, 2009: 29). Birçok disiplin suça farklı açılardan yaklaşmış ve farklı tanımlamalar yapmıştır.

Hukuki açıdan suç, kanun koyucu tarafından daha önceden belirlenmiş ve ceza öngörölmüş fiil olup, topluma veya özelde bireylere zarar veren ya da tehlikeli olan eylem, tavır, davranış ve harekettir (Araştırma ve Etütler Merkezi, 2003: 4, Dönmezer, 1994: 48). Suçun sonucunda birey cezalandırılır. Hukukun temel amaçları toplum içerisinde belirli bir düzen oluşturarak bu düzeni sağlamak, toplumsal ihtiyaçları karşılamak, toplum içerisinde herkese eşit oranda hak sağlamak, toplumsal güvenliği ve adaleti sağlamak olarak sayılabilmektedir (Burkay, 2008: 5).

Siyasal bakış açısından suç, devleti yöneten iktidarın, siyasi gücün kanun dışı olarak etiketlediği davranışlardır. Bu bakış açısına göre neyin suç sayılıp sayılmayacağına siyasi güç karar vermektedir (Sargın ve Temurçin, 2011: 16). Aynı fiil bir siyasi iktidar tarafından suç sayılırken başka bir siyasi iktidar tarafından suç olmaktan çıkartılabilmektedir. Zina olayı bu duruma verilebilecek en güzel örneklerden birisidir. Ülkemizde uzun yıllar boyunca suç olarak tanımlanan zina, 2004 yılında yapılan bir değişiklikle suç olmaktan çıkartılmıştır.

Sosyolojik bakış açısından suç, toplumun huzur ve güven içerisinde yaşamını sürdürebilmesi için bastırılması gereken anti sosyal davranıştır (Sargın ve Temurçin, 2011: 16). Sosyolojik alanda birçok teori suçu açıklamaya çalışmıştır. Sosyolojik olarak suç davranışı normaldir ve her zaman olacaktır. Sosyoloji bilimi suçun nedenlerini araştırarak suç önlemeye yönelik teoriler geliştirmektedir.

Psikolojik olarak suç ise davranışsal bir bozukluktur. Sosyal uyumsuzluğun bir şekli olan suç, sosyal düzen için zararlıdır (Sargın ve Temurçin, 2011: 16). Psikolojik alanda, adli psikoloji bölümü suç olgusunun sebeplerini inceleyen ve suç önlemeye yönelik çalışmalar yürüten bir daldır. Adli psikologların yaptıkları bazı çalışmalara göre suç işleyen insanlarda kişilik bozuklukları tespit edilmiş olup, bu bozuklukları tedavi edilmesi gerekmektedir.

Son olarak kriminologlar ise suçu, çok sayıda faktörden etkilendiğini kabul etmekle birlikte, iradi insan eylemi olarak tanımlamaktadır.

Ayrıca suç durağan bir olgu değildir. Günümüzde suç olarak değerlendirilen bazı davranışlar gelecekte doğal ve gerekli olarak algılanabilecektir (Bal, 2003, 180).

Diğer yandan, bazı toplumlarda suç olarak kabul edilen eylemler başka toplumlarda suç olarak kabul edilmeyebilmektedir. Örneğin, günümüzde eşcinsellik çoğu ülkede bir suç olarak kabul edilmezken, İran'da eşcinsel olmanın cezası ölümdür (Marsh, 1999: 657).

Günümüz batı adalet sisteminde suç, klasik okul düşüncelerinden kişinin rasyonel bir tercihi olarak tanımlanmıştır (Dolu, 2009b: 112). İleride ayrıntılı olarak izah edilecek olmasına rağmen kısaca bahsetmek gerekirse bu teoriye göre birey suçu bir fayda zarar hesabı sonucu işlemektedir ve yeteri kadar ağır ve caydırıcı cezalarla suç önlenmektedir.

Günümüzde eskiye nazaran toplumsal değişim ve teknolojik gelişmeler çok daha hızlıdır. Yaşanan bu gelişmelere paralel olarak suç da modern hayatın bir parçası olmuş, gelişerek karmaşıklaşmış ve giderek büyüyen bir problem haline gelmiştir (Dolu, 2012a: 37). İşsizlik, yoksulluk, gelir dağılımındaki adaletsizlik, eğitim seviyesi, köyden kente göç vb. birçok faktör de suçun artışına etki etmiştir (Durusoy, Köse ve Karadeniz, 2008: 172).

1.2. SUÇ BİLİMİ

Suç tarihi insanlık tarihi kadar eskidir. Bilindiği kadarıyla Kabil'in Habil'i öldürmesi ile başlayan suç tarihi, insanlık geliştikçe gelişmiş ve günümüze kadar gelmiştir (Polat, 2004: 31).

Kriminoloji veya suç bilimi kanunların yapılışlarını, ihlallerini ve kanun ihlalleri sonucu ortaya çıkan tepkileri araştıran bir bilim dalıdır (Sutherland ve Cressey, 1978: 3). Kriminoloji bilimi suçun sebeplerini araştırmak, suçun önlenmesine olanak sağlamaktadır (Soyaslan, 1998: 30). Kriminoloji, insanları suç işlemeye sevk eden sebepleri ve suç işlenmesine katkı sağlayan faktörleri araştırmak suç önleme odaklı çalışan bir bilim dalıdır. Kriminoloji bilimi çalışmalarını yaparken psikoloji, coğrafya, tıp, şehir planlama, mimarlık, ekonomi vb. birçok bilim dalından yararlanmaktadır (Clarke ve Eck, 2007: 32). Suç bilimi olan kriminolojinin ilgi alanları şu başlıklar altında toplanmaktadır (Dolu, 2012a: 39):

- ✓ Kanunların yapılış ve uygulanışları,
- ✓ Suç işleme kalıpları,
- ✓ Suç ve suçluluğun nedenleri,
- ✓ Suça karşı gösterilen toplumsal tepkiler,
- ✓ Ceza ve adalet sistemi,
- ✓ Suçluların gözaltına alınmaları ile ıslah edilme çalışmaları arasında geçen süreç.

Kriminoloji bilimi teorik ve deneysel çalışmaları ile ceza ve adalet sistemlerinin en büyük yardımcısıdır. Kriminoloji biliminin bilinen anlamda ilk ortaya çıkışı Beccaria ve Lombroso'nun çalışmaları sonucu olmuştur (Dolu, 2012b:

3). Kriminolojik alışmalar ilk olarak suç ve suçluluğun ölçümü üzerine yapılmıştır. Kriminoloji suç ve suçluluğu ölçerken resmi istatistikler, polis kayıtları, mahkeme kayıtları, hapishane kayıtları, fail itiraf anketleri, suç mağduriyet araştırmaları gibi yöntemler kullanmaktadır. Suç ve suçluluğun ölçümünden sonra kriminoloji bilimi suç ve suçun nedenlerine ilişkin çalışmalar üzerinde yoğunlaşmış ve suç teorileri ortaya çıkmıştır (Dolu, 2012b: 4-7).

2. SUÇ TEORİLERİ

Suç ve suçluluğu formüle edip açıklamak için biyoloji, psikiyatri, ekonomi, psikoloji, hukuk, antropoloji, sosyoloji vb. birçok disiplin çok sayıda teori geliştirmiştir. Suç teorilerinin çok sayıda olmasının sebebi suç olgusunun ve suçlu profillerinin karmaşıklığıdır. “Diğer bir ifade ile gerek çok sayıda suç türünün olması (hırsızlık, tecavüz, zimmete para geçirme, adam öldürme, dolandırıcılık, rüşvet, gasp vb.), gerek suçlulukla ilintili çok sayıda değişkenlerin var olması (yoksulluk, işsizlik, eşitsizlik, suçlu akran grubu, sorunlu aile yapısı, göç, alkol ve uyuşturucu, yerleşim yerinin özelliği, kültür, formel ve enformel denetim unsurlarının zayıflığı, damgalanma vb.) ve gerekse de suç işleyenlerin sahip olduğu bireysel özelliklerinin (yaş durumları, medeni durumları, mesleki yapıları, sosyalleşme biçimleri, cinsiyet durumu vb.) farklılık arz etmesi gibi nedenler, suç olgusunun çok perspektifli açıklamasını gerekli kılmıştır” (Kızmaz, 2005a: 150). Suç olgusunun karmaşık yapısına sosyal, ekonomik, toplumsal, kültürel ve çevresel faktörlerin de dâhil olmasıyla birlikte suçu açıklamaya yönelik teoriler giderek genişlemiş ve suç birçok disiplinin ilgi alanına girmiştir (Doğan ve Sevinç, 2011: 28). Yaşanan gelişmelerin ışığı altında suç olgusu biyoloji, psikiyatri, ekonomi, psikoloji, hukuk, antropoloji, sosyoloji vb. gibi çok sayıda disiplinin ele alıp incelediği bir konu haline gelmiştir.

Suçlu açıklamaya yönelik teoriler suç kadar eskidir. Tarihte bilinen ilk suç teorisi, eski çağlarda, mağarasına giren hırsız tarafından sopası çalınan insanın kendi kendisine “Niçin benim sopam?” “Neden ben?” diye sormasına kadar eskiye dayanmaktadır (Sezer, 2010: 5). Günümüze kadar iki yüzden fazla suç teorisi geliştirilmiştir. Geliştirilen iki yüzden fazla suç teorisi farklı bakış açılarıyla suç ve suçluluğu açıklamaya çalışmıştır. Örneğin Klasik Suç Teorisi bireyin rasyonel bir tercih olarak suç işlediği, Pozitivist Teoriler suçun biyolojik, psikolojik ve sosyolojik faktörlerle açıklanabileceği, Rutin Aktiviteler Teorisi suçun motive olmuş suçlu, hedef ve koruyucuların eksikliğiyle oluştuğu, Gerilim Teorisi suçun meşru fırsatların bloke edilmesiyle oluştuğu, Sosyal Kontrol Teorisi suçun bireyin toplumsal değer ve kurallara bağlılık derecesinin düşüklüğüyle oluştuğu, Sosyal Öğrenme Teorisi suçun sosyal çevreden öğrenilerek oluştuğu, Alt Kültür Teorisi suçun alt sınıfa özgü bir kavram olarak ortaya çıktığı, Damgalama Teorisi suçlu olarak etiketlenen bireylerin suç işlemeye devam ettiği, Çatışma Teorisi ise suçu devlet, sınıf, iktidar ve kapitalist

sistemin yarattığı iddialarıyla suç olgusunu açıklamaya çalışmıştır (Kızmaz, 2005c: 351).

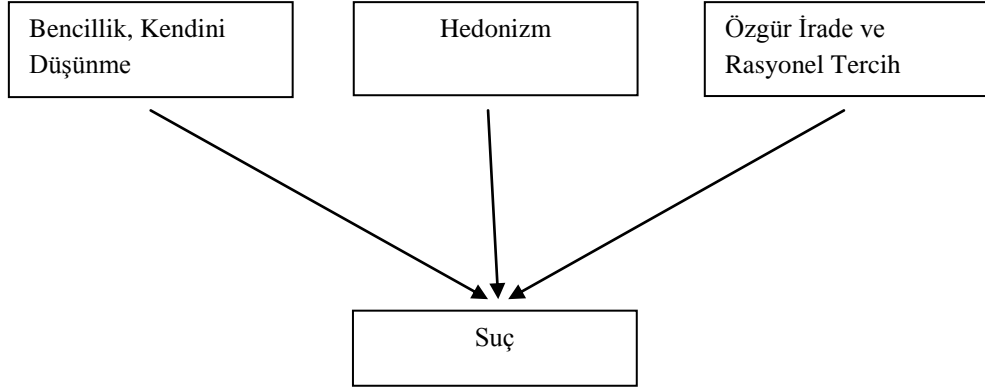
Genel olarak suç teorileri, suç ve suçluluğun kaynağını sosyolojik ve çevresel faktörler ile bireysel faktörlerde arayan teoriler olmak üzere iki ana alt başlık altında toplanmaktadır (Dolu, 2012a: 37). Bu çalışmada iki yüzden fazla suç teorisi arasından en çok kabul görmüş suç teorileri üzerinde durulmuştur.

2.1. KLASİK OKUL

Klasik Okul fikirleri 18. yüzyılda ortaya çıkmış ve tarihte ilk kez suça bilimsel perspektifle yaklaşmıştır. Klasik Okul genel olarak suç olgusunun diğer insan davranışları gibi bireylerin özgür iradeleriyle bir fayda-zarar hesabı yapıldıktan sonra ortaya çıktığını savunmaktadır (Dolu, 2012a: 87). Klasik Okul düşüncelerinin ortaya çıkışı aydınlanma çağının etkisiyle ortaçağın geri kalmış suç ve suçlu hakkındaki düşünce ve uygulamalarına karşı bir tepki olmuştur (Dolu, 2012a: 88). Klasik Okul düşünceleri, suçu bireylerin kendi içlerinde yaptıkları fayda-zarar analizinden sonra suçtan elde edilecek faydanın baskın çıkması sonucu ortaya çıkan bir olgu olarak tanımlamaktadır. Klasik Okul düşünceleri günümüz modern adalet sisteminin oluşmasına temel teşkil etmiş ve modern ülkelerde oluşturulan ceza ve adalet sistemleri bu düşünceler çerçevesinde oluşturulmuştur (Dolu ve Bükler, 2009: 3).

Masumiyet karinesi, özel hayatın dokunulmazlığı, kanunlar önünde eşitlik, kuvvetler ayrılığı prensibi vb. düşünceler Klasik Okul düşünceleri ile ortaya çıkmıştır (Einstadter ve Henry, 1995: 56-57). Klasik Okul düşünce sistemi suçun nedenlerini bencillik, kendini düşünme, hedonizm, özgür irade ve rasyonel tercihin bir sonucu olmasıyla açıklamaktadır (Dolu, 2012a: 92). Şekil 1’de Klasik Okula göre suçun nedenleri gösterilmiştir.

Şekil 1: Klasik Okula Göre Suçun Nedenleri

Kaynak: (Dolu, 2012a: 92)

Kendi çıkarını düşünen bireyler hedonist bir yaşam tarzı sürerek zevk için yaşarlar. Hedonist olan birey acılardan kaçınarak hazlarını artırmaya çalışır. Her hangi bir eylemden önce fayda-zarar hesabı yapan birey, faydası zararından fazla ise o eylemi gerçekleştirir. Söz konusu eylemin bireye sağlayacağı fayda, o eylemi yapıp yapmama konusunda belirleyicidir. Bahse konu eylem suç dahi olsa, bireyin faydası fazla olduğunda hayata geçirilir ve böylece suç işlenmiş olur.

Klasik Okul düşüncelerinin ortaya çıkışında Aydınlanma Çağı'nın birçok düşünürünün yanında Beccaria ve Bentham gibi isimler öne çıkmıştır. Beccaria'nın 1764 yılında yayınladığı "Suç ve Ceza Üzerine Bir Deneme" adlı eseri ceza ve adalet sisteminin yeniden yapılanmasına esas teşkil etmiştir (Dolu, 2012a: 92).

Beccaria cezanın nasıl olması gerektiğini tanımlarken cezanın şiddetinin zarar gören kişinin statüsüne veya kişinin zarar görme derecesine göre değil, topluma verilen zarara göre olması gerektiğini ifade etmiştir (Einstadter ve Henry, 1995: 63). Beccaria işkence, idam cezası ve engisizyona karşı çıkararak alternatif cezaların gerekliliğini savunmuştur (Demirbaş, 2005: 56).

Beccaria ceza sistemini tanımlarken üç temel prensip ortaya koymuştur: Kesinlik, hızlılık ve şiddetlilik (Dolu, 2012a: 94). Kesinlik ilkesi, her suçun cezasının önceden ayrıntılı bir şekilde tarif edilmesi ve işlenen suç karşılığında yaptırımın kesin bir şekilde belli olmasını ifade etmektedir. Hızlılık ilkesi ile suçun karşılığında çekilecek cezanın zaman kaybedilmeden uygulanması gerektiği belirtilmektedir. Bu ilke uygulandığında suç işlemeye meyilli diğer kimseler için de caydırıcı olacaktır.

Şiddetlilik ilkesi ise işlenen her suç için ayrı ayrı belirlenmiş ceza tür ve sürelerinin uygulanması gerektiğini ve cezanın şiddetinin suçun tekrar işlenmesini caydırıcı nitelikte olması gerektiğini ifade etmektedir (Çevikbaş ve Çoştan, 2013: 1).

Bentham 1789 yılında yayınladığı “Ahlak ve Yasama Prensiplerine Giriş” adlı eserinde faydacılık prensibinden hareketle cezalar ve yasalara ilişkin Beccaria’ya benzer düşünceler ileri sürmüştür (Dolu, 2012a: 95). Bentham, insan davranışlarının acılardan kaçınma ile hazların peşinden gitme ekseninde oluştuğunu ve bu doğrultuda cezalar yeteri kadar sert olursa suç işlenmesinin önüne geçilebileceği görüşünü savunmuştur. Bentham yaşadığı dönemdeki ceza sistemini eleştirerek, cezaların suçları önleyici veya suçları en az maliyetle azaltıcı olması gerektiğini ifade etmiştir.

Klasik Okul düşünceleri insanı onurlu bir varlık olarak tanımlarken, idam cezasının gayri insani olduğunu ve idam cezası yerine insana yaptığının kötü olduğunun anlatılıp, suçluların pişman olmalarının sağlanması gerektiğini savunarak, ideal cezalandırma sistemini hapishaneler olarak benimsemiştir. Klasik Okul düşüncelerine göre cezalar suçluya hak ettiği cezayı verirken mağdurun öcünü almalı, suçlunun bir daha suç işlememesi için caydırıcı olmalı ve topluma suç işleyenlerin gerekli cezayı aldıkları mesajını iletmelidir (Einstadter ve Henry, 1995: 60).

2.1.1. Rasyonel Tercih Teorisi

Rasyonel Tercih Teorisine göre suçlar, suçluların suç sonrasında oluşması beklenen muhtemel getirileri ve götürüleri değerlendirerek yaptıkları rasyonel tercihin bir sonucudur. Rasyonel Tercih Teorisinin temelinde bireylerin ortaya koydukları tercihlerinde rasyonel oldukları varsayımı yatmaktadır (Dolu, 2012a: 99).

Rasyonel Tercih Teorisinin önde gelen isimleri Derek Cornish ve Ronald V. Clarke’dır (Dolu, 2012a: 99). Cornish ve Clarke insan davranışlarını kişinin öz karar verme süreci ve durumsal faktörler olmak üzere iki bileşenle açıklamaktadır. Rasyonel Tercih Teorisi suçun hedefin kolaylık derecesine bağlı oluştuğunu iddia etmektedir (Siegel, 1989: 113). Teoriye göre, suç oluşumunda motivasyonun yanı sıra, bireylerin karşılıklarına çıkan suç fırsatları önemli rol oynamaktadır (Hayward, 2007: 234). Örneğin, suç işleme potansiyeline sahip bir kişi hırsızlık yapmak amacı

ile bir ev seçtiğinde, evde birilerinin olup olmamasından değerli eşya bulunup bulunmadığına ve yakalanma riskine kadar bir fayda-zarar hesabı yapar ve yakalanmama şansı yüksek ise veya evde değerli eşya olma olasılığı fazla ise hırsızlık suçunu gerçekleştirir (Cullen ve Agnew, 1999: 254). Benzer şekilde, bir işyerine yapılacak hırsızlık eylemi için işyerinde yeterli fiziki güvenlik tedbirinin olup olmadığından (Karagöz, 2002: 245) elde edilecek faydaya kadar birçok analiz yapacak olan birey, faydası zararından fazla ise hırsızlık eylemini gerçekleştirecektir.

Klasik Okul düşüncelerine göre suçu rasyonel bir tercih olarak tanımlarsak yeteri kadar ağır ve caydırıcı cezalar suçu önlemek için yeterlidir. Günümüz Batı adalet sistemi bu felsefe ile yapılanmıştır (Dolu, 2009a: 112).

Rasyonel Tercih Teorisi bağlamında suçun önlenmesine yönelik çok sayıda tedbir ve yöntem geliştirilebilir. Teorinin temelinden hareketle suç işlendiğinde sağlanacak fayda-zarar dengesini, zarar lehinde değiştirerek suçu daha riskli hale getirip suç fırsatlarını azaltmak suretiyle suç işlenmesi önlenabilir. Örneğin, ev ve iş yerlerine kurulacak kamera ve alarm sistemleri ile suçlunun yakalanma riski artırılarak, çelik kapı ve pencere demirleri ile mekâna giriş zorlaştırılarak, özel güvenlik görevlisi istihdamı yapılarak, girişe “Dikkat köpek var!” yazısı koyularak fayda-zarar analizi yapacak olan suçlu suç işlemekten alıkonulabilir.

Rasyonel Tercih Teorisi genel anlamda geçerliliği olan bir teori olmakla birlikte bazı yönleriyle eleştirilere mazur kalmıştır. Bu bağlamda, Herbert Simon sınırlı rasyonellik fikrini ortaya atan ilk kişidir (Dolu, 2007: 100). Rasyonel Tercih Teorisinin temelinde her bireyin rasyonel karar verme yetisi tam ve kusursuz olarak tanımlanmıştır. Sınırlı rasyonellik fikrine göre bireyler herhangi bir olayla karşı karşıya kaldıklarında her zaman tam ve kusursuz bir bilgiyle karar vermemektedirler. Çoğu zaman alınan kararlar dar bir zaman dilimi içerisinde, sınırlı bir bilgiyle ve her bireye göre değişebilen sınırlı bir düşünme kapasitesi ile alınmaktadır. Birey böyle bir durumla karşı karşıya geldiğinde, fayda-zarar dengesi içerisinde sürekli faydasını artırmaya çalışarak benzer durumlarda daha önce faydasını artıran benzer davranış şekillerini uygulamaktadır. Bireyin önceki davranışlarından etkilenerek uyguladığı davranış zarar yönünde değişiyorsa, birey sınırlı zaman içerisinde yeni taktikler geliştirerek karar vermektedir (Ward, 2002: 72). Rasyonel Tercih Teorisine yöneltilen başka bir eleştiri ise tüm bireylerin eşit değerlendirilemeyecek olmasıdır.

Örneğin, yaş küçüklüğü, zekâ geriliği, psikolojik problemler vb. faktörler bireyin rasyonelliğini doğrudan etkilemektedir.

2.1.2. Caydırıcılık Teorisi

Caydırıcılık Teorisi bir bakıma Rasyonel Tercih Teorisinin savunduğu fikirler ekseninde geliştirilmiş bir teoridir. Rasyonel bir tercih olarak özgür iradeyle suçun işlendiği prensibinden hareketle ceza sisteminin suç işlemeyi önleyecek kadar katı olması esas alınmıştır. Caydırıcılık teorisi Beccaria ile ortaya çıkmıştır. Beccaria'nın cezaların caydırıcı olması için sahip olmaları gereken kesinlik, hızlılık ve şiddetlilik prensibi günümüzde halen geçerliliğini korumaktadır.

Caydırıcılık özel ve genel olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Özel caydırıcılık suç işleyen bireyin adalet mekanizmaları tarafından yakalanması ve/veya sonrasında ceza alması sonucu bir daha suç işlememesi, genel caydırıcılık ise suç işleyen bireyin aldığı cezayı gören diğer suç işleme potansiyeli olan kişilerin suç işlemekten vazgeçmeleridir (Dolu, 2012a: 102).

1993 yılında Stafford ve Warr, Beccaria'nın cezaların caydırıcılığına dair görüşlerini geliştirerek ortaya yeni bir caydırıcılık teorisi atmışlardır. Beccaria cezaların kesinlik, hızlılık ve şiddetlilik olmak üzere 3 ana unsuru içermesi gerektiğini ve bu şekilde suç işlenmesinin önüne geçilebileceğini savunmuştur. Stafford ve Warr ise suçluların her zaman yakalanıp cezalandırılmadıkları noktasından hareketle ortaya yeni bir teori atmışlardır. Stafford ve Warr'a göre suç işleyen birçok suçlu yakalanmamaktadır. Yakalanamayan suçluların ceza almaması, gelecekte yeniden suç işleme olasılıklarını artırmaktadır. Yeniden suç işlenmesinin temelinde suçluların yakalanmayacaklarını düşünmeleri yatmaktadır. Bir suçun işlenip suçlunun yakalanmadığını gören halk ise yapanın yanına kar kaldığı düşüncesine kapılacak veya suç eyleminin yasal yaptırımının olmadığı kanısına kapılacaktır. Bu durumda da halk suça teşvik edilmiş olacaktır (Stafford ve Warr, 1993: 124).

Caydırıcılık Teorisi adalet sisteminin temelinde yer alan teoridir. Caydırıcılık teorisine göre bireyleri suçtan uzak tutmak için cezaların caydırıcı etkiye sahip olması gerekmektedir. Cezaların caydırıcı olması için kesinlik, hızlılık ve şiddetlilik özelliklerini taşımaları gerekmektedir. Kanunlar her vatandaşın anlayabileceği

sadelikte yazılı hale getirilmeli ve adalet sistemi keyfi uygulamalar ile haksızlıktan arındırılmalıdır (Dolu ve Bükler, 2009: 4).

Etkili bir adalet sistemi için sadece cezaların caydırıcı olması yeterli değildir. Adalet sistemi içerisinde yer alan bütün birimlerin uyumlu ve koordineli bir şekilde çalışması gerekmektedir. Bir suç ihbarı sonrası kolluk görevlisinin olay yerine gelme süresi, suçluların yakalanması, en kısa sürede adalet önüne çıkartılıp hak ettikleri cezaları almaları vb. faktörler de cezaların sahip olması gereken kesinlik, hızlilik ve şiddetlilik prensipleri ile birlikte değerlendirilmelidir (Dolu, 2009: 113). Caydırıcılık Teorisi kapsamında çok çeşitli suç önleme modelleri uygulanabilmektedir. Teori kapsamında cezaların artırılmasının yansıra, suçlunun yakalanma ihtimalinin artırılması, suç işlemenin zorlaştırılması veya olanaksız hale getirilmesi için birçok tedbir alınabilir. Ancak, yapılan araştırmalar caydırıcılığın suç ve suçlu tipine göre değişiklik gösterdiğini ortaya koymuştur. Konuyla ilgili yurtdışında yapılan çalışmaların sonuçları tablo 1-2’de verilmiştir (Dolu, 2012a: 111-113).

Tablo 1: Suçun Özelliğine Göre Caydırıcı Etkideki Değişim

Suçun Özelliğine Göre Caydırıcı Etkideki Değişim	
Suçun Özelliği	Caydırılabilirlik Düzeyi
<u>Karar Verme Şekline Göre</u>	
✓ Rasyonel	Yüksek
✓ Rasyonel değil	Düşük
<u>Suçun Araç mı Amaç mı Oluşuna Göre</u>	
✓ Araç	Yüksek
✓ Amaç	Düşük
<u>Suçun Hedefine Göre</u>	
✓ Mala karşı	Yüksek
✓ Şahsa karşı	Düşük
<u>Suçun Tanımlanışına Göre</u>	
✓ Kanunlarca yasak, ancak toplum tarafından onaylanmayan bir davranış değil	Yüksek
✓ Kanunlarca yasak, toplum tarafından onaylanmıyor	Düşük
<u>Suçun İşlendiği Yer Yönüyle</u>	
✓ Kamu alanı	Yüksek
✓ Özel alan	Düşük

Kaynak: (Dolu, 2012a: 111)

Tablo 2: Suçlunun Özelliğine Göre Caydırıcı Etkideki Değişim

Suçlunun Özelliğine Göre Caydırıcı Etkideki Değişim	
Suçlunun Özelliği	Caydırılabilirlik Düzeyi
<u>Suçlu hayat tarzı olarak görme oranı</u>	
✓ Düşük	Yüksek
✓ Yüksek	Düşük
<u>Suçtaki uzmanlık seviyesi</u>	
✓ Amatör	Yüksek
✓ Profesyonel	Düşük
<u>Risk alma oranı</u>	
✓ Çok	Yüksek
✓ Az	Düşük
<u>Yaş</u>	
✓ Yaşlı	Yüksek
✓ Genç	Düşük
<u>Cinsiyet</u>	
✓ Kadın	Yüksek
✓ Erkek	Düşük
<u>Mensup olduğu sosyal sınıf</u>	
✓ Üst sınıf	Yüksek
✓ Alt sınıf	Düşük
<u>Genel Kişilik özellikleri</u>	
✓ Gelecek kaygısı olan	Yüksek
✓ Gelecek kaygısı olmayan	Düşük
✓ Kararlı	Yüksek
✓ Kararsız	Düşük
✓ Kötümser	Yüksek
✓ İyimser	Düşük
✓ Risk alamayan	Yüksek
✓ Risk alabilen	Düşük
✓ Otoriter	Yüksek
✓ Otoriter olmayan	Düşük

Kaynak: (Dolu, 2012a: 113)

Caydırıcılık Teorisinin sonuçları değerlendirildiğinde, teorinin suç önlemekle birlikte suçun yer değiştirmesi gibi bir durumu da beraberinde getirdiği görülmektedir. Suçlar, suçun caydırıcılık prensipleriyle cazip olmaktan çıkartıldığı halde suçlu suç işlemekten tamamen vazgeçmemekte, yeni suç fırsatları aramaya devam etmekte ve böylece suç yer değiştirmektedir. Suçun yer değiştirmesi mekân, zaman, hedef, taktik, suç türü ve suçlu açısından olmak üzere 6 farklı tipte meydana gelmektedir (Dolu, 2012a: 106-109, Felson ve Clarke, 1998: 25).

Suçun mekânsal olarak yer değiştirmesi, suçun polisin olay türüne göre alacağı önlemler sonucunda yeni bölgelere kaymasıdır. Örneğin, uyuşturucu satışının yoğun olduğu bir mahallede polisin devriye sayısını artırması, söz konusu mahalleyi uyuşturucu satıcıları için cazip olmaktan çıkaracaktır. Bir sonraki aşamada, uyuşturucu satıcıları işleyecekleri suç için polis kontrolünün daha az olduğu semtlere dağılacaklardır.

Suçun zamansal olarak yer değiştirmesinde, polisiye tedbirleri takip eden suçlular uygun zamanı kollayacak ve suçu uygun anda işleyeceklerdir. Örneğin, uyuşturucu satıcıları polisi bir süre izledikten sonra devriye saatlerini öğrenecek ve suçu polisin gelme ihtimalinin az olduğu saatlerde işleyeceklerdir.

Suçun hedefsel olarak yön değiştirmesi, polisiye ve diğer tedbirlerle güvenliğin artırılması durumunda suçun yeni hedeflere yönelmesidir. Örneğin, sıklıkla hırsızlık olaylarına konu olan bir kuyumcu, güvenlik kamerası ve özel güvenlik istihdamı ile hırsızlık için uygun bir hedef olmaktan çıkacaktır. Kuyumcu soygunu yapacak olan hırsız, güvenlik önlemleri daha az olan kuyumculara yönelecektir.

Suçun taktiksel olarak yön değiştirmesi, teknolojik gelişmelerin etkisiyle suç işleme taktiklerinin değişmesidir. Örneğin, bankadan çıkan şahısları soyan bir çete, banka hesap sahiplerinin kredi kartı ve hesap bilgilerini ele geçirerek aynı işi daha az risk ve daha çok getiri ile internet üzerinden gerçekleştirebilir. Bu durumda hedef aynı kalmakta, suç işleme taktiği değişmektedir.

Suç türünün değişmesinde, suçluyu suç işlemeye sevk eden sebepler değişmedikçe suç işlenmeye devam edilecektir. Suçlu kolay yoldan para kazanmak arzusu ile suç işliyorsa suç işlemeye devam etmekle birlikte daha kolay yoldan daha çok para kazanabileceği bir yol bulduğunda o suç türüne geçecektir. Örneğin,

hırsızlık yapan bir kişi daha çok para kazanma arzusu ile uyuşturucu satmaya başlayacak ve daha çok para kazanabilecektir.

Suçlunun değişmesi, belirli bir suçu işleyen bir kişi o suçu işlemekten vazgeçer veya işleyemez hale gelirse söz konusu suçu işleyecek başka suçlular ortaya çıkacaktır. Örneğin, bir semtin uyuşturucu satıcısı olan bir suçlu öldürüldüğünde, suç işlemeyi bıraktığında veya polis tarafından tutuklandığında söz konusu kişinin yerine bir başkası geçecek ve aynı suçu işlemeye devam edecektir.

2.2. NEO-KLASİK OKUL

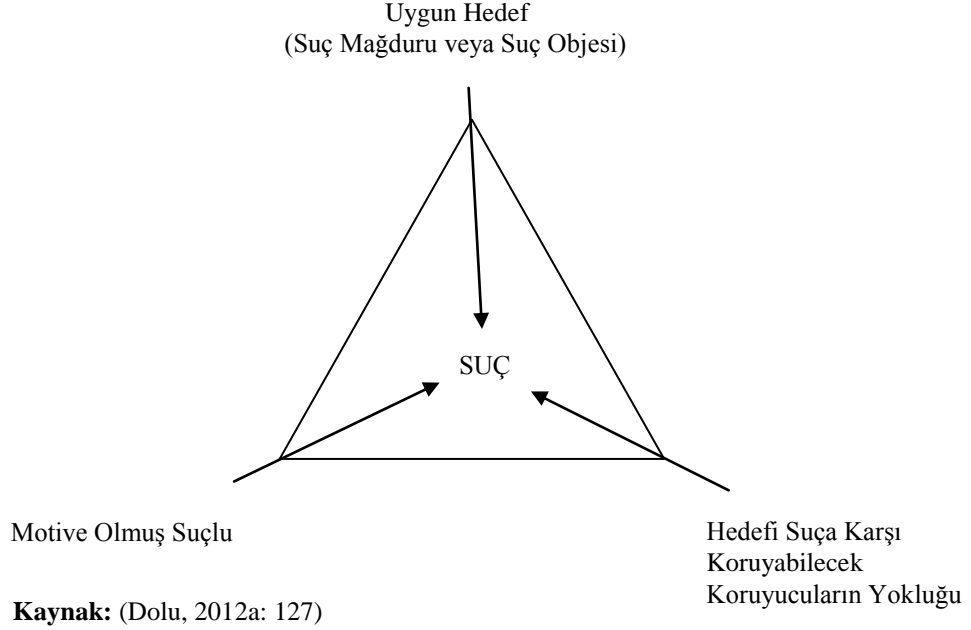
1970-1980 döneminde Klasik Okul düşünceleri özellikle Caydırıcılık Teorisi başta olmak üzere yeniden canlanmıştır. Neo-Klasik Okul düşünceleri, etkisini en çok ABD’de göstererek, ıslah ve rehabilitasyon üzerine bir politika benimsemiş olan Amerikan adalet sistemindeki cezaları mümkün olduğunca yüksek ve caydırıcı bir seviyeye getirmiş ve suçun ancak bu şekilde önlenebileceği anlayışını hâkim kılmıştır. Ayrıca, Neo-Klasik Okul bazı bireylerin iradeye ve rasyonel tercih yapabilme kapasitesine sahip olmadığı görüşünü savunmuştur. Bu görüş yaş küçüklüğü ve haksız tahrik gibi ceza indirimini sağlayan faktörleri hukuk sistemine sokmuştur (Dolu, 2012a: 98-99).

Neo-Klasik Okul akıl sağlığı yerinde olmayanların ve yaş itibarıyla yaptıkları eylemin suç olup olmadığını ayırt edemeyecek kadar küçük olanların işledikleri fiillerden dolayı sorumlu tutulamayacakları ve cezalandırılmayacakları görüşünü ilk kez ortaya atan okuldur (Johnson, 1974: 154).

2.2.1. Rutin Aktiviteler Teorisi

Rutin Aktiviteler Teorisinde diğer teorik yaklaşımların aksine suçluya ait özellikleri araştırmak yerine, suçun zamansal ve mekânsal bileşenleri analiz edilmiştir. Bir suçun işlenmesi için suç işlemeyi kafasına koymuş potansiyel bir suçlu, suçluyu kendisine çekecek kadar değerli bir hedef ve hedefi koruyabilecek koruyucuların bulunmaması veya eksik olması gerekmektedir (Dolu, 2012a: 127, Kleemans, Soudijn ve Weenink, 2012: 87-88). Rutin Aktiviteler Teorisine göre suçun ortaya çıkışı şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2: Rutin Aktiviteler Teorisine Göre Suç Mekanizması

Rutin Aktiviteler Teorisine göre suçun oluşması için gerekli üç unsurdan ilki motive olmuş suçlulardır. Bu yaklaşıma göre, pek çok insan potansiyel suçludur ve suç işlemek için karşılıklarına uygun suç işleme fırsatının çıkmasını beklemektedir. Teori, motive olmuş suçluların varlığını baştan kabul ederek, hedef ve koruyucuların eksikliğine odaklanmaktadır (Gök, 2011: 99).

Teorinin ikinci unsuru koruyucuların yoksunluğudur. Suçun oluşması için mutlaka hedefin koruyucularının eksik olması gerekmektedir. Tam olarak korunan bir hedef suç işlenmesini büyük oranda önleyecektir. Rutin Aktiviteler Teorisine göre mekânsal olarak suç evde, işte ve diğer yerlerde meydana gelmektedir (Dolu, 2012a: 129). Mekânın belli olduğu ev ve işyerinde gerekli tedbirler alındığında suçun işlenmesi zordur. Ancak, diğer yerler başlığı altındaki mekânın belli olmadığı ortamlar suç işlenmesi için idealdir. Koruyucular, Rutin Aktiviteler Teorisinin en önemli unsurudur. Koruyucu tanımı sadece güvenliği sağlamakla görevli resmi kolluk güçleri ile sınırlı değildir (Felson, 1998: 53). Örneğin, evden hırsızlık olaylarında evde bulunan bir kişi veya bahçede bulunan bir köpek koruyucu olabileceği gibi, araç hırsızlığına karşı kullanılan direksiyon kilidi veya araç alarmı da koruyucu sayılabilmektedir (Delice, 2011: 140).

Teorinin son ve merkezi noktası uygun hedefdir. Uygun hedef ile kastedilen suça konu olabilecek kadar değerli eşya veya kimsedir. Hedefin kolay erişilebilir, dışarıdan görülebilir ve koruyucularının eksik oluşu suçun oluşmasına yol açmaktadır. Uygun hedef için kıstas, değerli ve kolay elde edilebilir olmasıdır. Gece geç saatlerde kamera ve aydınlatması olmayan bir sokakta yürüyen bir kimse ve yolun kenarında camı açık bırakılmış bir araba potansiyel suçlu için uygun birer hedeftir.

Rutin Aktiviteler Teorisi Rasyonel Tercih Teorisinden farklı olarak suç olgusunun insanların rutin faaliyetleri sırasında karşılarına çıktığını ve bireylerin suç fırsatlarını değerlendirme şanslarının olmadığını savunmaktadır. Teoriye göre suçun mağduru olmayı belirleyen beş temel unsur bulunmaktadır (Dolu, 2012a: 131):

- ✓ Hedefin görünür olması,
- ✓ Hedefin değerli ve arzu edilebilir olması,
- ✓ Hedefin suça karşı savunmasız olması,
- ✓ Hedefin hareket kabiliyeti,
- ✓ Hedefin müsait veya erişilebilir olması.

Örneğin, sokak ortasında bir deste parayı çıkartıp saymak veya arabanın koltuğunda görünür vaziyette çanta bırakmak hedefin görünür olmasına, yan yana duran iki araçtan bir tanesinin diğerinden pahalı ve yeni olması hedefin değerli olmasına, yaşlı bir kadın, hedefin suça karşı savunmasız olmasına, çalınıp götürülmesi kolay olan arabalar hedefin hareket kabiliyetine ve ailesi tarafından başıboş bırakılmış bir genç, hedefin müsait olmasına örnek gösterilebilir (Dolu, 2012a: 131-133).

2.3. POZİTİVİST OKUL

Pozitivist Okul 19. yüzyılın sonlarından itibaren suç konusunda yeni teoriler geliştirmiştir. Pozitivist Okul, Klasik Okul ve Neo-Klasik Okuldan farklı olarak suç oluşumunu bireyin rasyonel bir tercihi olarak değil, bireyin elinde olmayan biyolojik, psikolojik, sosyolojik ve benzer faktörlerle açıklamaktadır (İçli, 2004: 47). Pozitivist Okul çalışmalarının ilk örneği suçun Evrim Teorisinden yola çıkarak açıklanma

çabasıdır. Evrim Teorisinden etkilenen bilim adamları, insanın evrim geçirerek geliştiği fikrinden hareketle suçluların evrimlerini tamamlayamamış bireyler olduğunu ileri sürmüştür. Bu teoriye göre suçlular diğer insanlardan daha az gelişmiş, ilkel yaratıklar olarak kabul edilmiştir. Pozitivist Teorilerin ilk örneği olan bu çalışma deneysel çalışmalarla ispatlanamamış ve zamanla geçerliliğini yitirmiştir. Evrim Teorisinden günümüze değin teknolojinin gelişmesinin katkısıyla çok sayıda pozitivist teori ortaya atılmıştır (Dolu, 2012a: 152-153). İlerleyen bölümlerde bunların en önemlilerine değinilecektir.

2.3.1. Biyolojik Suç Teorileri

Biyolojik Suç Teorileri, suçluların vücut yapıları, kromozom farklılıkları vb. biyolojik özellikleri nedeniyle diğer insanlardan ayırtılabileceğini savunmaktadır. Biyolojik Suç Teorilerinin temelinde suçlu insanların suçlu olmayan insanlardan daha aşağı seviyede oldukları, fizyolojik veya biyolojik farklarla suçlu insanların ayırt edilebileceği düşüncesi yatmaktadır. Teori, genel olarak bedensel farklılıklar üzerine yapılan çalışmalar ve genetik teoriler olmak üzere iki ana akımdan oluşmaktadır.

Lombroso, Garafalo ve Ferri gibi akımın önde gelen pozitivistleri kalıtsal vücut noktalarının üzerinde durarak suçlu tipleri oluşturmuşlardır. Kriminoloji biliminin atalarından olan Lombroso, suçluları evrim sürecinde geri kalmış diğer insanlardan daha aşağı seviyede bireyler olarak tanımlamıştır. Başka bir deyişle suçlu bireyler ilkel bireylerdir (Dolu, 2012a: 127). Lombroso, “atavistik adam” tanımıyla kıvrık burun, geniş çene kemiği, çıkıntılı elmacık kemikleri gibi özelliklere sahip olan bireylerin suçlu olabileceğini ifade etmiştir. Lombroso, suçluların toplum için tehlike oluşturduğunu belirterek “hayvanlar gibi kapatılmaları” gerektiğini savunmuştur. Ayrıca hapishanelerin bir ıslah merkezi değil suçlular için yeni suçlar öğrenme ve profesyonelleşme merkezi olduğunu söyleyerek alternatif ceza yöntemleri bulunması gerektiğini belirtmiştir. Lombroso, atavizm fikrindeki mantık boşluklarını doldurarak “kriminaloid” ve “deli” savını ortaya atarak, suçluların ihtirasları nedeniyle sadece kendi iyiliklerini düşünerek hareket eden kişiler olduğunu iddia etmiştir (Reid, 1997: 103).

Grafalo ise ilk başlarda, Lombroso'nun suçun bireyin fiziksel yapısıyla açıklanabileceği yönündeki düşüncesini desteklemiştir. Konu ile ilgili yaptığı deneysel çalışmaların sonucunda söz konusu düşünceyi destekleyecek verilere ulaşamayınca, suçun psikoloji ve ahlakla ilintili olduğu görüşünü ortaya atmıştır. Grafalo, suç tanımını yaparken sadece kanunların yasakladığı eylemlerin suç sayılmasının eksik olduğunu, toplumsal kurallara karşı yapılan davranışların da suç kavramı içerisinde yer alması gerektiğini belirten “doğal suç” tanımını yapmıştır (Dolu, 2012a: 158-159).

Pozitivist akımın bir başka ismi olan Ferri, 1928 yılında yayınladığı “Ceza Hukukunun Prensipleri” adlı eserinde, hapishanelerin toplu koğuş sisteminde değil her mahkûm için ayrı odalar şeklinde olması ile adalet ve ceza sistemindeki görevlilerin bilimsel bir eğitimden geçmesi gerektiği fikirlerini ortaya atmıştır (Sellin, 1958: 481). Ferri, suçluluğu açıklarken genel anlamda Lombroso'ya yakın fikirler ileri sürmüştür. Suçluları kalıtımsal sebepler nedeniyle suç işleyen doğuştan suçlular, akli dengeleri yerinde olmadığı için suç işleyen akıl hastası suçlular, ani duygusal reaksiyonlar ve ihtirasları neticesinde suç işleyen ihtiras suçluları, yaşadıkları sosyal ortam ve ailelerinin etkisiyle suç işleyen rastgele suçlular ve sosyal çevrelerinden etkilenerek ahlaki yapıları bozulmuş, fakirlik, eğitimsizlik vb. sebeplerle suç işlemeyi alışkanlık haline getirmiş suçlu alışkanlık haline getirmiş suçlular olmak üzere beş ayrı başlık altında sınıflandırmıştır (Dolu, 2012a: 158). Dugdale'nin “Jukes Ailesi”, Kretschmer ve Sheldon'un “Vücut Tipleri”, Goring'in “İngiliz Mahkûmu” ve Hooton'un “Amerikan Suçlusu” çalışmaları da Biyolojik Suç Teorilerinin diğer önde gelen çalışmaları arasında gösterilmektedir. Nihai olarak, Biyolojik Suç Teorileri üzerine yapılan deneyler hatalı sonuçlar vermiş ve bu nedenle birçok eleştiriye maruz kalmıştır.

Gelişen teknoloji ile gerçekleştirilen biyolojik çalışmalar sonucunda, suç ve suçlu kavramı genetik, beyin fonksiyonları, biyokimyasal faktörler ve hormonal etkenler göz önünde bulundurularak açıklanmaya başlanmıştır (Dolu, 2012a: 168-175).

Genetiğin suçla ilişkisi üzerine yapılan çalışmaların temelinde bazı genetik kodların suç işlemeye yol açtığı ve bu genetik kodların nesilden nesle aktarıldığı

yatmaktadır. Bu akımın en çok bilinen teorisi XYY veya Süper Erkek Sendromu teorisiidir.

XYY teorisine göre her insanda 23 çift kromozom vardır. XX kromozomuna sahip bir birey kadın, XY kromozomuna sahip bir birey ise erkektir. Bazen meydana gelen anormallikler sonucu XXY veya XYY gibi üç kromozomun yan yana geldiği görülebilir ve bu durumdaki bireyler daha saldırgan bir yapıya sahip olurlar. Saldırgan yapıya sahip bireyler ise potansiyel birer suçludurlar (Dolu, 2012a: 168-169).

Ayrıca, suç olgusunu beyin fonksiyonlarındaki bozukluklar ve biyokimyasal, hormonal dengesizlikler yoluyla açıklamaya çalışan birçok çalışma yapılmıştır. Ancak, yapılan deneysel testlerin sonucunda söz konusu faktörlerin suç üzerindeki etkisini kanıtlayan bir veriye ulaşılamamıştır (Dolu, 2012a: 176).

2.3.2. Psikolojik Suç Teorileri

Psikolojik Suç Teorileri 19. ve 20. yüzyılda Biyolojik Teorilerin yetersiz kalması ve yapılan deneyler sonucu yeterli verilere ulaşılamaması sonucu ortaya atılmıştır. Psikolojik Suç Teorilerinin merkezinde, Biyolojik Suç Teorilerinde olduğu gibi birey bulunmaktadır.

Psikolojik teoriler genel olarak suçluların diğer bireylerden farklı olduğunu savunmuş ve söz konusu farkın suçluların normalin altında zekâya sahip olması, empati yeteneklerinin normalin altında olması, ahlaki gelişmişlik seviyelerinin düşük olması gibi sebeplerden kaynaklandığını ifade etmiştir (Dolu, 2012a: 205).

Psikolojik suç teorilerinin temelinde Freud'un ortaya attığı düşünceler bulunmaktadır. Freud, insan bilinçaltını etkileyen faktörleri id, ego ve süper ego ile izah etmiştir. İd (Alt bilinç), açlık, saldırganlık, cinsellik gibi temel biyolojik dürtülerin kaynağı, ego (Benlik), çevre ile id arasındaki dengeyi sağlayan benlik, süper ego (Üst benlik) ise kurallar ve değerler içerisinde davranışların sosyal hayat içerisinde şekillenmesini sağlayan unsur veya vicdandır (Johnson, 1974: 159). Freud anti sosyal veya topluma aykırı davranışların kaynağını iki durumla açıklamıştır: Nevroz ve Psikoz. Nevroz bireyin aşırı endişesi sonucu, psikoz ise nevrozdan daha ağır zihinsel bir bozukluğun sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Süper ego sürekli olarak id ve ego üzerinde baskın olmaya çalışmakta ve bu süreç içerisinde bastırılan

duygu ve istekler ileride şekil değiştirerek ortaya çıkmaktadır. Ortaya çıkan bu davranışlar ise suç oluşumuna neden olmaktadır.

Psikolojik Suç Teorileri, suçu genel olarak psikanalitik, genel kişilik özellikleri, zekâ ve ahlaki gelişim gibi faktörlerle açıklamaya çalışmıştır. Psikanalitik Teori, suç oluşumunu süper ego ve anlık zevk alma isteği ile açıklamıştır. Suçlu insanı bir hasta olarak gören bu görüşe göre, birey kişilik gelişimi sırasında zaman zaman kişilik çatışmaları ve iç gerilimler yaşamaktadır. Bu problemler zamanla bilinçaltına itilirler ve ileride kişilik sorunları olarak karşımıza çıkarlar. Bu tarz kişilik sorunları da bireyleri suça sevk eder. Psikanalitik görüşe göre suçu önlemenin yolu kişilik çatışmalarının ve iç gerilimlerin genellikle ortaya çıktığı çocukluk evresinde tedavi edilerek ileride kişilik bozukluğu oluşumunun engellenmesidir (Shoemaker, 2000: 55-56).

Kişilik özellikleriyle suçu açıklamaya çalışan teoriler, suç işleme nedeninin kişilikte meydana gelen bazı bozukluklardan kaynaklandığını ileri sürmüşlerdir. Suçluların genel olarak kişilik çatışması ve duygusal patlama yaşayan bireyler olduğuna dikkat çeken bu görüş, suçluların tedavi yöntemi ile iyileştirilebileceğini savunmuştur (Shoemaker, 2000: 59-60).

Suç zekâ seviyesi ile ilişkilendiren teorilerin ana düşüncesi, insan davranışlarının akıl tarafından yönlendirildiği ve zekâ seviyesi düşük insanların bilinçsiz bir şekilde suç işleyebileceklerdir. Teoriye göre akıl, karar verme sürecinin merkezindedir ve doğuştan veya zaman içerisinde bazı bireylerin zekâ seviyelerinde çevresel veya biyolojik faktörlerin etkisiyle gerilik oluşabilmektedir. Zekâ geriliği olan kişiler arzularını, isteklerini, duygu ve davranışlarını normal bir insan gibi dizginleyememektedir. Söz konusu kontrolsüzlük, zekâ geriliği olan insanların bilinçsiz bir şekilde suç işlemelerine neden olmaktadır (Shoemaker, 2000: 49).

Suç ahlaki gelişim eksikliğiyle açıklayan teoriler, genel olarak suçluların ahlaki gelişimlerini tamamlayamamış bireyler olduğunu öne sürmektedir. Ahlaki gelişimini tamamlayamamış bireyler sadece kendi zevk ve hazlarını düşünerek, toplumsal değerleri ve diğer insanları umursamazlar. Sonuç olarak, düşük ahlak seviyesi suç işlemeye uygun bir zemin hazırlamaktadır (Dolu, 2012a: 202-203).

2.3.3. Sosyal Düzensizlik Teorisi

Bu teori Ekolojik Yaklaşım veya Chicago Okulu olarak da adlandırılmaktadır. Sosyal Organizasyonsuzluk Teorisi 1920’li yılların başında Shaw ve McKay’ın suç ekolojik bir çerçeve içerisinde incelemesi sonucu ortaya çıkmıştır. Shaw ve McKay, suç olgusunu gelişme bölgeleri, suçluluk alanları, çemberler teorisi vb. kavramsallaştırmalar ile irdelenmişlerdir. Teorisyenler kentleri suçun ortaya çıktığı mekânlar olarak ele almışlar ve araştırmalarını kentlerin suç oranı yüksek olan yozlaşmış mekânlarında yapmışlardır (Kızmaz, 2005a: 151). Shaw ve McKay, çalışmalarını yaparken şehri merkezden dışarıya doğru bölgelere ayırmışlar ve söz konusu bölgelerde yıl yıl suç istatistikleri ile karşılaştırma yaparak bazı sonuçlara varmışlardır. Bu sonuçlar aşağıda maddeler halinde verilmiştir (Dolu, 2012a: 215-216):

- 1) Suç şehir merkezlerinde yoğunlaşmakta ve şehir dışına çıktıkça suç azalmaktadır.
- 2) 30 yıl öncesinde suçun yoğun olduğu bölgeler 30 yıl sonrada suçun yoğun olduğu bölgeler arasında görülmektedir.
- 3) Suçun yoğun olduğu bölge sakinleri ekonomik ve sosyal konum açısından alt sınıfta yer alırken, suçun az olduğu yerlere ikamet edenler ekonomik ve sosyal açıdan refaha içerisinde yaşayan insanlardır.

Shaw ve McKay’dan sonra aynı mantık çerçevesi içerisinde birçok sosyal düzensizlik teorisi geliştirilmiştir. Teoriler genel olarak, suçun bireyin içerisinde yaşadığı sosyal sınıf ve mekân ile doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koymuştur.

Teoriye göre şehir yaşamının karakteristik özelliklerinden olan kültürel çeşitlilik, hareketlilik, yoksulluk gibi faktörler sosyal çözülmeye yol açmaktadır. Sosyal çözülmeye de bireyleri yozlaştırmakta ve bireylerin toplumsal değerlere olan bağlılığını azaltarak suç işleme eğilimlerini artırmaktadır (Ellis ve Walsh, 2000: 354).

Sosyal Düzensizlik Teorisi suçun ortaya çıkışı ile ilgili olarak dört varsayım ileri sürmüştür (Dolu, 2012a: 229):

- 1) Suç toplumsal yapının bozulmasıyla ortaya çıkar.
- 2) Toplumsal yapının bozulması, sanayileşme, göç vb. etkenler yüzünden şehirlerde meydana gelir.
- 3) Suçların mahalli dağılımı belirli bir ekolojik sistematığe göre meydana gelir.
- 4) Sosyal düzensizlik devam ettikçe hem yeni suçlar ortaya çıkar hem de söz konusu suçlar gelecek nesillere aktarılır.

2.3.4. Öğrenme Teorileri

Sosyal Öğrenme Teorilerinin temelinde suçun öğrenme yoluyla ortaya çıktığı kabul edilmektedir. Sosyal Öğrenme Teorileri; Ayırıcı Bileşenler Teorisi, Ayırıcı Pekiştirme Teorisi ve Nötrleşme teorisi olmak üzere üç yaklaşımdan oluşmaktadır. Sutherland tarafından geliştirilen Ayırıcı Bileşenler Teorisi suçun, suç işlemiş bireylerin bir araya gelerek etkileşmeleri sonucunda ortaya çıktığını savunmaktadır. Suçlu gruplarla etkileşim sıklığı ve süresi suçun oluşması için önemli faktörlerdir (Kızmaz, 2005a: 162).

Burgess ve Akers tarafından geliştirilen Ayırıcı Pekiştirme Teorisine göre sosyal çevre suçun kaynağıdır. Bireyler suç eylemlerini koşullanma yoluyla doğrudan veya taklit yoluyla öğrenmektedirler. Öğrenilen bir davranış ise pekiştirme yoluyla güçlendirilebilirken, ceza yoluyla zayıflatılabilmektedir (Williams ve Mcshane, 1999: 221).

Matza ve Skyes tarafından geliştirilen Nötrleştirme Teorisine göre ise, bireyler sosyal çevre ve iradelerinin ortak sentezi ile suç işlemekte ve suçu rasyonelleştirmeye çalışmaktadırlar (Siegel, 1989: 198).

Sosyal Öğrenme Teorilerine göre bir davranışın öğrenilmesinde ödüller ve cezalar çok etkilidir. Sosyal veya maddi kazanımlar gibi pekiştiricilerle bir davranış öğrenilip tekrarlanırken, cezalandırma yöntemi davranışın tekrarlanmasını engellemektedir. Suç, sosyal çevreden öğrenilir ve pekiştiricilerin etkisiyle tekrarlanır. Rasyonel bir tercih sonucu suç işleyen bir birey, suçtan elde ettiği fayda yüksek olduğu için suç işler (Dolu, 2012a: 263).

Suç öğrenilen bir davranış olduğuna göre bireyi suçtan uzak tutmanın en temel yolu suçu hiç öğrenmemesini sağlamaktır. Birey, özellikle çocukluk çağında kendisine rol modeller belirleyerek onları taklit etmektedir. Aile ve sosyal çevre çocuklara doğru birer rol model olduğunda ve çocuğun doğru yöne kanalize edilmesiyle suç öğrenilmesi engellenecektir. Gelişen teknoloji ile aile ve sosyal çevreye medya, internet gibi değişik faktörler de eklenmiştir.

2.3.5. Kontrol Teorileri

Sosyal Kontrol Teorisinin modern öncüleri Gottfredson ve Hirschi'dir. Sosyal Kontrol Teorisi suçluluğu bireylerin sosyal değer ve kurallara bağlılık düzeyi ile açıklamaktadır. Aile, arkadaş ve sosyal çevre, dini duygulara ve sosyal kurallara bağlılık derecesinin gücü suç oluşumunu azaltmaktadır (Kızmaz, 2005b: 192).

Hirschi'nin Sosyal Bağ Teorisinde suçun oluşumu bireyin toplum ile arasındaki bağın kopuşu veya zayıflaması ile açıklanmıştır. Bağlılık, adanmışlık, sosyal aktivitelerde yer alma ve inanç, Hirschi'ye göre bireyi topluma bağlayan faktörlerdir (Dolu, 2012a: 274-275). Hirschi, bireyin diğer insanlarla olan bağlılığının suç ile birlikte birçok sosyal problemi de önleme noktasında önemli olduğunu ileri sürmüştür. Ayrıca, diğer insanlarla arasında hiçbir bağ olmayan kimselerin kendisinden başkasını düşünmeyerek ahlaki kuralları hiçe sayacağını, hiçbir kural tanımayarak rahatlıkla suç işleyebileceğini ifade etmiştir (Hirschi, 1969: 17-18).

Hirschi'ye göre adanma, "İnsanların yıllar süren emek ve zahmet sonucunda elde ettiği iyi bir iş, iyi bir kariyer, iyi bir sosyal konum, saygınlık vb. pek çok güzel şeyi riske atmamak için gösterdiği özendir." Bu tanıma göre, adanmışlık seviyesi yüksek kişilerin geleceğe yönelik beklentileri ve elde ettikleri konumu sürdürme istekleri onları suç işlemekten alıkoymaktadır (Hirschi, 1969: 20-21).

Ayrıca, "Hirschi'ye göre insanların toplumsal geleneklere uygun çizgideki aktivitelerle meşgul olmaları toplumu suçlardan koruyacak en önemli faktörlerden birisidir" (Dolu, 2012a: 274-275). Örneğin, gündüzleri okula giden, okuldan sonra ilgi alanları doğrultusunda sosyal aktivitelere katılan, boş vakitlerinde de spor ile ilgilenen bir çocuk suç işlemek için ne zaman bulabilecektir ne de suç işleme ihtiyacı hissedecektir (Hirschi, 1969: 21-22).

Son olarak Hirschi, toplumdaki her bireyin mutlaka kabul ettiği birtakım değerler ve kurallar olduğunu, ancak herkesin bu değer ve kurallara inancının aynı olmadığını, toplumu bir arada tutan söz konusu değerlere olan inancın azalması ile bireyin suç işleme ihtimalinin kendiliğinden artacağını savunmuştur (Hirschi, 1969: 25-26).

1990 yılında Michael Gottfredson ve Travis Hirschi, Hirschi'nin teorisini geliştirerek Genel Suç Teorisi adında yeni bir teori ortaya atmışlardır. Önceki teoriden farklı olarak bireyi suç işlemekten alıkoyan faktörlere “öz kontrol mekanizması”nı ekleyerek, öz kontrol mekanizmasının gücünün suç işleyip işlememe noktasında en önemli faktör olduğunu iddia etmişlerdir (Dolu, 2012a: 279). Teorinin merkezinde bulunan öz kontrol mekanizması, bireyin suç işlemesini engellemek için ailenin birey üzerinde kurduğu denetim ve terbiye çabaları sonucu bireyin kendisinde oluşacak kontrol mekanizması olarak tarif edilmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde Sosyal Kontrol Teorilerine göre, bireyi suçtan uzak tutan temel nokta, sosyal çevresinde kendisine değer veren insanların beklentilerini boşa çıkarmama isteğidir. Sosyal Kontrol Teorilerine göre, bireyi suçtan uzak tutmanın en kesin yolu çocukluk döneminde öz kontrol mekanizmasının kazandırılarak güçlendirilmesidir. Bunun yanında, çocuk ve gençleri faydalı işlere kanalize etmek, toplumsal değerleri öğretmek ve gençleri baskıcı bir yöntemle değil teşvik edici bir yöntemle yetiştirmek suç oluşumunu engelleyecektir (Dolu, 2012a: 294).

2.3.6. Anomi ve Gerilim Teorileri

Genel olarak Anomi ve Gerilim Teorileri suçu bireylerin hayat karmaşası içerisinde ulaşmak istedikleri hedefleri elde edemediklerinde ortaya çıkan durum olarak tanımlamaktadır. İnsanların arzu ve istekleri sınırsızdır. Sürekli daha iyisini isteyen bireyler toplum kurallarının yetersizliği ve sosyal kontrol mekanizmalarının eksikliğinden faydalanarak arzularını gerçekleştirmek için alternatif yollara saparlar. Sonsuz arzular sonucu sapılan alternatif yollar ise suçu oluşturur.

Anomi ve gerilim teorisyenlerinden Durkheim, suçu arzuları peşinde koşan bireylerin toplum tarafından kontrol edilememesi sonucu ortaya çıkan bir sonuç, Merton, bireylerin ulaşmak istedikleri hedeflere ulaşmak için gerekli araçlara sahip

olmaması sonucu ortaya çıkan bir sonuç, Cohen, bireylerin ulaşmak istedikleri sosyal statüye ulaşamadıklarında ortaya çıkan bir sonuç, Cloward ve Ohlin ise bireylerin buldukları sosyal konumda kendilerini gerçekleştirebilmek için uyguladıkları alternatif bir yol olarak tanımlamıştır (Dolu, 2012a: 341).

Kuralsızlık anlamına gelen Anomi teorisyenlerinden ilki Durkheim'dir. Durkheim'in Anomi Teorisinin temelinde insan ihtiyaçlarının ve arzularının sınırsız olduğu fikri yatmaktadır. İnsan ne kadarına sahip olursa olsun hep daha fazlasını isteyen bir varlıktır. Sürekli daha fazlasını isteme hali, insanda sürekli bir tatminsizliğe ve elindekiyle mutlu olamama duygusuna neden olmaktadır. Birey, hep daha fazlasını isteme arzusundan dolayı kendi kendisini sınırlayamaz. Bu nedenle, bireyi sınırlayacak üstün bir otoritenin varlığı şarttır. Bu üstün otorite ise toplumdur. Toplum koyacağı kurallarla ve belirleyeceği sınırlarla bireyin davranışlarını sınırlandırmalıdır. Zaman zaman birey içerisinde bulunduğu toplumun ona verdiklerinden mutsuz olur ve sahip olduklarından daha iyilerine sahip olması gerektiğini düşünmeye başladığı an mutsuzluğu artar. Bazen de ekonomik kriz ve benzeri durumlarla insanların yaşam seviyeleri çöküntüye uğrar ve hayat standartları düşer. Bu durumda bulunan kimseler yeni şartlara uyum sağlayamadıkları için mutsuz olurlar. Bu ve benzeri durumlar anomiyi oluştururlar. Durkheim, anomi fikrini test etmek için intihar vakalarını incelemiş ve yaptığı testlerden olumlu sonuçlar almıştır. Durkheim'e göre, alt sınıfa mensup fakir insanlar zengin insanlara göre daha mutlu ve tatminkârdırlar. Fakir insanlar zaten çok az şeye sahiptirler ve kaybedecek çok şeyleri yoktur. Zengin insanlar ise en küçük bir kriz durumunda bile şartları kötüleştiği için yeni duruma adapte olmakta zorlanırlar. Bu mantıkla fakir insanların zengin insanlara oranla daha az intihara meyilli olduğu sonucu çıkmaktadır (Durkheim, 1979: 125-129).

Gerilim Teorisi, Merton tarafından Amerikan toplumsal yapısı esas alınarak geliştirilmiştir. Bu teoriye göre, toplumda alt sınıfa ve siyah ırka mensup kişilerin yasal yollardan iyi bir eğitime, iyi bir işe, refah seviyesi yüksek bir hayata sahip olma olasılıkları çok düşüktür. Alt sınıfa ve siyah ırka mensup kişiler sosyal statülerini yükseltmek ve üst sınıfa mensup varlıklı kişilerle aynı imkânlarla sahip olmak için suç işlemeye eğilimlidirler (Kızmaz, 2005a: 154). Gerilim Teorisine göre suç

işlemeyi tetikleyen faktörler sosyolojik temellidir ve biyolojik faktörlerin suç oluşumu üzerinde etkisi yoktur.

2.3.7. Alt Kültür Teorileri

Sosyolojik olarak alt kültür kısaca “kültür içerisinde kültür” olarak tanımlanabilir. Shaw ve McKay yapmış oldukları testler sonucunda suçun bir grup davranışı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Shaw ve McKay’a göre suçun oluşmasına neden olan şey “suçlu alt kültürü”dür (Dolu, 2012a: 347). Bu yaklaşıma göre birey suçu tek başına işlemiş dahi olsa, suçun oluşmasına bireyi etkileyen arkadaşları, çevresi veya ait olduğu çete sebep olmuştur. Ayrıca, yapılan çalışmalar neticesinde suçun daha çok toplumun alt kesimlerinde bulunan erkekler tarafından işlendiği sonucuna ulaşılmıştır (Shoemaker, 2000: 105-106). Alt Kültür Teorileri suçluluğu etkileyen temel faktörleri; gruplar, çeteler, akranlar, kişilerin yaşamlarını çevreleyen kimseler vb. olarak açıklamaktadır. Albert Cohen, Richard Cloward, Walter Miller ve Marvin Wolfgang gibi isimler Alt Kültür Teorilerinin önde gelen teorisyenleridir ve her biri suçun kaynağını farklı faktörlere bağlamakla birlikte, suçun oluşumunun bir suç-alt kültürü oluşumuna bağlamakta ve suç olgusunu alt sınıfa özgü bir olgu olarak görmektedirler (Dolu, 2012a: 378). Genel olarak değerlendirildiğinde Alt Kültür Teorilerine göre suçun sebebi toplumu oluşturan gruplardan bir kısmının kendisini toplumdan soyutlaması ve kendi grup kültürünü oluşturmasından kaynaklanmaktadır. Toplumdan kopan grubun oluşturduğu kültür, değerler ve normlar toplumun geneliyle çelişmekte ve bu çelişme sonucu suç ortaya çıkmaktadır.

Cohen’in Suçlu Alt Kültür Teorisine göre suç bireyin kendi kendisine öğrenebileceği ve kalıtımsal olarak meydana gelen bir olgu değildir. Cohen, suçun toplumda alt sınıfta bulunan kimselerin kendilerine benzer kişilerle bir araya gelerek suç işlemek amacıyla çeteler kurmalarıyla açıklamıştır (Gibbons, 1971: 268).

Miller, alt sınıfa mensup kişilerin buldukları sosyal yapı içerisinde sergileyecekleri korkusuz tavırlarla saygınlık kazanacaklarını, bu korkusuzluğun kural tanımama ve suç işlemeye dönüşeceğini ifade etmiştir. Bununla birlikte Miller, alt sınıfa mensup bireylerin seçim şansına sahip olduğunu belirterek, iki kardeşten birisinin suçlu olmayı seçerken diğerinin polis olmayı seçebileceğini belirtmiştir.

Miller'ın düşüncelerindeki dikkat çekici nokta suçu sadece alt sınıfa has bir olgu olarak görmesidir (Miller, 1958: 8).

Cloward ve Ohlin genel olarak diğer teorisyenlerle aynı görüşü savunmakla birlikte ayrıldıkları nokta, alt sınıfa mensup kişilerin amaçlarının bir üst gruba geçmek değil, kendi sınıfları içerisinde hedeflerini elde ederek saygınlık kazanmak olduğunu savunmalarıdır (Dolu, 2012a: 362).

2.4. GELENEKSEL SUÇ TEORİLERİNE ALTERNATİF OLARAK GELİŞTİRİLEN SUÇ TEORİLERİ

Geleneksel suç teorilerine alternatif olarak geliştirilen suç teorileri alanında Damgalama Teorisi ile Çatışma ve Güç Eksenli Suç Teorileri önde gelen teorilerdir. Her iki teori de suçun nedenlerini bireyde değil toplumda ve sistemde aramaktadır. Damgalama Teorisi, bir bireyin işlediği bir suçtan sonra yeniden suç işleyip işlememesinin tamamen bu kişiye karşı takınılacak tavra bağlı olduğunu savunmaktadır. Damgalama Teorisine göre birey ıslah edilmeli ve hatalarının farkına varması sağlanarak tekrar suç işlemekten alıkonulmalıdır.

Çatışma ve Güç Eksenli Suç Teorileri ise genel olarak suçun kapitalist düzenin getirmiş olduğu kargaşa ve güç çatışmaları sonucu işlendiği düşüncesini savunmaktadır. Teoriye göre suç, elitlerin kendi çıkarları doğrultusunda yaptıkları tanımlamalardan ibarettir. Suçun önlenmesinin tek yolu eşitlikçi ve ayrımcılığın olmadığı yeni bir düzen kurulmasından geçmektedir.

2.4.1. Damgalama Teorisi

Suç işleyen bireylerin toplum tarafından suçlu olarak damgalanmaları bu bireyler üzerinde dışlanmışlık hissi yaratmakta ve onları suç işlemeye meyilli hale getirmektedir.

“Toplumsal Tepki Perspektifi” olarak da adlandırılan Damgalama Teorisi, suç veya suçlu davranışlarıyla ilgilenmez. Bunun yerine, suçlulara gösterilen tepkileri ve damgalama sürecini analiz konusu yapar (Dolu, 2012a: 385). Bu yönüyle Damgalama Teorisi esasen bir suç teorisi olmadığı gibi bir suçluluk teorisi de değildir. Damgalama Teorisi en doğru ifadeyle bir suçlama teorisidir.

Toplum bireyi suçlu olarak tanımlarken ne şartlar altında suç işlediğini ve bir daha suç işleyip işlemeyeceğini hesaba katmaz. Genel algı suçlu damgasını yiyen bireyin suçlu olduğu ve yeniden suç işleyeceği. Damgalama Teorisi, klasik cezalandırıcı adalet yaklaşımını sorunlu bulur ve bu sistemin bireyleri cezalandırırken damgalamasının suçlunun toplumdan ayrışmasını artıracak ve kişileri yeniden suç işlemeye yönlendireceğini öngörür. Bu nedenle, Damgalama Teorisine göre suçu önlemenin yolu, suçluyu toplum dışına itmemek ve affedici bir tutum sergileyerek kişinin yaptığı hatadan dolayı pişman olmasını sağlamaktır.

2.4.2. Çatışma ve Güç Eksenli Suç Teorileri

Çatışma ve Güç Eksenli Suç Teorileri, genel olarak ceza ve adalet sisteminin güçlü olan elit kesimini korumak amacını güttüğünü, zayıf sınıfların ise bu düzene karşı çıkmak için suç işlediklerini savunmaktadır (Dolu, 2012a: 425). Ayrıca bu teori, suç, suçluluk, ceza ve adalet sisteminin oluşumunu ve işleyişini ilk defa güç ve güç ilişkileri çerçevesinde, politika ve ekonomi temalarından faydalanarak açıklamaya çalışır.

Çatışma ve Güç Eksenli Teoriler, konusu suç teşkil eden eylemlerin toplumda üst seviyede bulunan elitler tarafından tanımlandığını ve bu tanımlamayı yaparken elitlerin kendi çıkarlarını korumayı amaçladığını savunmaktadır. Çatışma ve Güç Eksenli Suç Teorileri suç kavramının elit sınıfın alt sınıftaki insanları yönetme ve kontrol etme çabaları sonucunda oluştuğunu ileri sürmektedir (Shoemaker, 2000: 214).

Teoriye göre, hangi davranışların suç olarak tanımlanacağı kadar hangi grupların suçlanacağı da politik kararların ürünüdür. Suç olarak nitelenen olgu elitlerin kendi menfaatlerini korumak için koydukları kurallar ve zayıf kesimin hayatta kalma çabası içerisinde yapmak zorunda kaldıkları eylemlerdir. Çatışma ve Güç Eksenli Teoriler eşitlikçi ve tüm toplumun ortak çıkarlarını savunan herkese eşit ölçüde adalet sağlayan mekanizmalar önermektedirler (Dolu, 2012a: 444).

Çatışma ve Güç Eksenli Teorilerde suçun işlenmesini önlemek için, ülke çapında silahsızlanma sağlanmalı, ölüm cezası kaldırılmalı, azılı suçlular uzun süre hapsedilmeli ve genç nesil için yarım zamanlı iş imkânları yaratılarak suç işlemelerine fırsat verilmemelidir (Turk, 1995: 21-25).

İKİNCİ BÖLÜM

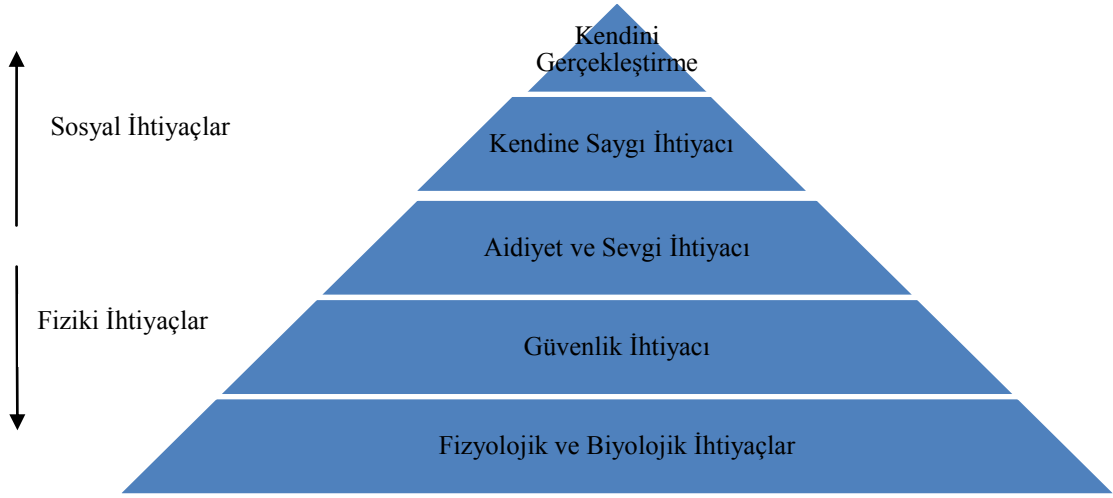
SUÇ ÖNLEME STRATEJİLERİ

Suç, insan ve toplum hayatını doğrudan etkileyen ve izleri uzun yıllar süren sosyal bir sorundur. Bu nedenle suçla mücadele planlı, bilimsel, devamlı ve kapsamlı bir şekilde yapılmalıdır. Bilindiği kadarıyla tarihte suçun olmadığı bir dönem hiç olmamıştır. Eski çağlardan günümüze kadar bütün toplumlar suçu önlemeye yönelik çalışmalar yapmışlardır. İnsan doğasının bir ürünü olan suçu önlemeye yönelik çabaların tamamı suçu kontrol altında tutarak en aza indirme çabası şeklinde olmuştur (Beşe ve Geleri, 2013: 3).

Suç önleme sadece suçluların yakalanıp adalete teslim edilmesiyle potansiyel suçluları caydırma ve suçlunun davranışını değiştirerek gelecekte işlenmesi muhtemel suçları en aza indirmek değildir. Günümüzde suç önleme kavramıyla suçun sebeplerinin henüz işlenmeden tespit etme ve suç fırsatlarını çeşitli müdahale stratejileri ile azaltma çabaları ifade edilmektedir. Suç önleme, “toplumumuzdaki yaşam kalitesine olumlu yönde tesir etmek ve suçun kolayca işlenip yerleşmeyeceği çevrelerin gelişmesine yardımcı olmak için hem suç tehdidini azaltmak hem de emniyet ve güvenlik duygusunu arttırmak amacına yönelmiş tutum ve davranışlar bütünüdür” (Beşe ve Geleri, 2013: 35).

Güvenlik ihtiyacı bir toplumun vazgeçilmez ve temel ihtiyaçlarından birisidir. Güvenlik ihtiyacı günümüz toplumlarında genel anlamda devlet eliyle sağlanmaktadır. Devletin ortaya çıkışındaki temel amaç bireysel güvenliktir (Hobbes, 2012: 131). Devlet tarafından kişinin güvenliği sağlanarak kendisini güvende hissetmesi ve özgür olması sağlanmalıdır (Ömeroğlu, 2012: 332). Güvenlik ihtiyacının bireyler için önemi şekil 3’te verilen Maslow’un İhtiyaçlar Hiyerarşisi ile açıklanmıştır.

Şekil 3: Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi

Kaynak: (Dolu, Uludağ ve Doğutaş, 2010: 59)

Maslow Teorisi, insanların belirli türdeki ihtiyaçlarını karşılamalarıyla, kendi içlerinde bir hiyerarşi oluşturan daha üst ihtiyaçları tatmin etme arayışına girdikleri ve bireyin kişilik gelişiminin o an için başat olan ihtiyaç kategorisinin niteliği tarafından belirlendiğini savunur. Birey, bir kategorideki ihtiyaçları tam olarak gidermeden bir üst düzeydeki ihtiyaç kategorisine geçemez. En alt basamakta fiziksel ihtiyaçlar bulunurken yukarı doğru çıktıkça fiziksel ihtiyaçlar sosyal ihtiyaçlara dönüşmektedir. Örneğin aç bir insan güvenlik ihtiyacı hissetmezken, güvenlik ihtiyacı karşılanmamış bir insan da sevgi veya saygı ihtiyacı hissetmemektedir (Dolu, Uludağ ve Doğutaş, 2010: 59).

Güvenlik ihtiyacı (vücut, iş, aile, sağlık, mülkiyet güvenliği, barınma, kendini tehlikelerden koruma, kendini güvende hissetme ihtiyacı) Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi içerisinde fizyolojik ve biyolojik ihtiyaçlardan hemen sonra ikinci sırada yer almaktadır. Dolayısıyla yeme içme gibi temel ihtiyaçlardan sonra insanın en önemli ihtiyacı güvenlidir (Maslow, 1942: 336). Güvenlik ihtiyacının zamanında ve yeterli şekilde tatmin edilmemesi halinde daha sonra gelen ihtiyaçların giderilmesi de engellenmiş olur.

Suçun önlenmesine ilişkin çabalar sürekli gelişen ve değişen bir strateji geliştirme sürecidir (Alaç ve Çalı, 2011: 261). Suç önleme stratejileri uygulanırken sadece güvenlik güçleri değil, toplumun tüm kesimlerinin katılımı sağlanmalıdır

(Geleri, 2010: 3). Bu noktada yerel yönetimlerin uygulayacakları kent politikaları, özel güvenlik ve zabıta yardımıyla alacakları güvenlik tedbirleri ile suç önlemede önemli bir yere sahip oldukları unutulmamalıdır (Alaç ve Çalı, 2011: 258).

Modern suç önleme stratejileri “suçların işlenmesine neden olan, suçların işlenmesini kolaylaştıran unsurların tespit edilip ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmaların yapılmasını içeren proaktif (Olabilecek olayları önceden öngörerek pozisyon almak, yeni koşullar oluşturmak ya da mevcut koşulların seyrini değiştirmek için inisiyatif almak.) yaklaşım, suçların işlenmesini kolaylaştıran fiziksel unsurların ortadan kaldırılmasını, suçların işlenmesini zorlaştıran caydırıcı önlemlerin alınmasını içeren önleyici yaklaşım, suç işlendikten sonra şüphelilerin en kısa süre içerisinde yakalanmasını ve adalete teslim edilmesini ifade eden tepkisel yaklaşım ve son olarak da suçluların hak ettikleri cezayı almasını, cezaevlerinde topluma kazandırılmasını benimseyen cezalandırıcı ve ıslah edici yaklaşım” (Beşe ve Geleri, 2013: 35) olmak üzere dört ana başlık altında toplanmaktadır.

Suç önleme stratejileri kapsamında suç oluşumuna etki eden riskler mevcut riskler ve ileride suç oluşumuna neden olabilecek riskler olmak üzere 2 ana başlık altında incelenebilir. Gece aydınlatması olmayan sokaklar, güvenlik kamerası olmayan ev ve iş yerleri, kapısı veya penceresi açık bırakılmış ev ve araçlar mevcut risklere örnek gösterilebilirken gençler için sosyal faaliyet alanlarının eksikliği, otopark sorunu olan yerleşim alanları, eğitim sisteminin zayıflığı, yüksek işsizlik oranı ise ileride suç oluşumuna yol açabilecek risklere örnek olarak gösterilebilir (Doğan ve Sevinç, 2011: 29).

Mevcut riskler, suçun o an işlenmesine yol açacak risklerdir ve zaman kaybedilmeden müdahale edilmesi gerekmektedir. İleride suç oluşumuna yol açabilecek riskler ise gelecekte, şu anda mevcut problemden dolayı ileride suç oluşmasına yol açacaktır ve proaktif bir yaklaşımla gelecekte suç işlenmesinin önlenmesi için tedbirler alınması gerekmektedir (Geleri, 2010: 25).

Suç önleme çalışmaları yapılırken suçludan ziyade suç ve suça konu olan hedefe yoğunlaşmak daha akılcı ve sonuca yönelik bir yol olacaktır. Çünkü bireyi suça iten faktörler oldukça karmaşıktır.

Her suç için geçerli genel bir suç önleme stratejisi bulunmamaktadır. Suç önleme stratejisini seçerken, suç analiz edildikten sonra ilgili suça en uygun model

seçilmelidir. Suç önleme stratejileri bazı noktalarda benzerlik göstermekteyken, bazı noktalarda iç içe geçmiş durumdadır. Bu çalışmada genel hatlarıyla temel suç önleme stratejileri ele alınmıştır.

3.1. KIRIK CAMLAR TEORİSİ İLE SUÇ ÖNLEME

Kırık Camlar Teorisi 1982 yılında Wilson ve Kelling tarafından ortaya atılan ve şehirlerde güvenlik uygulamalarına yeni bir bakış açısı getiren bir teoridir. Kırık Camlar Teorisindeki kırık bir pencere ihmalin ve sahipsizliğin göstergesidir (Tuncer, 2003: 40). Kırık Camlar Teorisinin savı, bakımsızlık ve düzensizliğin suç doğuracağıdır. Bir mekândaki bakımsızlık, düzensizlik, ilgisizlik ve denetimsizlik suç oluşumuna yol açarak ileride daha büyük suçların oluşumuna neden olabilecektir. Kırık Camlar Teorisi, ihmal edilmiş küçük toplumsal sorunların, suçların ve düzensizliklerin engellenmesini öngören bir stratejidir. Bu yolla, ileride doğması muhtemel daha büyük suçlar ve düzensizlikler engellenebilecektir.

Kırık Camlar Teorisi ile ilgili yapılan bir deneyde ABD'nin Kaliforniya eyaletinde aynı özelliklere sahip iki ayrı semte aynı özelliklere sahip iki araç bırakılmıştır. Araçlardan bir tanesi yolun kenarına kapıları kilitli ve düzgün bir şekilde bırakılırken, diğer aracın plakası sökülmüş ve kaputu açık bırakılmıştır. Plakası sökülen ve kaputu açık bırakılan arabanın aküsü ve radyatörü 10 dakika içerisinde çocuklu bir aile tarafından sökülerek alınmış ve bir saat içerisinde aracın üzerinde değerli hiçbir şey kalmamıştır. Araca zarar veren ve değerli malzemeleri alan kişilerin genellikle iyi giyimli ve beyaz oldukları gözlemlenmiştir. Diğer semte nizami bir şekilde bırakılan araca ise bir hafta geçmesine rağmen herhangi bir zarar verilmemiştir. Öte yandan, bir süre sonra düzgün olarak park edilen araca bir balyoz yardımı ile zarar verildikten çok kısa bir süre sonra çoğunluğu iyi giyimli beyazlardan oluşan insanlar aracı tamamen tahrip ederek aracın değerli tüm parçalarını almışlardır (Wilson ve Kelling, 1982: 2-3).

Teoriye göre, herhangi bir semtte bulunan bir işyerinin kırık bir penceresi, işyerinin önünden geçenlerin üzerinde, işyerinde kimsenin olmadığı izlenimi yaratarak işyerinin korunmasız olduğu duygusunu uyandıracaktır. Bir süre sonra sokakta oynayan çocuklar veya yoldan geçen vatandaşlar işyerinin diğer camlarını da kırarak ve işyeri metruk bir görünüme bürünecektir. Daha sonra o işyeri uyuşturucu

kullanıcıları, hırsızlar vb. suçlular için ideal bir mekân haline gelecektir. Metruk işyerinin etkisiyle o sokak uyuşturucu satıcılarının, sokak çetelerinin kısaca suçluların mekânı olacaktır. Başa dönmek gerekirse, işyerinin penceresinde meydana gelen bir kırık, insanlar üzerinde sahipsizlik, düzensizlik ve başıboşluk hissi yaratarak ileride büyük suçların oluşumuna yol açacaktır. Ancak, suçlar henüz daha küçük boyuttayken sıfır toleranslı polislik yaklaşımı ile kontrol altına alınır, ileride meydana gelecek büyük suçlar engellenebilecektir (Beşe, 2006: 8).

Teoriyle ilgili yapılan deneylerin neticesinde kontrolsüzlük, denetimsizlik, bakımsızlık, sahipsizlik vb. hisleri uyandıran yerlerin suç üretebileceği ve suçu önlemek için bu kapsamda tedbirlerin alınması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Örneğin, aydınlatması yetersiz sokaklar, metruk binalar, kontrolsüz araç park alanları vb. gibi faktörler suça davetiye çıkararak suç işleme potansiyeline sahip kişileri suça teşvik etmektedir. Şehirlerde bulunan aydınlatması yetersiz yol ve sokakların aydınlatılması, metruk binaların bakımının yapıp kullanıma açılması veya tamamen kapatılması, kontrolsüz bölge kalmaması gibi tedbirlerle suç henüz oluşmadan önlenmektedir.

Kırık Camlar Teorisinden yola çıkarak kamuya açık alanlarda uygulanacak sıfır toleranslı polislik uygulamaları ile vandalizm, sarhoşluk, dilencilik gibi davranışlar engellenerek ileride meydana gelebilecek adam öldürme, hırsızlık, gasp gibi suçların işlenmesi önenebilecektir (Beşe, 2006: 8).

Kırık Camlar Teorisinin iki temel prensibi bulunmaktadır: 1) Sorunlar birikerek toplumun düzenini bozar. 2) İşlenen her suç daha büyük bir suçu teşvik etmiş olur. Kırık Camlar Teorisinin uygulamasında sorun yaratan nokta sıfır toleranslı polislik uygulamalarıyla halkı karşısına alması ve mahkemeleri tıka basa dolduracak olmasıdır (Clarke ve Eck, 2007: 25).

Kırık Camlar Teorisi ile suç önleme stratejisini gerçek hayatta en iyi izah eden örnek, 1990'lı yıllarda New York Belediye Başkanı Rudolph Giuliani döneminde uygulanan sıfır toleranslı polislik modelidir.

70'lerden itibaren ABD'de suç oranları hızlı bir artış göstermiştir. New York şehri ABD geneline benzer olarak suç örgütlerine teslim olmuş ve halk sürekli suç korkusuyla yaşar hale gelmiştir. 1993 yılına gelindiğinde ABD'de ve New York özelinde suç oranı zirve yapmış, uygulanan bütün suç önleme politikaları başarısız

olmuştur. Bunun yanında, New York Polis Teşkilatının adının rüşvet skandallarına karışmasıyla birlikte şehir yaşanmaz bir yer haline gelmiştir. Böyle bir ortamda, 1993 yılında seçim kampanyasını suç önleme vaatleri üzerine kuran Rudolph Giuliani belediye başkanlığı seçimlerini kazanmıştır (Shelden, 2004: 2, Demir, Çelik, Çetin ve Özkan, 2011: 256-257).

Giuliani ilk olarak NYPD'nin başına Boston Emniyet Müdürü olan William Bratton'u getirmiştir. Bratton göreve gelir gelmez polis teşkilatında bir rotasyona giderek başarısız polisleri geri görevlere almıştır. Polis amirlerine sorumlu oldukları bölgelerde tam yetki vermiş ve COMPSTAT (İngilizce bilgisayar karşılaştırmalı istatistik yönteminin baş harflerinden oluşan bir kısaltma.) adı verilen bir sistemle polis amirlerinin başarılı olup olmadıklarını ölçmüştür. Yönteme göre ilk önce suç haritaları oluşturularak suç yoğunluk bölgeleri tespit edilmiştir. Daha sonra geçmiş dönem verileri ile o anki dönem verileri mukayese edilerek artış ve azalışlar takip edilmiştir. COMPSTAT sistemi ile haftalık, aylık, yıllık gibi belirli dönemlerde polis amirlerinin suç önleme başarıları halka ve basına açık toplantılarla değerlendirilmiştir (O'Connell, 2001: 8-11). Uygulanan yöntem bilimsel verilere dayanmasının yanı sıra halka ve basına açık olmasıyla şeffaf ve hesap sorulabilir bir yöntem olarak göze çarpmaktadır.

Bratton yönetimindeki emniyet teşkilatı suç önleme çalışmalarını yürütürken son derece katı bir tutum izlemiştir. İlk olarak kamuya açık alanların suçtan arındırılarak halka yeniden kazandırılması üzerinde durulmuştur. Bu yöntemle suç yuvası haline gelen mekânlar yeniden düzenlenmiş, gerekli tedbirler alınmış ve yeniden halkın kullanımına sunulmuş buralarda suç oluşumunun önüne geçilmiştir. Silahsızlandırma stratejisi ile New York sokaklarının silahtan arındırılması hedeflenmiştir. Bu yöntem gereğince, sokakta şüpheli görülen herkesin üzerinde arama yapılmış ve suçluların caydırılması amaçlanmıştır. Sıfır toleranslı polislik uygulamaları ile küçük büyük demeden her suça işlem yapılması öngörülmüştür. Bu yöntem mahkemelerin daha önce hiç olmadığı kadar dolu olmasına ve halkın tepki göstermesine yol açsa da istatistikî verilere bakıldığında suç önlemede başarılı olduğu saptanmıştır. Diğer bir yöntem olarak, gözaltına alınan herkes 24 saat gözaltında bekletildikten sonra hâkim karşısına çıkartılmıştır. Bu yöntemle, suçlu mahkemeden sonra serbest kalsa bile hiçbir suçun cezasız kalmayacağı duygusu

halka verilmeye çalışılmıştır. Kısaca özetlemek gerekirse, Kırık Camlar Teorisinin de ana fikrini oluşturan küçük düzensizliklerin büyük düzensizlikleri doğuracağı fikrinden hareketle kamuya açık alanlar yeniden düzenlenmiş, suç üreten bölgeler suçtan arındırılmış ve etkin bir güvenlik gücü ile suçlular suç işlemekten alıkonulmuştur (Demir, Çelik, Çetin ve Özkan, 2011: 257-261).

Uygulanan yöntemler halkı karşısına alması, herkese karşı sert tedbirler uygulaması, hiçbir suça tolerans göstermemesi, tam yetkili polislerin güçlerini kötüye kullanması gibi sebeplerle sıkça eleştirilmiştir. Diğer taraftan, polisin kaybolan etkinliğini yeniden tesis etmiş, suç önlemede başarılı olmuş ve halkın üzerindeki suç korkusunu azaltmıştır.

3.2. RUTİN AKTİVİTELER TEORİSİ İLE SUÇ ÖNLEME

Cohen ve Felson'un ortaya koydukları Rutin Aktiviteler Teorisi, suçun zamansal ve mekânsal bileşenlerini bir arada inceleyerek, bir suçun meydana gelmesi için üç temel bileşenin olması gerektiğini savunmaktadır: 1) Motive olmuş suçlu 2) Uygun hedef. 3) Koruyucuların eksikliği. Teoriye göre bu üç bileşenden herhangi birisinin eksikliği suç oluşumunu engelleyecektir (Dolu, 2009a: 3-4, Lampe, 2011: 147).

Bir suçun oluşabilmesi için yukarıda bahsi geçen motive olmuş suçlu, uygun hedef ve koruyucuların eksikliği aynı anda bulunmalıdır. Bu üç unsurdan herhangi birinin eksikliği suç işlenmesini engellemek için yeterlidir. Suça hedef olan nesne veya kimseyi koruyabilecek koruyucular bu yöntemin temel taşıdır. Koruyucular denildiğinde ilk akla gelen suçun önlenmesi, suçluların yakalanarak adalete teslim edilmesi ve bozulan adaletin yeniden tesisıyla görevli güvenlik güçleridir (Kul ve Tayfun, 2009: 45). Ancak koruyucular denildiğinde sadece polis ve jandarma gibi güvenlik güçleri algılanmamalıdır. Tam tersine, suç anında bir güvenlik gücünün olay yerinde olma ihtimali oldukça düşüktür. Bir köpek, bir sopa, bir arkadaş veya suç anında bizi o suçun mağduru olmaktan koruyabilecek herhangi bir şey koruyucudur. Örneklerden de anlaşılacağı üzere koruyucu mutlaka üzerinde üniforması, elinde silahı olan güvenlik gücü değildir (Dolu, 2009a: 8).

Rutin Aktiviteler Teorisi ile suç önleme yaklaşımında suçlu her zaman vardır ve karşısına çıkacak suç işleme fırsatlarını beklemektedir. Bu teoride suç önleme,

hedef ve koruyucular üzerine stratejiler geliştirilerek sağlanmaktadır. Felson ve Clarke, 1998 yılında yayımladıkları “Fırsat Hırsız Doğurur: Suç Önleme İçin Pratik Teori” adlı eserlerinde suçun “asıl nedeni”nin fırsatlar olduğunu ve bu nedenle suçları önlemek için suç fırsatları üzerine yoğunlaşılması gerektiğini ve suç fırsatlarını azaltarak suçların önlenebileceğini savunmuşlardır. Felson ve Clarke’a göre fırsat-suç teorisinin 10 temel ilkesi şu şekildedir (Dolu, 2009a: 14-15):

- 1) Fırsatlar, bütün suçlara neden olma bakımından belirli bir rol oynarlar.
- 2) Suç fırsatları her suç tipine göre değişiklik arz eder.
- 3) Suç fırsatları belli zamanlarda ve mekânlarda yoğunlaşmıştır.
- 4) Suç fırsatları, insanların her gün yaptıkları günlük faaliyetlerine bağlı olarak ortaya çıkarlar.
- 5) Bir suç bir diğeri için fırsat doğurur.
- 6) Bazı ürünler, oldukça bastan çıkarıcı suç fırsatları sunarlar.
- 7) Sosyal ve teknolojik değişiklikler yeni suç fırsatları doğururlar.
- 8) Suç, suç fırsatları azaltılarak önlenir.
- 9) Suç fırsatlarını azaltmak genellikle suçun yer değiştirmesine neden olmaz.
- 10) Yoğun bir fırsat azaltımı genel olarak suç oranlarında belli bir düşüş sağlar.

Rutin Aktiviteler Teorisi, Stahura ve Sloan tarafından ABD’de 1972-1980 yılları arasında test edilmiştir. Yapılan test sonucunda mala karşı işlenen hırsızlık ve benzeri suçlar ile şiddet suçlarının Rutin Aktiviteler Teorisinin öne sürdüğü gibi koruyucular ve hedefin cazip olmaktan çıkarılması stratejisi ile önlenildiği kanıtlanmıştır (Dolu, 2009a: 20). Stahura ve Sloan’dan sonra da birçok akademisyen tarafından Rutin Aktiviteler Teorisi test edilme imkânı bulmuş ve genel olarak şiddet ve mala karşı suçların bu metotla azaltılabildiği saptanmıştır.

3.3. DURUMSAL SUÇ ÖNLEME TEORİSİ İLE SUÇ ÖNLEME

Durumsal Suç Önleme Teorisi, suç fırsatlarının minimize edilerek suçun, suçlular açısından faydalı/karlı bir tercih olmaktan çıkarılması yoluyla önlenebileceği görüşüne dayanmaktadır. Teoriye göre, suç işleme olasılığı yüksek olan yerlerde yapılacak fiziki düzenlemeler ve suçun oluşumunu engelleyici tedbirler suç işlenmesinin önüne geçecektir. Durumsal Suç Önleme teorisyenleri tüm insanların suç işleme potansiyelinin bulunduğunu ileri sürmektedir. Yani, teoride suç işleme ihtimali bakımından suçlular ve diğer insanlar arasında bir fark gözetilmemektedir (Clarke, 1997: 4, Knepper, 2009: 59). Durumsal Suç Önleme Teorisinde suç üreten veya suç oluşumuna neden olan koşullar değiştirilerek, suçlunun suç işlemekten kendi kendine vazgeçmesi amaçlanmaktadır. Alınacak tedbirlerle suç eylemi faydalı olmaktan çıkarılacak ve suçlunun yakalanma riski veya suçu işleyebilme olasılığı azaltılarak suçlunun daha suç girişiminin başında vazgeçmesi sağlanacaktır. Durumsal Suç Önlemenin merkezinde güvenlik güçleri değil, suça hedef olabilecek bireyler, kurumlar vb. kuruluşlar vardır. Ana hedef yapılacak düzenlemelerle suçu, suçlu için daha az cazip hale getirmektir.

Durumsal Suç Önleme Teorisinde suçlularla birebir alaka yerine suç fırsatlarının azaltılarak suçun önlenmesi esas alınmıştır. Başka bir deyişle Durumsal Suç Önleme Teorisi suçluyla değil suçla ilgilenecek suç oluşumuna sebep olan koşulları ortadan kaldırmayı hedeflemektedir. Teori, ayırım gözetmeksizin tüm suçlara uygulanabilmektedir. Ayrıca, teoriye göre suç istatistikleri yapılarak suçların işleme sıklığına göre suç bölgelerinin tespit edilmesi ve suç fırsatlarını azaltmaya yönelik çevresel ve mekânsal tedbirlerin alınmasıyla savunulabilir mekânlar oluşturulmalıdır. Suçun çevresel dizayn ile önlenmeye çalışılması konu edinen Savunulabilir Mekânlar Oluşturma Stratejisi, Durumsal Suç Önleme çalışmalarının en bilinenidir. Bu yöntemle göre, binalar bariyerlerle giriş ve çıkışın zor olduğu mekânlar haline getirilirse suç hedefi olmaktan kurtulacaklardır. Söz konusu bariyerler çit, çalı, duvar vb. şekilde olabilmektedir (Lee, 2010: 263-264, Günal ve Şahinalp, 2009: 101). Savunulabilir mekânlara başka bir örnek de günümüzde giderek yaygınlaşan toplu konut projeleridir. Çevresi çit veya duvarlarla çevrili, güvenlik kameralarıyla gözetlenen ve kapısında özel güvenlik görevlisi istihdam edilmiş siteler savunulabilir mekânlara güncel bir örnek teşkil etmektedir.

Savunulabilir Mekânlar Teorisi ilk olarak 1972 yılında ‘‘Savunulabilir Alan, Suçun Şehir Dizaynı Yoluyla Önlenmesi’’ adlı eseriyle Oscar Newman tarafından ortaya atılmıştır (Dolu, 2009a: 17). Bu Teoride, suç oluşumuna müsait yerlerin, binaların vb. mekânların mimarisinin değiştirilip güvenli hale getirilerek suç işlenmesinin önlenmesi esas alınmıştır (Doğan ve Sevinç, 2011: 39).

Durumsal Suç Önleme Teorisinde suç fırsatlarını azalmaya yönelik çeşitli teknikler kullanılmaktadır. Bu tekniklerden bazıları aşağıdaki şekilde sıralanabilir (Clarke, 1997: 17-25, Farrel, 2010: 44-45).

- ✓ Çelik kapı, bariyer vb. araçlarla hedeflere ulaşımın zorlaştırılması,
- ✓ Bina, işyeri vb. yerlere girişlerin kontrolünün sağlanması,
- ✓ Holiganların tespit edilip maçlara alınmaması gibi potansiyel suçlulara karşı alternatif yöntemler geliştirilmesi,
- ✓ Toplantı mekânlarına girişte üst araması yapılarak silahların teslim alınması gibi suçu kolaylaştırıcı unsurların kontrolünün sağlanması,
- ✓ Mağazalarda stok ve barkod sistemi kullanarak giriş ve çıkışların kontrol edilmesi,
- ✓ Gerekli yerlere MOBESE sistemi kurulması, trafik denetimi vb. yöntemlerle resmi gözetimin sağlanması,
- ✓ Özel güvenlik görevlilerinin istihdamı, halka açık parklarda bekçi görevlendirilmesi gibi güvenlik amaçlı personel görevlendirilmesi,
- ✓ Sokakların aydınlatılması, görüş açısını engelleyen ağaçların kesilmesi gibi yöntemlerle doğal gözetimin sağlanması,
- ✓ Para ile çalışan yiyecek ve içecek makinelerinin kredi kartı ile çalıştırılması gibi suç hedefinin ortadan kaldırılması,
- ✓ Kitabın üzerine, silahın üzerine isim yazılması gibi sahip olunan malın etiketlenmesi,
- ✓ Aracın karanlık bir sokak yerine bir aydınlatma lambasının altına park edilmesi gibi suçun cazibesinin azaltılması,
- ✓ Araçlara ve evlere güvenlik ve alarm sistemi kurulması ile suç girişiminin faydasız olacağını gösterilmesi,

- ✓ Metro, okul, park gibi halka açık kullanım alanlarına kullanım kurallarının koyulması,
- ✓ “18 yaşından küçükler giremez.”, “Sigara içmek yasaktır.” gibi uyarı levhalarıyla bilincin artırılması,
- ✓ Spor müsabakalarına girişte delici ve kesici eşyaların yasaklanması, alkollülerin maçlara girmesinin yasaklanması gibi kural tanımazların kontrolü,
- ✓ Hız sınırını belirten trafik işaretleri gibi işaretlerle uyum sağlamanın kolaylaştırılarak hata yapma olasılığının azaltılması.

Durumsal Suç Önleme Teorisinin uygulama alanı oldukça geniştir ve neredeyse bütün suç türlerine uygulanabilmektedir. ABD ve İngiltere’de hırsızlık, soygun, mala zarar verme, çocuk istismarı, sahtecilik vb. suçlarda test edilen teori, bu suçları önlemede başarılı olduğunu kanıtlamıştır. Örneğin, ABD ve İngiltere’de metro istasyonlarına kurulan güvenlik kameralarının yankesicilik ve cinsel taciz olaylarını, sokaklara takılan güvenlik kameralarının vandalizm ve araba hırsızlığı suçlarını azalttığı kanıtlanmıştır (Doğan ve Sevinç, 2011: 36).

Durumsal Suç Önleme Teorisini göre, suç işlenmesini zorlaştırma, suçlunun yakalanma olasılığını artırma, suçlunun, suçtan elde edeceği kazanımları azaltma, suç oluşumuna neden olabilecek etkenleri ortadan kaldırma ve mazeretleri ortadan kaldırma kullanılan temel tekniklerdir (Clarke ve Eck, 2007: 92, Corsaro, Brunson ve McGarrell, 2009: 1087). Durumsal Suç Önleme Teorisinin 25 temel tekniği tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Durumsal Suç Önlemenin 25 Tekniği

Durumsal Suç Önlemenin 25 Tekniği	
Suç işlenmesini zorlaştır:	1 Hedef zorlaştır
	2 Tesislere erişimi kontrol et
	3 Bina giriş çıkışları gözetle
	4 Suçluları caydır
	5 Araçları/silahları kontrol et
Suçlunun yakalanma olasılığını artır:	6 Korumayı artır
	7 Hedefleri ortadan kaldır
	8 Gizliliği azalt
	9 Alan (bölge) yöneticileri kullan
Suçlunun, suçtan elde edeceği kazanımları azalt:	10 Doğal gözetimi güçlendir
	11 Hedefleri gizli tut
	12 Hedefleri ortadan kaldır
	13 Malları ve eşyaları işaretle
	14 Suç pazarlarını dağıt
Suç oluşumuna neden olabilecek etkenleri ortadan kaldır:	15 Suçtan fayda sağlanılmasına izin verme
	16 Moral bozukluğu ve gerilimi azalt
	17 Tartışmadan uzak dur
	18 Cezbediciliği azalt
	19 Arkadaş baskısını etkisizleştir
Mazeretleri ortadan kaldır:	20 Taklidi engelle
	21 Kurallar koy
	22 Talimatları yayınla ve as
	23 Alarmeda olmalarını sağla
	24 Kurallara uyulmasına yardım et
25 Alkol ve uyuşturucu tüketimini kontrol et	

Kaynak: (Clarke ve Eck, 2007: 92, Brantingham ve Taylor, 2005: 281)

Suç işlenmesini zorlaştırmak için tedbirler alınmasıyla birlikte, suçlular yavaşlatılacak ve yakalanmalarını kolaylaştıracaktır. Suçun işlenmesini zorlaştıracak başlıca teknikler aşağıda belirtildiği gibidir (Clarke ve Eck, 2007: 94-95):

- ✓ Araç hırsızlıklarına karşı direksiyon kilidi kullanmak,
- ✓ Banka, postane vb. yerlerde çalışanlarla müşteriler arasında soyguna karşı kullanılan kurşungeçirmez paneller,
- ✓ Taksilerde kullanılan, müşteri ile yolcuyu ayıran paneller,
- ✓ Ev hırsızlıklarına karşı apartman veya site girişlerinde kullanılan görüntülü ve sesli diyafon cihazları,
- ✓ Ev, işyeri ve eklentilerine güvenlik sistemi kurulması ve elektronik kartlı giriş sistemleri,
- ✓ Kent planlayıcıları tarafından inşa edilen savunulabilir mekânlar,
- ✓ Mağaza, market ve benzeri yerlerde ürünlerin elektronik olarak etiketlenmesi,
- ✓ Stadyumlarda elektronik bilet uygulamaları,
- ✓ Stadyumlarda taraftarların ayrı bölümlerde oturtulmaları,
- ✓ Alkollü içki tüketilen mekânların girişine X-ray cihazı konulması,
- ✓ Alkollü mekânlarda kullanılan bardak ve benzeri eşyaların kırılması zor malzemelerden imal edilmesi.

Suçlular üzerinde suçu işleyip işlememe noktasında en etkili olan faktörlerden birisi, suç anında veya sonrasında yakalanma riskidir. Bu nedenle, suçlunun yakalanma riski artırılarak suç işleme eğiliminde olan kişi suç işlemekten vazgeçirilebilir veya yakalanması kolaylaştırılabilir. Suçlunun yakalanma riskini artırmak konusunda uygulanabilecek bazı yöntemler şunlardır (Clarke ve Eck, 2007: 96-97):

- ✓ Evden ayrılırken ışığın açık bırakılması,
- ✓ Gece tek başına gezmek yerine grup halinde gezilmesi,
- ✓ Sokakların karanlık bölge kalmayacak şekilde aydınlatılması,
- ✓ Araç park alanlarında bisikletli güvenlik görevlileri istihdam edilmesi,

- ✓ Araç park alanı, market vb. mekânlarda güvenlik kamerası kullanımı,
- ✓ Şehir merkezlerinde suç ve insan yoğunluğu dikkate alınarak kamera gözetim sistemleri (MOBESE) kurulması,
- ✓ Hız ve alkol kontrollerinin sıklaştırılması,
- ✓ Suç ihbarını ödüllendirme yöntemi gibi yöntemler kullanılması.

Suçluların suçtan bekledikleri fayda çok çeşitlidir. Bu kazanımlar sadece maddi olmayabilir, çünkü suçun sonrasında heyecan, intikam, saygı duyulma gibi birçok başka getirisi de olabilir. Suçtan elde edilecek kazanımların azaltılmasına yönelik tedbirlerden bir kısmına aşağıda yer verilmiştir (Clarke ve Eck, 2007: 98-99):

- ✓ Araçların kapalı otoparklarda muhafaza edilmesi,
- ✓ Araç teyplerinin sökülebilir olarak dizayn edilmesi,
- ✓ Kontrollü telefon kartları,
- ✓ Çalıntı cep telefonlarının kullanıma kapatılması,
- ✓ Kadın sığınma evleri,
- ✓ Hız kesici rampalar,
- ✓ Nakit para alışverişini engelleyici kredi kartı ve benzeri uygulamalar,
- ✓ Mağazalarda mürekkepli güvenlik etiketleri kullanılması.

Bazı durumlarda ortam suçu doğurmaktadır. Hapishaneler ve alkollü mekânlar bu duruma örnek gösterilebilecek yerlerdendir. Genellikle şiddet suçlarının işlendiği mekânlarda aşağıda verilen örneklere benzer alınabilecek basit tedbirlerle suç oluşumu azaltılabilecektir (Clarke ve Eck, 2007: 100-101):

- ✓ Cezaevlerinde televizyon odaları yerine, odalara televizyon tahsis edilmesi,
- ✓ Self servis sistemiyle çalışan restoranlarda daha çok kasa açılarak sıra bekleme süresinin azaltılması,
- ✓ Vapur, otobüs vb. bekleme yerlerinde çok sayıda oturma yerinin tahsis edilmesi, hafif müzik yayını yapılması,

- ✓ Erkek doktorların bayanları muayeneleri sırasında yanlarında bayan hemşire bulundurmaları,
- ✓ Silah, alkollü içecek, sigara gibi zararlı ve belli bir grubun alabileceği maddelerin teşhirinin yasaklanması,
- ✓ Televizyonlarda çocukların izlememesi gereken kanallara çocuk kilidi konulması,
- ✓ Suçların televizyonlarda detaylı anlatımının yasaklanarak taklit edilmelerinin önlenmesi.

Suçlular, işledikleri suç psikolojik savunma mekanizmaları sayesinde mantıklı ve meşru gösterme gayreti içerisine girmektedirler. Suçu mantıklı gösterme gayretinin altında suçluluk ve utanma duygusundan kaçma isteği yatmaktadır. Örneğin, vergi kaçakçıları, cinsel istismar suçunu işleyenler ve hırsızlık yapanlar bu gruba dâhildir. Bu gruptaki bireylerin suç işlemesini önlemek için alınabilecek başlıca önlemler şunlardır (Clarke ve Eck, 2007: 103-104):

- ✓ İş yerlerinde, topluma açık mekânlarda kurallar koymak,
- ✓ Kamu kullanımına açık yerlerde açıkça yazılmış uyarı, ikaz ve yasak levhaları kullanmak,
- ✓ Hırsızlık olaylarına karşı mağaza ve marketlere bireylerin vicdanlarını harekete geçirici yazılar asmak,
- ✓ Kütüphaneden kitap çıkarılmasını yasaklamak yerine, ödünç kitap verme hizmeti gibi kurallara uyulmasını kolaylaştırıcı önlemler almak,
- ✓ Alkol nedeniyle şiddet olaylarının yoğun olarak görüldüğü yerlerde alkol tüketimini sınırlamak.

3.4. TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK MODELİ İLE SUÇ ÖNLEME

Toplum Destekli Polisliğin (TDP) temel felsefesi güvenlik hizmeti sağlamakla görevli polis ve jandarma ile vatandaş arasındaki bağı kuvvetlendirerek, vatandaş odaklı güvenlik hizmeti sağlamaktır. TDP ile yüz yüze iletişim teknikleri kullanılarak güvenlik hizmetleri toplumun beklentileri doğrultusunda şekillendirilmektedir. Güvenlik sorunları vatandaş odaklı olarak tespit edilmekte ve

gayretler bu yönde yoğunlaştırılmaktadır. TDP uygulaması geleneksel polislik yaklaşımı olan merkezîyetçi ve katı bir hiyerarşik disiplin içerisinde, her ne pahasına olursa olsun suçu önleme, tüm vatandaşlara şüpheyle yaklaşma modeline bir alternatif olarak ortaya çıkmıştır (Alpkan ve Palacı, 2008: 96). Model içerisinde güvenlik güçleri, vatandaş, kamu kuruluşları ve özel kuruluşlar ile birlikte sivil toplum örgütlerinin koordineli çalışması gerekmektedir.

TDP modeli; Halk ile işbirliği, çok kurumlu yaklaşım ve problemi ortadan kaldırma aşamalarından oluşmaktadır. TDP'nin uygulanması sonucu hedeflenen amaçlar şunlardır (<http://www.asayis.pol.tr/Sayfalar/TDP.aspx>):

- ✓ Toplumun öncelikli güvenlik beklentilerini tespit ederek, müşteri odaklı hizmet anlayışını geliştirmek,
- ✓ Toplum temsilcileri ile görüşerek toplumun güvenlik hizmetlerine aktif katılımını sağlamak,
- ✓ Suç mağdurlarına gerekli desteği sağlamak,
- ✓ Okullara yönelik güvenlik tedbirlerine ağırlık vermek,
- ✓ Suçların oluşumuna etki eden olumsuz faktörleri belirleyerek, bu olumsuzlukların ortadan kaldırılması için gerekli koordinasyonları yapmak,
- ✓ Halkı bilinçlendirmeye yönelik etkinlikler yapmak,
- ✓ Güvenlik gücü-halk işbirliğini geliştirmek,
- ✓ Toplumda oluşan güvenlik kaygısı ve suç korkusunu azaltarak kentlerdeki yaşam kalitesinin yükselmesine katkıda bulunmak, toplumda güvenlik bilincini ve duyarlılığını artırmak,
- ✓ Önleyici güvenlik hizmetleri kapsamında programlar ve kampanyalar düzenlemek,
- ✓ Güvenlikte toplumsal sorumluluk bilincinin geliştirilmesi kapsamında panel, konferans, seminer, sempozyum ve benzeri etkinlikler düzenlemek,
- ✓ Güvenlik konusundaki toplumsal gereksinimlere ve taleplere cevap verebilmek için hizmetlere uygun nitelikte uygulama projeleri ve modelleri geliştirmektir.

TDP uygulaması dünyanın birçok ülkesinde benzer strateji ve taktiklerle uygulanmaktadır. Türkiye’de ilk olarak 15 Haziran 2006 yılında Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Adana, Kayseri, Trabzon, Erzurum, Diyarbakır ve Antalya olmak üzere 10 ilde pilot uygulama şeklinde uygulanmaya başlanan TDP başarı elde edilmesinin üzerine 2009 yılından itibaren tüm yurt geneline yayılmıştır (<http://www.asayis.pol.tr/Sayfalar/TDP.aspx>).

TDP, halkı güvenlik güçleriyle birlikte, güvenlik hizmetlerinin içerisine sokmayı hedefleyen, suçu önlemede karar verme süreci içerisine halkı katan, yetki devri ve müşteri odaklı bir güvenlik anlayışı ile geliştirilmiş yenilikçi, yaratıcı bir güvenlik felsefesidir (Alpkan ve Palacı, 2008: 96). Bu uygulama ile halkın güvenlik hizmetlerine katılımı sağlanarak hem daha hızlı çözüme ulaşılabilmekte hem de halkla yan yana olunabilmekte ve güvenlik gücü-halk ilişkileri güçlenmektedir.

3.5. PROBLEM ODAKLI POLİSLİK TEORİSİ İLE SUÇ ÖNLEME

Yeni polislik anlayışının bir sonucu olarak ortaya çıkan Problem Odaklı Polislik (POP), geliştirilen suç önleme teorilerinin en popüler olanlarından. Yeni polislik anlayışı, suç olaylarının her biri için en uygun önleme, azaltma veya ortadan kaldırma stratejilerinin geliştirilmesi ve hedef odaklı çözümlerin uygulanması gerektiğini savunur. Bu da POP’un temelidir.

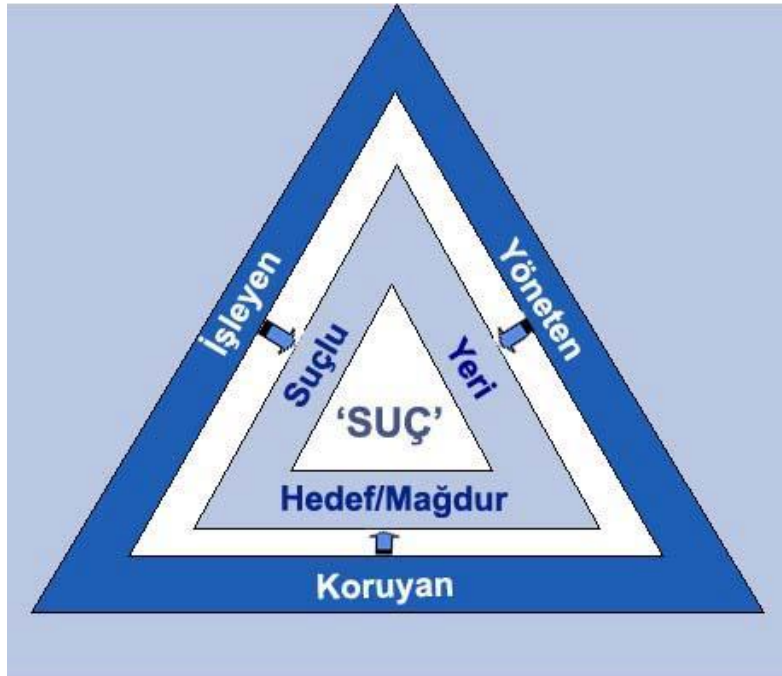
POP uygulamaları, Rutin Aktiviteler, Rasyonel Tercih ve Durumsal Suç Önleme Teorilerinden faydalanılarak geliştirilmiştir. POP, meydana gelmiş suçlar yerine, suç oluşturan faktörler üzerine yoğunlaşmaktadır. POP yaklaşımına göre, farklı suçları ve toplumsal düzensizlikleri içeren problemler, birbiriyle benzer olayların kombinasyonudur. POP, genel olarak aynı bölgede meydana gelen ve benzer suçların daha büyük suçlara dönüşmeden önlenmesi gerektiğini ileri sürer (Doğan ve Sevinç, 2011: 38). POP yönteminde yapılan analizler sonucunda aynı bölgelerde meydana geldiği belirlenen benzer suçlar incelenerek bu suçların ortadan kaldırılmasına yönelik tedbirler alınır. POP, ilk olarak Herman Goldstein tarafından 1979 yılında ortaya atılmıştır (Braga, 2010: 173). Goldstein suçların önleyici hizmetlerle ve olaylara hızlı bir şekilde müdahale etmekle önlenemeyeceği fikrinden yola çıkarak, suçun önlenmesi için suçun olduğu koşulları değiştirmek gerektiği fikrini ortaya atmıştır (Weisburd, Telep, Hinkle ve Eck, 2010: 140-143).

POP Teorisinin uygulaması kısaca TAMÜD adı verilen, **T**arama, **A**naliz, **M**üdahale, **D**eğerlendirme basamaklarından oluşmaktadır. Bu basamaklara aşağıda yer verilmiştir (Clarke ve Eck, 2007: 23):

- 1) Rutin olarak meydana gelen olaylardaki benzer noktaların mevcut veriler kullanılarak taranması,
- 2) Benzer şekilde işlenen suçların işleniş şekillerin ve sebeplerinin analiz edilmesi,
- 3) Yapılan analiz sonucu elde edilen verilerle suç oluşumuna neden olan sebeplerin ortadan kaldırılması,
- 4) Suça yapılan müdahalenin değerlendirilmesi ve geri besleme yapılması.

POP Teorisi kullanılırken en önemli yardımcılardan bir tanesi şekil 4'te verilen problem analiz üçgenidir.

Şekil 4: Problem Analiz Üçgeni

Kaynak: (Clarke ve Eck, 2007: 31)

Problem analiz üçgeni, Rutin Aktiviteler Teorisinin bir suçun oluşması için motive olmuş bir suçlu, uygun hedef ve koruyucuların eksikliğinin gerekli olduğuna ilişkin iddiasından esinlenerek oluşturulmuştur. POP Teorisinde, Rutin Aktiviteler Teorisindeki suç üçgenine dış kontrol etkenleri ilave edilmiştir. “Hedef için: Kontrol diye anlatılan orijinal teorideki yeterli kontrol ile aynıdır. Kendilerini veya eşyalarını koruyan insanlar, polis ve güvenlik görevlileri bu kapsamdadır. Suçlu için: Kontrol burada yönlendiricidir (Yönlendiriciden kasıt suça teşvik eden değil, bir şekilde suçluyu pozitif-negatif etkileme gücüne sahip olanlardır.) suçluyu iyi bilen ve onun üzerinde nüfuzu olan herhangi birisi yönlendirici olarak adlandırılabilir. Aile bireyleri, kardeşler, öğretmenler, eşler, resmi görevliler bu tür kontrollerdendir. Mekân için: Burada kontrol yöneticidir. Suçun işlendiği yerin yöneticisi (otobüs şoförü, bar sahibi, sınıftaki öğretmen, ev sahipleri, uçaktaki hostesler gibi) mekân üzerinde kontrol sağlarlar” (Clarke ve Eck, 2007: 31).

Suç veya problem analiz edilirken, Rutin Aktiviteler Teorisine ek olarak problem analiz üçgeninin yardımıyla kontrol mekanizmaları da analiz edilmektedir. Yapılan analiz sonucu suçu veya problemi ortadan kaldırmak için kontrol mekanizmalarından faydalanılmaktadır. POP uygulamalarının temelinde problemin doğru analiz edilerek, kısıtlı kaynakların ve güvenlik güçlerinin doğru yöne kanalize edilmesi yatmaktadır (Boba ve Crank, 2008: 391). Örneğin, sürekli hırsızlığın olduğu bir markette suçu ortadan kaldırmak için hedef üzerinde kontrol yetkisine sahip kasiyerin eksik veya yanlış yaptığı davranış var ise düzeltilmektedir. Yine, hedef üzerinde kontrol yetkisine sahip semt karakolunun devriye planlamaları kontrol edilmektedir. Marketi soyanların sürekli aynı çeteye mensup kişiler olduğunu farz edersek, çetenin tamamına operasyon yapılmaktadır. Mekân üzerinde kontrol yetkisine sahip işyeri sahibi, güvenlik kamerası veya çeşitli güvenlik önlemleri alması için yönlendirilmektedir. Verilen örnekler genişletilerek çoğaltılabilmektedir.

POP uygulamaları sırasında kullanılan yöntemlerden birisi İngilizce açılımının baş harflerinin kısaltmasından oluşan CHEERS (**C**ommunity, **H**arm, **E**xpectation, **R**ecurring, **E**vents, and **S**imilarities) testidir. Türkçeye Toplum; Zarar; Beklenti; Yinelenen, Olaylar ve Benzerlik olarak tercüme edilmektedir. CHEERS testi yapılırken problemde etkilenenler, problemin yol açtığı zararlar, problemin oluşmasına etki eden faktörler, problemin meydana geliş sıklığı ve meydana gelen

olaylar arasındaki benzerlikler tespit edilmektedir. CHEERS testi problem çözmenin başında yapılması gereken bir testtir. Eğer mevcut problem CHEERS testinde sorulan 6 soruya cevap vermiyorsa POP yöntemi mevcut problemi çözmek için doğru bir metod değildir (Clarke ve Eck, 2007: 43-44).

POP uygulamaları sırasında kullanılan bir diğer yöntem ise “seksene-yirmi” kuralıdır. Seksene-yirmi kuralı en yalın anlatımla suçların yüzde sekseninin suçlularının yüzde yirmisi tarafından işlendiğini savunmaktadır. Bu kural, her olay için geçerli olmamakla birlikte genelde geçerlidir. Seksene-yirmi kuralı üzerine yapılan deneysel çalışmalarda Philadelphia’da tüm suçluların %5’inin suçların %50’sinden sorumlu oldukları, İngiltere’de suç mağdurlarının %40’ının toplumun %4’lük bir kesimini oluşturduğunu, polis kayıtlarındaki suç yerlerinin %6’sının genel bölgenin %6’sında bulunduğunu, ABD’de çalınan araçların bazı modellerinin diğer modellere göre 30 kat daha fazla çalındığını ve Denver’da 78 dükkânın bulunduğu bir bölgede meydana gelen dükkândan hırsızlık olaylarının %55’inin üç dükkânda meydana geldiği ispatlanmıştır (Clarke ve Eck, 2007: 51, Versteegh, Plas ve Nieuwstraten, 2013: 68-69). Seksene-yirmi kuralı tekrarlayan suçlarda önleyici hizmetin nerede, nasıl ve ne olacağı konusunda yol gösterir.

Sonuç olarak, POP uygulamalarının başarıya ulaşması, güvenlik güçlerinin problemleri tanımlama ve analiz etme yeteneğine sahip olmasına, inisiyatif almasına ve problem çözme yeteneklerinin seviyesine doğrudan bağlıdır. POP uygulamaları güvenlik güçleri ile halkın ilişkilerini güçlendirir. Ayrıca, güvenlik güçlerinin profesyonelleşmesine katkı sağlar (Mclaughlin ve Donahue 1997: 56). POP uygulamalarının etkinliğine yönelik olarak yapılan araştırmalar, POP uygulamalarının silahlı saldırı ve cinayet olaylarında büyük oranda düşüş sağladığını göstermiştir (Gök ve Kargın, 2011: 59-60).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'NİN SUÇ HARİTASI

Türkiye'nin ve Ankara ilinin suç haritası çıkartılırken Adalet Bakanlığının, Jandarma Genel Komutanlığının ve Emniyet Genel Müdürlüğünün 1998-2012 yılları arasındaki verilerinden faydalanılmıştır. Ancak, Jandarma Genel Komutanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğünün suç istatistikleri soruşturma (Yetkili mercilerin suç şüphesini öğrenmesinden, iddianamenin kabulüne kadar geçen süre.) aşamasındaki olay sayılarını içerirken, Adalet Bakanlığına ait veriler kovuşturma (Savcı tarafından düzenlenen iddianamenin kabulünden ceza mahkemesinin karar vermesine kadar geçen süre.) aşamasındaki olay sayılarıdır. Soruşturma evresi sonunda iddianame hazırlanıp dava açılacağı gibi kovuşturmaya yer olmadığına dair karar da verilebilmektedir (<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/5271.htm>). Bu sebeple, bu çalışma açısından daha sağlıklı olacağı düşüncesi ile Adalet Bakanlığına ait veriler esas alınmıştır. Adalet Bakanlığı tarafından sanıkların uyruklarına ait veriler 2009 yılından itibaren tutulmaya başlanmış ve yabancı uyruklu sanıkların yaşlarına göre tasnif yapılmamıştır.

26.9.2004 tarih, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK)'nda suç tasnifleri 4 ana başlık altında yapılmıştır (<http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html>). Bunlar, uluslararası suçlar, kişilere karşı suçlar, topluma karşı suçlar, millete ve devlete karşı suçlardır.

Uluslararası suçlar bölümü, 26.9.2004 tarih, 5237 sayılı TCK ile birlikte hukuk sistemimize yeni giren soykırım ve insanlığa karşı suçlar ile göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçlarını kapsamaktadır. Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçları 1926 tarihli mülga TCK'ya 2002 tarihinde eklenmiş olmasına rağmen (<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/765.htm>) uluslararası suç kavramı yeni bir kavramdır. Bu sebeple, Türkiye'nin ve Ankara ilinin suç haritası çıkarılırken uluslararası suçlar bölümü için 2006-2012 yılları arası dikkate alınmıştır.

Kişilere karşı suçlar bölümünü, hayata karşı suçlar (kasten adam öldürmek, intihara teşvik ve azmettirme, taksirle öldürme), vücut dokunulmazlığına karşı suçlar (kasten yaralama, taksirle yaralama, insan üzerinde bilimsel deney yapma, organ ve

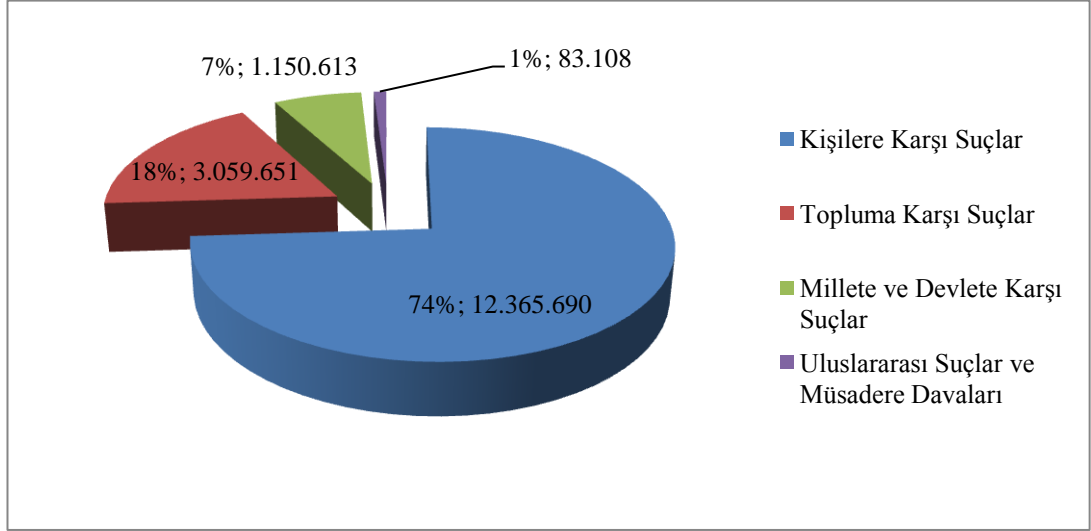
doku ticareti yapma), işkence ve eziyet etme, koruma, gözetim, yardım veya bildirim yükümlülüğünün ihlali, çocuk düşürtme, düşürme veya kısırlaştırma, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar, hürriyete karşı suçlar (tehdit, şantaj, cebirle tehdit, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma vb.), şerefe karşı suçlar (hakaret, kişinin hatırasına hakaret), özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar (haberleşmenin gizliliğinin ihlali, kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması) ve malvarlığına karşı suçlar (hırsızlık, yağma, mala zarar verme, dolandırıcılık vb.) oluşturmaktadır.

Topluma karşı suçlar bölümünü, genel tehlike yaratan suçlar (genel güvenliğin kasten/taksirle tehlikeye sokulması, tehlikeli maddelerin izinsiz olarak alınması, bulundurulması veya satılması, trafik güvenliğini tehlikeye sokma), çevreye karşı suçlar (çevrenin kasten/taksirle kirletilmesi, gürültü yapmak, imara aykırı bina yapmak), kamunun sağlığına karşı suçlar (ruhsatsız uyuşturucu veya uyarıcı madde imalatı ve ticareti, bozulmuş veya değiştirilmiş gıda ticareti vb.), kamu güvenine karşı suçlar (parada sahtecilik, kıymetli belge ve damgada sahtecilik, resmi/özel belgede sahtecilik vb.), kamu barışına karşı suçlar (suç işlemek amacıyla örgüt kurma, suç işlemeyi tahrik vb.), ulaşım araçlarına veya sabit platformlara karşı suçlar (kara ulaşım araçlarının hareketinin engellenmesi, kıt'a sahanlığı veya münhasır ekonomik bölgede kurulmuş sabit platformların haksız işgali), genel ahlaka karşı suçlar (alenen cinsel ilişkiye girmek ve teşhircilik, çocuğu fuhuşa teşvik ve aracılık etmek vb.), aile düzenine karşı suçlar, ekonomi, sanayi ve ticarete ilişkin suçlar ve bilişim alanında suçlar oluşturmaktadır.

Millete ve devlete karşı suçlar bölümünü, kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçlar (zimmet, irtikâp, rüşvet, nüfuz ticareti vb.), adliyeye karşı suçlar (iftira, suç uydurma, yalancı tanıklık ve yemin vb.), devletin egemenlik alametlerine ve organlarının saygınlığına karşı suçlar (cumhurbaşkanına hakaret, devletin egemenlik alametlerini aşağılama vb.), anayasal düzene karşı suçlar (anayasayı ihlal, hükümete karşı silahlı isyan vb.), milli savunmaya karşı suçlar (halkı askerlikten soğutmak, askerleri itaatsizliğe teşvik vb.), devlet sırlarına karşı suçlar ile casusluk ve yabancı devletlerle olan ilişkilere karşı suçlar(yabancı devlet başkanına karşı suç, yabancı devlet bayrağına ve egemenlik alametlerine karşı suç vb.) oluşturmaktadır.

Adalet Bakanlığının 1998-2012 dönemi verilerine göre TCK uyarınca toplam 16.600.585 adet ceza davası açılmış olup, açılan ceza davalarının dağılımları grafik 1’de verilmiştir.

Grafik 1: 1998-2012 Dönemi Suç Dağılımı (Türkiye)

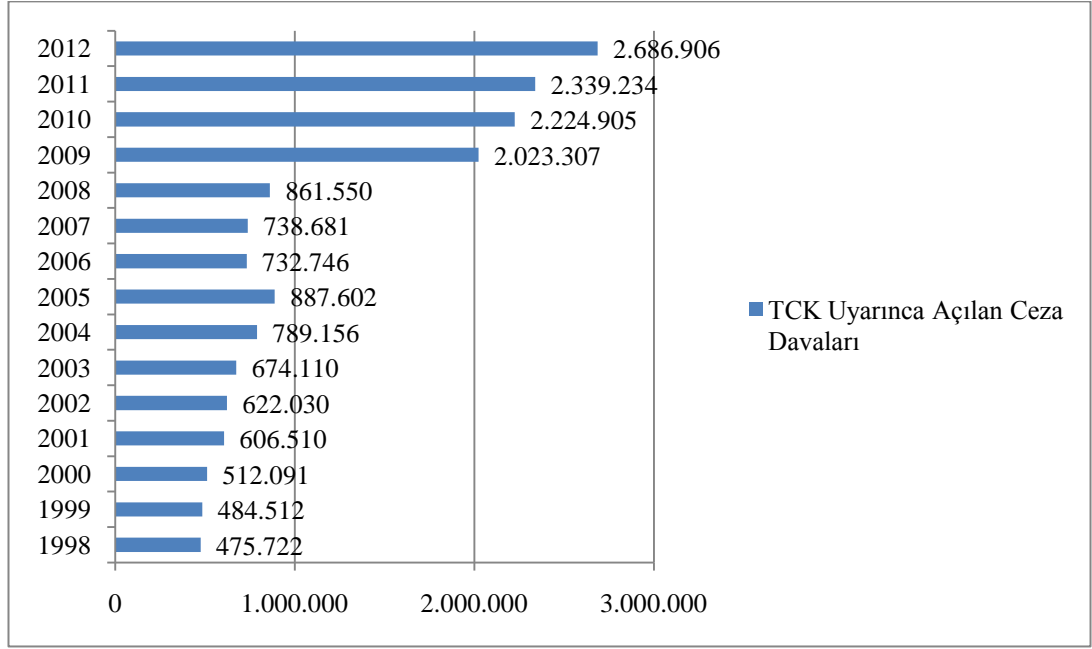
Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

1998-2012 döneminde açılan ceza davalarının 24.631(%1)’ini uluslararası suçlar, 12.365.690(%74)’ını kişilere karşı suçlar, 3.059.651(%18)’ini topluma karşı suçlar, 1.150.613(%7)’ünü millete ve devlete karşı suçlar oluştururken, 58.477 müsadere (Zoralm; kasıtlı bir suçun işlenmesinde kullanılan veya suçun işlenmesine tahsis edilen ya da suçtan meydana gelen eşyanın/malının, kişinin kendi isteği olmaksızın devlet tarafından elinden alınması.) davası açılmıştır. Müsadere davaları bu çalışmanın konusu olmayıp, bilgi amaçlı değinilmiştir.

Grafikte de görüldüğü gibi 1998-2012 döneminde açılan ceza davalarının büyük bir bölümünü adam öldürmek, yaralama, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar, tehdit, şantaj, hakaret, hırsızlık, dolandırıcılık vb. suçlardan oluşan kişilere karşı suçlar oluşturmaktadır. Güvenlik güçlerini ve adliyelerini en çok meşgul eden kişilere karşı suçlar, genel olarak toplumun bozulan yapısıyla ve sosyal ilişkilerde meydana gelen kopukluklarla ilintilidir.

1998-2012 dönemi verilerine göre Türkiye’de suç oranı genel olarak sürekli artan bir seyir izlemiş olup, yıllara göre suç sayıları grafik 2’de verilmiştir.

Grafik 2: 1998-2012 Dönemi TCK Uyarınca Açılan Ceza Davaları (Türkiye)

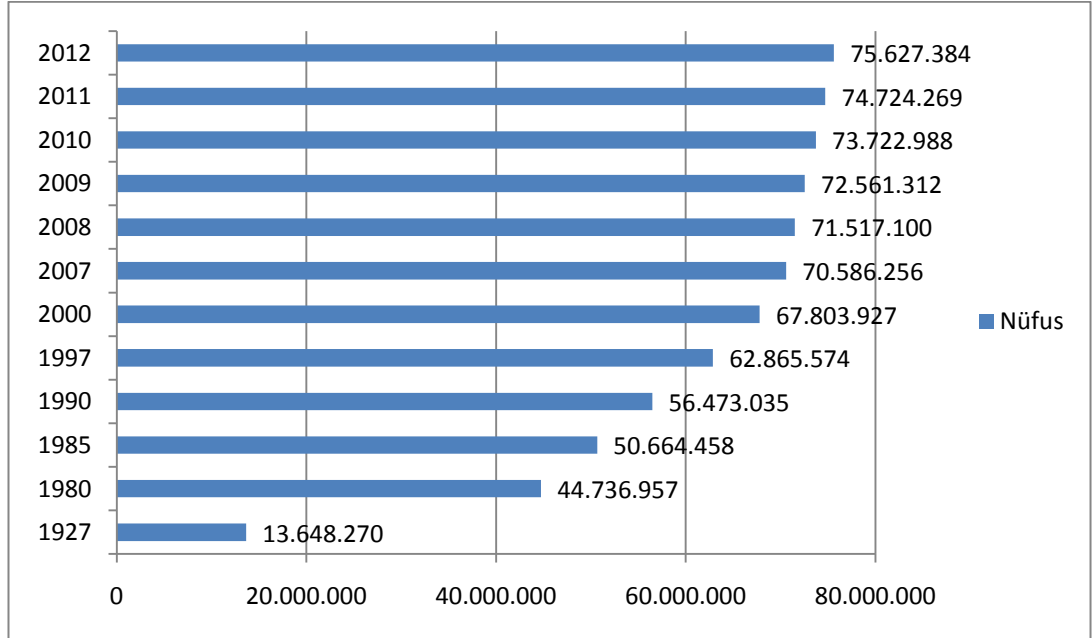
Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

1998-2012 döneminde, 2006 yılı dışında suç oranlarının sürekli arttığı görülmektedir. 2006 yılında suç sayılarında meydana gelen düşüşün sebebi, suç verilerinin yeni TCK’ya göre tasnif edilmesidir. Yeni TCK’da suç tasnifleri değiştirilmiş ve bu sebeple de bir önceki yıl verileri ile bir uyumsuzluk yaşanmıştır. 2008-2009 yılları arasındaki %135’lik olağanüstü artış incelenen dönem içerisindeki yıllar arasında en yüksek artış olması itibariyle dikkat çekicidir. Söz konusu artışa 2008 yılında ABD’deki taşınmaz mal piyasasının değer kaybetmesiyle başlayan ve kısa bir süre sonra Türkiye ile birlikte, birçok ülkeyi etkileyen ekonomik kriz etkili olmuştur. Ekonomik kriz sonrası işsizlik artmış ve artan işsizlik suçu tetiklemiştir. Ayrıca, insanların sosyal medyayı daha etkili kullanmaya başlaması, gelişen teknoloji ile birlikte güvenlik güçlerine ve adliyelere ulaşmanın kolaylaşması, insanların kitle iletişim araçları sayesinde bilinç düzeylerinin artması gibi etkenlerde suç sayılarının artışında etkili olmuştur.

1998 yılında 475.722 olan suç sayısı 2012 yılında %465 artarak 2.686.906 olmuştur. Türkiye’de suç sayılarında yaşanan bu hızlı artışın temel sebebi kırsaldan şehre yoğun göç ve plansız şehirleşmenin beraberinde getirdiği problemlerdir. Kırsalda iş olanaklarının azalması sonucu insanlar bu olanakların daha çok olduğu şehirlere göç etmeye başlamışlardır. Kırsaldan şehirlere göç eden insanlar, şehirlerin belirli bölgelerinde aşırı nüfus yoğunluğu oluşturmuşlardır. Şehirlerdeki ekonomik büyüme, nüfus artışının altında kaldığı için işsizlik artmış ve insanları suç işlemeye yöneltmiştir. Ayrıca, kırsalda sıkı aile bağlarına sahip olan insanların, şehir kültürü ile birlikte aralarındaki bağın azalması, sosyal denetim mekanizmalarının zayıflaması ve ekonomik zorluklar insanları suç işlemeye teşvik etmiştir.

Yukarıda bahsi geçen faktörlere ek olarak, nüfusun artması da suç oranlarını artırmıştır. Nüfus artışının, suç artışı üzerindeki etkisini görmek için yıllara göre Türkiye nüfusu grafik 3’te verilmiştir.

Grafik 3: Genel Nüfus Sayımlarında Yıllara Göre Türkiye Nüfusu

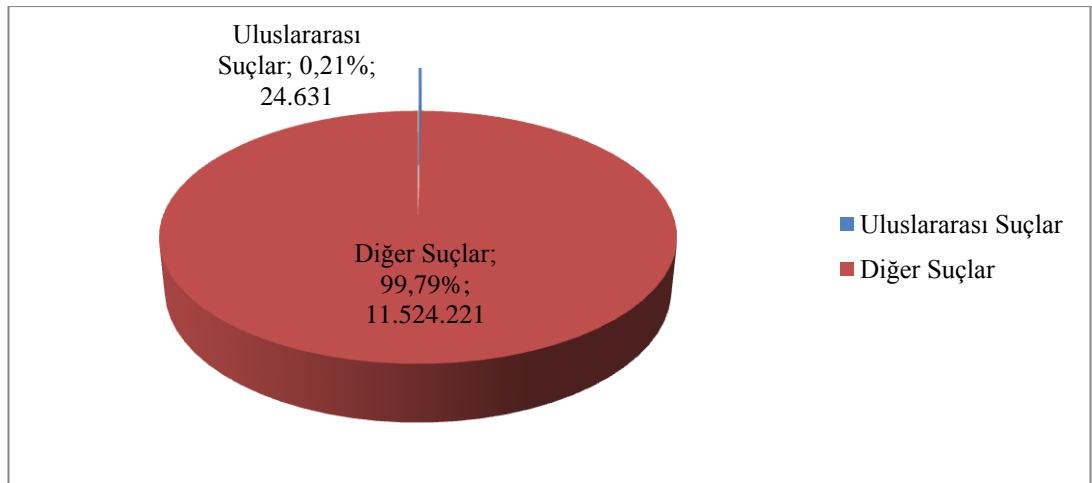
Kaynak: TÜİK (http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059).

2007 ve sonrasında yapılan nüfus sayımları incelendiğinde, yıllık ortalama nüfus artışının bir milyon civarında olduğu görülmektedir. Nüfus hiç azalmamakta, sürekli artan bir seyir izlemektedir. Ancak, suç sayıları belirli bir seyir izlememekte olup, bazı yıllar artarken bazı yıllar azalabilmektedir. Örneğin, 2009 yılında suç oranları bir önceki yıla kıyasla %135 artarken, aynı yıl Türkiye nüfusu %1,46 artmıştır. 2008 yılında ise suç oranları %17 artarken, aynı yıl Türkiye nüfusu %1,31 artmıştır. Bu bağlamda, nüfus artışı suç oranları üzerinde artırıcı etkisi yapmasına rağmen, suç oranlarıyla bire bir örtüşmemektedir.

4.1. ULUSLARARASI SUÇLAR

Uluslararası suç kavramı, uluslararası hukuka aykırı olan ve uluslararası sözleşmelerle Türkiye tarafından kovuşturulması kabul edilen suçları kapsamaktadır. Uluslararası suçlar, TCK'da soykırım ve insanlığa karşı suçlar başlığı altında düzenlenmiş olup, bu suç tipine ait veriler 2006-2012 dönemini kapsamaktadır. 2006-2012 yılları arasında TCK uyarınca toplam 11.548.852 ceza davası açılmış olup, bu davalardan 24.631(%0,21)'i uluslararası suçlar kaynaklıdır. Söz konusu dönem içerisinde açılan uluslararası suç davalarının diğer ceza davalarına oranı grafik 4'te verilmiştir.

Grafik 4: 2006-2012 Dönemi Uluslararası Suç Davalarının Diğer Ceza Davalarına Oranı (Türkiye)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006-2012 döneminde açılan uluslararası suç davalarının 24.619'u göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçlarından, 12 adedi ise soykırım ve insanlığa karşı suçlardan açılmıştır. Göçmen kaçakçılığı suçu açısından, Van ve Hatay illeri Türkiye'ye girişlerin yoğun olduğu yerlerdir. Edirne, Muğla, İzmir, Balıkesir, Çanakkale ve Aydın ise deniz yoluyla Türkiye dışına çıkışların gerçekleştirildiği illerdir. Göçmen kaçakçılığı suçu kapsamında Türkiye, hedef ülke olmasının yanı sıra üçüncü ülkelere yasadışı geçişlerde köprü olarak da kullanılmaktadır.

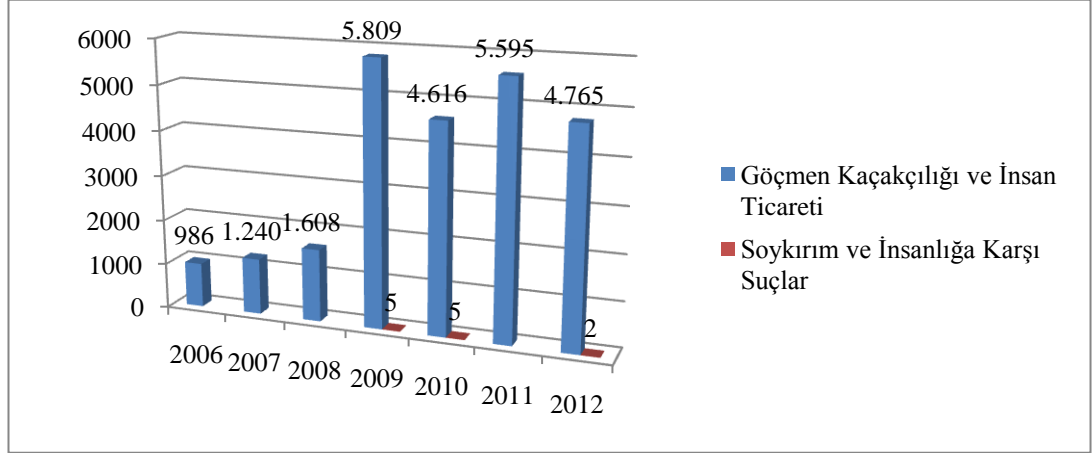
Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçları ilk bakışta benzer gibi görünse de birçok bakımdan farklıdır. Göçmen kaçakçılığı suçunda kaçırılan kişi üzerinde maddi veya manevi bir zorlama yoktur. Yasadışı göçmen olmak isteyen kişi kendisini istediği yere götürecektir göçmen kaçakçısını bizzat bulur ve gönüllüdür. İnsan ticareti suçunda ise ortada bir mağdur ve mağdur üzerinde maddi/manevi zorlama vardır.

İnsan ticareti suçunun içeriğini, seks ticareti ve zorla çalıştırılmaya maruz bırakılan insanlar oluşturmaktadır. Ülkemizde insan ticareti suçu mağdurları çoğunlukla Ukrayna, Rusya, Moldova, Gürcistan, Bangladeş, Belarus vb. ülke vatandaşlarıdır. Bu suçun mağdurları üzerinde ölümle tehdit etme, pasaportlarına el koyma, ailesini tehdit etme vb. yöntemlerle baskı kurulmaktadır. Bahse konu suçun önlenmesi çalışmaları kapsamında suç failleri yakalanarak cezalandırılmakta ancak, suç mağdurlarının ülkelerine geri gönderilmesiyle yetinilmektedir. Özellikle insan ticareti suçu kapsamında, suç mağdurlarının tekrar aynı suçun mağduru olma olasılıkları yüksektir.

Soykırım ve insanlığa karşı suçlar kapsamında meydana gelen suçlar, adam öldürme, işkence ve eziyet, kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma gibi suçların siyasal, felsefi, ırki veya dini saiklerle işlenmesi yoluyla meydana gelmiş insanlığa karşı suçlardır. Ülkemiz söz konusu suç tipiyle ilgili sorunlu bir ülke olmayıp, bu tip suçlar nadir görülmektedir.

2006-2012 döneminde meydana gelen uluslararası suçlar genel olarak sürekli bir artış göstermekle birlikte, söz konusu alanda 2010 yılında %21 ve 2012 yılında %15'lik bir azalış meydana gelmiş olup, grafik 5'te söz konusu suçların yıllara göre değişimi verilmiştir.

Grafik 5: 2006-2012 Dönemi Uluslararası Suç Davaları (Türkiye)

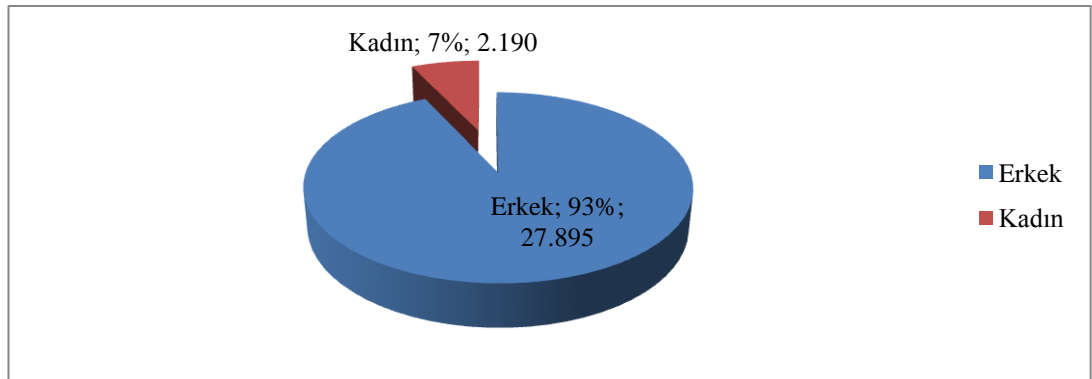

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

Uluslararası suçların büyük çoğunluğunu oluşturan göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçlarının 2008-2009 yılları arasındaki %261'lik artışı dikkat çekicidir. Söz konusu artışa 2008 yılının sonlarına doğru yaşanan ve etkilerini ilerleyen dönemde de gösteren ekonomik kriz ve Ortadoğu ülkelerinde yaşanan siyasi istikrarsızlık sonucu ülkelerini terk etmek isteyen insanlar sebep olmuştur. 2009 sonrası genel olarak bu suç tipinde artışın devam etmesinin en büyük sebebi ise Suriye'de yaşanan siyasi bunalımdır.

2006-2012 yılları arasında meydana gelen uluslararası suçların toplam 30.092 sanığı bulunmakta olup, sanıkların cinsiyet dağılımları grafik 6'da verilmiştir.

Grafik 6: 2006-2012 Dönemi Uluslararası Suç Sanıklarının Cinsiyet Dağılımı (Türkiye)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

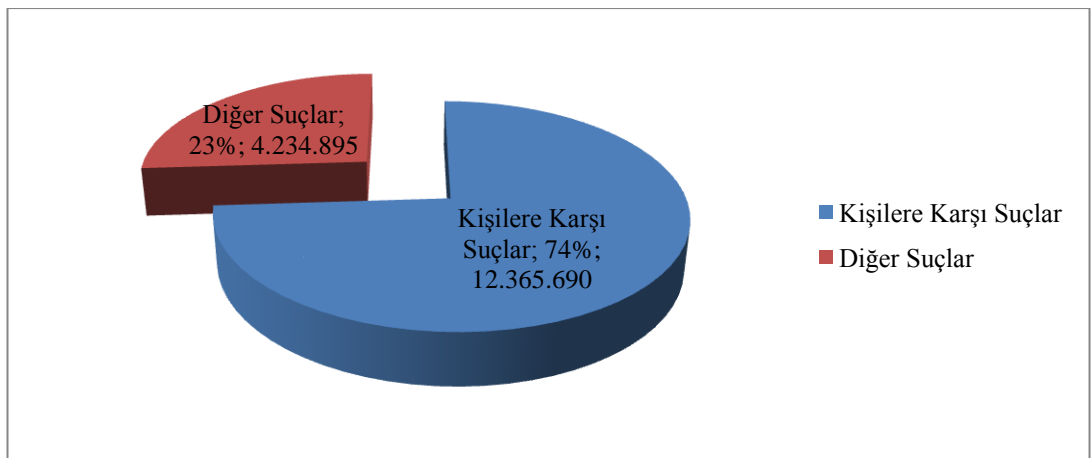
Uluslararası suç sanıklarından 27.895(%93)'i erkek, 2.190(%7)'i kadındır. Erkek sanıkların 26.557(%88)'si 18 yaş üzeri, 351(%1,2)'i 16-18 yaşları arası ve 82(%0,4)'si 12-15 yaşları arasındadır. Kadın sanıkların 1.704(%5,7)'ü 18 yaş üzeri, 13(%0,05)'ü 16-18 yaşları arası ve 4(0,04)'ü 12-15 yaşları arasındadır. 2009-2012 yılları arasında 905(%3)'i erkek ve 469(%1,6)'u kadın olan yabancı uyruklu sanık bulunmaktadır. Ayrıca, 7(%0,03) sanığın yaş ve cinsiyet bilgileri bilinmemektedir.

Grafikten de anlaşılacağı üzere uluslararası suç sanıklarının büyük çoğunluğunu 18 yaş üzeri erkekler oluşturmaktadır. Erkek egemen bir yaşam süren toplumumuzda ekonomik ve sosyal alanda kadınlar daha az yer almaktadır. Suç ve suçlu profillerinin tamamı göz önüne alındığında da kadınların daha duygusal olması, suç işlemeye erkeklere nazaran daha az eğilimli olması gibi sebeplerle, kadın suçluların sayısının fazla olmadığı görülmektedir.

4.2. KİŞİLERE KARŞI SUÇLAR

Adalet Bakanlığında temin edilen verilerine göre 1998-2012 döneminde TCK uyarınca toplam 16.600.585 ceza davası açılmış olup, bu davaların 12.365.690(%74)'i kişilere karşı suçlardan açılmıştır. Söz konusu dönem içerisinde meydana gelen kişilere karşı suçların diğer suçlara oranı grafik 7'de verilmiştir.

Grafik 7: 1998-2012 Dönemi Kişilere Karşı Suç Davalarının Diğer Ceza Davalarına Oranı (Türkiye)

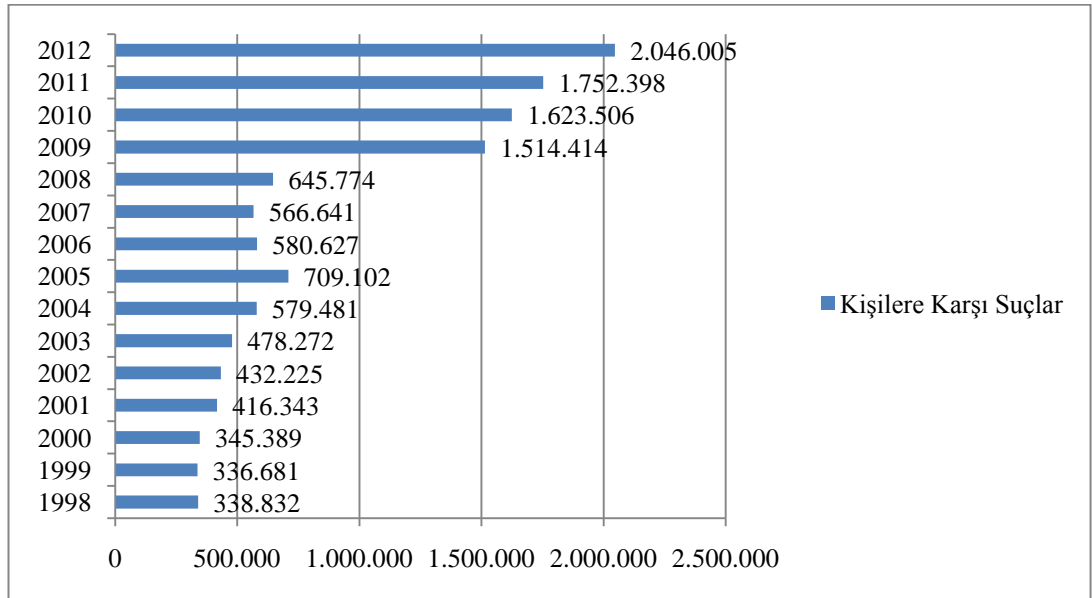

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

Kişilere karşı suçlar en çok görülen suç tipidir. Kişilere karşı suçlar içerisinde yoğun olarak malvarlığına karşı suçlar (hırsızlık, yağma, mala zarar verme, dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma vb.), vücut dokunulmazlığına karşı suçlar (kasten yaralama, taksirle yaralama vb.), hürriyete karşı suçlar (tehdit, şantaj, konut dokunulmazlığının ihlali, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma vb.) ve şerefe karşı suçlar (hakaret, kişinin hatırasına hakaret vb.) meydana gelmiştir.

1998-2012 dönemi içerisinde kişilere karşı suçlarda sürekli bir artış olduğu görülmekte olup, söz konusu suçun yıllara göre dağılımı grafik 8’de verilmiştir.

Grafik 8: 1998-2012 Dönemi Kişilere Karşı Suç Davaları (Türkiye)

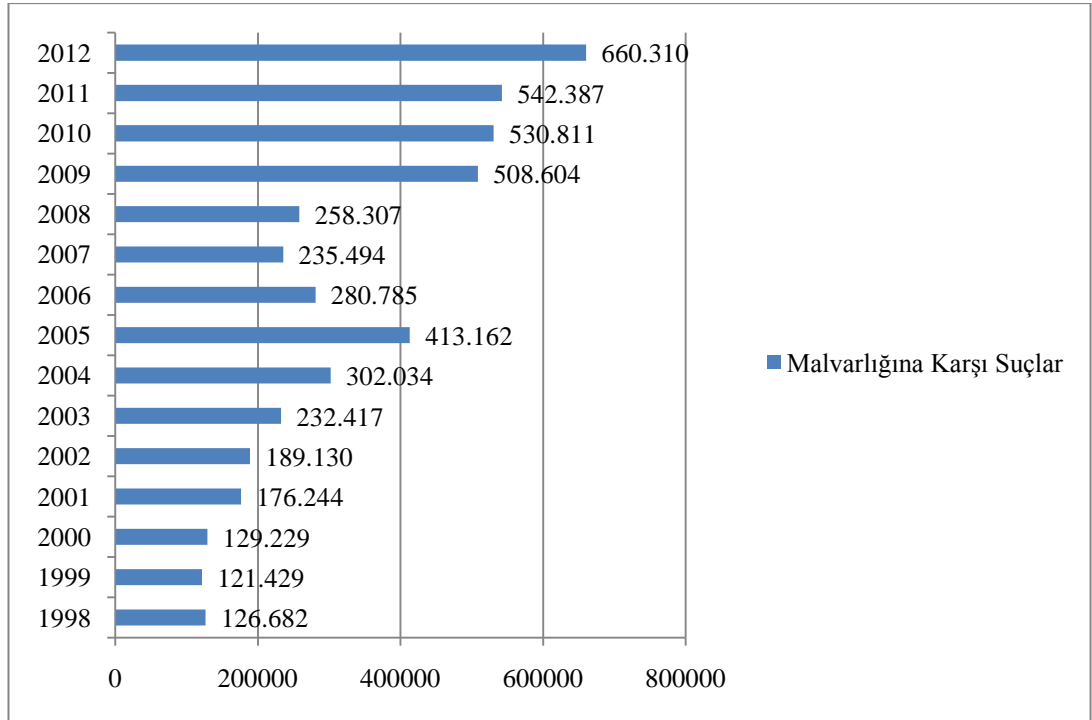
Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

1998 yılında kişilere karşı suçlar nedeniyle 338.832 adet dava açılmışken 2012 yılına gelindiğinde bu rakam %504 artışla 2.046.005’e çıkmıştır. 2008-2009 döneminde kişilere karşı suçlarda meydana gelen %135’lik artış diğer dönemlere oranla dikkat çekicidir. 2008 yılında 645.774 olan kişilere karşı suçlardan açılan ceza davalarının sayısı 2009 yılında %135’lik bir artışla 1.514.414’e yükselmiştir. 2008-2009 yılları arasındaki bu olağanüstü artışta, malvarlığına karşı suçlardaki %97’lik, vücut dokunulmazlığına karşı suçlardaki %135’lik, hürriyete karşı suçlardaki %199’lük ve cinsel dokunulmazlığına karşı suçlardaki %85’lik artışın belirleyici olduğu tespit edilmiştir.

Kişilere karşı suçların büyük bir çoğunluğunu hırsızlık, güveni kötüye kullanma gibi suçlardan oluşan malvarlığına karşı suçlar, yaralama, organ ve doku ticareti vb. suçlardan oluşan vücut dokunulmazlığına karşı suçlar, tehdit, şantaj, konut dokunulmazlığının ihlali vb. suçlardan oluşan hürriyete karşı suçlar, cinsel saldırı, cinsel istismar vb. suçlardan oluşan cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar ve adam öldürmek, intihara teşvik ve azmettirmek gibi suçlardan oluşan hayata karşı suçlar oluşturmaktadır. Bu suç tipleri kişilere karşı suçların daha iyi analiz edilebilmesi için ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

1998-2012 döneminde meydana gelen malvarlığına karşı suçlar grafik 9’da verilmiştir.

Grafik 9: 1998-2012 Dönemi Malvarlığına Karşı Suç Davaları (Türkiye)

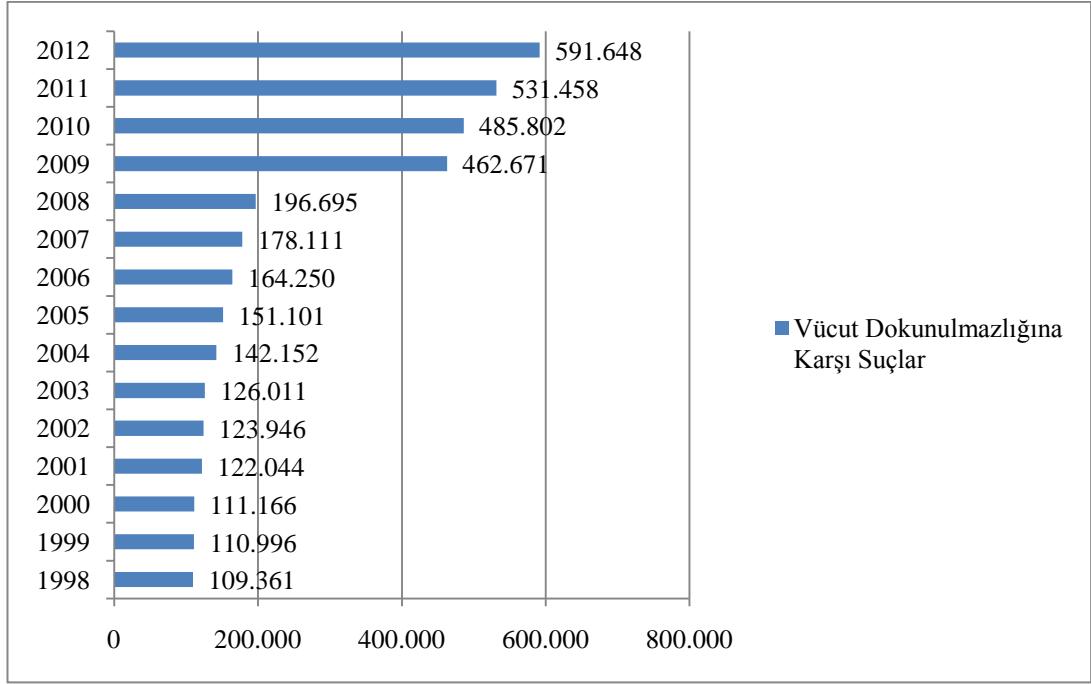
Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

1998-2012 döneminde malvarlığına karşı suçlar 2005 yılına kadar genel olarak sürekli artmış, 2006 ve 2007 yıllarında bir önceki yıllara oranla bir düşüş yaşanmakla birlikte 2009 yılında %97'lik bir artış meydana gelerek, 2012 yılına kadar sürekli artmıştır. 2006 yılında, bir önceki yıla kıyasla yaşanan azalmanın sebebi suç tasniflerinin yeni TCK'ya göre yapılmış olmasıdır. Yeni TCK'da suç tasnifleri değiştirilmiş ve bu sebeple de bir önceki yıl verileri ile bir uyumsuzluk yaşanmıştır. 2009 yılında yaşanan %97'lik artışın en önemli sebebi ise 2008 sonlarına doğru yaşanan ekonomik krizdir.

Çoğunluğunu hırsızlık suçlarının oluşturduğu malvarlığına karşı suçların incelenen dönem içerisindeki genel artışı görmek için 1998 yılı ile 2012 yılını kıyasladığımızda 14 yılda %421'lik bir artışın olduğu görülmektedir. Malvarlığına karşı suçlarda yaşanan bu büyük artışın temel sebebi göç sorunudur. Kırsalda iş imkânlarının azalması sonucu şehirlere göç eden insanlar, şehirlerin belirli bölgelerinde aşırı nüfus yoğunluğu oluşturmuşlardır. Şehirlerde meydana gelen ekonomik büyüme, nüfus artışının altında kaldığı için işsizlik baş göstermiştir. İşsizlik ise insanları suç işlemeye yöneltmiştir. Bunun yanında yoğun nüfus birikiminin getirdiği işsizlik sorunu, gelir dağılımındaki adaletsizliği büyütüştür. Yoğun nüfus birikiminin olduğu gecekondu bölgeleri yeterince altyapı, sağlık, eğitim vb. hizmetleri alamamışlardır. Bu bölgelerde oturan insanlar, bir süre sonra kendilerini şehrin gelişmiş bölgelerinde oturan insanlarla kıyaslamaya başlamışlardır. Bu kıyaslama sonrası daha iyisine sahip olmak isteyen insanlar suç işlemeye yönelmişlerdir.

1998-2012 döneminde meydana gelen vücut dokunulmazlığına karşı suçlar sürekli artan bir seyir izlemiş olup, söz konusu suçların yıllara göre dağılımı grafik 10'da verilmiştir.

Grafik 10: 1998-2012 Dönemi Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suç Davaları (Türkiye)

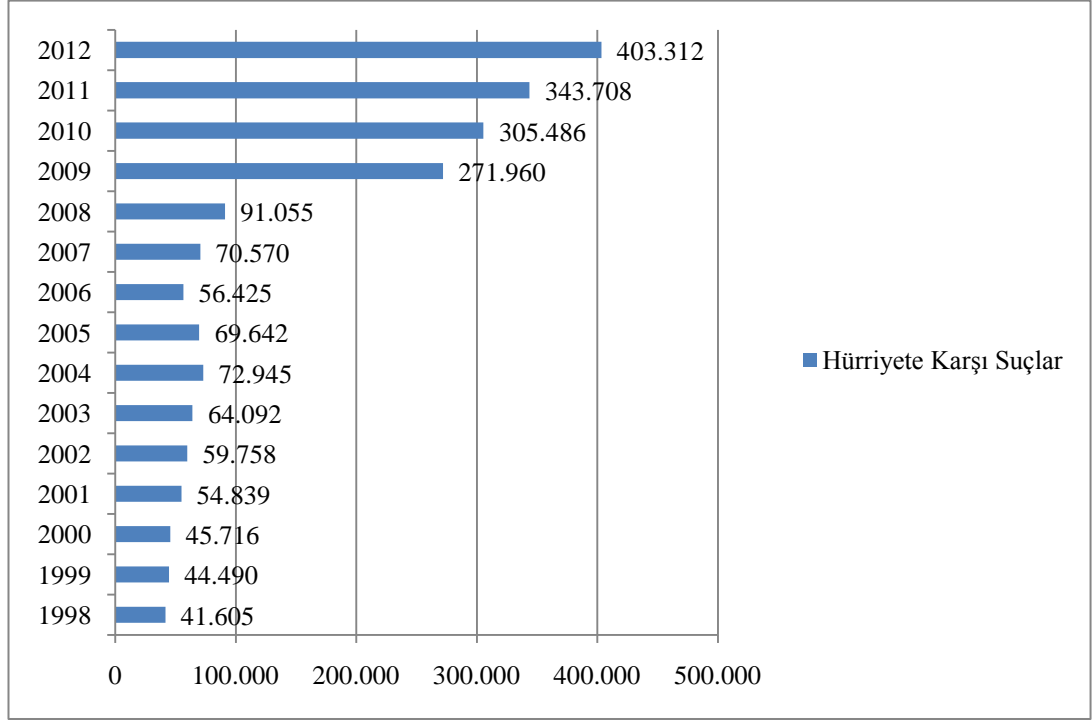
Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

Büyük bölümünü yaralama olaylarının oluşturduğu vücut dokunulmazlığına karşı suçlar, 1998-2012 yılları arasında %441'lik bir artış göstermiş, ilgili dönemde 109.361 olan suç sayısı 2012 yılında 591.648'e çıkmıştır. Vücut dokunulmazlığına karşı suçlardaki en ciddi artış %135'lik oranla 2008-2009 yılları arasında meydana gelmiştir.

Vücut dokunulmazlığına karşı suçlar kavga, tehdit, hakaret gibi olaylar sonrasında yaşanan gerilimin tırmanması sonucu meydana gelmektedir. Kişinin içerisinde bulunduğu ruh hali, psikolojik bozukluklar, ekonomik sorunlar gibi etkenlerde bu suçun işlenmesine etki etmektedir. 2008 yılında meydana gelen ekonomik kriz sonrası artan işsizlik, yaşanan psikolojik sıkıntılar bu suçun artmasına sebep olmuştur.

1998-2012 yılları arasında meydana gelen hürriyete karşı suçlar genel olarak sürekli artış sergilemiş olup bu suç tipinin yıllara göre dağılımı grafik 11’de verilmiştir.

Grafik 11: 1998-2012 Dönemi Hürriyete Karşı Suç Davaları (Türkiye)

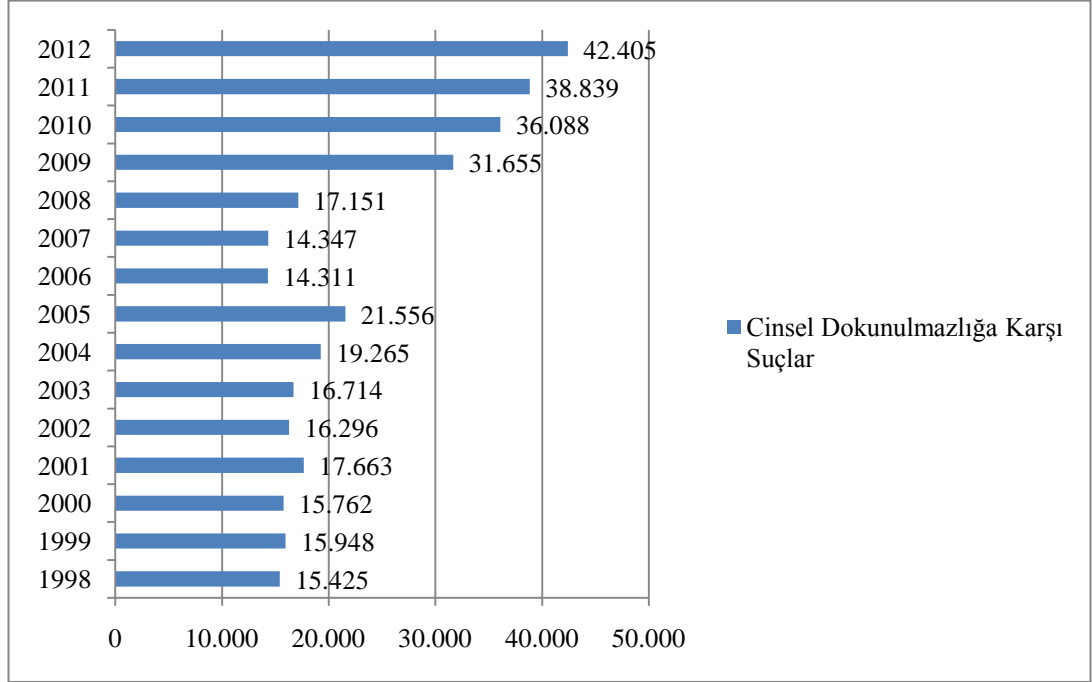
Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

1998-2012 yılları arasında meydana gelen hürriyete karşı suçlar genel olarak sürekli artış sergilemiştir. 1998 yılında 41.605 olan dava sayısı 2012 yılına gelindiğinde %869 artışla 403.312 olmuştur. Hürriyete karşı suçlarda yaşanan en ciddi artış 2008-2009 yılları arasında %199’luk bir oranla olmuştur.

Tehdit, şantaj, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma gibi suçlardan oluşan hürriyete karşı suçların artışında en büyük etken, toplumda meydana gelen yozlaşma ve ekonomik sıkıntılar sonrası oluşan problemlerdir. 2008 yılında meydana gelen ekonomik kriz bu suçun olağanüstü bir şekilde artmasına sebep olmuştur. 2008 sonrası artan işsizlik sorunu ise, söz konusu suçun günümüze değin artarak gelmesine yol açmıştır.

1998-2012 döneminde meydana gelen cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar grafik 12’de verilmiştir.

Grafik 12: 1998-2012 Dönemi Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suç Davaları (Türkiye)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

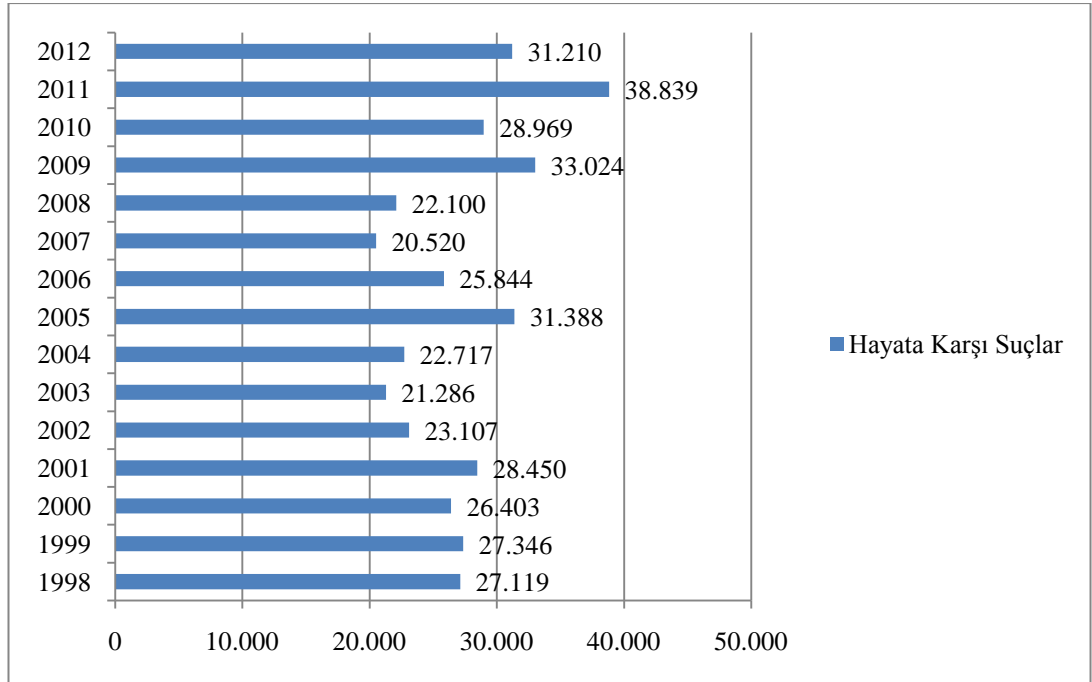
Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar, 1998-2012 yılları arasında 2005 yılına kadar olan süreçte genel olarak bir artış eğilimi göstermiştir. 2005-2006 yılları arasında %34'lük bir azalış meydana gelmekle birlikte, sonraki yıllarda sürekli artış gözlenmiştir. Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda yaşanan en ciddi artış 2008-2009 yılları arasındaki %85'lik artış olmuştur.

Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar denilince akla ilk olarak tecavüz suçu gelmekle birlikte, TCK'da bu suç cinsel saldırı, çocuğun cinsel istismarı, reşit olmayanla cinsel ilişki ve cinsel taciz olmak üzere dört ana başlık altında düzenlenmiştir. Cinsel dokunulmazlığa karşı suçların mağduru kadın veya erkek olabilmektedir. Bu suç türünün sebepleri genel olarak psikolojik etkenlidir. Kişinin sosyal/ekonomik statü düşüklüğü sebebiyle yaşadığı tatminsizlik, sapkınlık, psikolojik problemler vb. sebeplerle meydana gelmektedir. 2005 yılına kadar genel

olarak sürekli artan bu suç tipinin, 2006 yılında yeni TCK'ya göre suç tasnifinin yapılmasından dolayı azaldığını görülmektedir. 2006 sonrası tekrar artmaya başlayan cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar, 2008 krizi sonrası tepe yapmış ve ilerleyen yıllarda artışa devam etmiştir. Ayrıca, sosyal ve psikolojik problemlere ek olarak sosyal medya ve kitle iletişim araçlarının etkisiyle insanların bilinçlenmesi de bu suç türünün artmasına yol açmıştır. Geçmişte gizli kalan çoğu suç, güvenlik güçlerine internet, telefon vb. yollarla ulaşmanın kolaylaşması ve insanların bilinç düzeylerinin artması sonucu kayıtlara daha çok girmeye başlamıştır.

1998-2012 döneminde meydana gelen hayata karşı suçlar grafik 13'de verilmiştir.

Grafik 13: 1998-2012 Dönemi Hayata Karşı Suç Davaları (Türkiye)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

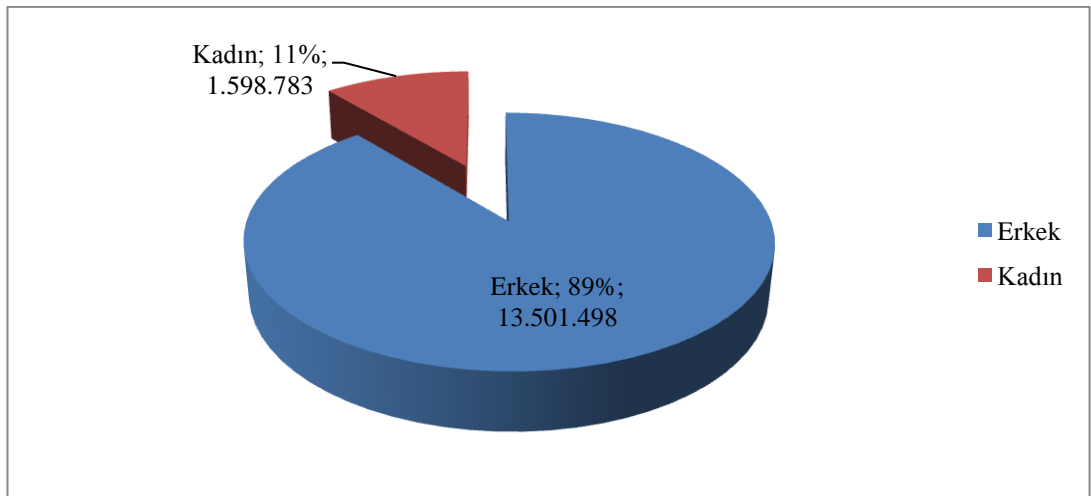
Genel olarak adam öldürme, intihara teşvik ve azmettirme gibi suçlardan oluşan ve sosyolojik, psikolojik vb. birçok etkeni bulunan hayata karşı suçlar, 1998-2012 yılları arasında dalgalı bir seyir izlemiştir. Genel bir kanı vermesi amacıyla 1998 yılı ile 2012 yılları mukayese edilmiş ve ilgili suçun dönem başından dönem sonuna %15 arttığı belirlenmiştir.

Adam öldürme olaylarının en belirleyici faktörü Türk insanının sosyo-kültürel yapısıdır. Adam öldürme olaylarının sebepleri incelendiğinde namus, şeref, töre, uyuşturucu/uyarıcı madde kullanımı gibi faktörler ön plana çıkmaktadır. Bu faktörlere ek olarak ailelerin çocukları üzerindeki sosyal kontrollerinin azalması, çocukların gelişme evresinde kötü arkadaşlıklar sebebiyle yanlış yönlendirilmesi sonucu şiddete eğilimli bir neslin yetişmesi de bu suç tipinin artışına etki etmektedir. Kişiliği şiddete eğilimli olarak şekillenen insan, prestij kazanmak veya gururunu tamir etmek için kolayca adam öldürebilmektedir. Bu suç tipinde azalma sağlamanın en etkili yolu bireylerin sosyo-kültürel seviyelerini yükseltmek ve ailelerin çocukları üzerindeki sosyal denetimlerinin artırılarak sağlıklı bireyler yetiştirmektir.

Genel olarak, erkeklerin çoğunlukla işlediği bir suç tipi olan hayata karşı suçların kadınlar tarafından da sıkça işlendiği görülmektedir. Kadınlar hayata karşı suçları çoğunlukla aile içi şiddet olaylarında maruz kaldıkları durumdan kurtulmak için gerçekleştirmektedirler.

1998-2012 yılları arasında meydana gelen kişilere karşı suçların toplam 15.108.897 sanığı bulunmakta olup, bu suç tipinin cinsiyet dağılımı grafik 14’de verilmiştir.

Grafik 14: 1998-2012 Dönemi Kişilere Karşı Suç Sanıklarının Cinsiyet Dağılımı (Türkiye)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

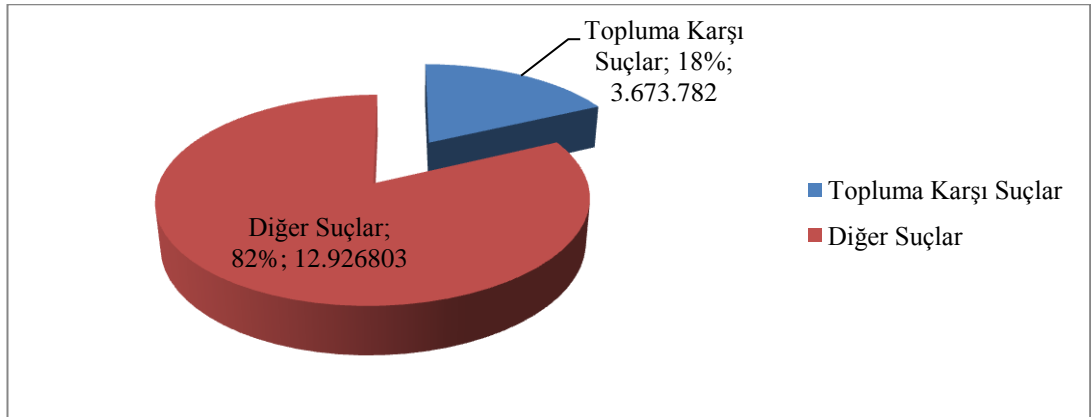
Kişilere karşı suçların sanıklarından 13.501.498(%89)'i erkek, 1.598.783(%11)'ü kadındır. Erkek sanıkların 11.971.411(%79,23)'i 18 yaş üzeri, 1.025.114(%6,78)'i 16-18 yaşları arasında ve 485.656(%3,21)'si 12-15 yaşları arasındadır. Kadın sanıkların 1.436.474(%9,51)'ü 18 yaş üzeri, 102.642(%0,68)'si 16-18 yaşları arasında ve 52.943(%0,35)'ü 12-15 yaşları arasındadır. 2009-2012 yılları arasında 19.315(%0,13)'i erkek ve 6.724(%0,04)'ü kadın olan yabancı uyruklu sanık bulunmaktadır. 7.701(%0,05) sanığın yaş ve cinsiyeti bilinmemektedir. Ayrıca, kişilere karşı suçların 915(%0,006) tüzel kişi sanığı bulunmaktadır.

Grafikten de anlaşılacağı üzere kişilere karşı suç sanıklarının büyük çoğunluğunu 18 yaş üzeri erkekler oluşturmaktadır. Suç ve suçlu profillerinin tamamı göz önüne alındığında kadınların daha duygusal olması, suç işlemeye erkeklere nazaran daha az eğilimli olması, ekonomik ve sosyal alanda daha az yer alması gibi sebeplerle kadın suçluluğunun çok düşük seviye olduğu görülmektedir.

4.3. TOPLUMA KARŞI SUÇLAR

Adalet Bakanlığı verilerine göre 1998-2012 yılları arasında TCK uyarınca toplam 16.600.585 ceza davası açılmış olup açılan davaların 3.673.782(%18)'si topluma karşı suçlardan kaynaklanmıştır. Topluma karşı suçların diğer suç tiplerine oranı grafik 15'te verilmiştir.

Grafik 15: 1998-2012 Dönemi Topluma Karşı Suç Davalarının Diğer Ceza Davalarına Oranı (Türkiye)

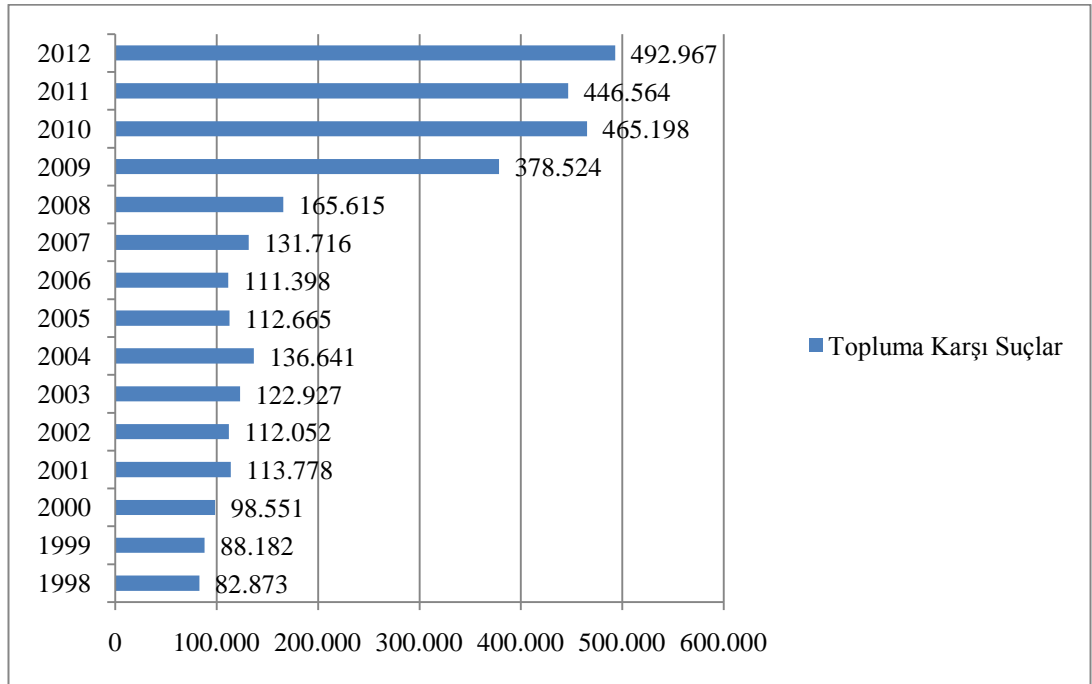

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

Topluma karşı suçlar içerisinde yoğun olarak kamu sağlığına karşı suçlar (ruhsatsız uyuşturucu ve uyarıcı madde imalatı ve ticareti, kullanmak için uyuşturucu ve uyarıcı madde temin etmek, uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanımını kolaylaştırma, bozulmuş veya değiştirilmiş gıda ticareti vb.) ve kamu güvenine karşı suçlar (resmi belgede sahtecilik, özel belgede sahtecilik, parada sahtecilik vb.) meydana gelmiştir.

1998-2012 döneminde meydana gelen topluma karşı suçların yıllara göre dağılımı grafik 16'da verilmiştir.

Grafik 16: 1998-2012 Dönemi Topluma Karşı Suç Davaları (Türkiye)

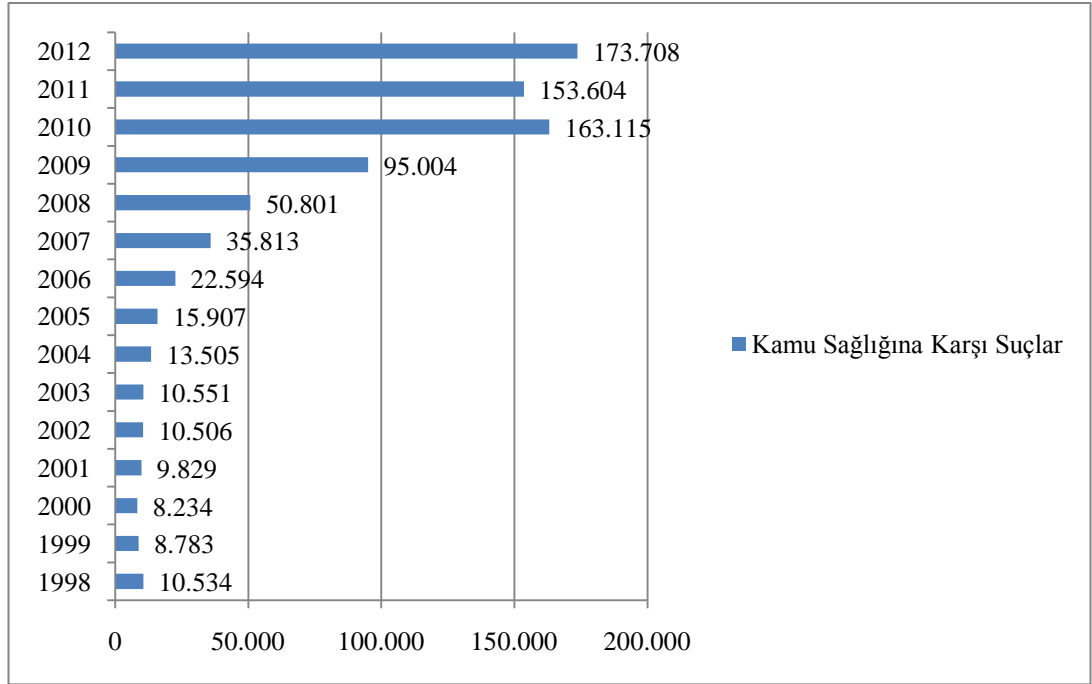
Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

1998-2012 yılları arasındaki topluma karşı suçlarda, genel olarak artış yaşandığı görülmektedir. Topluma karşı suçlarda da en dikkat çekici artış 2008-2009 döneminde meydana gelmiştir. 2008 yılında topluma karşı suçlardan 165.615 dava açılırken, 2009 yılında %129'luk bir artışla, açılan dava sayısı 378.524 olmuştur. 2009 yılında meydana gelen bu keskin artışa kamu sağlığına karşı suçlardaki %87'lik artış ve kamu güvenine karşı suçlardaki %153'lük artış sebep olmuştur. 1998 yılında

82.873 adet olan topluma karşı suç sayısı 2012 yılında %495'lik bir artışla 492.967 olmuştur.

1998-2012 yılları arasında en çok görülen topluma karşı suç tipi kamu sağlığına karşı suçlar olup grafik 17'de bu suç tipinin yıllara göre dağılımı verilmiştir.

Grafik 17: 1998-2012 Dönemi Kamu Sağlığına Karşı Suç Davaları (Türkiye)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

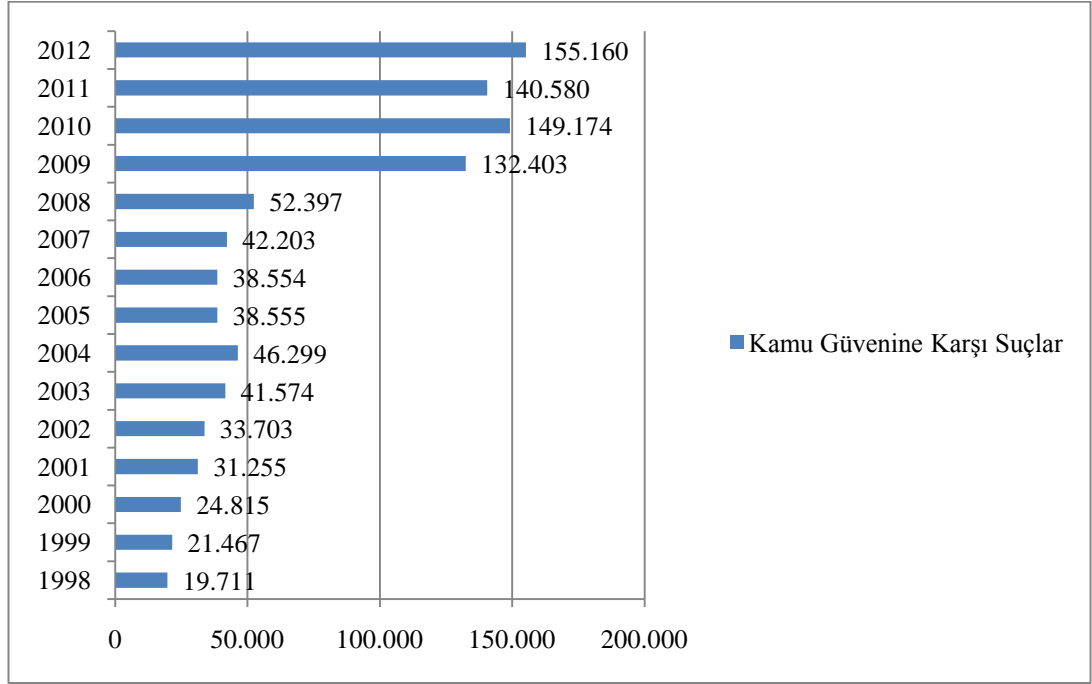
Kamu sağlığına karşı suçlar 1998-2012 yılları arasında genel olarak sürekli artmıştır. Ayrıca bu suç türünde 2008-2009 yılları arasında meydana gelen %87'lik ve 2009-2010 yılları arasında oluşan %72'lik artışın belirgin olduğu görülmüştür. 1998 yılında 10.534 olan topluma karşı suç sayısı 2012 yılında %1.549'luk bir artışla 173.708'e yükselmiştir.

Bu suç tipi yoğunluklu olarak ruhsatsız uyuşturucu ve uyarıcı madde imalatı ve ticareti, uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanımını kolaylaştırma ve kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde temin etmek suçlarından oluşmaktadır. Genel olarak gençlerde görülen uyuşturucu/uyarıcı madde kullanımının sebepleri, işsizlik, göç, ekonomik sıkıntılar vb. yaşam stresleri, aile desteğinin az olması, başarısızlık, düşük

sosyo-ekonomik düzey, cinsel/fiziksel taciz yaşama, bozuk kişilik özellikleri gibi sebeplerdir. 1998-2012 döneminde yaşanan toplam %1.549'luk artış dramatik bir artıştır. 2008 yılında yaşanan ekonomik kriz sonrası oluşan ekonomik sıkıntılar, gençler üzerinde sosyal çevre kontrolünün azalması, kötü arkadaşlıklar, uyuşturucu/uyarıcı madde bulmanın kolaylaşması gibi etkenler bu suç tipini artırmıştır.

Kamu güvenine karşı suçlar, topluma karşı suçlar içerisinde en sık görülen ikinci suç tipi olup, bu suç tipinin yıllara göre dağılımı grafik 18'de verilmiştir.

Grafik 18: 1998-2012 Dönemi Kamu Güvenine Karşı Suç Davaları (Türkiye)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

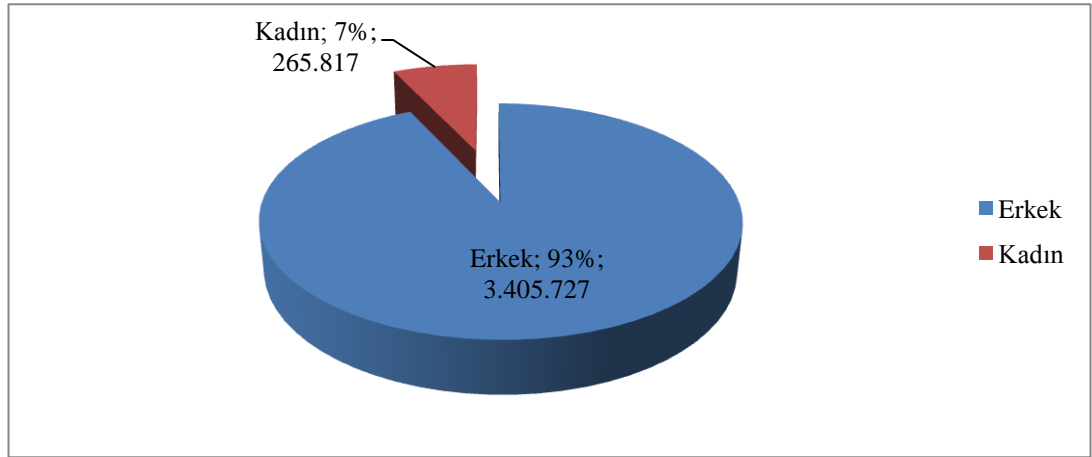
Genel eğilime uygun olarak kamu güvenine karşı suçlar da yıllar itibariyle artmıştır. Bu suç türünde de 2008-2009 yılları arasındaki %153'lük artış dikkat çekicidir. 1998 yılında 19.711 olan kamu güvenine karşı suç sayısı 2012 yılına gelindiğinde %687'lik bir artışla 155.160'a çıkmıştır.

Parada sahtecilik, dolandırıcılık, haksız mal edinme gibi suçları kapsayan kamu güvenine karşı suçlar genel olarak ekonomik problem kaynaklıdır. 2009 yılından meydana gelen %153'lük artış bunun en açık göstergesidir. 2008 yılında

yaşanan ekonomik kriz sonrası, kolay yoldan zengin olma, kendinin olmayı isteme gibi psikolojik etkenlerle bu suç tipi sürekli bir artışa geçmiştir.

1998-2012 yılları arasında meydana gelen topluma karşı suçların toplam 3.673.782 sanığı bulunmakta olup, bu suç tipinin cinsiyet dağılımları grafik 19'da verilmiştir.

Grafik 19: 1998-2012 Dönemi Topluma Karşı Suç Sanıklarının Cinsiyet Dağılımı(Türkiye)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

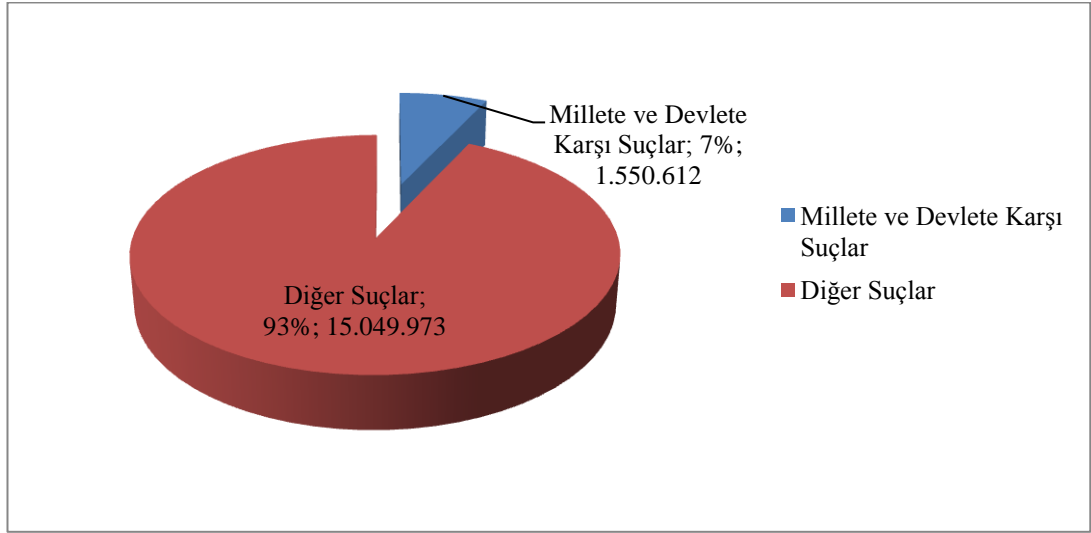
Topluma karşı suç sanıklarından 3.405.727(%93)'si erkek, 265.817(%7)'si kadındır. Erkek sanıkların 3.260.246(%88,74)'sı 18 yaş üzeri, 101.683(%2,77)'ü 16-18 yaşları arasında ve 27.257(%0,74)'si 12-15 yaşları arasındadır. Kadın sanıkların 246.336(%6,71)'sı 18 yaş üzeri, 9.020(%0,25)'si 16-18 yaşları arasında ve 4.147(%0,11)'si 12-15 yaşları arasındadır. 2009-2012 yılları arasında 16.541(%0,45)'i erkek ve 6.314(%0,17)'ü kadın olan yabancı uyruklu sanık bulunmaktadır. 1.521(%0,04) sanığın yaş ve cinsiyeti bilinmemektedir. Ayrıca, topluma karşı suçların 717(%0,02) tüzel kişi sanığı bulunmaktadır.

Topluma karşı suç sanıklarının büyük çoğunluğunu 18 yaş üzeri erkekler oluşturmaktadır. Suç ve suçlu profillerinin tamamı göz önüne alındığında kadınların daha duygusal olması, suç işlemeye erkeklere nazaran daha az eğilimli olması, ekonomik ve sosyal alanda daha az yer alması gibi sebeplerle kadın suçluluğunun çok düşük seviye olduğu görülmektedir.

4.4. MİLLETE VE DEVLETE KARŞI SUÇLAR

Adalet Bakanlığından temin edilen verilere göre 1998-2012 yılları arasında TCK uyarınca toplam 16.600.585 ceza davası açılmış olup, açılan davalardan 1.550.612(%7)'si millete ve devlete karşı suçlardan açılmıştır. 1998-2012 döneminde meydana gelen millete ve devlete karşı suçların diğer suç türlerine oranı grafik 20'de verilmiştir.

Grafik 20: 1998-2012 Dönemi Millete ve Devlete Karşı Suç Davalarının Diğer Ceza Davalarına Oranı (Türkiye)

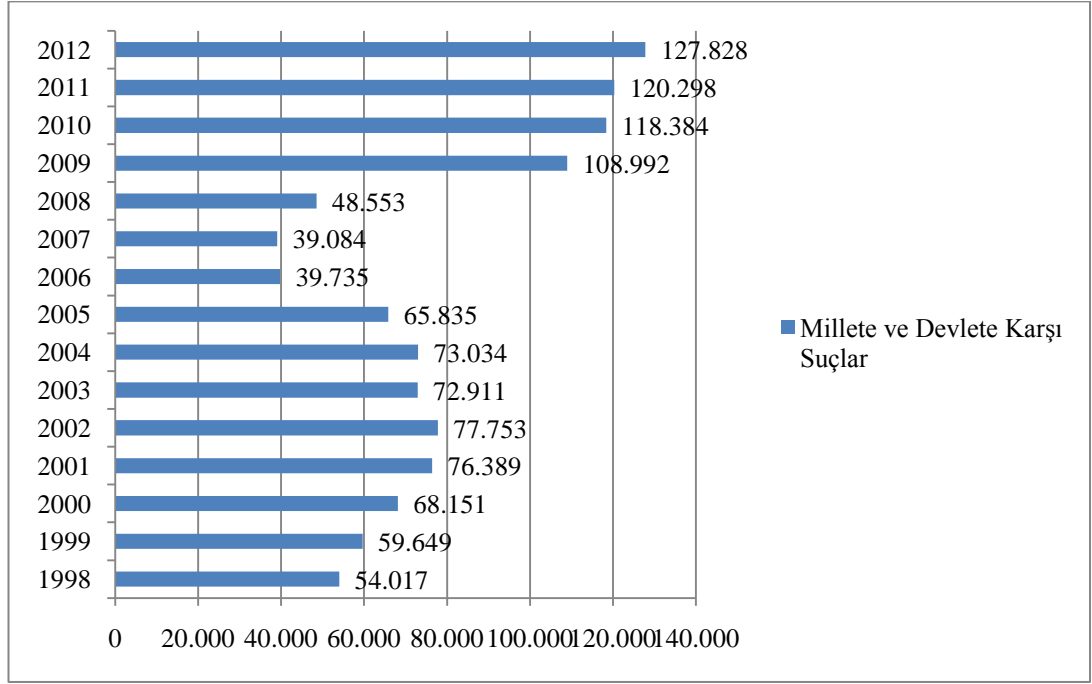

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

Millete ve devlete karşı suçlar içerisinde kamu idaresinin güvenirliğine ve işleyişine karşı suçlar (zimmet, irtikâp, rüşvet, görevi kötüye kullanma, kamu görevlisine cebir ve tehdit ile direnme vb.) ve adliyeye karşı suçlar (iftira, suç uydurma, yalancı tanıklık, suçu bildirmeme, suçluya yardım vb.) ağırlıklı olarak işlenen suç tipleridir.

1998-2012 döneminde meydana gelen millete ve devlete karşı suçların yıllara göre dağılımı grafik 21’de verilmiştir.

Grafik 21: 1998-2012 Dönemi Millete ve Devlete Karşı Suç Davaları (Türkiye)

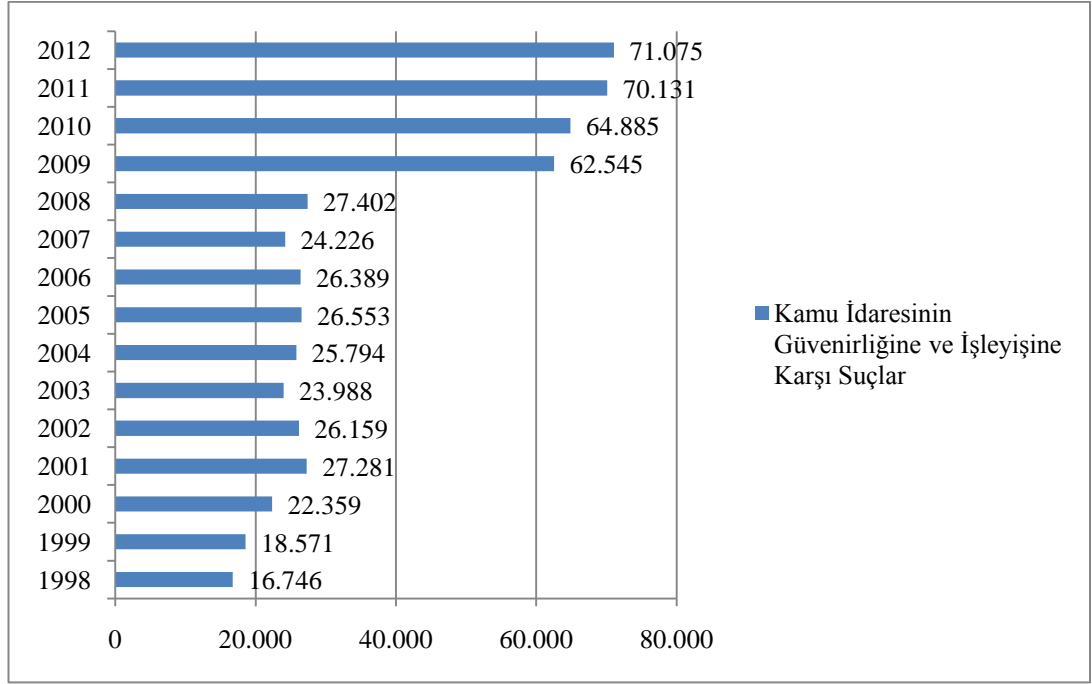
Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

1998-2012 yılları arasında meydana gelen millete ve devlete karşı suçlar 2005 yılına kadar dalgalı bir seyir izlemiş, 2006 yılında bir önceki yıla kıyasla %40’lık bir azalış meydana gelmesine rağmen, ilerleyen yıllarda sürekli bir artış gözlenmiştir.

2006 yılında suç sayılarında meydana gelen düşüşün sebebi, suç verilerinin yeni TCK’ya göre tasnif edilmesidir. Yeni TCK’da suç tasnifleri değiştirilmiş ve bu sebeple de bir önceki yıl verileri ile bir uyumsuzluk yaşanmıştır. 2008 yılında 48.553 olan millete ve devlete karşı suç sayısı 2009 yılında %124 artarak 108.992 olmuştur. 2009 yılında meydana gelen bu keskin artışta kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçlarda yaşanan %128’lik artış etkili olmuştur. 1998 yılında 54.017 millete ve devlete karşı suç meydana gelirken 2012 yılında bu sayının %137’lik bir artışla 127.828’e yükseldiği görülmüştür.

Millete ve devlete karşı suçlar içerisinde en çok görülen suç tipi kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçlar olup, bu suç tipinin 1998-2012 dönemine ait yıllara göre dağılımı grafik 22’de verilmiştir.

Grafik 22: 1998-2012 Dönemi Kamu İdaresinin Güvenirliğine ve İşleyişine Karşı Suç Davaları (Türkiye)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

1998-2008 yılları arasında dalgalı bir seyir izleyen kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçlar 2009 yılında bir önceki yıla kıyasla %128’lik bir artış göstermiştir. Öte yandan, suç sayısı 2009-2012 yılları arasında sürekli artmıştır. 1998 yılında kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı 16.746 adet suç meydana gelirken 2012 yılına gelindiğinde bu sayı %324 artarak 71.075’e yükselmiştir.

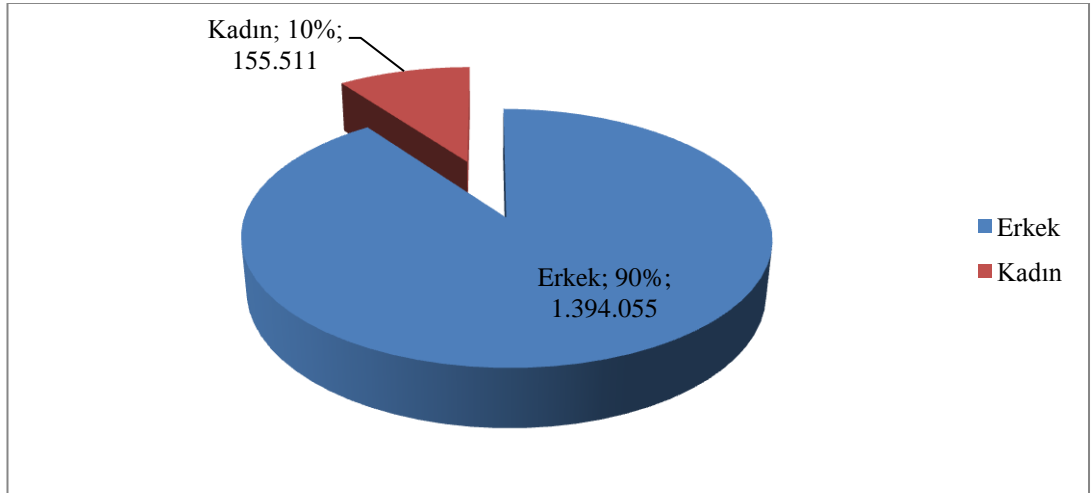
Zimmet, irtikâp, rüşvet, nüfuz ticareti, kamu görevlisinin aşırı kuvvet kullanması gibi suçları kapsayan kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçlar genel anlamıyla idare tarafından işlenen suçlardır. Bu suç tipinin azlığı veya çokluğu idarenin güvenilirliğini yansıtmaktadır. 2008 yılına kadar dalgalı bir seyir izleyen bu suç tipinin 2009 yılı ile birlikte olağanüstü bir şekilde artması ve ilerleyen

yıllarda sürekli artarak günümüze kadar gelmesi dramatiktir. Bu suç tipinin oluşmasına etki eden en büyük etken, toplumun bir parçası olan kamu görevlilerinin yozlaşmasıdır. Bu suç tipinde kamu görevlileri, kamu gücünü kullanarak kişisel çıkar elde etmektedirler.

Bu suç tipinin 2009 itibari ile geçmiş yıllara nazaran sürekli artarak günümüze kadar gelmesinin en büyük sebebi toplumun bilinçlenmesi ve kamu görevlilerinin kanunsuz faaliyetlerine boyun eğmemeleridir. Başbakanlık İletişim Merkezi (BİMER), kamu kurumlarının kendilerine ait şikâyet mekanizmaları vb. yöntemler geçmişte gizli kalan suçların açığa çıkmasına sebep olmuş ve bu suç tipinin artırmıştır.

1998-2012 yılları arasında meydana gelen millete ve devlete karşı suçların toplam 1.550.612 adet sanığı bulunmakta olup, bu suç tipine ait cinsiyet dağılımları grafik 23’de verilmiştir.

Grafik 23: 1998-2012 Dönemi Millete ve Devlete Karşı Suç Sanıklarının Cinsiyet Dağılımı (Türkiye)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

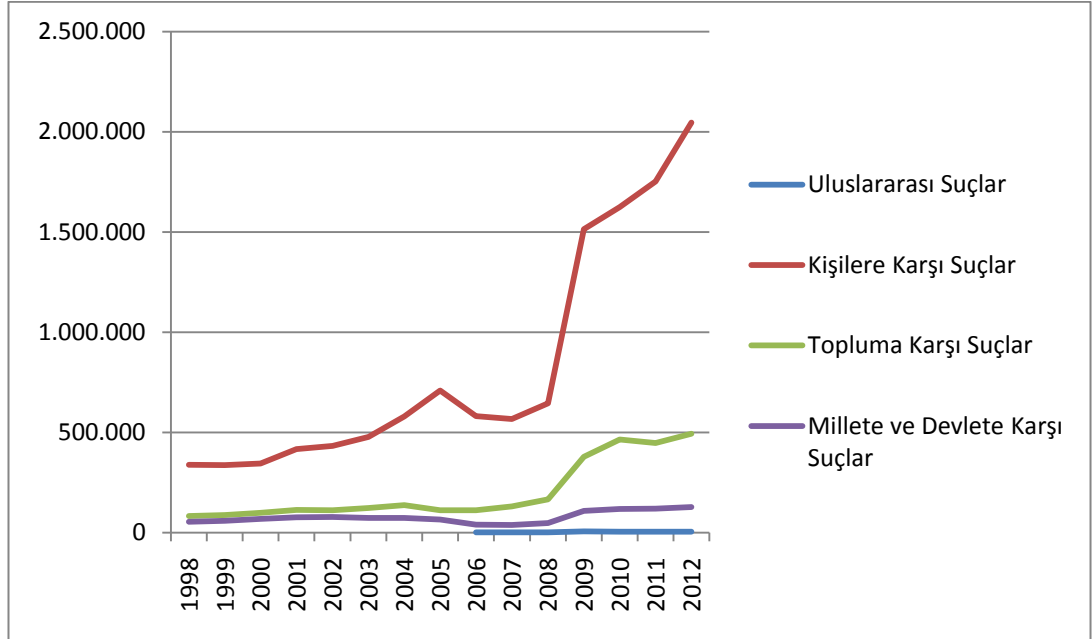
Millete ve devlete karşı suç sanıklarından 1.394.055(%90)’i erkek, 155.511(%10)’i kadındır. Erkek sanıkların 1.341.956(%86,54)’sı 18 yaş üzeri, 38.144(%2,46)’ü 16-18 yaşları arası ve 12.106(%0,78)’sı 12-15 yaşları arasıdır. Kadın sanıkların 147.699(%9,53)’u 18 yaş üzeri, 5.036(%0,32)’sı 16-18 yaşları arası ve 2.215(%0,14)’i 12-15 yaşları arasıdır. 2009-2012 yılları arasında 1.849(%0,12)’u

erkek ve 561(%0,04)'i kadın olan yabancı uyruklu sanık bulunmaktadır. 888(%0,06) sanığın yaş ve cinsiyeti bilinmemektedir. Ayrıca, millete ve devlete karşı suçların 158(%0,01) adet tüzel kişi sanığı bulunmaktadır.

Millete ve devlete karşı suç sanıklarının büyük çoğunluğunu 18 yaş üzeri erkekler oluşturmaktadır. Suç ve suçlu profillerinin tamamı göz önüne alındığında kadınların daha duygusal olması, suç işlemeye erkeklere nazaran daha az eğilimli olması, ekonomik ve sosyal alanda daha az yer alması gibi sebeplerle kadın suçluluğunun çok düşük seviye olduğu görülmektedir.

Genel olarak, 1998-2012 döneminde Türkiye'de meydana gelen tüm suç tipleri değerlendirdiğinde, bütün suç tiplerinin artan bir seyir izlediği görülmekte olup, meydana gelen suçların yıllara göre değişimi grafik 24'de verilmiştir.

Grafik 24: 1998-2012 Dönemi Tüm Suç Tiplerinin Yıllara Göre Artışı (Türkiye)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

1998-2012 döneminde en dikkat çekici artış kişilere karşı suçlarda yaşanmıştır. Daha sonra sırasıyla topluma karşı suçlar, millete ve devlete karşı suçlar ve uluslararası suçlar artmıştır. 14 yıllık dönemde Türkiye'de yaşanan bu olağanüstü suç artışının belli başlı sebepleri, kırsaldan şehirlere yoğun göç, ekonomik sıkıntılar,

işsizlik, bireyler üzerindeki sosyal kontrolün azalması ve şehir kültürü ile birlikte sosyal bağların azalmasıdır.

Yukarıda bahsi geçen faktörlerin içerisinde yer alan kırsaldan şehre göç suç artış sebepleri arasında önemli bir yer tutmaktadır. Kırsalda insanlar yüz yüze iletişim kurmakta ve sosyal bağlar kuvvetlidir. Şehirlerde ise yüz yüze ilişkiler az ve sosyal bağlar zayıftır. İncelenen dönem içerisinde kırsalda iş olanaklarının azalmasıyla birlikte şehirlere göç artmıştır. Göç eden insanlar şehirlerin belli bölgelerinde aşırı nüfus yoğunluğu oluşturarak gecekondualarda yaşamaya başlamışlardır. Gecekondu bölgelerinde altyapı, eğitim, sağlık gibi hizmetleri yeterince alamayan göçmenler, bir süre sonra kendilerini şehrin gelişmiş bölgelerinde yaşayan insanlarla kıyaslamaya başlamışlar ve gelir dağılımındaki adaletsizliğin farkına varmışlardır. Tüm bu faktörler göç eden insanları suç işlemeye yöneltmiştir.

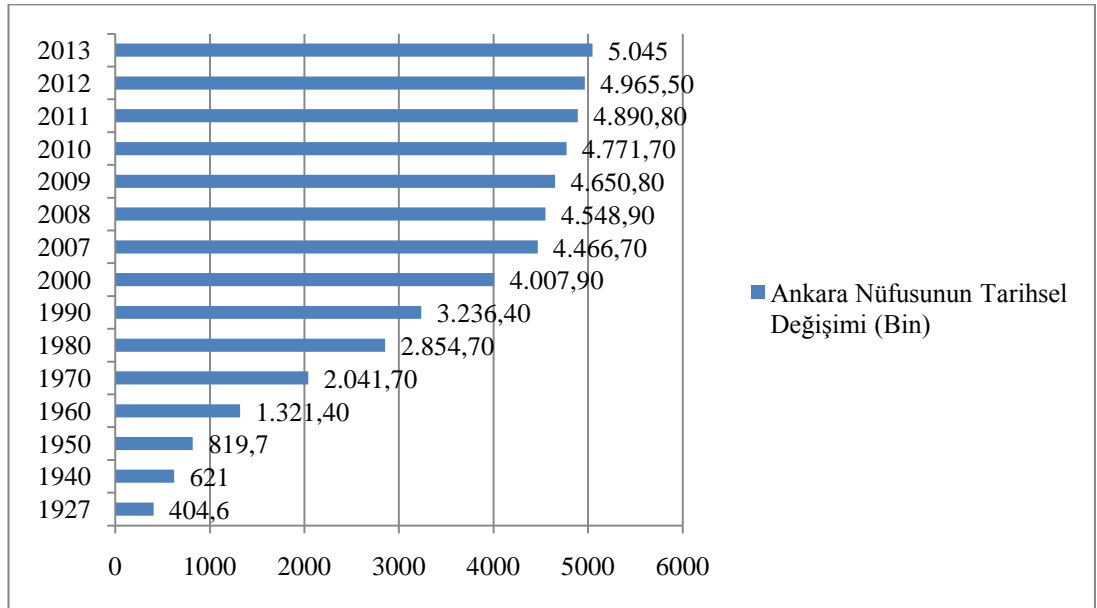
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ANKARA İLİNİN SUÇ HARİTASI

Ankara geçmişi çok eskiye dayanan, Paleolitik Çağ (Yontma Taş Devri)'dan beri yerleşimin olduğu bir şehirdir. Hitit eserlerinde “Ankuva” olarak adı geçmektedir. Tarih boyunca birçok medeniyet içerisinde var olmuş olan Ankara, Osmanlı İmparatorluğunun yıkılışı ile birlikte Kurtuluş Savaşının merkezi olmasının da etkisiyle 13 Ekim 1923'te Türkiye'nin başkenti konumuna ulaşmıştır. (http://www.strateji.gov.tr/ortak_icerik/strateji/Ankara%20%C4%B0li%20%C3%96rne%C4%9Fi.pdf).

Türkiye'nin en kalabalık 2. kenti olan Ankara'nın nüfusu Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) 2013 yılı verilerine göre 5.045.083'tür. İl nüfusunun 2.507.525'ini erkek, 2.537.558'ini kadın nüfusu oluşturmaktadır (<http://www.ankaraka.org.tr/tr/files/yayinlar/istatistiklerle-ankara-2013.pdf>). Türkiye nüfusunun yaklaşık %7'sini oluşturan Ankara'nın yıllara göre nüfus artışı grafik 25'te verilmiştir.

Grafik 25: Ankara İlının Yıllara Göre Nüfus Değişimi

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Sonuçları 2007-2013 (http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059), Türkiye Nüfus Sayımı Sonuçları 1927-2007 (<http://www.ankaraka.org.tr/tr/files/yayinlar/istatistiklerle-ankara-2013.pdf>).

Ankara genel olarak tüm Türkiye’den ve özellikle de çevre illerden göç almaktadır. Eğitim ve öğretim açısından Türkiye’nin önemli merkezlerinden birisi olan Ankara’da, üniversite ve üzeri eğitime sahip olan kişi sayısı yüksektir. Ankara’ya göç edenlerin içerisindeki yüksekokul ve üstü eğitilmiş nüfus oldukça fazladır. Ankara’nın merkezi göç almasına rağmen bazı ilçelerinin dışarı göç verme oranı oldukça fazladır. Örneğin 2007-2012 yılları arasında Çamlıdere, Bala, Evren, Haymana, Kalecik ve Güdül ilçelerinin nüfusları göç nedeniyle %18 ila %30 arasında azalmıştır (<http://www.ankaraka.org.tr/tr/files/yayinlar/istatistiklerle-ankara-2013.pdf>). 2012 yılına ait Ankara ilinin istatistiksel verileri tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Temel Göstergelerle Ankara

Gösterge	Değer	Birim	Yıl	Ankara İl Sırası	1. İl	1. İl Değeri
İl Nüfusu	4.965.542	Kişi	2012	2	İstanbul	13.854.740
Büyükşehir Belediye Sınırları İçindeki Nüfus	4.630.735	Kişi	2012	2	İstanbul	13.710.512
Yıllık Nüfus Artış Hızı	15,15	%	2012	20	Çankırı	39,8
Şehir Nüfusunun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (İl ve İlçe merkezleri nüfusunun toplam nüfus içindeki oranı)	97,51	%	2012	2	İstanbul	98,96
Nüfus Yoğunluğu	203	kişi /km ²	2012	8	İstanbul	2666
Toplam Yaş Bağımlılık Oranı	40,59	%	2012	75	Şanlıurfa	81,66
Net Göç Hızı	4,5	%	2011-2012	20	Çankırı	35,55
İlköğretim Net Okullaşma Oranı	99,55	%	2011	8	Edirne,Mersin Bartın, Amasya	100
Yüzbin Kişi Başına Hastane Yatak Sayısı	332	Adet	2011	11	Isparta	546
Onbin Kişi Başına Sinema Koltuk Sayısı	55	Adet	2011	3	Yalova	70
Belediyelerde Kişi Başı Temin Edilen Günlük Su Miktarı	202	(litre/kişi-gün)	2010	58	Yalova	444
Belediyelerde kişi başı çekilen günlük su miktarı						
Kişi Başına Toplam Elektrik Tüketimi	2.098	KWh	2011	34	Çanakkale	7.621
Bin Kişi Başına Özel Otomobil Sayısı	209	Adet	2012	1	-	-
Bir Milyon Nüfusta Trafik Kaza Sayısı	2.110	Adet	2011	33	Muğla	3.465
İşsizlik Oranı	12,1	%	2010	25	Adana	19,1

Gösterge	Değer	Birim	Yıl	Ankara İl Sırası	1. İl	1. İl Değeri
İstihdam Oranı	41,1	%	2010	59	Rize	58,1
Kişi Başına Gayri Safi Katmadeger*	11.990	\$	2010	3	İstanbul	13.416
Sektörlerde Bölgelerin Ulusal Gayrisafi Katma Değerden Aldıkları Paylar*						
Hizmetler:	9,8	%	2010	2	İstanbul	30,8
Sanayi :	8,1	%	2010	4	İstanbul	26,8
Tarım :	2,7	%	2010	18	Antalya, Isparta, Burdur	8
Kişi Başına İthalat	2.437	\$	2011	9	İstanbul	9.096
Kişi Başına İhracat	1.349	\$	2011	12	Kocaeli	7.705
Kişi Başına Bitkisel Üretim Değeri	452	TL	2012	71	Karaman	5.858
Kişi Başına Canlı Hayvanlar Değeri	271	TL	2012	78	Ardahan	6.581
Kişi Başına Hayvansal Ürünler Değeri	66	TL	2012	80	Ardahan	2571

Kaynak: <http://www.ankaraka.org.tr/tr/files/yayinlar/istatistiklerle-ankara-2013.pdf>.

Yukarıda verilen temel göstergeler tablosu 2013 yılında Ankara Kalkınma Ajansı tarafından TÜİK verileri esas alınarak, Ankara'nın ekonomik, sosyal, demografik ve kültürel yapısını ortaya koymak amacı ile hazırlanmıştır. Örneğin, Türkiye'nin sanayi üretiminde Ankara 4. Sırada olup, payı %8,1'dir. Bu alanda %26,8 ile İstanbul birinci sıradadır.

Ankara'da işsizlik oranı %12 olup, önemli bir sorundur. İşsizliğin yol açtığı yoksulluk incelendiğinde ise Akyurt, Elmadağ ve Kazan'da yoksulluk oranının %30'un üzerinde; Yenimahalle, Çankaya ve Etimesgut'ta ise %5'in altında olduğu görülmektedir. Öte yandan ilçe içi gelir dağılımına göre hesaplanan yoksulluk oranlarına bakıldığında Sincan'da yoksulluk oranı %47 iken, Çankaya'da ise %20 olduğu görülmektedir. İki ilçe arasındaki belirgin fark gelir dağılımındaki dengesizliğin göstergesidir(<http://www.ankaraka.org.tr/tr/files/yayinlar/istatistiklerle-ankara-2013.pdf>). 25 ilçesi bulunan Ankara'nın ilçe nüfusları tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Ankara İlçe Nüfusları

Yıl	İlçe	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Erkek (%)	Kadın (%)	Toplam Nüfus	İlçe Nüfusu/Ankara Nüfusu (%)
2013	Çankaya	442.058	472.443	%48,34	%51,66	914.501	18,13
2013	Keçiören	418.559	429.746	%49,34	%50,66	848.305	16,81
2013	Yenimahalle	289.015	302.447	%48,86	%51,14	591.462	11,72
2013	Mamak	284.830	283.566	%50,11	%49,89	568.396	11,27
2013	Sincan	246.990	237.704	%50,96	%49,04	484.694	9,61
2013	Etimesgut	236.967	232.659	%50,46	%49,54	469.626	9,31
2013	Altındağ	180.652	178.945	%50,24	%49,76	359.597	7,13
2013	Pursaklar	62.327	61.530	%50,32	%49,68	123.857	2,46
2013	Polatlı	59.267	58.126	%50,49	%49,51	117.393	2,33
2013	Gölbaşı	59.395	56.529	%51,24	%48,76	115.924	2,30
2013	Çubuk	41.948	41.501	%50,27	%49,73	83.449	1,65
2013	Beypazarı	23.362	23.872	%49,46	%50,54	47.234	0,94
2013	Kazan	23.542	22.337	%51,31	%48,69	45.879	0,91
2013	Elmadağ	22.481	21.392	%51,24	%48,76	43.873	0,87
2013	Haymana	21.778	20.788	%51,16	%48,84	42.566	0,84
2013	Şereflikoçhisar	17.349	17.228	%50,17	%49,83	34.577	0,69
2013	Nallıhan	14.736	15.061	%49,45	%50,55	29.797	0,59
2013	Akyurt	14.456	13.893	%50,99	%49,01	28.349	0,56
2013	Kızılcahamam	13.283	13.411	%49,76	%50,24	26.694	0,53
2013	Bala	11.801	11.337	%51,00	%49,00	23.138	0,46
2013	Kalecik	6.878	6.800	%50,29	%49,71	13.678	0,27
2013	Ayaş	6.479	6.518	%49,85	%50,15	12.997	0,26
2013	Güdül	4.332	4.589	%48,56	%51,44	8.921	0,18
2013	Çamlıdere	3.566	3.615	%49,66	%50,34	7.181	0,14
2013	Evren	1.474	1.521	%49,22	%50,78	2.995	0,06

Kaynak: Ankara İlçeleri Nüfusu (<http://www.nufusu.com/ilceleri/ankara-ilceleri-nufusu>), Ankara Valiliği (<http://www.ankara.gov.tr/Portal.asp?X=ilcelerimiz>).

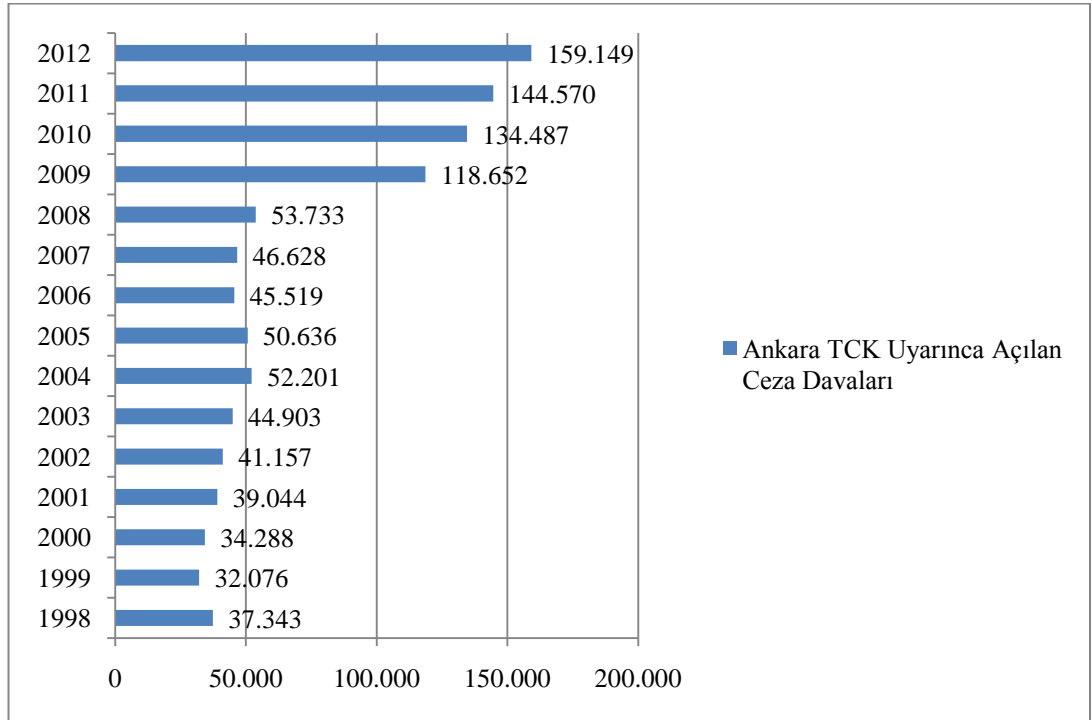
Çankaya ilçesi 914.501 kişi ile en yoğun nüfusun olduğu ilçe iken Evren ilçesi 2.995 kişi ile en az nüfusun olduğu ilçedir. Çalışmanın temelini teşkil eden Adalet Bakanlığı istatistikleri tutulurken Ankara merkez ve ilçeler olmak üzere iki ayrı grupta veriler tutulmuştur. Açılan ceza davalarının esas alındığı Adalet Bakanlığı verilerine göre Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Mamak, Pursaklar, Keçiören ve Yenimahalle ilçeleri Ankara merkez olarak değerlendirilirken, diğer

ilçeler ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Evren ilçesi, nüfusunun azlığı ve adliyesinin olmaması nedenleriyle Şereflikoçhisar ilçesi ile birlikte değerlendirilmiştir. Ankara merkez ilçelerinin toplam nüfusu 3.875.744'tür.

Ankara ilinin suç haritası çıkarılırken ilçelerdeki suç yoğunluğunun karşılaştırmasını sağlıklı bir şekilde yapabilmek için, ilçelerin değerlendirmesi 2006-2012 verileri esas alınarak yapılmıştır. 2006 yılından önceki suç tasnifleri eski TCK'ya göre yapılmış ve 2006 sonrası ile uyumsuzluk bulunmaktadır. Ankara ilçeleri değerlendirirken sağlıklı bir analiz yapabilmek için 2006-2012 verileri esas alınmıştır.

Adalet Bakanlığının 1998-2012 yılı verilerine göre 14 yıl içerisinde Ankara ilinde toplam 1.034.386 ceza davası açılmış olup, bu yıllara ait suçların dağılımı grafik 26'da verilmiştir.

Grafik 26: 1998-2012 Dönemi TCK Uyarınca Açılan Ceza Davaları (Ankara)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

1998-2012 döneminde Ankara ilinde açılan ceza dava sayıları genel olarak artan bir seyir izlemiştir. Öte yandan, 2008-2009 yılları arasında dava sayılarındaki %121'lik artış dikkat çekici bulunmuştur. Türkiye genelinde %135'lik bir suç artışının bulunduğu 2008-2009 yıllarına paralel olarak Ankara ilinde de suç sayısı diğer yıllar arası değişim oranlarına göre en yüksek suç artışının olduğu yıl olmuştur.

Ankara ilinde yaşanan suç artışını diğer illerle karşılaştırma yapabilmek için Türkiye'de en çok suç işlenen 10 ile ait 2006-2012 dönemi Cumhuriyet Başsavcılıkları soruşturma evresindeki suç istatistikleri tablo 6'da verilmiştir (http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1070).

Tablo 6: Bazı İllerin Yıllara Göre Suç Oranları

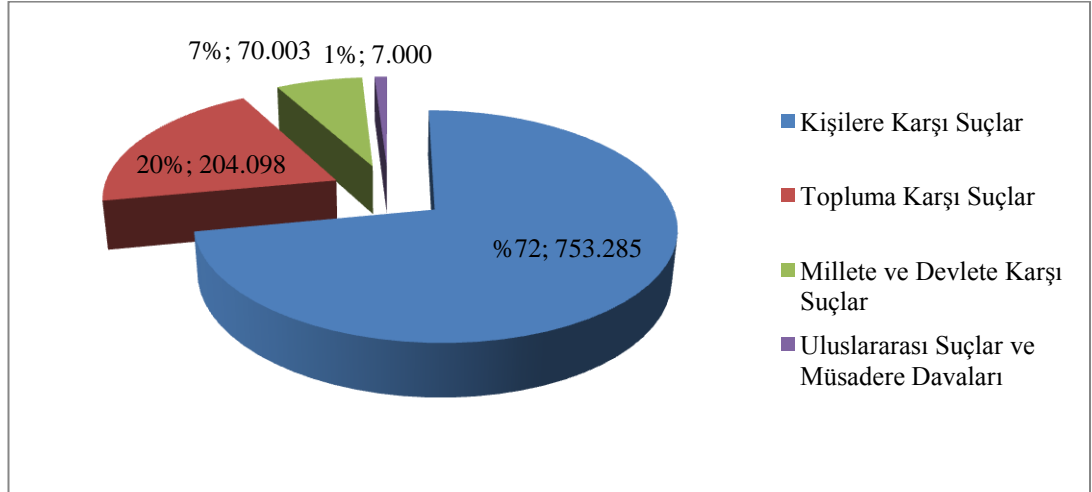
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2006-2012 Değişim (%)
Istanbul	1.644.804	1.723.509	1.791.337	1.914.490	1.811.645	1.709.431	1.746.437	%6,18
(%) Artış	-	%4,79	%3,94	%6,87	%-5,37	%-5,64	%2,16	-
Izmir	395.207	441.054	467.674	472.982	449.338	415.053	425.927	%7,77
(%) Artış	-	%11,60	%6,04	%1,13	%-5	%-7,63	%2,62	-
Bursa	151.659	149.738	164.938	182.866	188.733	198.551	207.197	%36,62
(%) Artış	-	%-1,27	%10,15	%10,87	%3,21	%5,20	%4,35	-
Ankara	407.419	456.181	428.502	433.137	433.592	460.601	495.057	%21,51
(%) Artış	-	%11,97	%-6,7	%1,08	%0,11	%6,23	%7,48	-
Antalya	201.926	230.754	248.957	259.275	248.279	253.481	264.144	%30,81
(%) Artış	-	%14,28	%7,89	%4,14	%-4,24	%2,10	%4,21	-
Konya	85.115	92.156	94.106	109.258	112.705	120.422	134.654	%58,20
(%) Artış	-	%8,27	%2,12	%16,1	%3,15	%6,85	%11,82	-
Adana	163.843	150.393	157.264	167.184	168.294	171.394	179.927	%9,82
(%) Artış	-	%-8,21	%4,57	%6,31	%0,66	%1,84	%4,98	-
Gaziantep	83.343	96.492	111.967	117.121	118.665	119.006	137.831	%65,38
(%) Artış	-	%15,78	%16,04	%4,6	%1,32	%0,29	%15,82	-
Diyarbakır	72.652	83.984	84.313	89.211	100.012	107.963	118.633	%63,29
(%) Artış	-	%15,60	%0,39	%5,81	%12,11	%7,95	%9,88	-
Mersin	98.714	111.245	114.578	129.612	140.192	150.456	163.318	%65,45
(%) Artış	-	%12,69	%3	%13,12	%8,16	%7,32	%8,55	-

Kaynak: TÜİK Adalet İstatistikleri (http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1070).

Tablo 6 incelendiğinde İstanbul, Ankara ve İzmir illerinin nüfus sayılarına paralel olarak en çok suç işlenen iller olduğu görülmektedir. 2006-2012 yılları arasındaki suç değişimleri incelendiğinde ise %65,45 ile Mersin birinci, %65,38 ile Gaziantep ikinci ve %63,29 ile Diyarbakır üçüncü sıradadır. İstanbul, sayıca en çok suç işlenen il olmasına rağmen, 2006-2012 yılları arasındaki %6,18 suç artışı ile son sırada yer almaktadır. Seçilen iller arasında, Ankara suç sayısı olarak ikinci sırada olup, 2006-2012 yılları arasındaki suç artışı %21,51'dir. İller bazında bazı yıllar suç sayıları artarken, bazı yıllar düşüş yaşanmıştır. 2006-2012 toplamında ise, bütün illerde suç sayıları artmıştır. Ayrıca, ekonomik krizin yaşandığı 2008 yılı sonrasında bütün illerde suç sayılarında artış yaşanmıştır.

Adalet Bakanlığının 1998-2012 dönemi verilerine göre, Ankara'da meydana gelen suçların dağılımı grafik 27'de verilmiştir.

Grafik 27: 1998-2012 Dönemi Suç Dağılımı (Ankara)

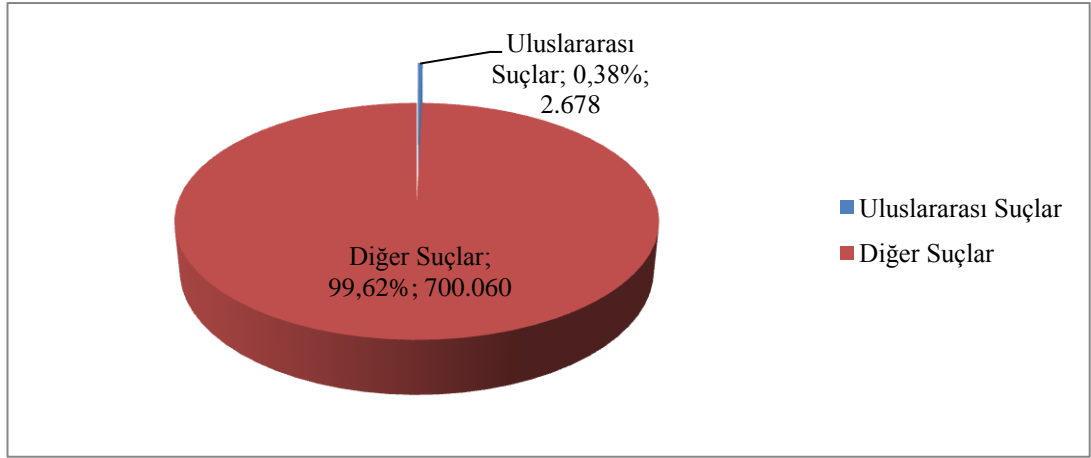
Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

1998-2012 yılları arasında Ankara ilinde meydana gelen suç tipleri karşılaştırıldığında 753.285(%72) suçla kişilere karşı suçlar birinci sırayı alırken, 204.098(%20) suçla topluma karşı suçlar ikinci sırada, 70.003(%7) suçla millete ve devlete karşı suçlar üçüncü sırada ve 7.000(%1) uluslararası suç ile müsadere davası son sırada yer almıştır.

5.1. ULUSLARARASI SUÇLAR

2006-2012 yılları arasında Ankara’da TCK uyarınca toplam 702.738 ceza davası açılmış olup, açılan davalardan 2.678(%0,38)’i uluslararası suç kaynaklıdır. Uluslararası suçların diğer suç tiplerine oranı grafik 28’de verilmiştir.

Grafik 28: 2006-2012 Dönemi Uluslararası Suç Davalarının Diğer Ceza Davalarına Oranı (Ankara)

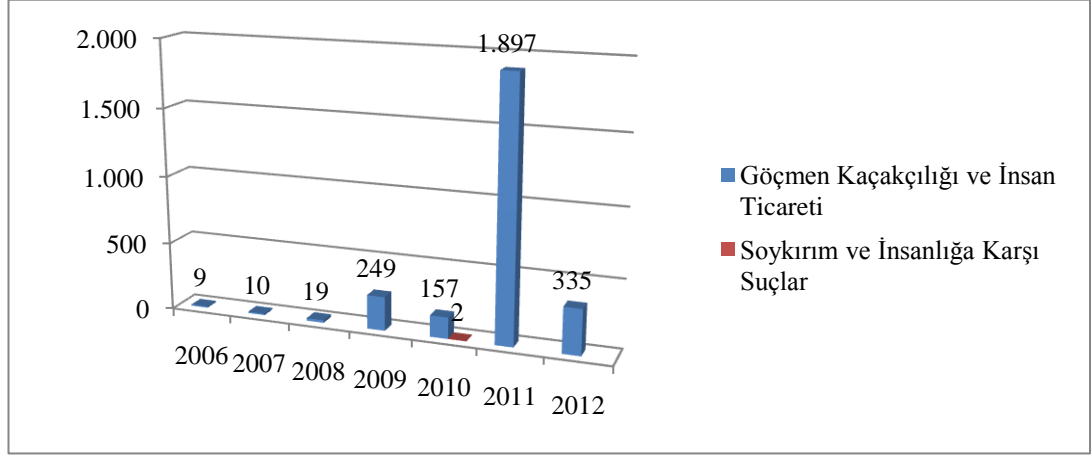
Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006-2012 döneminde meydana gelen 2.678 uluslararası suçun, 2.676’sı göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçlarından açılırken, 2’si soykırım ve insanlığa karşı suçlardan açılmıştır.

Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçları kapsamında yoğunluk göçmen kaçakçılığı suçundadır. Göçmen kaçakçılığı suçunda Türkiye ya üçüncü ülkelere yasadışı geçişlerde köprü olarak kullanılmakta ya da direkt hedef ülke olarak seçilmektedir. Özellikle Suriye’de yaşanan gelişmelerden sonra Türkiye yoğun olarak yasadışı göçmenlerin hedefi haline gelmiştir. Ankara’da, Türkiye geneline paralel olarak son yıllarda yasadışı göçmenler içerisinde Suriye uyruklular çoğunluğu oluşturmaktadır.

2006-2012 yılları arasındaki uluslararası suçlara ait dava verileri incelendiğinde dava sayılarının dalgalı bir seyir izlediği görülmekte olup, bu suç tipinin yıllara göre değişimi grafik 29’da verilmiştir.

Grafik 29: 2006-2012 Dönemi Uluslararası Suç Davaları (Ankara)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2008-2009 yılları arasındaki göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçundaki %1.211’lik artış dikkat çekici bulunmuştur. Ayrıca, 2010-2011 yılları arasında da %1.093’lük bir artış meydana gelmiştir. 2012 yılında ise bu suç türünde bir önceki yıla göre %82’lik bir azalma meydana gelmiştir.

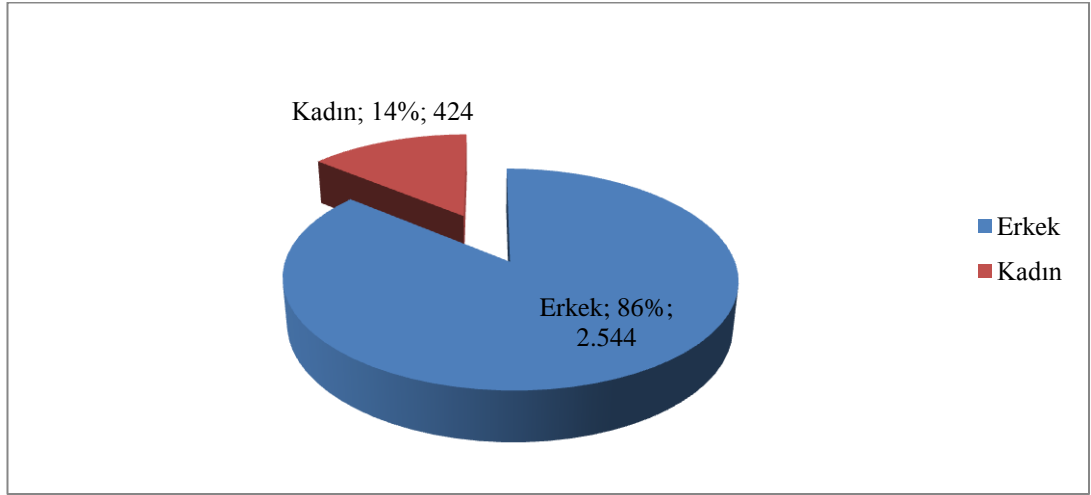
Ankara’da, soykırım ve insanlığa karşı suçlar ile göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçları, Türkiye geneline paralel olarak nadir görülen suç tipleridir. 1998-2012 yılları arasında Ankara’da sadece 2010 yılında soykırım ve insanlığa karşı suçlarda 2 dava açılmıştır. Soykırım ve insanlığa karşı suçlar ilk olarak BM Genel Kurulu’nca 1948 yılında kabul edilen “soykırım suçunun önlenmesine ve cezalandırılmasına dair belge” ile ortaya çıkmıştır (Çakar, 2012: 181). Türk hukukuna girişi ise 12.10.2004 tarihinde 5237 sayılı TCK ile olmuştur (Çakar, 2012: 191).

Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçlarının artış sebebi Ortadoğu ülkelerinde yaşanan kriz sonrası insanların ülkelerini terk etmek istemeleri ve ülkemize girmeleridir. Ankara, denize kıyısı olmaması ve diğer ülke sınırlarına uzak olması sebebiyle bu suç tipinin az görüldüğü illerdendir.

Suçun önlenmesi kapsamında soykırım ve insanlığa karşı suçlar değerlendirme dışı tutulmuştur. Önleyici tedbirler yerine, çıkartılacak kanunlar ve devletin izlediği politikalar ile bu suç önlenemekte olup, Türkiye bu suçlar açısından sorunlu ülkeler kapsamı içerisinde değildir.

2006-2012 yılları arasında meydana gelen uluslararası suçların toplam 2.968 sanığı bulunmakta olup, sanıkların cinsiyet dağılımları grafik 30'da verilmiştir.

Grafik 30: 2006-2012 Dönemi Uluslararası Suç Sanıklarının Cinsiyet Dağılımı (Ankara)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

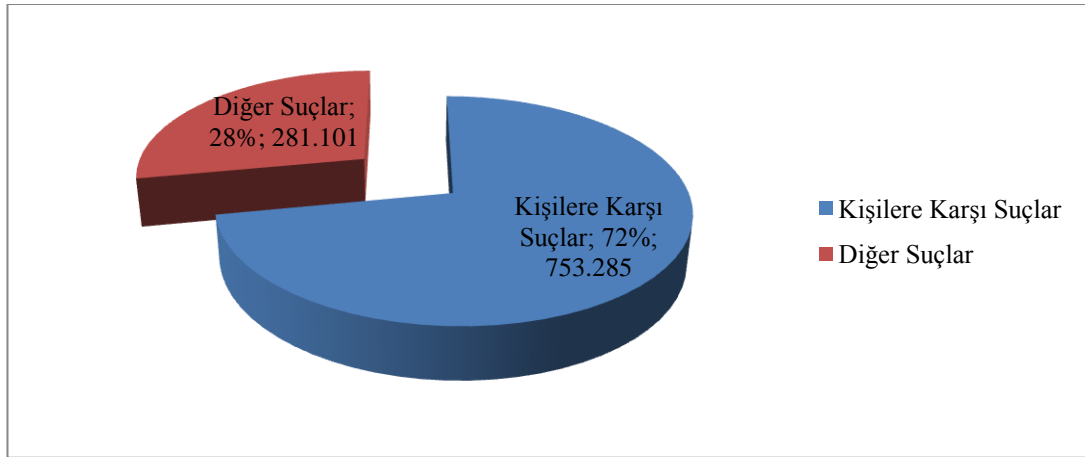
Uluslararası suç sanıklarından 2.544(%86)'ü erkek, 424(%14)'ü kadındır. Erkek sanıkların 2516(%84,77)'si 18 yaş üzeri, 6(%0,2)'si 16-18 yaşlar arasındadır. Kadın sanıkların 387(%13,04)'si 18 yaş üzeridir. 2009-2012 yılları arasında Ankara ilinde 22(%0,74)'si erkek ve 37(%1,15)'si kadın olan yabancı uyruklu sanık bulunmaktadır.

Uluslararası suç sanıklarının büyük çoğunluğu 18 yaş üzeri erkektir. Suç ve suçlu profillerinin tamamı göz önüne alındığında kadınların daha duygusal olması, suç işlemeye erkeklere nazaran daha az eğilimli olması, ekonomik ve sosyal alanda daha az yer alması gibi sebeplerle kadın suçluluğunun çok düşük seviye olduğu görülmektedir.

5.2. KİŞİLERE KARŞI SUÇLAR

Adalet Bakanlığı verilerine göre 1998-2012 yılları arasında Ankara ilinde TCK uyarınca toplam 1.034.386 ceza davası açılmış olup, açılan davalardan 753.285'i kişilere karşı suçlar kaynaklıdır. Söz konusu dönem içerisinde meydana gelen kişilere karşı suçların diğer suçlara oranı grafik 31'de verilmiştir.

Grafik 31: 1998-2012 Dönemi Kişilere Karşı Suç Davalarının Diğer Ceza Davalarına Oranı (Ankara)

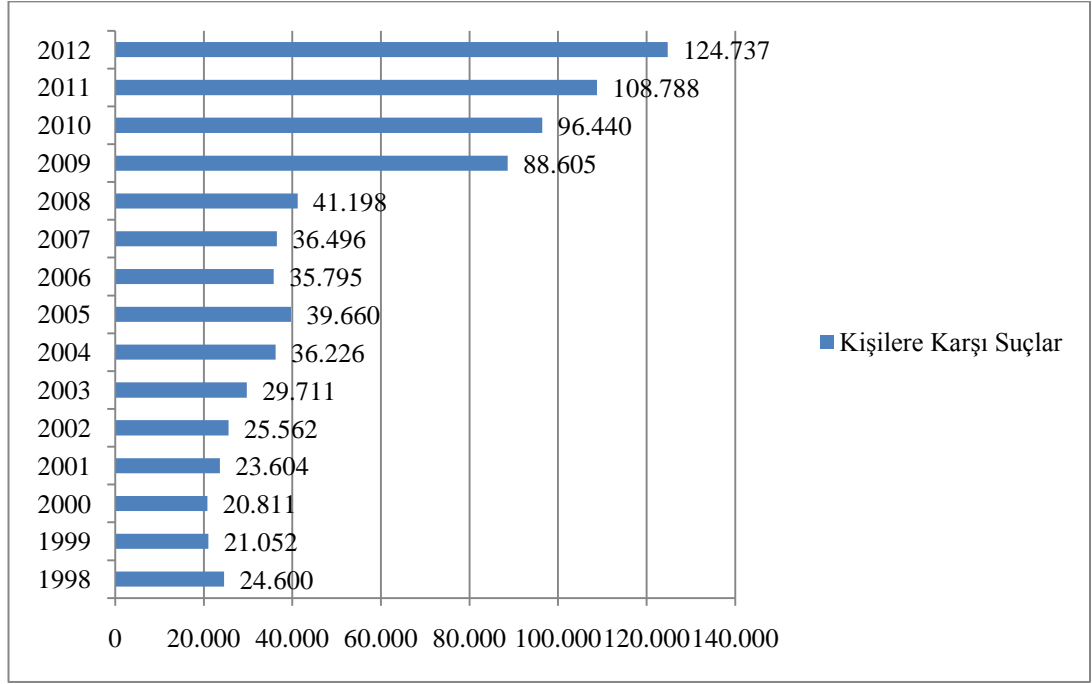

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

Kişilere karşı suçlar Ankara'da %72 oranla en çok görülen suç tipidir. Kişilere karşı suçlar içerisinde yoğun olarak malvarlığına karşı suçlar (hırsızlık, yağma, mala zarar verme, dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma vb.), vücut dokunulmazlığına karşı suçlar (kasten yaralama, taksirle yaralama vb.), hürriyete karşı suçlar (tehdit, şantaj, konut dokunulmazlığının ihlali, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma vb.) ve şerefe karşı suçlar (hakaret, kişinin hatırasına hakaret vb.) meydana gelmiştir.

1998-2012 dönemi içerisinde kişilere karşı suçlarda sürekli bir artış olduğu görülmekte olup, söz konusu suçun yıllara göre dağılımı grafik 32’de verilmiştir.

Grafik 32: 1998-2012 Dönemi Kişilere Suç Davaları (Ankara)

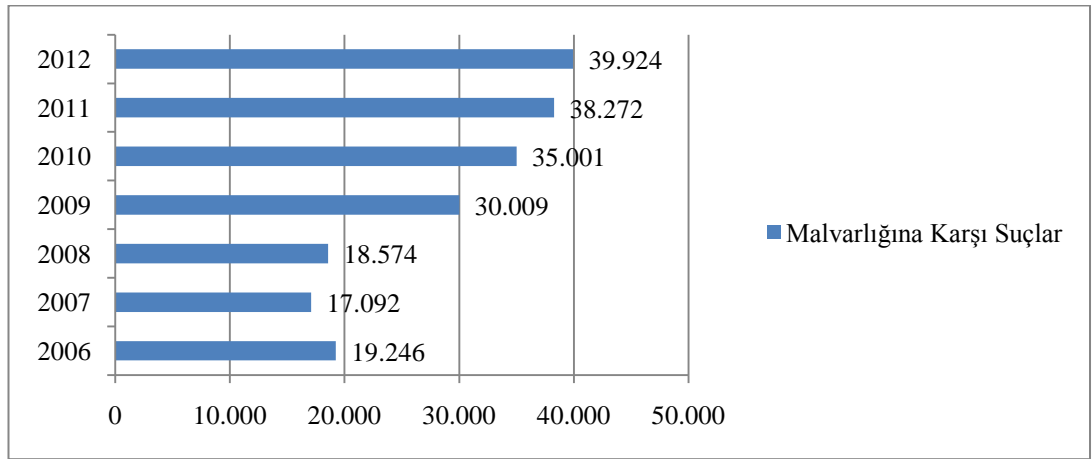
Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

1998 yılı verilerine göre 24.600 kişilere karşı suçtan dava açılmışken 2012 yılına gelindiğinde bu rakam %407 artışla 124.737’ye çıkmıştır. 14 yıllık dönemde meydana gelen bu artışın sebepleri, Ankara’nın yoğun göç alması, işsizlik ve ekonomik problemlerdir. 2008-2009 döneminde görülen olağanüstü artış dikkat çekicidir. 2008 yılında 41.198 olan kişilere karşı suçlarda açılan ceza davaları sayısı 2009 yılında %115’lik bir artışla 88.605 olmuştur. 2008 yılında meydana gelen ekonomik kriz bu suç tipinin 2009 yılında %115 artmasına ve ilerleyen yıllarda da sürekli artan bir seyir izlemesine neden olmuştur. 2006 yılında, bir önceki yıla kıyasla yaşanan azalmanın sebebi suç tasniflerinin yeni TCK’ya göre yapılmış olmasıdır. Yeni TCK’da suç tasnifleri değiştirilmiş ve bu sebeple de bir önceki yıl verileri ile bir uyumsuzluk yaşanmıştır.

Ankara ilinde işlenen kişilere karşı suçları ağırlıklı olarak malvarlığına karşı, vücut dokunulmazlığına karşı, hürriyete karşı, hayata karşı, cinsel dokunulmazlığa karşı ve şerefe karşı suçlar oluşturmaktadır. Her suç tipi Ankara ili için ilçe bazında analiz edilerek suç sayıları ilçe nüfuslarına oranlanmış ve böylece suçların yoğun olarak işlendiği ilçeler tespit edilmiştir.

2006-2012 döneminde meydana gelen malvarlığına karşı suçlar grafik 33'te verilmiştir.

Grafik 33: 2006-2012 Dönemi Malvarlığına Karşı Suç Davaları (Ankara)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006-2012 yılları arasında Ankara ilinde malvarlığına karşı işlenen suçlar genel olarak artan bir seyir izlemiştir. 2006 yılında malvarlığına karşı suçlardan 19.246 dava açılmışken 2012 yılında bu sayı %107 artışla 39.924'e yükselmiştir. İncelenen dönem içerisindeki en yüksek artış 2008-2009 yılları arasındaki %62'lik artış olmuştur. Ankara genelinde meydana gelen malvarlığına karşı suçların büyük çoğunluğunu hırsızlık olayları oluşturmaktadır. Başkent olması sebebiyle en güvenli kentlerden birisi olması gereken Ankara'da hırsızlık olaylarının sürekli artması dramatiktir. Grafiği incelediğimizde en keskin artışın, 2008 ekonomik krizi sonrasındaki dönemde yaşandığı görülmektedir.

Malvarlığına karşı suçların önüne geçebilmek için ilk yapılması gereken göç sorununu çözmek olmalıdır. Ankara, İstanbul'dan sonra en çok göç alan il olması sebebiyle çarpık kentleşme ile karşı karşıyadır. Çevre illerde ve kırsalda iş

imkânlarının azalması sonucu Ankara'ya göç eden insanlar, Ankara'nın Sincan, Altındağ, Mamak gibi belirli bölgelerinde aşırı nüfus yoğunluğu oluşturmuşlardır. Ankara'da meydana gelen ekonomik büyüme, nüfus artışının altında kaldığı için işsizlik baş göstermiştir. İşsizlik ise, insanları suç işlemeye yöneltmiştir. Bunun yanında yoğun nüfus birikiminin getirdiği işsizlik sorunu, gelir dağılımındaki adaletsizliği büyütüştür. Yoğun nüfus birikiminin olduğu gecekondu bölgeleri yeterince altyapı, sağlık, eğitim vb. hizmetleri alamamışlardır. Bu bölgelerde oturan insanlar, bir süre sonra kendilerini Ankara'nın gelişmiş bölgelerinde oturan insanlarla kıyaslamaya başlamışlardır. Bu kıyaslama sonrası daha iyisine sahip olmak isteyen insanlar suç işlemeye yönelmişlerdir.

2006-2012 döneminde meydana gelen malvarlığına karşı suçların ilçelere dağılımı tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: 2006-2012 Dönemi Malvarlığına Karşı Suçların İlçelere Dağılımı (Ankara)

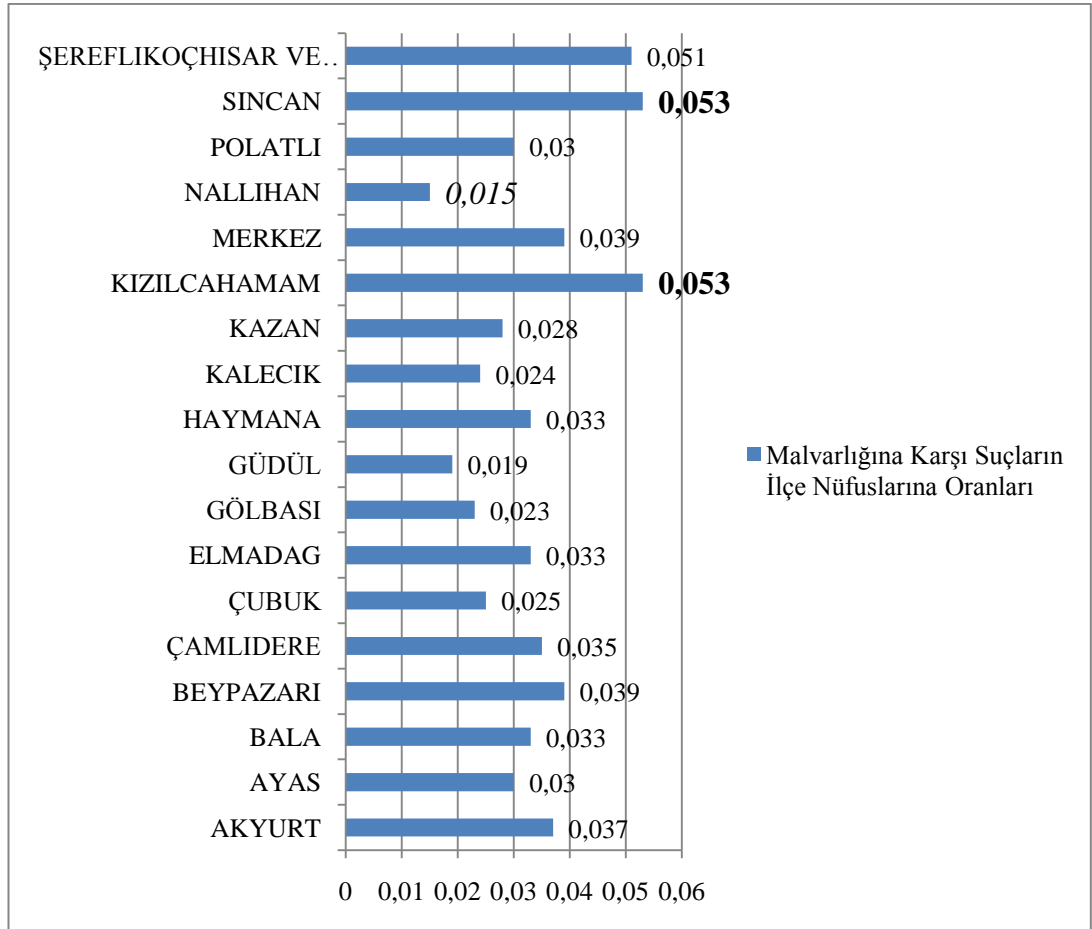
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Toplam	İlçe/Ankara (%)
AKYURT	60	51	270	183	120	211	168	1063	0,54
AYAŞ	61	27	22	19	55	96	105	385	0,19
BALA	142	66	65	125	83	81	203	765	0,39
BEYPAZARI	177	220	135	403	262	367	264	1828	0,92
ÇAMLIDERE	25	24	15	77	66	37	6	250	0,13
ÇUBUK	272	126	207	290	285	484	437	2101	1,06
ELMADAĞ	141	105	71	271	250	355	236	1429	0,72
GÖLBAŞI	159	201	268	438	451	537	588	2642	1,33
GÜDÜL	27	29	2	41	27	14	27	167	0,08
HAYMANA	190	201	116	277	163	143	314	1404	0,71
KALECİK	50	32	27	54	85	64	21	333	0,17
KAZAN	76	89	179	280	244	187	225	1280	0,65
KIZILCAHAMAM	55	101	116	154	201	313	485	1425	0,72
MERKEZ	16100	14278	15262	23006	26900	27059	28696	151301	76,37
NALLIHAN	57	33	45	47	62	99	96	439	0,22
POLATLI	276	270	450	699	544	627	736	3602	1,82
SINCAN	1019	1089	1185	3240	4933	7324	6991	25781	13,01
ŞEREFLİKOÇHISAR VE EVREN	359	150	139	405	270	274	326	1923	0,97

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

Tablo 7 incelendiğinde suç sayısı olarak 151.301 suçla Ankara merkez birinci, 25.781 suçla Sincan ilçesi ikinci sırada bulunurken, 167 suçla Güdül ilçesi son sırada yer almıştır. Nüfus sayısına oranla, Ankara merkezin bu suç tipinin en çok işlendiği ilçe olması normaldir. Ayrıca, işyerlerinin çoğunluğunun Ankara merkezde olması, hırsızlık suçunun uygun hedefi olan lüks konutların/araçların çoğunun bu ilçede olması da ayrı bir etkidir.

2006-2012 dönemi malvarlığına karşı suçların ilçe nüfuslarına oranı grafik 34’te verilmiştir.

Grafik 34: 2006-2012 Dönemi Malvarlığına Karşı Suçların İlçe Nüfuslarına Oranları (Ankara)

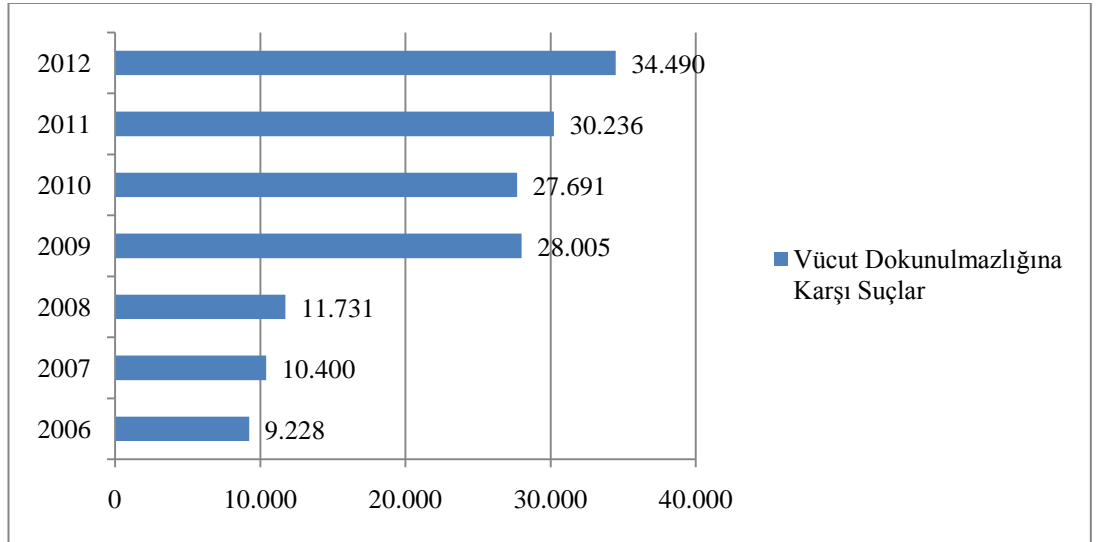

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006-2012 yılları arasında meydana gelen malvarlığına karşı suçların ilçe nüfuslarına oranlanması sonucu Sincan ve Kızılcahamam ilçeleri bu suçların en yoğun gerçekleştirildikleri ilçeler olarak karşımıza çıkarken, Nallıhan en az gerçekleştiği ilçedir. Sincan ilçesi kırsaldan yoğun göç almasının etkisiyle çarpık kentleşme sorunu yaşayan ve bu tip suçların sık işlendiği bir ilçedir. Kızılcahamam ilçesi dışarıya göç veren bir ilçe olmasına rağmen, turistik bir ilçe olmasının etkisiyle özellikle yaz aylarında malvarlığına karşı suçların yoğun gerçekleştiği bir ilçedir. Malvarlığına karşı suçların en az gerçekleştiği Nallıhan, tam olarak kentleşmemiş, yüz yüze ilişkilerin yüksek olduğu ve genel olarak göç alıp vermeyen bir ilçedir. Bu sebeplerden dolayı malvarlığına karşı suçlar en az bu ilçede gerçekleşmektedir.

2006-2012 döneminde meydana gelen vücut dokunulmazlığına karşı suçlar sürekli artan bir seyir izlemiş olup, söz konusu suçların yıllara göre dağılımı grafik 35'te verilmiştir.

Grafik 35: 2006-2012 Dönemi Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suç Davaları (Ankara)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006 yılında vücut dokunulmazlığına karşı suçlardan 9.228 dava açılmışken, 2012 yılında bu sayı %274 artışla 34.490'a çıkmıştır. İncelenen dönem içerisindeki en yüksek artış 2008-2009 yılları arasındaki %139'luk artıştır.

Büyük bölümünü yaralama olaylarının oluşturduğu vücut dokunulmazlığına karşı suçlar yıllar itibariyle sürekli artış göstermiştir. 2008 yılında yaşanan ekonomik kriz bu suç tipini %139 artırmıştır. Toplumun tahammülsüzlüğünün göstergesi olan bu suç tipi genel olarak psikolojik kökenlidir. Bozulan ekonomi, zorlaşan hayat şartları, şehir karmaşası, trafik gibi etkenler bu suç tipini artırmaktadır.

2006-2012 döneminde meydana gelen vücut dokunulmazlığına karşı suçların ilçelere dağılımı tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: 2006-2012 Dönemi Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçların İlçelere Dağılımı (Ankara)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Toplam	İlçe/Ankara (%)
AKYURT	81	62	56	117	174	183	284	957	0,63
AYAŞ	46	18	21	46	36	103	39	309	0,20
BALA	46	66	36	63	43	66	217	537	0,35
BEYPAZARI	225	170	207	646	512	454	627	2841	1,87
ÇAMLIDERE	11	16	9	69	67	22	20	214	0,14
ÇUBUK	212	228	280	567	503	503	635	2928	1,93
ELMADAĞ	228	184	158	406	387	399	452	2214	1,46
GÖLBASI	180	221	233	462	485	976	964	3521	2,32
GÜDÜL	29	23	51	63	49	45	40	300	0,20
HAYMANA	87	33	64	162	136	141	235	858	0,57
KALECİK	75	44	35	67	111	91	73	496	0,33
KAZAN	95	129	90	292	178	239	293	1316	0,87
KIZILCAHAMAM	47	90	107	234	260	218	379	1335	0,88
MERKEZ	6138	7325	8382	19587	18984	19515	22860	102791	67,72
NALLIHAN	61	65	71	111	137	314	263	1022	0,67
POLATLI	343	265	342	765	657	843	812	4027	2,65
SINCAN	1061	1278	1418	4004	4606	5620	5676	23663	15,59
ŞEREFLİKOÇHİSAR VE EVREN	263	183	171	344	366	504	621	2452	1,62

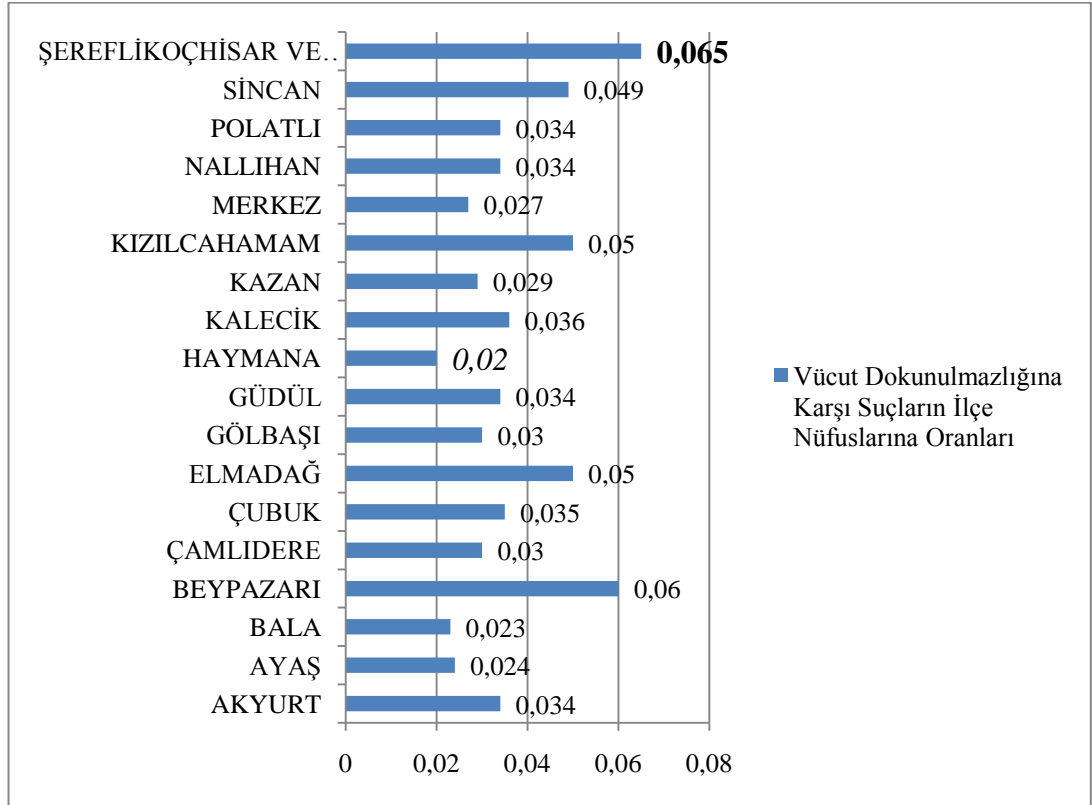
Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006-2012 döneminde meydana gelen vücut dokunulmazlığına karşı suçların ilçelere dağılımı incelendiğinde, suç sayısı bakımından 102.791 suçla Ankara merkez birinci, 23.663 suçla Sincan ilçesi ikinci sırada bulunurken, 214 suçla Çamlıdere ilçesi son sırada yer almaktadır.

Malvarlığına karşı suçlara paralel olarak, bu suç tipinde de Ankara merkez ve Sincan ilk sırada yer almaktadır. Ankara merkez nüfus sayısının yanı sıra, sık sık kavgaların çıktığı gece eğlence mekânlarına sahip olması, iş hayatının çoğunun burada olmasından dolayı bu suç tipinde de ilk sıradadır. Sincan ilçesi ise nüfus yoğunluğuna ek olarak, düşük sosyo-kültürel seviyesi ve birçok suçun yoğunluklu olarak merkezi olmasından dolayı, bu suç tipinde de ikinci sıradadır.

2006-2012 dönemi vücut dokunulmazlığına karşı suçların ilçe nüfuslarına oranı grafik 36'da verilmiştir.

Grafik 36: 2006-2012 Dönemi Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçların İlçe Nüfuslarına Oranları (Ankara)

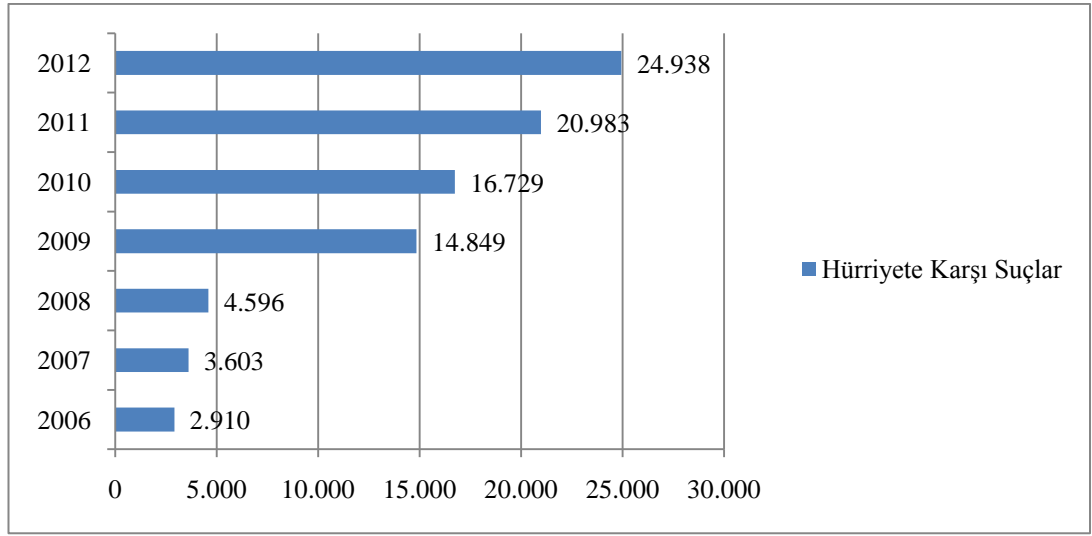
Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006-2012 yılları arasında meydana gelen vücut dokunulmazlığına karşı suçların ilçe nüfuslarına oranlanması sonucu Şereflikoçhisar ve Evren ilçeleri bu suçların en yoğun gerçekleştirildikleri ilçeler olarak karşımıza çıkarken, Haymana ise en az meydana geldiği ilçedir. Sosyo-kültürel seviye düşüklüğü, okuryazarlık

oranının az olması gibi etkenlerle Şereflikoçhisar ve Evren ilçeleri vücut dokunulmazlığına karşı suçların en yoğun meydana geldiği ilçelerdir. Haymana ilçesi ise dışarı göç vermesi ve ilçe nüfusunun yaş ortalamasının yüksekliği sebebiyle bu suç tipinin en az gerçekleştiği ilçe olmuştur.

2006-2012 yılları arasında Ankara ilinde hürriyete karşı işlenen suçlar genel olarak artan bir seyir izlemiş olup, yıllara göre suç oranları grafik 37’de verilmiştir.

Grafik 37: 2006-2012 Dönemi Hürriyete Karşı Suç Davaları (Ankara)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

Ankara’da hürriyete karşı suçlardan, 2006 yılında 2.910 dava açılmışken 2012 yılında %757 artışla 24.938 dava açılmıştır. İncelenen dönem içerisindeki en dikkat çekici artış 2008-2009 yılları arasındaki %223’lük artış olmuştur. Tehdit, şantaj, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma gibi suçlardan oluşan hürriyete karşı suçların artışında en büyük etken, toplumda meydana gelen yozlaşma ve ekonomik sıkıntılar sonrası oluşan problemlerdir. 2008 yılında meydana gelen ekonomik kriz bu suçun olağanüstü bir şekilde artmasına sebep olmuştur.

2006-2012 döneminde meydana gelen hürriyete karşı suçların ilçelere dağılımı tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: 2006-2012 Dönemi Hürriyete Karşı Suçların İlçelere Dağılımı (Ankara)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Toplam	İlçe/Ankara (%)
AKYURT	26	21	8	50	116	152	145	518	0,58
AYAŞ	12	5	6	12	25	62	17	139	0,16
BALA	17	9	20	27	39	42	153	307	0,35
BEYPAZARI	56	121	83	348	294	368	348	1618	1,83
ÇAMLIDERE	6	13	7	16	43	23	7	115	0,13
ÇUBUK	63	92	135	242	198	372	395	1497	1,69
ELMADAĞ	13	24	102	192	137	175	278	921	1,04
GÖLBASI	56	77	81	112	191	397	488	1402	1,58
GÜDÜL	15	10	6	22	33	35	38	159	0,18
HAYMANA	47	39	19	112	55	94	163	529	0,60
KALECİK	21	11	12	61	106	66	24	301	0,34
KAZAN	11	12	25	151	146	173	106	624	0,70
KIZILCAHAMAM	23	39	81	128	133	213	273	890	1,00
MERKEZ	2150	2475	3259	10630	11726	13628	17246	61114	68,97
NALLIHAN	38	24	24	42	50	175	182	535	0,60
POLATLI	87	117	90	349	293	377	426	1739	1,96
SINCAN	228	474	568	2200	3009	4462	4430	15371	17,35
ŞEREFLİKOÇHİSAR VE EVREN	41	40	70	155	135	169	219	829	0,94

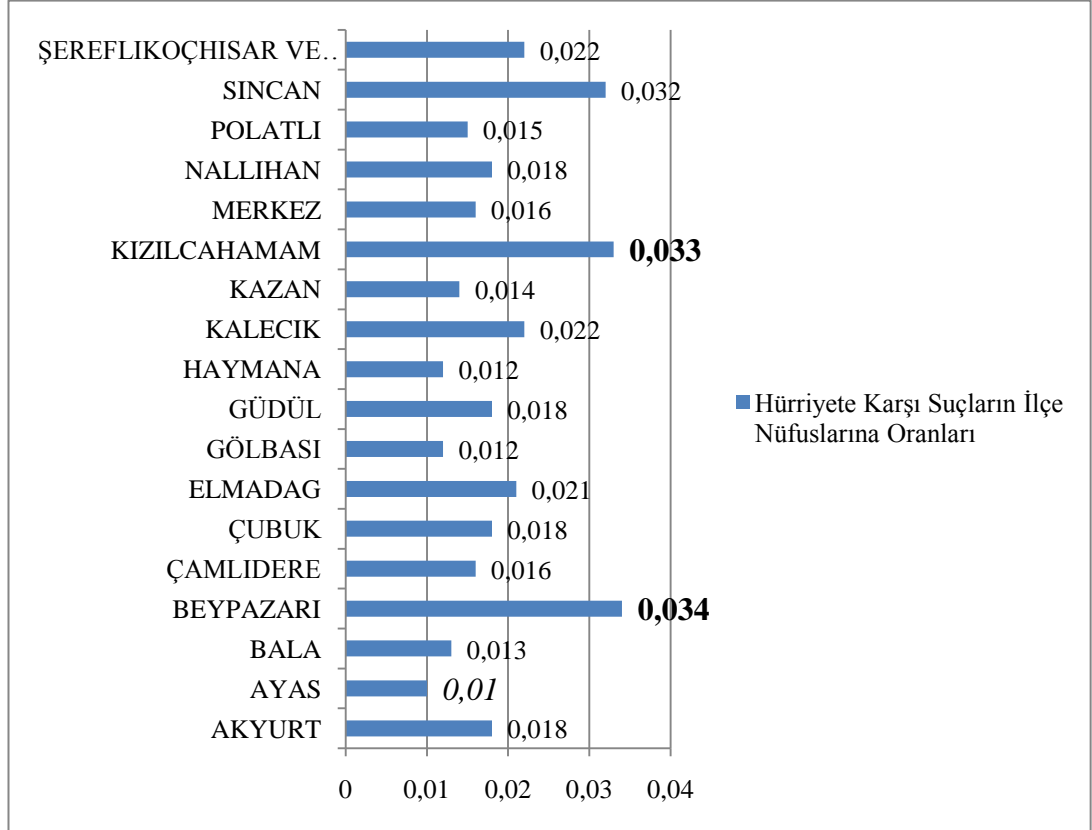
Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006-2012 döneminde meydana gelen hürriyete karşı suçların ilçelere dağılımı incelendiğinde, suç sayısı olarak 61.114 suçla Ankara merkez birinci, 15.371 suçla Sincan ilçesi ikinci sırada bulunurken, 115 suçla Çamlıdere ilçesi son sırada yer almıştır.

Malvarlığına ve vücut dokunulmazlığına karşı suçlara paralel olarak, bu suç tipinde de Ankara merkez ve Sincan ilk sırada yer almaktadır. Bu iki ilçenin yoğun nüfusu ve Sincan ilçesinin düşük sosyo-kültürel seviyesi bu suç türünün oluşmasında en büyük etkidir. Çamlıdere ilçesi ise nüfusunun azlığı sebebiyle son sırada yer almaktadır.

2006-2012 dönemi hürriyete karşı suçların ilçe nüfuslarına oranı grafik 38’de verilmiştir.

Grafik 38: 2006-2012 Dönemi Hürriyete Karşı Suçların İlçe Nüfuslarına Oranları (Ankara)

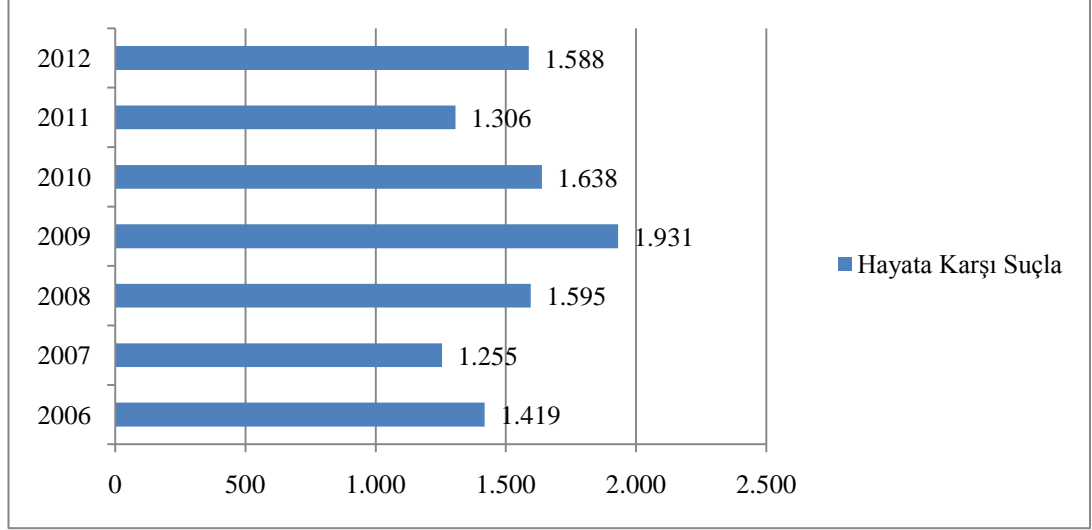
Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006-2012 yılları arasında meydana gelen hürriyete karşı suçların ilçe nüfuslarına oranlanması sonucu Beypazarı ve Kızılcahamam ilçeleri bu suçların en yoğun gerçekleştiği ilçeler olarak karşımıza çıkarken, Ayaş ilçesi en az gerçekleştirildiği ilçedir.

Beypazarı ve Kızılcahamam ilçelerinde kız kaçırma olaylarının yoğun olması bu suç tipini artırmıştır. Ayaş ilçesi ise hem nüfusunun azlığı hem de asayişinin düzgün olması sebebiyle bu suç tipinde son sırada yer almaktadır.

2006-2012 yılları arasında Ankara ilinde hayata karşı işlenen suçlar dalgalı bir seyir izlemiş olup, bu suç tipine ait suç dağılımı grafik 39’da verilmiştir.

Grafik 39: 2006-2012 Dönemi Hayata Karşı Suç Davaları (Ankara)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006 yılında hayata karşı suçlardan 1.419 dava açılmışken, 2012 yılında %12 artışla 1.588 adet dava açılmıştır. İncelenen dönem içerisinde hayata karşı suçların en yoğun işlendiği yıl 1.931 suçla 2009 yılı olup, bir önceki yıla kıyasla %21’lik artış olmuştur.

Genel olarak adam öldürme, intihara teşvik ve azmettirme gibi suçlardan oluşan ve sosyolojik, psikolojik vb. birçok etkeni bulunan hayata karşı suçların, en yoğun yaşandığı yıl olan 2009 yılının, 2008 ekonomik krizinin en çok hissedildiği yıl olması belirleyicidir. Diğer yıllarda dalgalı bir seyir izlemiş olan bu suç tipinin oluşmasında en büyük faktör Türk insanının sosyo-kültürel yapısıdır.

2006-2012 döneminde meydana gelen hayata karşı suçların ilçelere dağılımı tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: 2006-2012 Dönemi Hayata Karşı Suçların İlçelere Dağılımı (Ankara)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Toplam	İlçe/Ankara (%)
AKYURT	10	9	9	3	17	6	6	60	0,56
AYAŞ	2	2	2	2	2	5	0	15	0,14
BALA	4	4	3	9	9	7	1	37	0,34
BEYPAZARI	5	15	11	12	8	16	6	73	0,68
ÇAMLIDERE	9	1	0	4	10	10	1	35	0,33
ÇUBUK	3	11	18	24	17	10	13	96	0,89
ELMADAĞ	0	0	18	12	8	8	8	54	0,50
GÖLBASI	28	19	26	39	22	27	15	176	1,64
GÜDÜL	2	18	0	2	1	2	2	27	0,25
HAYMANA	4	3	0	1	1	2	16	27	0,25
KALECİK	6	6	6	22	6	4	2	52	0,48
KAZAN	12	16	16	31	10	14	25	124	1,16
KIZILCAHAMAM	5	1	12	6	12	13	11	60	0,56
MERKEZ	1146	996	1268	1444	1223	940	1176	8193	76,34
NALLIHAN	9	6	3	7	1	10	2	38	0,35
POLATLI	18	0	22	25	14	9	12	100	0,93
SINCAN	140	142	168	265	252	209	278	1454	13,55
ŞEREFLİKOÇHİSAR VE EVREN	16	6	13	23	25	14	14	111	1,03

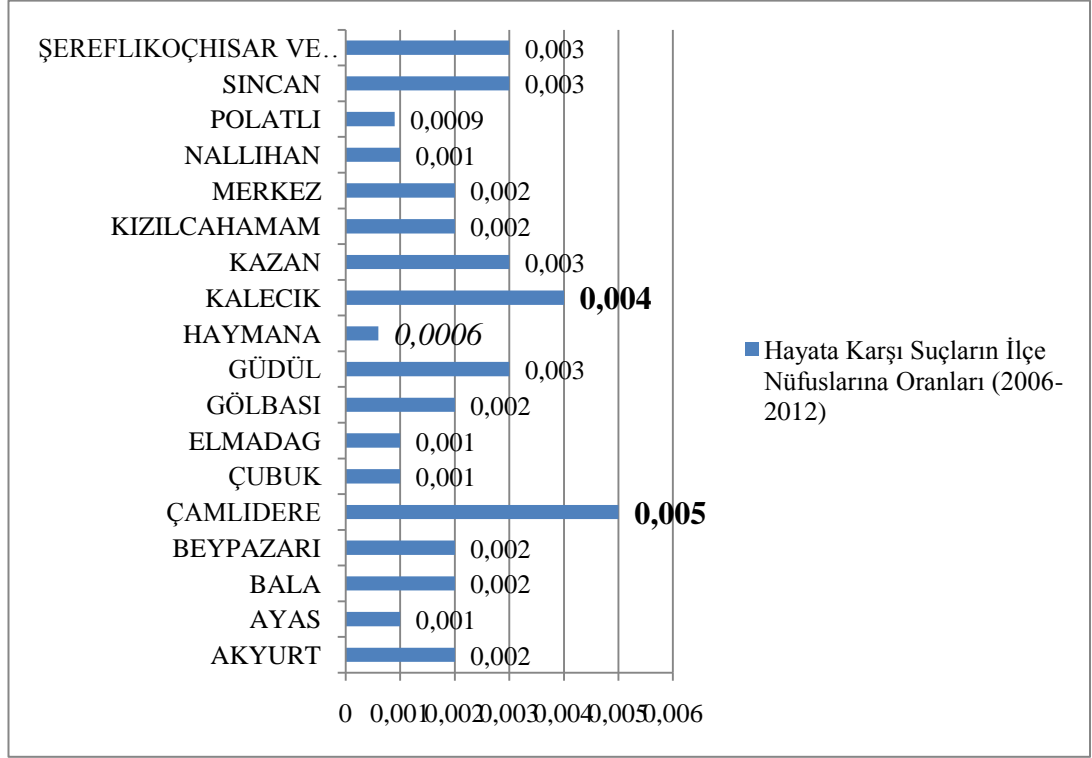
Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006-2012 döneminde meydana gelen hayata karşı suçların ilçelere dağılımı incelendiğinde suç sayısı olarak 8.193 suçla Ankara merkez birinci, 1.454 suçla Sincan ilçesi ikinci iken, 15 suçla Ayaş ilçesi son sırada yer almaktadır.

Diğer tüm suç tiplerinde olduğu gibi nüfus oranlarına paralel olarak Ankara merkez ve Sincan ilk sırada yer almaktadır. Ankara merkez, gece eğlence mekânlarında çıkan kavgalar sonucu meydana gelen adam öldürme olayları, suç örgütlerinin infazları ve intihar olaylarının çokluğu ile ön plana çıkmaktadır. Sincan ilçesinde ise, namus, şeref, töre, uyuşturucu/uyarıcı madde kullanımı sonucu meydana gelen adam öldürme olayları çoğunluktadır.

2006-2012 dönemi hayata karşı suçların ilçe nüfuslarına oranı grafik 40'da verilmiştir.

Grafik 40: 2006-2012 Dönemi Hayata Karşı Suçların İlçe Nüfuslarına Oranları (Ankara)

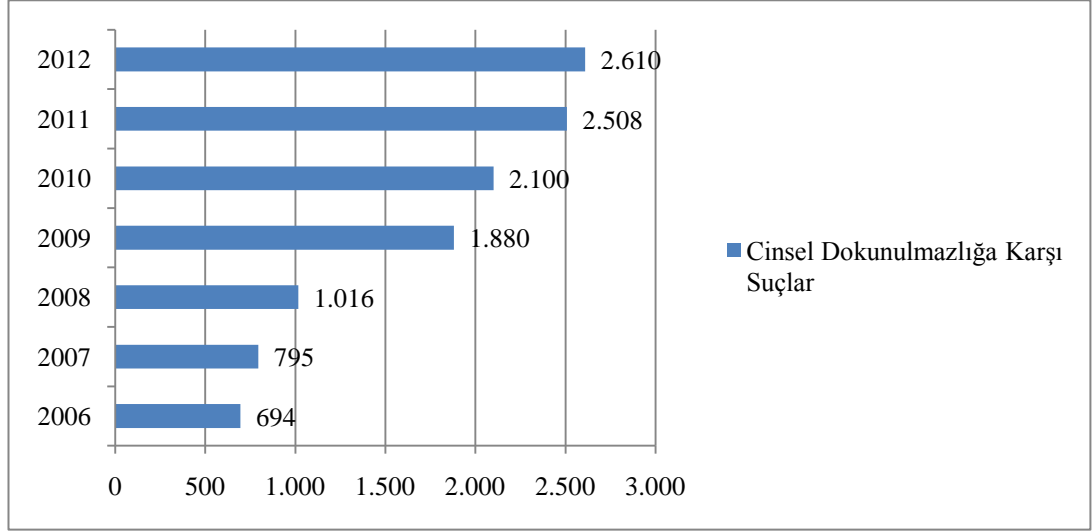

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006-2012 yılları arasında meydana gelen hayata karşı suçların ilçe nüfuslarına oranlanması sonucu Çamlıdere ve Kalecik ilçeleri bu suçların en yoğun gerçekleştirildikleri ilçeler olarak karşımıza çıkarken, Haymana ilçesi ise en az gerçekleştirildiği ilçedir. Çamlıdere ve Kalecik ilçelerinde namus ve şerefi korumak için işlenen cinayetler yoğunluktadır. Ayrıca, bu ilçelerde bulunan insanların Anadolu kültürünün etkisiyle silah taşımayı sevmeleri bu suç tipinin bu iki ilçede yoğun olarak meydana gelmesine etki etmiştir.

2006-2012 yılları arasında Ankara ilinde cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar genel olarak artan bir seyir izlemiş olup, yıllara göre suç oranları grafik 41’de verilmiştir.

Grafik 41: 2006-2012 Dönemi Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suç Davaları (Ankara)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006 yılında cinsel dokunulmazlığa karşı suçlardan 694 dava açılmışken, 2012 yılında %276 artışla 2.610 dava açılmıştır. İncelenen dönem içerisindeki en olağanüstü artış 2008-2009 yılları arasındaki %85’lik artış olmuştur.

Sosyo-ekonomik statü düşüklüğü sebebiyle yaşanan tatminsizlik, sapkınlık, psikolojik problemler vb. sebeplerle meydana gelen cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar sürekli artan bir seyir izlemiştir. Ankara ili gibi eğitimli insan sayısı fazla olan bir şehirde bu suç türünün her yıl artması ve suç tipleri içerisinde yoğun işlenen suçlardan olması düşündürücüdür. Ayrıca, bu suç tipinin artışına sosyal medya ve kitle iletişim araçlarının gelişmesi sonucu insanların bilinç düzeylerinin artması da etkili olmuştur. Geçmişte gizli kalan çoğu suç, güvenlik güçlerine internet, telefon vb. yollarla ulaşmanın kolaylaşması ve insanların bilinç düzeylerinin artması sonucu kayıtlara daha çok girmeye başlamıştır.

2006-2012 döneminde meydana gelen cinsel dokunulmazlığa karşı suçların ilçelere dağılımı tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11: 2006-2012 Dönemi Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçların İlçelere Dağılımı (Ankara)

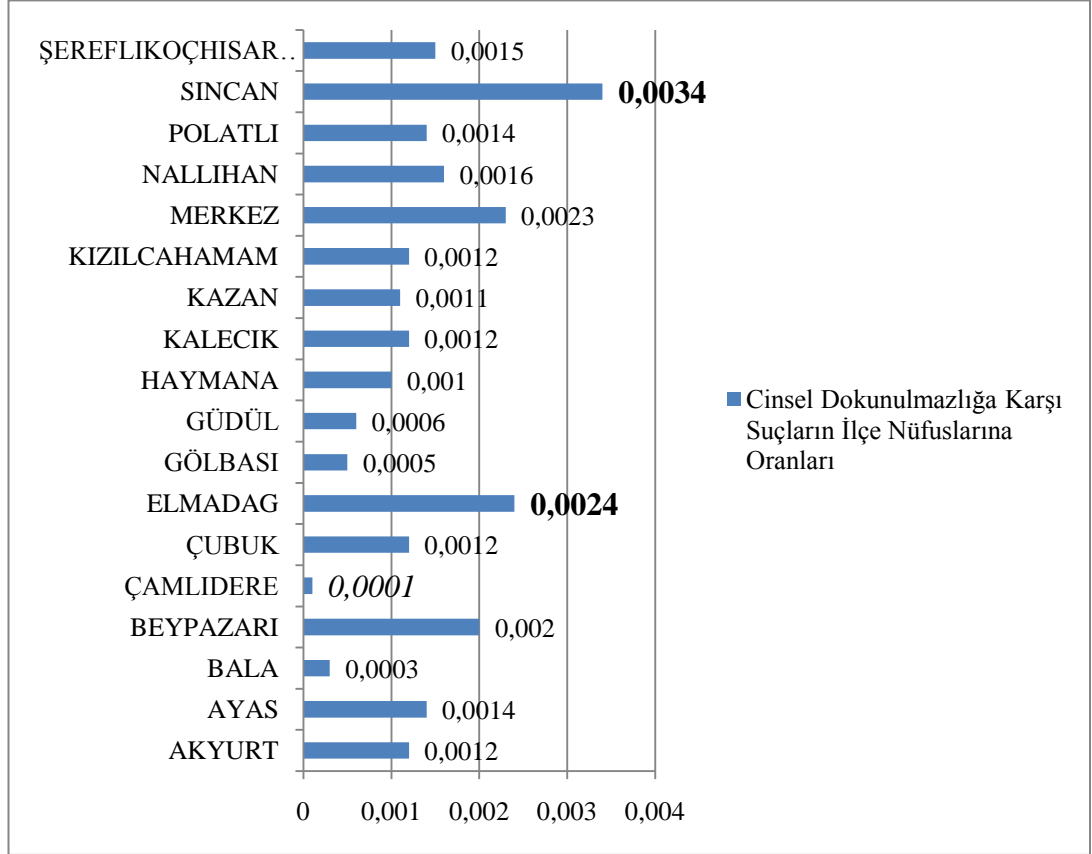
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Toplam	İlçe/Ankara (%)
AKYURT	10	5	2	5	2	5	3	32	0,28
AYAŞ	5	0	1	3	1	4	2	16	0,14
BALA	2	2	2	1	0	0	0	7	0,06
BEYPAZARI	20	8	13	13	16	13	4	87	0,75
ÇAMLIDERE	0	0	0	1	0	0	0	1	0,01
ÇUBUK	6	4	30	25	13	10	16	104	0,90
ELMADAĞ	3	11	4	19	13	28	23	101	0,87
GÖLBASI	4	7	4	9	9	15	21	69	0,59
GÜDÜL	0	1	0	2	0	1	16	20	0,17
HAYMANA	2	14	3	0	3	10	2	34	0,29
KALECİK	0	0	1	9	5	1	7	23	0,20
KAZAN	12	9	4	11	9	3	7	55	0,47
KIZILCAHAMAM	3	2	10	10	4	2	12	43	0,37
MERKEZ	528	606	798	1462	1669	1985	1955	9003	77,59
NALLIHAN	6	4	8	4	5	10	20	57	0,49
POLATLI	10	31	8	19	23	34	27	152	1,31
SİNCAN	68	86	125	278	323	377	487	1744	15,03
Ş.KOÇHİSAR ve EVREN	15	5	3	9	5	10	8	55	0,47

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006-2012 döneminde meydana gelen cinsel dokunulmazlığa karşı suçların ilçelere dağılımı incelendiğinde suç sayısı olarak 9.003 suçla Ankara merkez birinci, 1.744 suçla Sincan ilçesi ikinci sırada bulunurken, 1 suçla Çamlıdere ilçesi son sırada yer almaktadır.

2006-2012 dönemi cinsel dokunulmazlığa karşı suçların ilçe nüfuslarına oranı grafik 42’de verilmiştir.

Grafik 42: 2006-2012 Dönemi Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçların İlçe Nüfuslarına Oranları (Ankara)

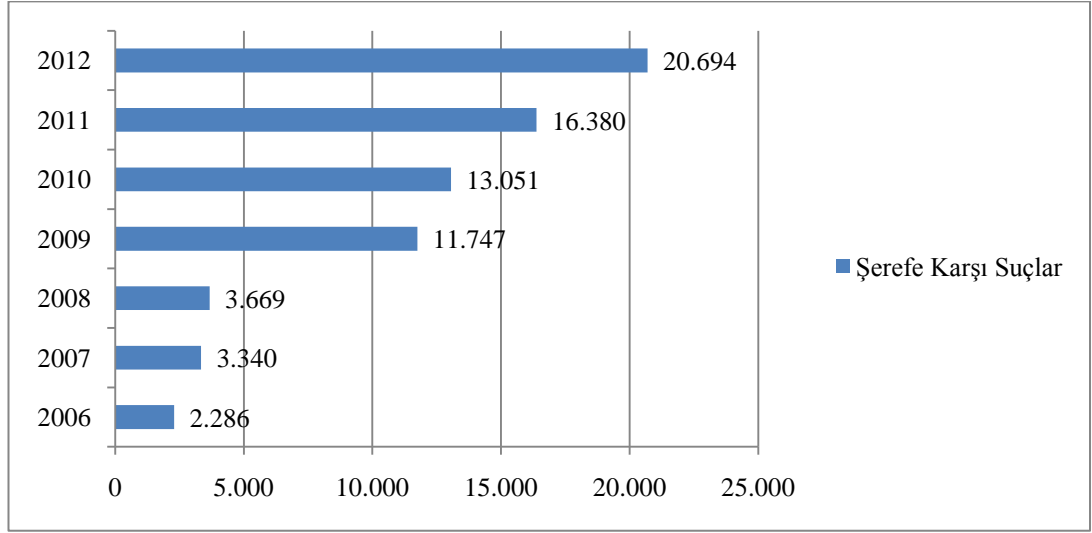

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006-2012 yılları arasında meydana gelen cinsel dokunulmazlığa karşı suçların ilçe nüfuslarına oranlanması sonucu Sincan ve Elmadag ilçeleri bu suçların en yoğun gerçekleştirildikleri ilçeler olarak karşımıza çıkarken Çamlidere ilçesi ise en az gerçekleştirildiği ilçedir. Sincan ve Elmadag ilçeleri Ankara geneline nazaran az gelişmiş ilçelerdendir. Bunun yanında Sincan’ın yoğun göç sonucu sosyo-kültürel yapısının bozulması bu suç türünün artmasına sebep olmuştur. Çamlidere ilçesinde ise, hala kırsalın etkisinin hissedilmesi sebebiyle bu suç türünde ayıplanma, korkma gibi nedenlerle çok fazla şikâyet olmamaktadır.

2006-2012 yılları arasında Ankara ilinde şerefe karşı işlenen suçlar genel olarak artan bir seyir izlemiş olup, yıllara göre suç dağılımı grafik 43'te verilmiştir.

Grafik 43: 2006-2012 Dönemi Şerefe Karşı Suç Davaları (Ankara)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006 yılında şerefe karşı suçlardan 2.286 dava açılmışken, 2012 yılında %805 artışla 20.694 dava açılmıştır. İncelenen dönem içerisindeki en çarpıcı artış 2008-2009 yılları arasındaki %220'lik artış olmuştur.

Hakaret ve kişinin hatırasına hakaret suçlarından oluşan şerefe karşı suçların her geçen yıl artması toplumun bozulan yapısını gözler önüne sermektedir. Ankara ilinde yaşanan yoğun karmaşa, trafik yoğunluğu, içkili eğlence mekânlarında meydana gelen kavgalar bu suç tipini artırmıştır. 2008 yılında yaşanan ekonomik kriz bu suç tipinde yaşanan artış üzerinde de etkili olmuştur.

2006-2012 döneminde meydana gelen şerefe karşı suçların ilçelere dağılımı tablo 12’da verilmiştir.

Tablo 12: 2006-2012 Dönemi Şerefe Karşı Suçların İlçelere Dağılımı (Ankara)

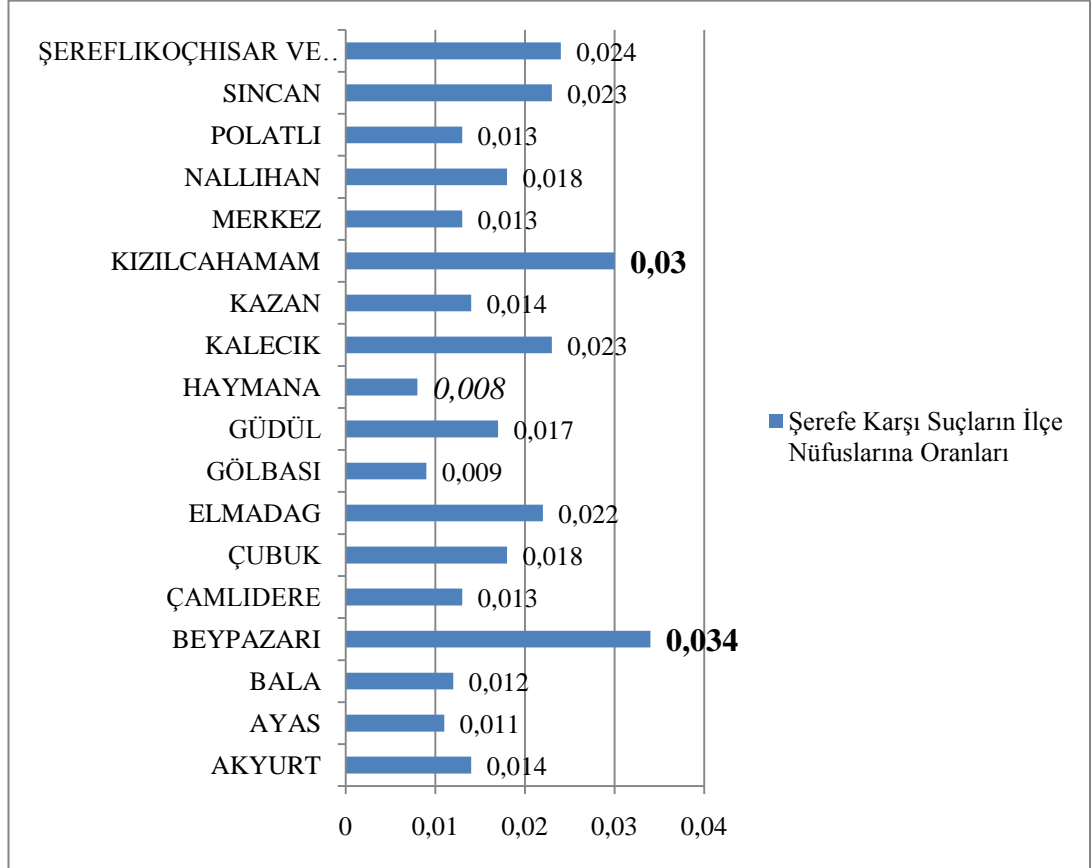
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Toplam	İlçe/Ankara (%)
AKYURT	1	13	14	53	112	96	114	403	0,57
AYAŞ	26	10	7	12	16	70	9	150	0,21
BALA	7	12	8	34	48	53	115	277	0,39
BEYPAZARI	137	63	64	316	296	334	408	1618	2,27
ÇAMLIDERE	1	5	2	20	31	22	12	93	0,13
ÇUBUK	68	97	163	324	251	301	339	1543	2,17
ELMADAĞ	94	67	0	231	140	190	258	980	1,38
GÖLBASI	3	0	45	119	172	358	370	1067	1,50
GÜDÜL	24	10	26	27	27	24	18	156	0,22
HAYMANA	23	36	13	79	64	40	93	348	0,49
KALECİK	9	10	6	60	95	89	52	321	0,45
KAZAN	18	72	48	154	117	145	92	646	0,91
KIZILCAHAMAM	26	45	67	143	120	153	260	814	1,14
MERKEZ	1587	2458	2711	8109	9003	10653	14210	48731	68,47
NALLIHAN	33	29	23	24	54	171	189	523	0,73
POLATLI	29	72	97	256	276	346	433	1509	2,12
SINCAN	104	294	313	1650	2060	3129	3526	11076	15,56
ŞEREFLİKOÇHİSAR VE EVREN	96	47	62	136	169	206	196	912	1,28

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006-2012 döneminde meydana gelen şerefe karşı suçların ilçelere dağılımı incelendiğinde suç sayısı olarak 48.731 suçla Ankara merkez birinci, 11.076 suçla Sincan ilçesi ikinci sırada bulunurken, 93 suçla Çamlıdere ilçesi son sırada yer almaktadır. Ankara merkez ve Sincan ilçeleri nüfus yoğunlukları sebebiyle bu suç tipinin yoğunlukla gerçekleştiği ilçelerdir. Ayrıca, Ankara merkezde bulunan gece eğlence mekânlarındaki aşırı alkol tüketimi bu suç tipindeki artışa etki etmiştir.

2006-2012 dönemi şerefe karşı suçların ilçe nüfuslarına oranı grafik 44'te verilmiştir.

Grafik 44: 2006-2012 Dönemi Şerefe Karşı Suçların İlçe Nüfuslarına Oranları (Ankara)

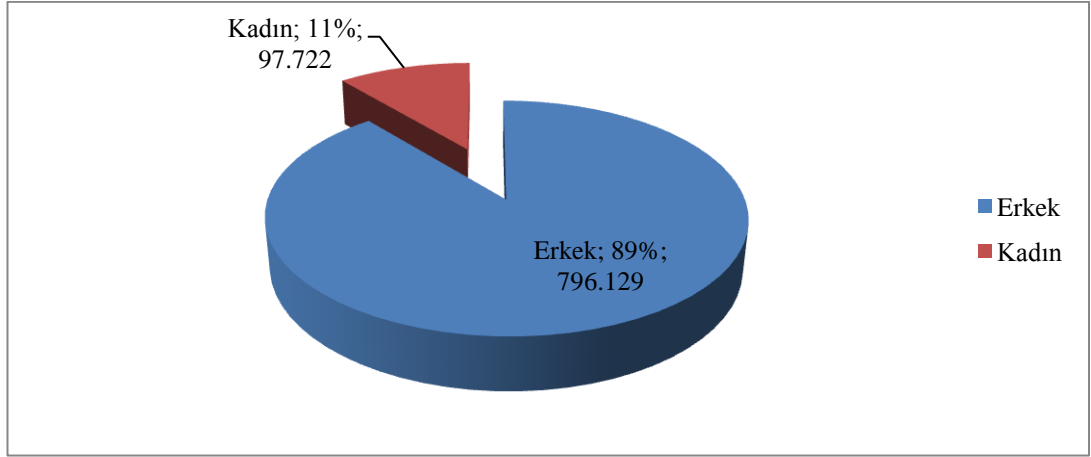

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006-2012 yılları arasında meydana gelen şerefe karşı suçların ilçe nüfuslarına oranlanması sonucu Beypazarı ve Kızılcahamam ilçeleri bu suçların en yoğun gerçekleştirildikleri ilçeler olarak karşımıza çıkarken Haymana ilçesi ise en az gerçekleştirildiği ilçedir. Beypazarı ve Kızılcahamam ilçeleri nüfus yoğunlukları az olmasına rağmen, turistik olmalarından dolayı özellikle yaz aylarında kalabalık olmaları, birbirini tanımayan insanların bir araya gelmeleri gibi nedenlerle bu suç tipinin yoğun olduğu ilçelerdir. Haymana ilçesi ise yerleşik ve geneli orta yaş üzeri nüfusu sebebiyle bu suç tipinin az görüldüğü bir ilçedir.

1998-2012 yılları arasında meydana gelen kişilere karşı suçların toplam 894.583 sanığı bulunmakta olup, sanıkların cinsiyet dağılımları grafik 45'te verilmiştir.

Grafik 45: 1998-2012 Dönemi Kişilere Karşı Suç Sanıklarının Cinsiyet Dağılımı (Ankara)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

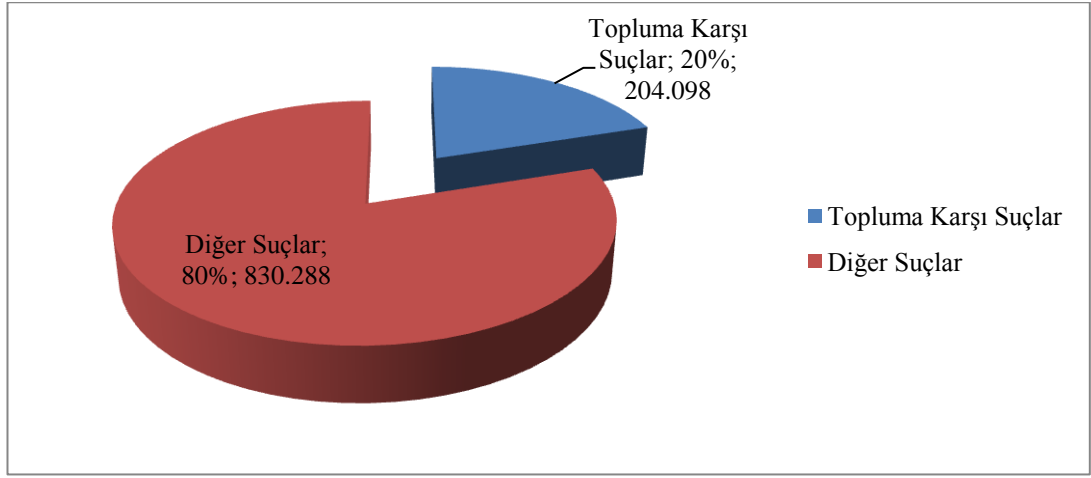
Kişilere karşı suç sanıklarından 796.129(%89)'sı erkek, 97.722(%11)'si kadındır. Erkek sanıkların 726.803(%81,24)'ü 18 yaş üzeri, 45.573(%5,09)'ü 16-18 yaşlar arası ve 23.195(%2,59)'i 12-15 yaşlar arasındadır. Kadın sanıkların 90.090(%10,07)'i 18 yaş üzeri, 4.683(%0,52)'ü 16-18 yaşlar arası ve 2.648(%0,30)'i 12-15 yaşlar arasındadır. 2009-2012 yılları arasında 558(%0,06)'i erkek ve 301(%0,03)'i kadın olan yabancı uyruklu sanık bulunmaktadır. 651(%0,07) sanığın yaş ve cinsiyeti bilinmemektedir. Ayrıca, kişilere karşı suçların 81(%0,009) tüzel kişi sanığı bulunmaktadır.

Kişilere karşı suç sanıklarının büyük çoğunluğunu 18 yaş üzeri erkekler oluşturmaktadır. Suç ve suçlu profillerinin tamamı göz önüne alındığında kadınların daha duygusal olması, suç işlemeye erkeklere nazaran daha az eğilimli olması, ekonomik ve sosyal alanda daha az yer alması gibi sebeplerle kadın suçluluğunun çok düşük seviye olduğu görülmektedir.

5.3. TOPLUMA KARŞI SUÇLAR

Adalet Bakanlığı verilerine göre Ankara ilinde 1998-2012 yılları arasında TCK uyarınca toplam 1.034.386 dava açılmış olup açılan davalardan 204.098(%20)'i topluma karşı suçlar kaynaklıdır. Topluma karşı suçların diğer suç tiplerine oranı grafik 46'da verilmiştir.

Grafik 46: 1998-2012 Dönemi Topluma Karşı Suç Davalarının Diğer Ceza Davalarına Oranı (Ankara)

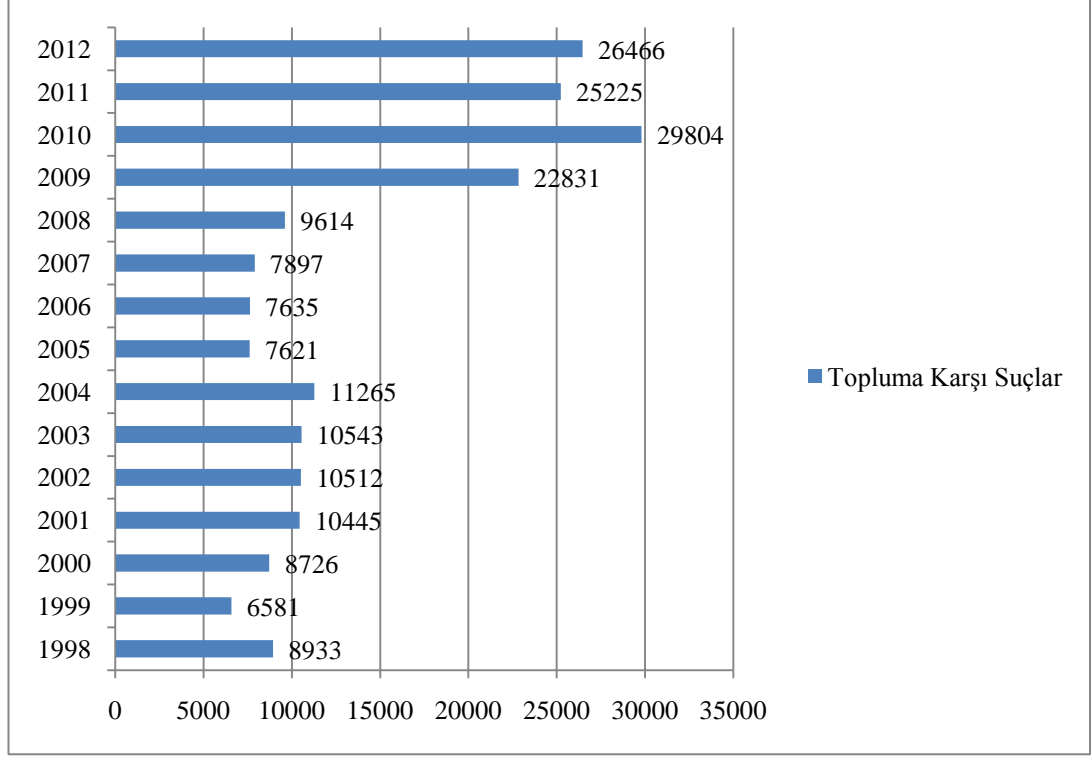

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

1998-2012 döneminde Ankara'da topluma karşı suçlar yoğunluklu olarak, olarak kamu sağlığına karşı suçlar (ruhsatsız uyuşturucu ve uyarıcı madde imalatı ve ticareti, kullanmak için uyuşturucu ve uyarıcı madde temin etmek, uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanımını kolaylaştırma, bozulmuş veya değiştirilmiş gıda ticareti vb.) ve kamu güvenine karşı suçlar (resmi belgede sahtecilik, özel belgede sahtecilik, parada sahtecilik vb.) meydana gelmiştir.

1998-2012 yılları arasında topluma karşı işlenen suçlar dalgalı bir seyir izlemiş olup, yıllara göre suç dağılımı grafik 47’de verilmiştir.

Grafik 47: 1998-2012 Dönemi Topluma Karşı Suç Davaları (Ankara)

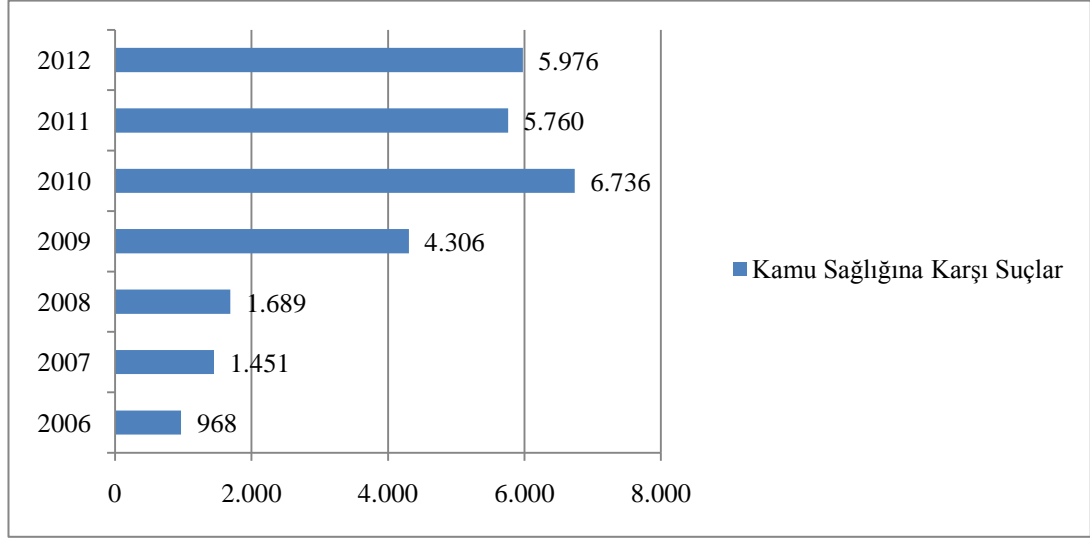
Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

1998 yılında topluma karşı suçlardan 8.933 dava açılmışken, 2012 yılında %196 artışla 26.466 dava açılmıştır. İncelenen dönem içerisindeki en yoğun suç işlenen yıl 2010 yılı olup 29.804 topluma karşı suç işlenmiştir. En çarpıcı artış ise 2008-2009 yılları arasındaki %137’lik artış olmuştur.

2008 yılında meydana gelen ekonomik kriz sonrası yaşanan, işsizlik, ekonomik sıkıntılar, psikolojik bozukluklar gibi etkenlerle, 2009 yılında bu suç tipinde olağanüstü bir artış görülmüştür. 2004 yılı sonrası yaşanan düşüşün sebebi ise güvenlik güçlerinin bu suç tipi üzerine yoğunlaşmamasından kaynaklanmıştır.

2006-2012 yılları arasında Ankara ilinde kamu sağlığına karşı işlenen suçlar genel olarak artan bir seyir izlemiş olup, bu suç tipinin yıllara göre dağılımı grafik 48’de verilmiştir.

Grafik 48: 2006-2012 Dönemi Kamu Sağlığına Karşı Suç Davaları (Ankara)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012) .

2006 yılında kamu sağlığına karşı suçlardan 968 dava açılmışken, 2012 yılında %517’lik bir artışla 5.976 dava açılmıştır. İncelenen dönem içerisinde en yoğun suç işlenen yıl 2010 yılı olup, bu yılda kamu sağlığına karşı suçlardan 6.736 dava açılmıştır. En dikkat çekici artış 2008-2009 yılları arasındaki %155’lik artış olmuştur.

Bu suç tipi yoğunluklu olarak ruhsatsız uyuşturucu ve uyarıcı madde imalatı ve ticareti, uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanımını kolaylaştırma ve kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde temin etmek suçlarından oluşmaktadır. Genel olarak geçlerde görülen uyuşturucu/uyarıcı madde kullanımının sebepleri, işsizlik, ekonomik sıkıntılar, yaşam stresleri, aile desteğinin az olması, başarısızlık, düşük sosyo-ekonomik düzey, cinsel/fiziksel taciz yaşama, bozuk kişilik özellikleri gibi sebeplerdir. 1998-2012 döneminde yaşanan toplam %517’lik artış, uyuşturucu/uyarıcı madde kullanımında yaşanan artışı görmek açısından belirleyicidir. 2008 yılında yaşanan ekonomik kriz sonrası yaşanan ekonomik sıkıntılar, gençler üzerinde sosyal çevre kontrolünün azalması, kötü arkadaşlıklar,

uyuşturucu/uyarıcı madde bulmanın kolaylaşması gibi etkenler bu suç tipini artırmıştır. 2010 yılının bu suç tipinin en yoğun olarak işlendiği yıl olması ekonomik kriz sonrası meydana gelen bunalımın devam ettiğinin göstergesidir.

2006-2012 döneminde meydana gelen kamu sağlığına karşı suçların ilçelere dağılımı tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13: 2006-2012 Dönemi Kamu Sağlığına Karşı Suçların İlçelere Dağılımı (Ankara)

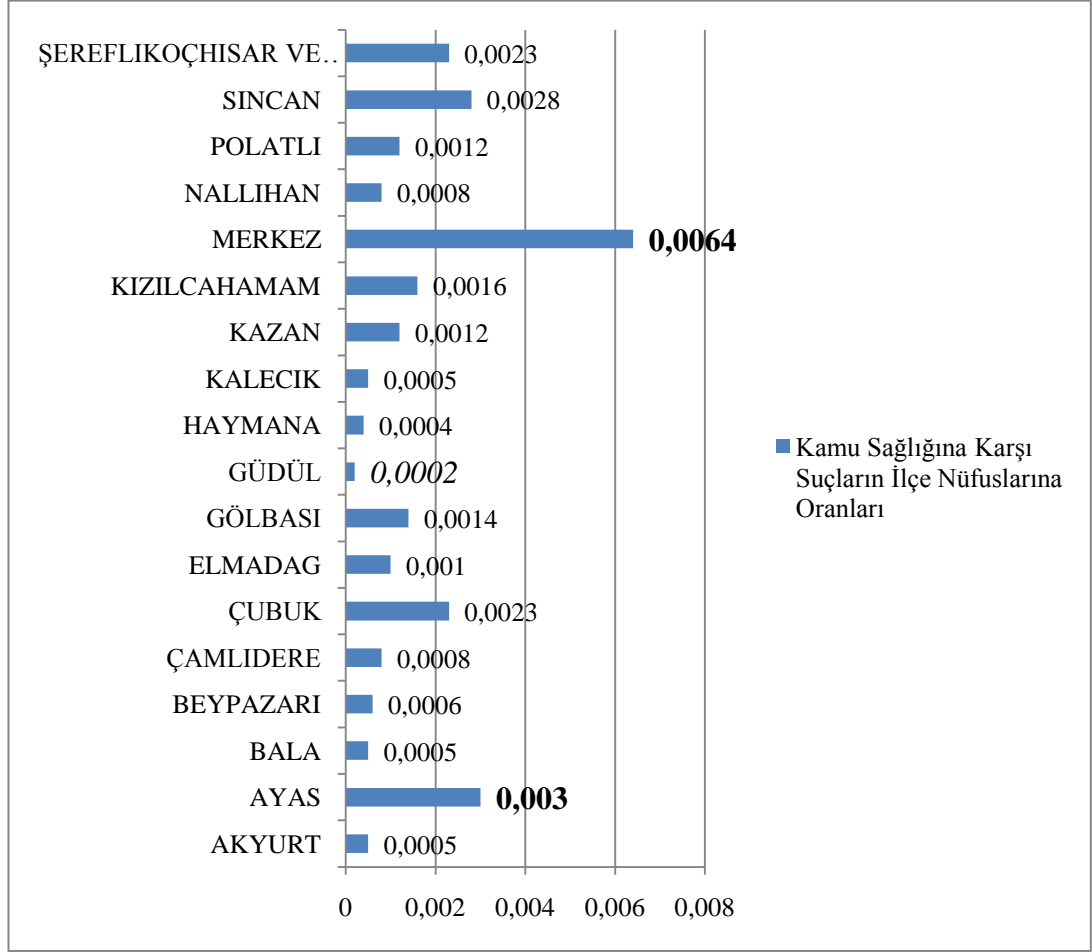
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Toplam	İlçe/Ankara (%)
AKYURT	0	0	0	3	3	1	8	15	0,06
AYAŞ	2	4	2	0	6	24	1	39	0,15
BALA	0	3	3	0	1	1	3	11	0,04
BEYPAZARI	1	0	2	4	11	4	9	31	0,12
ÇAMLIDERE	0	3	1	2	0	0	0	6	0,02
ÇUBUK	0	7	31	26	32	52	41	189	0,70
ELMADAĞ	0	4	3	9	4	6	20	46	0,17
GÖLBASI	2	10	9	13	10	37	77	158	0,59
GÜDÜL	1	0	0	0	1	0	0	2	0,01
HAYMANA	1	0	0	7	0	6	1	15	0,06
KALECİK	0	0	0	3	1	2	1	7	0,03
KAZAN	1	2	3	7	8	17	15	53	0,20
KIZILCAHAMAM	0	9	9	0	11	5	10	44	0,16
MERKEZ	923	1337	1583	3987	6484	5062	5251	24627	91,60
NALLIHAN	0	1	0	3	1	19	1	25	0,09
POLATLI	4	15	0	43	9	30	44	145	0,54
SINCAN	26	42	21	191	146	485	476	1387	5,16
ŞEREFLİKOÇHİSAR VE EVREN	7	14	22	8	8	9	18	86	0,32

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006-2012 döneminde meydana gelen kamu sağlığına karşı suçların ilçelere dağılımı incelendiğinde suç sayısı olarak 24.627 suçla Ankara merkez birinci, 1.387 suçla Sincan ilçesi ikinci sırada bulunurken, 2 suçla Güdül ilçesi son sırada yer almaktadır. Tüm suç tiplerinde olduğu gibi, nüfus yoğunlukları itibari ile Ankara merkez ve Sincan ilçeleri bu suç tipinin en çok görüldüğü ilçelerdir. Güdül ilçesi ise, kırsal bir ilçe olması ve nüfusunun düşük olması sebebiyle bu suç tipinin az görüldüğü bir ilçedir.

2006-2012 dönemi kamu sağlığına karşı suçların ilçe nüfuslarına oranı grafik 49'da verilmiştir.

Grafik 49: 2006-2012 Dönemi Kamu Sağlığına Karşı Suçların İlçe Nüfuslarına Oranları (Ankara)

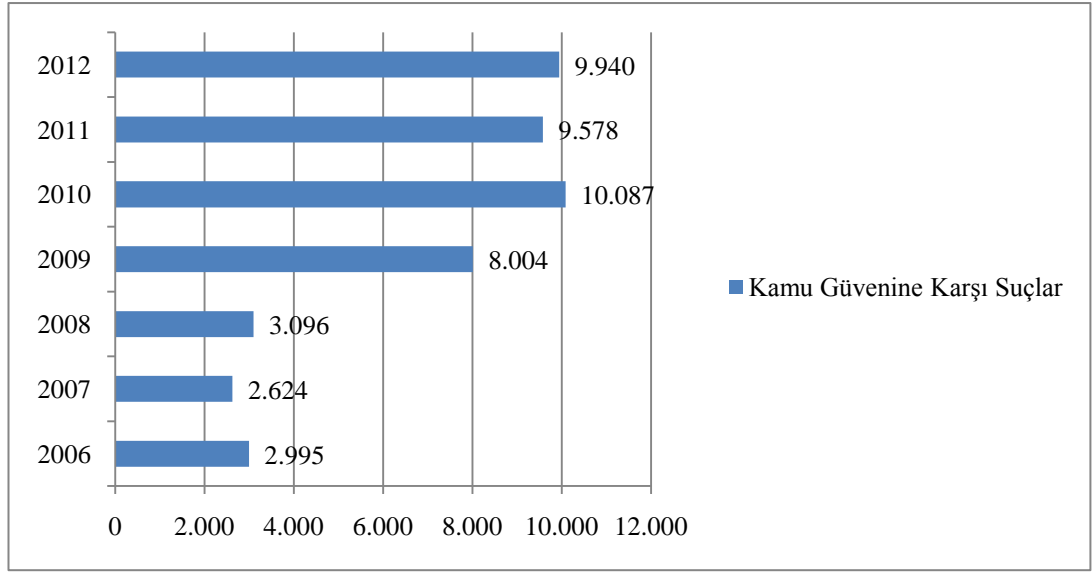
Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006-2012 yılları arasında meydana gelen kamu sağlığına karşı suçların ilçe nüfuslarına oranlanması sonucu Ankara merkez ve Ayaş ilçeleri bu suçların en yoğun gerçekleştirildikleri ilçeler olarak karşımıza çıkarken, Güdül ilçesi ise en az gerçekleştirildiği ilçedir. Ankara merkez, gece eğlence mekânlarında uyuşturucu/uyarıcı madde kullanımının yoğun olması, şehir merkezi olması sebebiyle uyuşturucu/uyarıcı madde bulmanın kolay olması gibi nedenlerle bu suç

tipinin yoğun olarak gerçekleştiği ilçedir. GÜDÜL ilçesi, kırsal kültürünün etkisiyle bu suç türünün az yaşandığı bir ilçedir.

2006-2012 yılları arasında Ankara ilinde kamu güvenine karşı işlenen suçlar genel olarak artan bir seyir izlemiş olup, bu suç tipinin yıllara göre dağılımı grafik 50’de verilmiştir.

Grafik 50: 2006-2012 Dönemi Kamu Güvenine Karşı Suç Davaları (Ankara)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006 yılında kamu güvenine karşı suçlardan 2.995 dava açılmışken, 2012 yılında %232 artışla 9.940 dava açılmıştır. İncelenen dönem içerisindeki en olağanüstü artış 2008-2009 yılları arasındaki %159’luk artış olmuştur.

Parada sahtecilik, dolandırıcılık, haksız mal edinme gibi suçları kapsayan kamu güvenine karşı suçlar genel olarak ekonomik problem kaynaklıdır. 2008 yılında yaşanan ekonomik kriz sonrası, insanların kolay yoldan para kazanma arzusu ile yoğunluklu olarak bu suç tipini işlediği ve 2009 yılında %159’luk oranla, bu suç tipindeki en olağanüstü artışın yaşandığı görülmektedir.

2006-2012 döneminde meydana gelen kamu güvenine karşı suçların ilçelere dağılımı tablo 14’de verilmiştir.

Tablo 14: 2006-2012 Dönemi Kamu Güvenine Karşı Suçların İlçelere Dağılımı (Ankara)

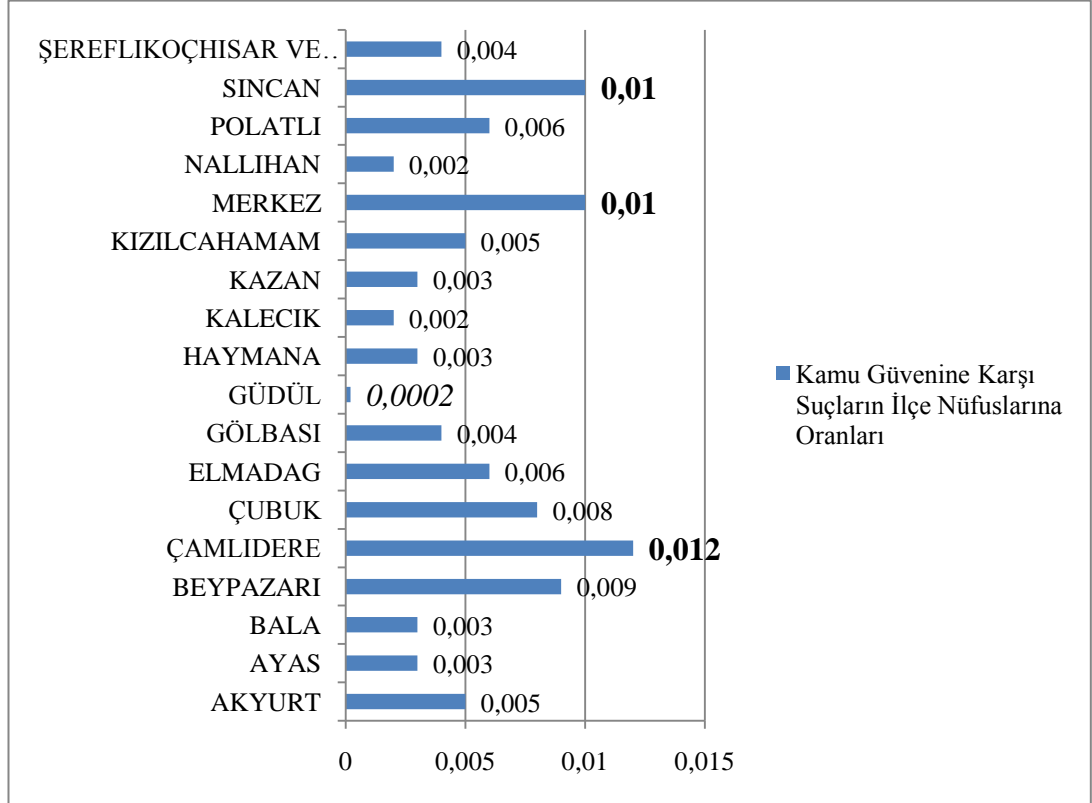
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Toplam	İlçe/Ankara (%)
AKYURT	0	9	5	27	30	36	43	150	0,32
AYAŞ	2	1	0	2	8	12	8	33	0,07
BALA	7	7	4	18	5	13	26	80	0,17
BEYPAZARI	13	9	66	185	82	49	34	438	0,95
ÇAMLIDERE	70	4	2	4	5	1	2	88	0,19
ÇUBUK	22	1	57	118	112	158	186	654	1,41
ELMADAĞ	84	23	11	35	25	57	21	256	0,55
GÖLBASI	1	46	57	79	103	97	78	461	1,00
GÜDÜL	0	0	0	2	0	0	0	2	0,00
HAYMANA	25	11	9	16	13	21	24	119	0,26
KALECİK	2	3	0	3	3	5	5	21	0,05
KAZAN	9	13	11	28	24	33	16	134	0,29
KIZILCAHAMAM	7	21	42	22	22	15	17	146	0,32
MERKEZ	2475	2237	2632	6759	8199	7789	7841	37932	81,88
NALLIHAN	15	3	9	6	8	15	9	65	0,14
POLATLI	82	77	15	200	92	91	111	668	1,44
SINCAN	167	142	164	476	1341	1146	1494	4930	10,64
ŞEREFLİKOÇHİSAR VE EVREN	14	17	12	24	15	40	25	147	0,32

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006-2012 döneminde meydana gelen kamu güvenine karşı suçların ilçelere dağılımı incelendiğinde suç sayısı olarak 37.932 suçla Ankara merkez birinci, 4.930 suçla Sincan ilçesi ikinci sırada bulunurken, 2 suçla Güdül ilçesi son sırada yer almaktadır. Ankara merkez ve Sincan ilçeleri nüfus sayılarına paralel olarak bu suç tipinin en yoğun gerçekleştiği ilçelerdir. Güdül ilçesi ise, nüfus olarak son sıralarda yer alması sebebiyle bu suç tipinin en az görüldüğü ilçe olmuştur.

2006-2012 dönemi kamu güvenine karşı suçların ilçe nüfuslarına oranı grafik 51’de verilmiştir.

Grafik 51: 2006-2012 Dönemi Kamu Güvenine Karşı Suçların İlçe Nüfuslarına Oranları (Ankara)

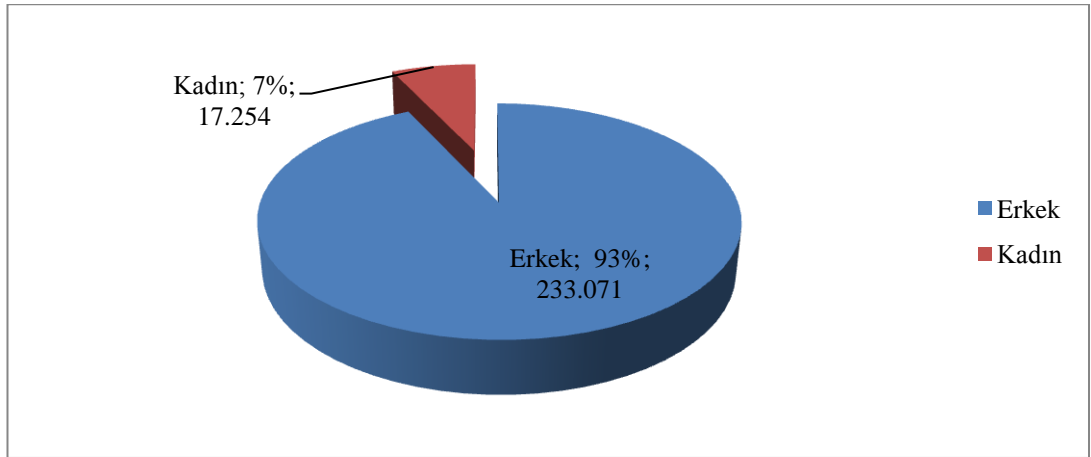
Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006-2012 yılları arasında meydana gelen kamu güvenine karşı suçların ilçe nüfuslarına oranlanması sonucu Çamlıdere, Ankara merkez ve Sincan ilçeleri bu suçların en yoğun gerçekleştirildikleri ilçeler olarak karşımıza çıkarken Güdül ilçesi ise en az gerçekleştirildiği ilçedir. Ankara merkez, işyerlerinin yoğunluğunun bu bölgede olması, Ankara'nın ekonomik merkezi olması sebebiyle bu suç tipinin yoğun olarak gerçekleştiği ilçedir. Sincan, düşük sosyo-kültürel yapısı, ekonomik durumu kötü olan insanları kısa yoldan zengin olma isteği gibi sebeplerle bu suç tipinin yoğunluklu olarak meydana geldiği ilçedir. Çamlıdere ilçesinde bu suç tipi genel olarak kapıdan satış yöntemiyle dolandırma ve sahte para yakalama şeklinde

meydana gelmektedir. Güdül ilçesi, ekonomik olarak geri kalmış olması sebebiyle bu suç tipinin nadir görüldüğü bir ilçedir.

1998-2012 yılları arasında meydana gelen topluma karşı suçların toplam 250.696 sanığ bulunmakta olup, sanıkların cinsiyet dağılımları grafik 52’de verilmiştir.

Grafik 52: 1998-2012 Dönemi Topluma Karşı Suç Sanklarının Cinsiyet Dağılımı (Ankara)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

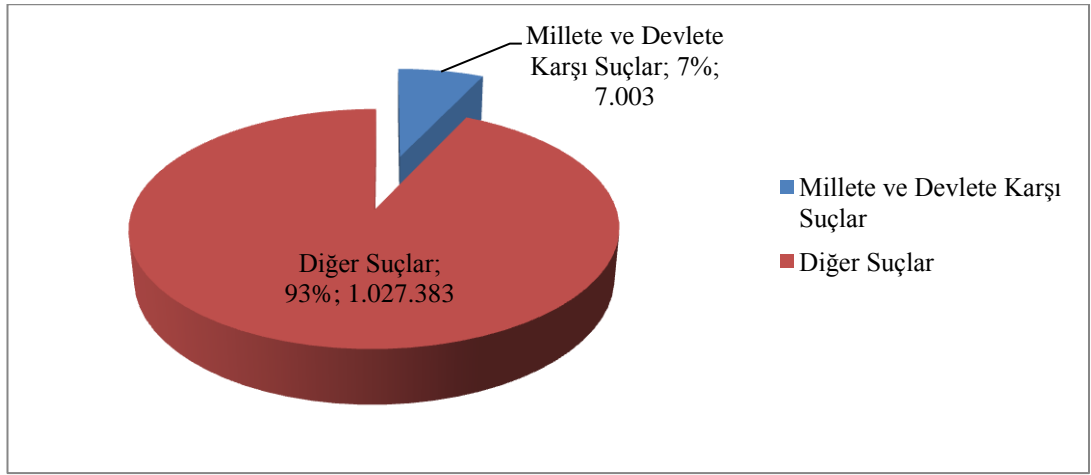
Topluma karşı suçların sanklarından 233.071(%93)’i erkek, 17.254(%7)’ kadındır. Erkek sanıkların 227.951(%90,93)’i 18 yaş üzeri, 3.737(%1,5)’si 16-18 yaşlar arası ve 1.020(%0,41)’si 12-15 yaşlar arasındadır. Kadın sanıkların 16.565(%6,61)’i 18 yaş üzeri, 327(%0,13)’si 16-18 yaşlar arası ve 154(%0,06)’ 12-15 yaşlar arasındadır. 2009-2012 yılları arasında 363(%0,14)’ erkek ve 208(%0,08)’i kadın olan yabancı uyruklu sanık bulunmaktadır. 312(%0,12) sanığın yaş ve cinsiyeti bilinmemektedir. Ayrıca, topluma karşı suçların 59(%0,02) tüzel kişi sanığ bulunmaktadır.

Topluma karşı suç sanklarının büyük çoğunluğunu 18 yaş üzeri erkekler oluşturmaktadır. Suç ve suçlu profillerinin tamamı göz önüne alındığında kadınların daha duygusal olması, suç işlemeye erkeklere nazaran daha az eğilimli olması, ekonomik ve sosyal alanda daha az yer alması gibi sebeplerle kadın suçluluğunun çok düşük seviye olduğu görülmektedir.

5.4. MİLLETE VE DEVLETE KARŞI SUÇLAR

Adalet Bakanlığı verilerine göre 1998-2012 yılları arasında TCK uyarınca toplam 1.034.386 dava açılmış olup, açılan davalardan 7.003(%7)'ü millete ve devlete karşı suçlar kaynaklıdır. 1998-2012 döneminde meydana gelen millete ve devlete karşı suçların diğer suç türlerine oranı grafik 53'te verilmiştir.

Grafik 53: 1998-2012 Dönemi Millete ve Devlete Karşı Suç Davalarının Diğer Ceza Davalarına Oranı (Ankara)

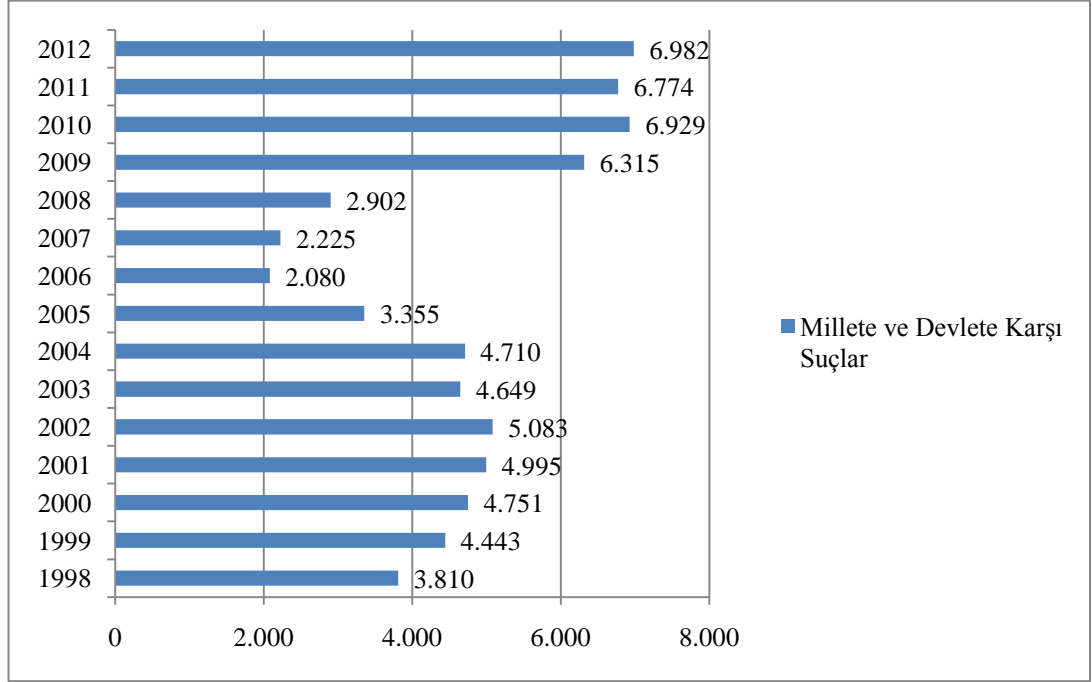

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

Millete ve devlete karşı suçlar içerisinde kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçlar (zimmet, irtikâp, rüşvet, görevi kötüye kullanma, kamu görevlisine cebir ve tehdit ile direnme vb.) ve adliyeye karşı suçlar (iftira, suç uydurma, yalancı tanıklık, suçu bildirmeme, suçluya yardım vb.) ağırlıklı olarak işlenen suç tipleridir.

1998-2012 yılları arasında meydana gelen millete ve devlete karşı suçlar genel olarak dalgalı bir seyir izlemiş olup, bu suç tipinin yıllara göre dağılımı grafik 54’te verilmiştir.

Grafik 54: 1998-2012 Dönemi Millete ve Devlete Karşı Suç Davaları (Ankara)

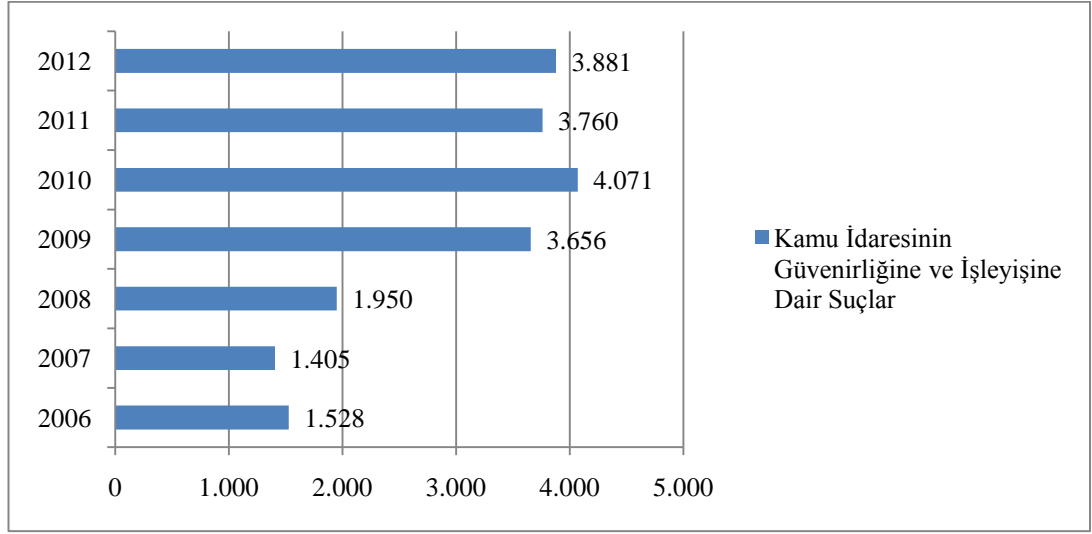
Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

2005 yılında %29’luk, 2006 yılında ise %38’lik bir düşüş meydana gelmesine rağmen takip eden yıllarda genel olarak artış meydana gelmiştir. Ayrıca, bu suçta 2009 yılında meydana gelen %118’lik artış dikkat çekicidir.

2005 yılında düşmeye başlayan millete ve devlete karşı suçlar, 2006 yılında suç verilerinin yeni TCK’ya göre tasnif edilmesiyle birlikte düşüşe devam etmiştir. Yeni TCK’da suç tasnifleri değiştirilmiş ve bu sebeple de bir önceki yıl verileri ile bir uyumsuzluk yaşanmıştır. 2008 yılında yaşanan ekonomik kriz özellikle zimmet, irtikâp, rüşvet, nüfuz ticareti, kamu görevlisinin aşırı kuvvet kullanması gibi suçları kapsayan kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçları artırarak, 2009 yılında %118’lik bir artışa sebep olmuştur. İlerleyen yıllarda bu suç tipi artarak günümüze kadar gelmiştir.

2006-2012 yılları arasında Ankara ilinde kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı işlenen suçlar genel olarak artan bir seyir izlemiş olup, bu suç tipinin yıllara göre dağılımı grafik 55’te verilmiştir.

Grafik 55: 2006-2012 Dönemi Kamu İdaresinin Güvenirliğine ve İşleyişine Karşı Suç Davaları (Ankara)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006-2012 yılları arasında Ankara ilinde kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı işlenen suçlar genel olarak artan bir seyir izlemiştir. 2006 yılında kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçlardan 1.528 dava açılmışken, 2012 yılında %154 artışla 3.881 dava açılmıştır. İncelenen dönem içerisindeki en yoğun suç işlenen yıl 2010 yılı olup, kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçlardan 4.071 dava açılmıştır. Ayrıca bu suç türündeki en dikkat çekici artış, 2008-2009 yılları arasındaki %87’lik artış olmuştur.

Zimmet, irtikâp, rüşvet, nüfuz ticareti, kamu görevlisinin aşırı kuvvet kullanması gibi suçları kapsayan kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçlar genel anlamıyla idare tarafından işlenen suçlardır. Başkent olan Ankara’da bu suç tipinin çokluğu ve sürekli artan bir seyir izlemesi düşündürücüdür. Bu suç tipinin azlığının veya çokluğunun idarenin güvenilirliğini belirlediği unutulmamalıdır.

2006-2012 döneminde meydana gelen kamu idaresinin güvenirlğine ve işleyişine karşı suçların ilçelere dağılımı tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15: 2006-2012 Dönemi Kamu İdaresinin Güvenirlğine ve İşleyişine Karşı Suçların İlçelere Dağılımı (Ankara)

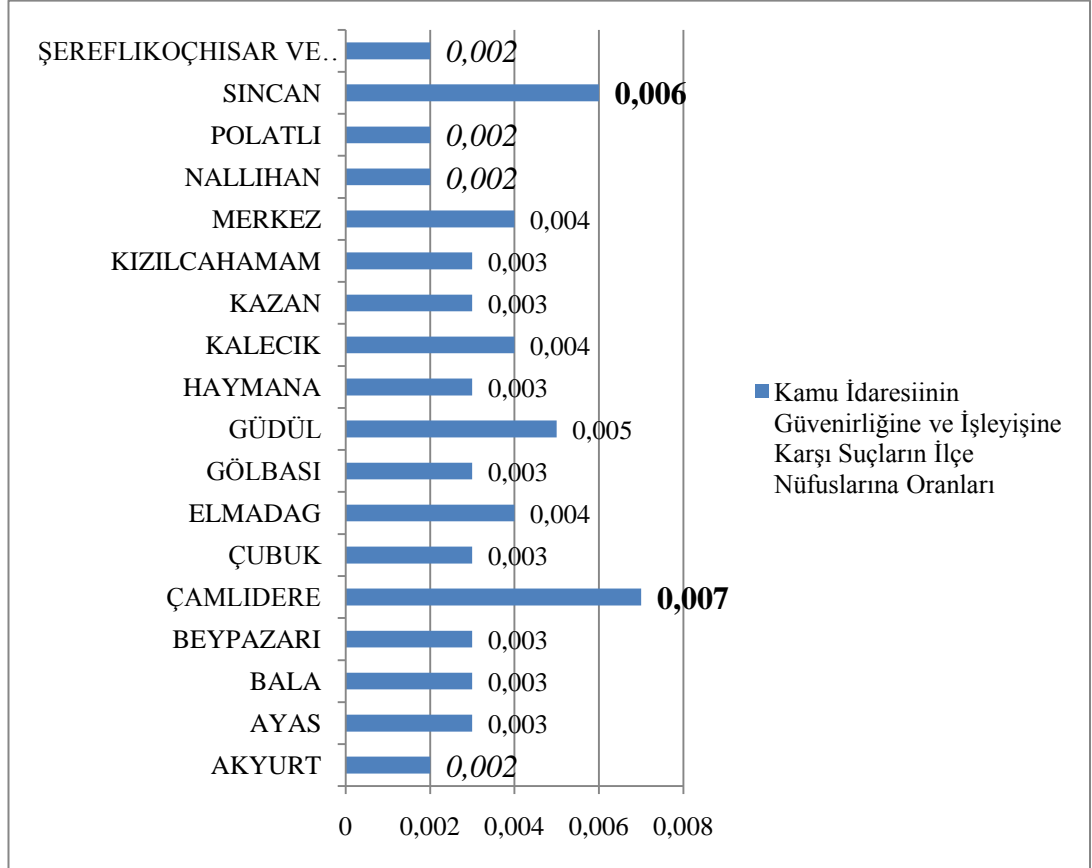
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Toplam	İlçe/Ankara (%)
AKYURT	8	6	0	5	11	11	7	48	0,24
AYAŞ	5	7	6	13	6	6	2	45	0,22
BALA	25	2	8	6	7	14	10	72	0,36
BEYPAZARI	2	10	27	29	35	15	33	151	0,75
ÇAMLIDERE	3	3	4	6	26	6	3	51	0,25
ÇUBUK	2	7	72	58	50	39	36	264	1,30
ELMADAĞ	33	13	20	42	29	12	28	177	0,87
GÖLBASI	46	33	43	59	71	57	51	360	1,78
GÜDÜL	4	2	0	4	7	14	10	41	0,20
HAYMANA	15	22	15	21	10	6	43	132	0,65
KALECİK	3	8	6	6	20	5	8	56	0,28
KAZAN	13	3	4	39	42	11	14	126	0,62
KIZILCAHAMAM	13	8	12	21	12	6	20	92	0,45
MERKEZ	1148	1052	1404	2782	2969	2906	3040	15301	75,56
NALLIHAN	3	4	6	3	10	20	12	58	0,29
POLATLI	29	24	2	46	37	46	42	226	1,12
SINCAN	171	198	309	497	707	574	502	2958	14,61
ŞEREFLİKOÇHİSAR VE EVREN	5	3	12	19	22	12	20	93	0,46

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006-2012 döneminde meydana gelen kamu idaresinin güvenirlğine ve işleyişine karşı suçların ilçelere dağılımı suç sayısı bakımından incelendiğinde, 15.301 suçla Ankara merkez birinci, 2.958 suçla Sincan ilçesi ikinci sırada bulunurken, 41 suçla Güdül ilçesi son sırada yer almaktadır. Genellikle devlet görevlileri tarafından işlenen bu suç tipinin, nüfus yoğunlukları ve kamu kurumlarının çokluğu düşünüldüğünde Ankara merkez ve Sincan’da meydana gelmesi normaldir. Güdül ilçesi ise, kırsal yapısı itibariyle bu suç tipinin meydana gelmesi için uygun bir ilçe değildir.

2006-2012 dönemi kamu idaresinin güvenilirliğine karşı suçların ilçe nüfuslarına oranı grafik 56’da verilmiştir.

Grafik 56: 2006-2012 Dönemi Kamu İdaresinin Güvenirliğine ve İşleyişine Karşı Suçların İlçe Nüfuslarına Oranları (Ankara)

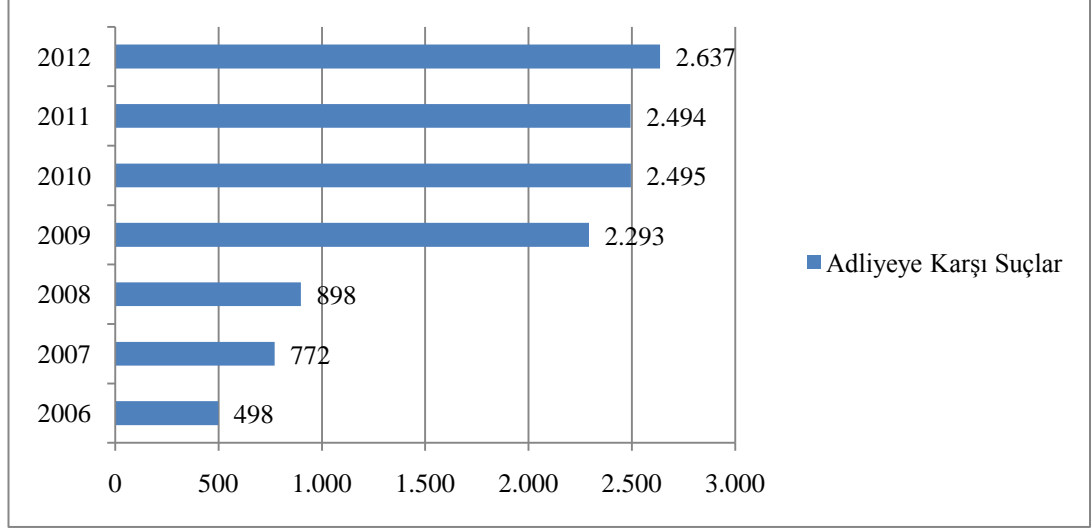

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006-2012 yılları arasında meydana gelen kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçların ilçe nüfuslarına oranlanması sonucu Çamlidere ve Sincan ilçeleri bu suçların en yoğun gerçekleştirildikleri ilçeler olarak karşımıza çıkarken, Akyurt, Polatlı, Nallıhan, Şereflikoçhisar ve Evren ilçeleri ise en az yoğunlukta meydana geldiği ilçelerdir. Çamlidere ve Sincan ilçesinde zimmet, irtikâp, rüşvet gibi suçların yoğunluklu olarak işlenmesi idare açısından düşündürücüdür.

2006-2012 yılları arasında Ankara ilinde adliyeye karşı işlenen suçlar genel olarak artan bir seyir izlemiş olup, bu suç tipinin yıllara göre dağılımı grafik 57’de verilmiştir.

Grafik 57: 2006-2012 Dönemi Adliyeye Karşı Suç Davaları (Ankara)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006 yılında adliyeye karşı suçlardan 498 dava açılmışken 2012 yılında %430 artışla 2.637 dava açılmıştır. İncelenen dönem içerisindeki en çarpıcı artış 2008-2009 yılları arasındaki %155’lik artış olmuştur.

İftira, suç uydurma, yalancı tanıklık ve yemin, suçluya yardım gibi suçlardan oluşan adliyeye karşı suçlar 2008 yılında yaşanan ekonomik krizin etkisiyle, tüm suç tiplerinin paralelinde artmıştır.

2006-2012 döneminde meydana gelen adliye karşı suçların ilçelere dağılımı tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16: 2006-2012 Dönemi Adliye Karşı Suçların İlçelere Dağılımı (Ankara)

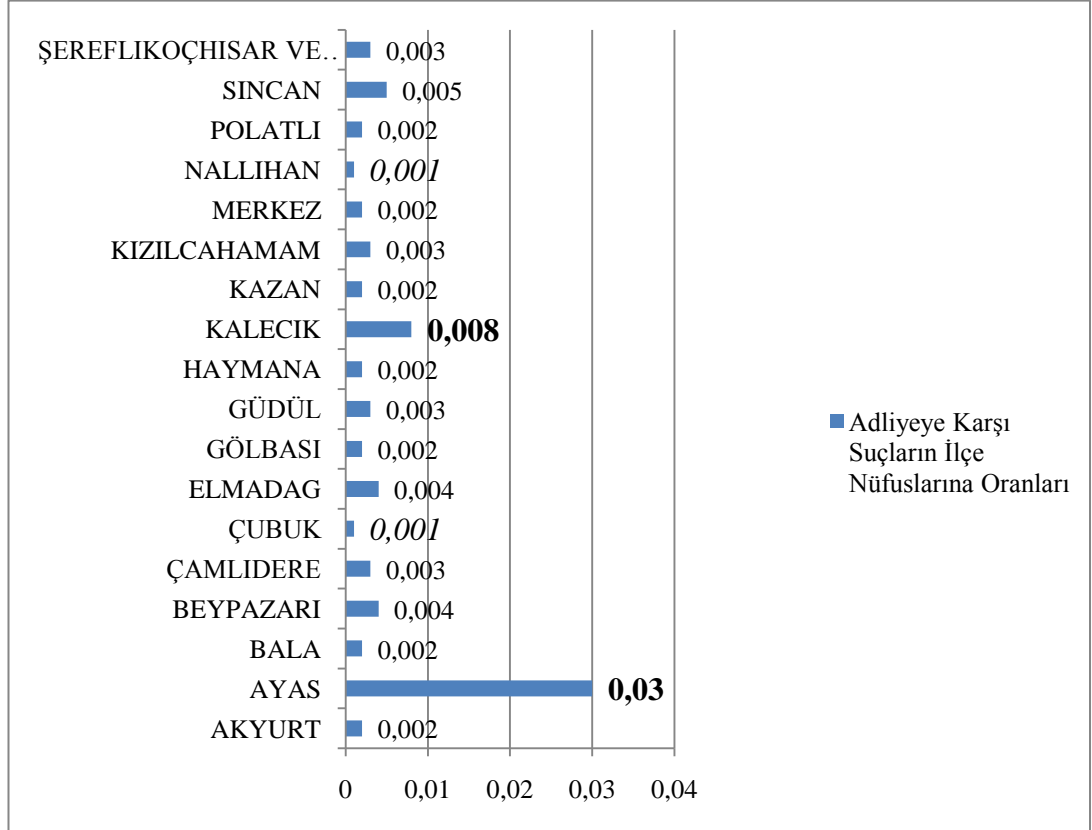
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Toplam	İlçe/Ankara (%)
AKYURT	4	3	3	10	17	11	13	61	0,50
AYAŞ	57	12	39	59	73	107	47	394	3,26
BALA	4	6	5	3	10	6	9	43	0,36
BEYPAZARI	24	14	16	48	40	20	30	192	1,59
ÇAMLIDERE	1	1	0	5	7	3	5	22	0,18
ÇUBUK	1	3	5	23	30	23	23	108	0,89
ELMADAĞ	15	14	14	25	22	29	36	155	1,28
GÖLBASI	5	14	18	44	37	43	43	204	1,69
GÜDÜL	3	2	2	4	2	6	4	23	0,19
HAYMANA	3	1	6	12	14	6	28	70	0,58
KALECİK	16	13	15	11	24	19	17	115	0,95
KAZAN	7	11	6	22	10	25	9	90	0,74
KIZILCAHAMAM	5	4	3	18	16	9	24	79	0,65
MERKEZ	242	372	554	1451	1723	1644	1635	7621	63,05
NALLIHAN	2	9	5	5	5	8	3	37	0,31
POLATLI	30	26	22	77	41	28	27	251	2,08
SINCAN	76	265	178	459	406	469	668	2521	20,86
ŞEREFLİKOÇHİSAR VE EVREN	3	2	7	17	18	38	16	101	0,84

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006-2012 döneminde meydana gelen adliye karşı suçların ilçelere dağılımı incelendiğinde suç sayısı olarak 7.621 suçla Ankara merkez birinci, 2.521 suçla Sincan ilçesi ikinci sırada bulunurken, 22 suçla Çamlıdere ilçesi son sırada yer almaktadır. Ankara merkez ve Sincan ilçeleri nüfus yoğunlukları ve Ankara'nın en yoğun adliyelerinin bu ilçelerde olmasından dolayı bu suç tiplerinin en yoğun işlendiği ilçelerdir. Çamlıdere ilçesi ise hem nüfusunun azlığı hem de, suç sayısının düşüklüğü sebebiyle son sırada bulunmaktadır.

2006-2012 dönemi adliyeye karşı suçların ilçe nüfuslarına oranı grafik 58'de verilmiştir.

Grafik 58: 2006-2012 Dönemi Adliyeye Karşı Suçların İlçe Nüfuslarına Oranları (Ankara)

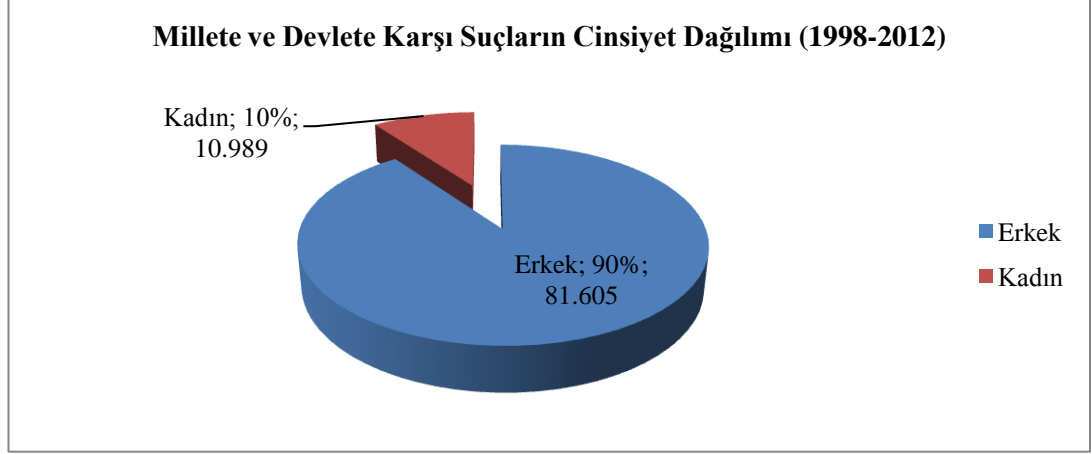

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (2006-2012).

2006-2012 yılları arasında meydana gelen adliyeye karşı suçların ilçe nüfuslarına oranlanması sonucu Ayaş ve Kalecik ilçeleri bu suçların en yoğun gerçekleştirildiği ilçeler olarak karşımıza çıkarken Nallıhan ve Çubuk ilçeleri en az gerçekleştirildiği ilçelerdir.

1998-2012 yılları arasında meydana gelen millete ve devlete karşı suçların toplam 92.741 sanığı bulunmakta olup, bu suç tipine ait cinsiyet dağılımları grafik 59'da verilmiştir.

Grafik 59: 1998-2012 Dönemi Millete ve Devlete Karşı Suç Sanıklarının Cinsiyet Dağılımı (Ankara)

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

Millete ve devlete karşı suç sanıklarından 81.605(%90)'i erkek, 10.989(%10)'u kadındır. Erkek sanıkların 79.960(%86,22)'i 18 yaş üzeri, 1.365(%1,47)'i 16-18 yaşlar arası ve 256(%0,28)'si 12-15 yaşlar arasındadır. Kadın sanıkların 10.668(%11,50)'i 18 yaş üzeri, 202(%0,22)'si 16-18 yaşlar arası ve 89(%0,09)'u 12-15 yaşlar arasındadır. 2009-2012 yılları arasında 24(%0,026)'ü erkek ve 30(%0,032)'u kadın olan yabancı uyruklu sanık bulunmaktadır. 125(%0,13) sanığın yaş ve cinsiyeti bilinmemektedir. Ayrıca, millete ve devlete karşı suçların 22(%0,024) tüzel kişi sanığı bulunmaktadır.

Millete ve devlete karşı suç sanıklarının büyük çoğunluğu 18 yaş üzeri erkeklerdir. Suç ve suçlu profillerinin tamamı göz önüne alındığında kadınların daha duygusal olması, suç işlemeye erkeklere nazaran daha az eğilimli olması, ekonomik ve sosyal alanda daha az yer alması gibi sebeplerle kadın suçluluğunun çok düşük seviye olduğu görülmektedir.

Ankara ilini genel olarak değerlendirdiğimizde, 1998-2012 döneminde meydana gelen suçların %72'sini kişilere karşı suçlar, %20'sini topluma karşı suçlar, %7'sini millete ve devlete karşı suçlar ve %1'ini ise uluslararası suçlar ve müsadere davaları oluşturmaktadır.

Tüm suç tiplerinde Ankara ili Türkiye'nin bir izdüşümü gibi olup, Türkiye geneline tipik bir örnek teşkil ettiği görülmüştür. Ankara ilinde Türkiye geneline

uygun olarak suç sayısı sürekli artan bir seyir izlemiştir. 1998 yılında 37.343 olan suç sayısı 2012 yılına gelindiğinde %326 artarak 159.149 olmuştur. İncelenen dönem içerisinde en olağanüstü artış 2008-2009 yılları arasında yaşanmış olup, suç oranlarında %121 artış olmuştur.

Ankara ilinde meydana gelen uluslararası suçlar kapsamında sadece 2010 yılında 2 soykırım ve insanlığa karşı suçtan dava açılmıştır. Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçları kapsamında yoğunluk göçmen kaçakçılığı suçundadır. Ancak Ankara'nın denize kıyısı olmaması ve yabancı devletlerle olan sınırlara uzak olması sebebiyle bu suç tipindeki oranda çok düşüktür.

Ankara'da 2006-2012 döneminde meydana gelen malvarlığına karşı suçların ilçelere dağılımı incelendiğinde suç sayısı olarak 151.301 suçla Ankara merkez birinci, 25.781 suçla Sincan ilçesi ikinci sırada bulunurken, 167 suçla Güdül ilçesi son sırada yer almıştır. 2006-2012 yılları arasında meydana gelen malvarlığına karşı suçların ilçe nüfuslarına oranlanması sonucu Sincan ve Kızılcahamam ilçeleri bu suçların en yoğun gerçekleştirildikleri ilçeler olarak karşımıza çıkarken Nallıhan en az gerçekleştiği ilçedir.

Ankara'da 2006-2012 döneminde meydana gelen vücut dokunulmazlığına karşı suçların ilçelere dağılımı incelendiğinde, suç sayısı bakımından 102.791 suçla Ankara merkez birinci, 23.663 suçla Sincan ilçesi ikinci sırada bulunurken, 214 suçla Çamlıdere ilçesi son sırada yer almaktadır. Vücut dokunulmazlığına karşı suçların ilçe nüfuslarına oranlanması sonucu Şereflikoçhisar ve Evren ilçeleri bu suçların en yoğun gerçekleştirildikleri ilçeler olarak karşımıza çıkarken, Haymana ise en az meydana geldiği ilçedir.

Ankara'da 2006-2012 döneminde meydana gelen hürriyete karşı suçların ilçelere dağılımı incelendiğinde, suç sayısı olarak 61.114 suçla Ankara merkez birinci, 15.371 suçla Sincan ilçesi ikinci sırada bulunurken, 115 suçla Çamlıdere ilçesi son sırada yer almıştır. Hürriyete karşı suçların ilçe nüfuslarına oranlanması sonucu Beypazarı ve Kızılcahamam ilçeleri bu suçların en yoğun gerçekleştirildikleri ilçeler olarak karşımıza çıkarken, Ayaş ilçesi en az gerçekleştirildiği ilçedir.

Ankara'da 2006-2012 döneminde meydana gelen hayata karşı suçların ilçelere dağılımı incelendiğinde suç sayısı olarak 8.193 suçla Ankara merkez birinci, 1.454 suçla Sincan ilçesi ikinci iken, 15 suçla Ayaş ilçesi son sırada yer almaktadır.

Hayata karşı suçların ilçe nüfuslarına oranlanması sonucu Çamlıdere ve Kalecik ilçeleri bu suçların en yoğun gerçekleştirildikleri ilçeler olarak karşımıza çıkarken, Haymana ilçesi ise en az gerçekleştirildiği ilçedir.

Ankara'da 2006-2012 döneminde meydana gelen cinsel dokunulmazlığa karşı suçların ilçelere dağılımı incelendiğinde suç sayısı olarak 9.003 suçla Ankara merkez birinci, 1.744 suçla Sincan ilçesi ikinci sırada bulunurken, 1 suçla Çamlıdere ilçesi son sırada yer almaktadır. Cinsel dokunulmazlığa karşı suçların ilçe nüfuslarına oranlanması sonucu Sincan ve Elmadağ ilçeleri bu suçların en yoğun gerçekleştirildikleri ilçeler olarak karşımıza çıkarken Çamlıdere ilçesi ise en az gerçekleştirildiği ilçedir.

Ankara'da 2006-2012 döneminde meydana gelen şerefe karşı suçların ilçelere dağılımı incelendiğinde suç sayısı olarak 48.731 suçla Ankara merkez birinci, 11.076 suçla Sincan ilçesi ikinci sırada bulunurken, 93 suçla Çamlıdere ilçesi son sırada yer almaktadır. Şerefe karşı suçların ilçe nüfuslarına oranlanması sonucu Beypazarı ve Kızılcahamam ilçeleri bu suçların en yoğun gerçekleştirildikleri ilçeler olarak karşımıza çıkarken Haymana ilçesi ise en az gerçekleştirildiği ilçedir.

Ankara'da 2006-2012 döneminde meydana gelen kamu sağlığına karşı suçların ilçelere dağılımı incelendiğinde suç sayısı olarak 24.627 suçla Ankara merkez birinci, 1.387 suçla Sincan ilçesi ikinci sırada bulunurken, 2 suçla Güdül ilçesi son sırada yer almaktadır. Kamu sağlığına karşı suçların ilçe nüfuslarına oranlanması sonucu Ankara merkez ve Ayaş ilçeleri bu suçların en yoğun gerçekleştirildikleri ilçeler olarak karşımıza çıkarken Güdül ilçesi ise en az gerçekleştirildiği ilçedir.

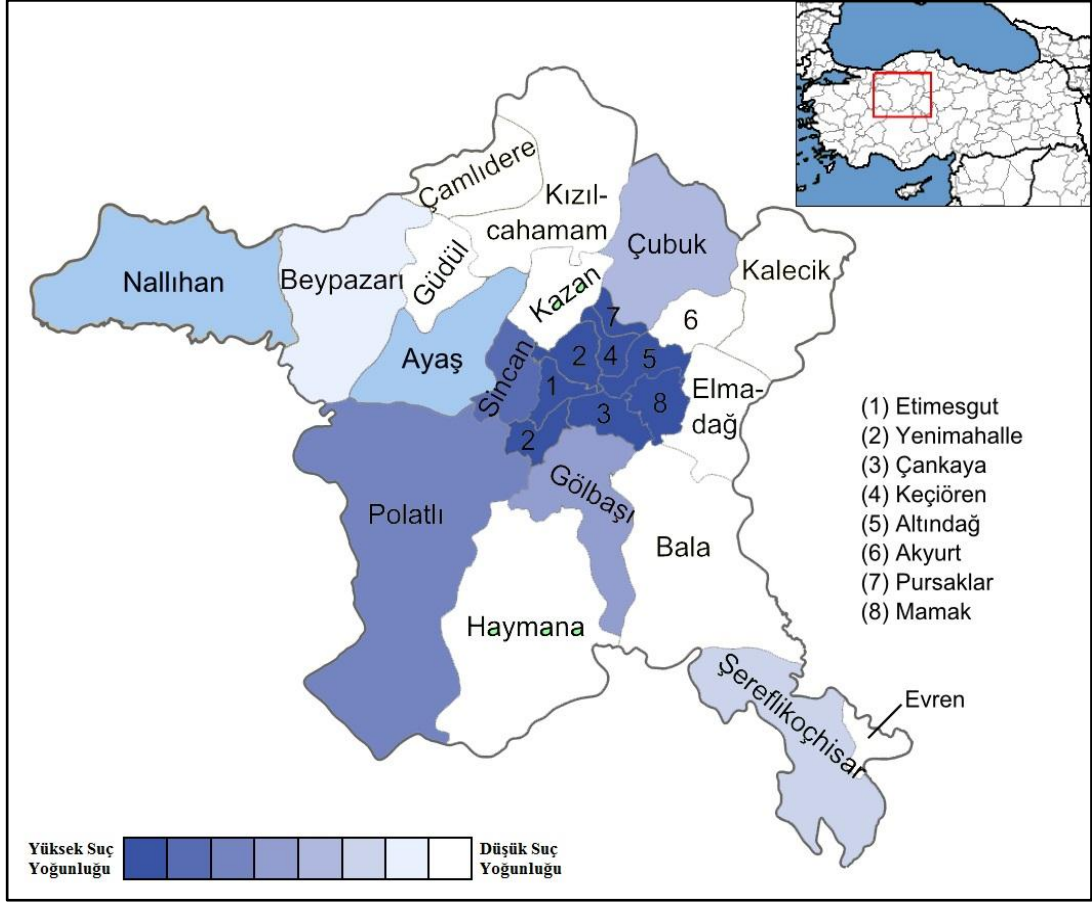
Ankara'da 2006-2012 döneminde meydana gelen kamu güvenine karşı suçların ilçelere dağılımı incelendiğinde suç sayısı olarak 37.932 suçla Ankara merkez birinci, 4.930 suçla Sincan ilçesi ikinci sırada bulunurken, 2 suçla Güdül ilçesi son sırada yer almaktadır. Kamu güvenine karşı suçların ilçe nüfuslarına oranlanması sonucu Çamlıdere, Ankara merkez ve Sincan ilçeleri bu suçların en yoğun gerçekleştirildikleri ilçeler olarak karşımıza çıkarken Güdül ilçesi ise en az gerçekleştirildiği ilçedir.

Ankara’da 2006-2012 döneminde meydana gelen kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçların ilçelere dağılımı incelendiğinde, 15.301 suçla Ankara merkez birinci, 2.958 suçla Sincan ilçesi ikinci sırada bulunurken, 41 suçla Güdül ilçesi son sırada yer almaktadır. Kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçların ilçe nüfuslarına oranlanması sonucu Çamlıdere ve Sincan ilçeleri bu suçların en yoğun gerçekleştirildikleri ilçeler olarak karşımıza çıkarken, Akyurt, Polatlı, Nallıhan, Şereflikoçhisar ve Evren ilçeleri ise en az yoğunlukta meydana geldiği ilçelerdir.

Ankara’da 2006-2012 döneminde meydana gelen adliyeye karşı suçların ilçelere dağılımı incelendiğinde suç sayısı olarak 7.621 suçla Ankara merkez birinci, 2.521 suçla Sincan ilçesi ikinci sırada bulunurken, 22 suçla Çamlıdere ilçesi son sırada yer almaktadır. Adliyeye karşı suçların ilçe nüfuslarına oranlanması sonucu Ayaş ve Kalecik ilçeleri bu suçların en yoğun gerçekleştirildiği ilçeler olarak karşımıza çıkarken Nallıhan ve Çubuk ilçeleri en az gerçekleştirildiği ilçelerdir.

Genel olarak Ankara ilini suç sayılarının nüfusa oranlanması sonucu değerlendirdiğimizde, **malvarlığına karşı suçlarda Sincan ve Kızılcahamam** ilçeleri, **vücut dokunulmazlığına karşı suçlarda Şereflikoçhisar ve Evren** ilçeleri, **hürriyete karşı suçlarda Beypazarı ve Kızılcahamam** ilçeleri, **hayata karşı suçlarda Çamlıdere ve Kalecik** ilçeleri, **cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda Sincan ve Elmadağ** ilçeleri, **şerefe karşı suçlarda Beypazarı ve Kızılcahamam** ilçeleri, **kamu sağlığına karşı suçlarda Ankara merkez ve Ayaş** ilçeleri, **kamu güvenine karşı suçlarda Çamlıdere ve Ankara merkez**, **kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçlarda Çamlıdere ve Sincan** ilçeleri, **adliyeye karşı suçlarda ise Ayaş ve Kalecik** ilçelerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte suç sayısı olarak Ankara merkez ve Sincan ilçeleri Ankara’nın en problemlili ilçeleridir. Şekil 5’te verilen Ankara suç haritası incelendiğinde, suç olaylarının şehir merkezinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Şekil 5: Ankara Suç Haritası

Kaynak: Adalet Bakanlığı İstatistikleri, Ankara (1998-2012).

Ankara merkez, Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Mamak, Pursaklar, Keçiören ve Yenimahalle ilçelerinden oluşmakta olup, Ankara nüfusunun %79,81'ini oluşturmaktadır. Altındağ, Mamak ve Keçiören ilçeleri gecekondulaşmanın yoğun olduğu ilçelerdir. Çankaya ilçesi Ankara'nın merkezi konumunda olup, aynı zamanda sosyal ve ekonomik hayatın merkezidir. Bu ve benzeri sebeplerden dolayı Ankara merkezin en çok suç işlenen ilçe olması normaldir. Sincan ilçesi ise, Ankara nüfusunun %9'una sahip bir ilçedir. Sincan'ın en büyük problemi kırsaldan aldığı yoğun göç ve gecekondulaşmadır. Ayrıca, Sincan'ın sosyo-kültürel seviyesinin düşük olması da suç oranlarını yükselten bir diğer faktördür.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye genelinde suç sayısı yıllar itibari ile artmıştır. Türkiye’de 1998 yılında 475.722 olan suç sayısı 2012 yılında %465 artarak 2.686.906 olmuştur. Aynı dönem içerisinde Ankara’da meydana gelen suç oranları yıllar itibari ile artmakla birlikte Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. Ankara’da 1998 yılında 37.343 olan suç sayısı 2012 yılına gelindiğinde %326 artarak 159.149 olmuştur. İncelenen dönem içerisinde Türkiye’ de meydana gelen en olağanüstü artış 2008-2009 yılları arasında yaşanmış olup, suç oranlarında %135 artış olmuştur. Türkiye’ye paralel olarak Ankara’da da en olağanüstü artış 2008-2009 yılları arasında yaşanmış olup, suç oranlarında %121 artış olmuştur.

2009 yılında Türkiye ve Ankara’da meydana gelen bu olağanüstü artışa, 2008 yılında ABD’deki taşınmaz mal piyasasının değer kaybetmesiyle başlayan ve kısa bir süre sonra Türkiye ile birlikte, birçok ülkeyi etkileyen ekonomik kriz etkili olmuştur. Ekonomik kriz sonrası işsizlik artmış ve artan işsizlik suçu tetiklemiştir.

1998-2012 döneminde Türkiye genelinde meydana gelen suçların %74’ünü kişilere karşı suçlar, %18’ini topluma karşı suçlar, %7’sini millete ve devlete karşı suçlar ve %1’ini ise uluslararası suçlar ve müsadere davaları oluşturmaktadır. Aynı dönem içerisinde Ankara’da meydana gelen suçlar Türkiye geneline çok yakın ve paralel olup, meydana gelen suçların %72’sini kişilere karşı suçlar, %20’sini topluma karşı suçlar, %7’sini millete ve devlete karşı suçlar ve %1’ini ise uluslararası suçlar ve müsadere davaları oluşturmaktadır.

Yıllar itibari ile artan suç artışı toplumsal barışı tehdit etmekle birlikte bireylerin suç korkusu ile yaşamlarını sürmelerine sebep olmaktadır. Toplumsal barışın sağlandığı, bireylerin güven içerisinde yaşadığı bir toplum yaratmak için suç oluşumuna etkin eden nedenler araştırılmalı ve suç oluşumunu tetikleyen faktörler ortadan kaldırılmalıdır. Türkiye genelinde yaşanan suç artışının genel olarak sebepleri, çevresel faktörler, ahlaki yozlaşma, eğitimsizlik, yasalardaki boşluklar, yoğun göç sorunu yaşayan şehirler, ekonomik sıkıntılar ve işsizliktir.

Suç oluşumuna neden olan faktörlerin en başında çevresel faktörler gelmektedir. Çalışmanın suç teorileri kısmında ele alınan bu konu, genel olarak bireyin ailesi ve sosyal çevresi ile ilgilidir. Örnek bir rol model olmayan aile, gelişim sürecindeki çocuğa kötü örnek olmakta ve çocuğun suç işlemeye eğilimli bir birey olmasına sebep olmaktadır. Ailenin eğitim seviyesinin düşüklüğü, aile içi şiddet olayları, sevgi yoksunluğu, çocuk istismarı, ailede suçlu bulunması gibi faktörler, ailenin çocuk üzerindeki olumsuz etkisini artırmaktadır.

Günümüzde önemli problemlerden birisi olan ahlaki yozlaşma, medya ve internet yoluyla giderek artmaktadır. Yazılı ve görsel basında sürekli şiddet olaylarının gündemde tutulması, mafya babalarının dizilerde kahraman gibi lanse edilmesi, çarpık ilişkilerin normalmiş gibi gösterilmesi ahlaki yozlaşma sürecini hızlandırmaktadır. İnternet ortamı ise günümüzün vazgeçilmezlerinden olmasına rağmen, kontrollü kullanılması gereken bir araçtır. Çocukların internette pornografik ve şiddet içerikli yayınlara kolayca ulaşabilmeleri psikolojilerini olumsuz etkilemektedir.

Eğitim, hem bireyin gelişmesinde hem de suç işlememe noktasındaki en önemli husustur. Okullarda verilen eğitimin kalitesi ve içeriği, gelişmekte olan çocukların karakterlerini şekillendirici ve suç işlemekten alıkoyucu bir faktördür. Örneğin, iyi bir eğitim sonrası iş sahibi olan birey, kaybedecekleri fazla olduğu için suç işlemekten kaçınırken, iş sahibi olmayan, sosyo-kültürel seviyesi düşük bir birey ise kaybedecek çok şeyi olmadığı için kolayca suç işleyebilmektedir.

Yasalarda bulunan boşluklar, suç işlemeyi alışkanlık haline getirmiş suçlular tarafından kullanılarak suçluluğu artırmaktadır. Çocuk suçlular bu bakımdan önemli bir örnektir. Belirli bir yaşın altındaki çocukların hiç ceza almaması veya belirli bir yaştaki çocukların cezalarında indirimle gidilmesi, suçlular tarafından olumsuz yönde kullanılmaktadır. Bu bağlamda, kapkaç, hırsızlık, adam öldürme vb. suçlarda çocuklar kullanılmakta ve ceza almayan çocuklar tekrar suç işlemeye devam etmektedir. Sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak suçlu çocukları koruması ve ıslah etmesi gereken devlet, bu noktada yetersiz kalmaktadır.

Göç sorunu şehirlerde suç artışını tetikleyen en önemli faktörlerdendir. Kırsalda iş imkânlarının azalması sonucu şehirlere göç eden insanlar, şehirlerin belirli bölgelerinde aşırı nüfus yoğunluğu oluşturmuşlardır. Şehirlerde meydana

gelen ekonomik büyüme, nüfus artışının altında kaldığı için işsizlik baş göstermiştir. İşsizlik ise insanları suç işlemeye yöneltmiştir. Bunun yanında yoğun nüfus birikiminin getirdiği işsizlik sorunu, gelir dağılımındaki adaletsizliği büyütüştür. Yoğun nüfus birikiminin olduğu gecekondular bölgeleri yeterince altyapı, sağlık, eğitim vb. hizmetleri alamamışlardır. Bu bölgelerde oturan insanlar, bir süre sonra kendilerini şehrin gelişmiş bölgelerinde oturan insanlarla kıyaslamaya başlamışlardır. Bu kıyaslama sonrası daha iyisine sahip olmak isteyen insanlar suç işlemeye yönelmişlerdir. Bu bağlamda, yoğun göç ile birlikte kalabalıklaşan ve heterojen bir nüfus yapısına sahip olan Ankara gibi büyük şehirler insanların birbirlerine yabancılaştığı ve yabancılaşan insanlar arasındaki sosyal denetim mekanizmalarının zayıflamasının etkisiyle suç oranlarının arttığı şehirler haline gelmişlerdir. Ankara’da meydana gelen suçların oranlarına bakıldığında, kırsaldan yoğun göç almış, Mamak, Altındağ ve Sincan ilçeleri göçün suç üzerindeki artırıcı etkisine önemli birer örnektir.

Ekonomik sıkıntılar ve işsizlik ise suç oluşumuna etki eden diğer sebeplerdir. 2008 ekonomik krizi sonrası yaşanan suç artışı bu noktada isabetli bir örnektir. Ekonomik krizi takip eden 2009 yılında Türkiye genelinde %135 artan suç oranları, Ankara’da %121 artmıştır. Ayrıca bu artış incelenen 14 yıllık süreç içerisindeki en yüksek artış olmuştur.

Suçun önlenmesine yönelik çabalar suç olgusu ile birlikte sürekli olarak gelişme göstermektedir. Suç önleme birincil olarak devletin görevi olmasına rağmen, bireysel alınacak tedbirlerin ve yerel yönetimlerin uygulayacakları kent politikalarının suç önlemede önemli bir yere sahip oldukları unutulmamalıdır. Bahsi geçen faktörler de dikkate alınarak Ankara ili özelinde suç önleme faaliyetleri kapsamında güvenlik tedbirlerine ek olarak alınabilecek hukuksal, siyasal, sosyo-kültürel ve ekonomik tedbirler şunlardır.

Hukuksal Tedbirler:

Hukuksal olarak alınabilecek tedbirlerin başında ceza sisteminin gözden geçirilmesi gelmektedir. Hapishanelerin temel amacı suçluyu ıslah ederek, tekrar topluma geri kazandırmaktır. Ancak, hapishanelerin bu işlevlerini tam olarak yerine getirebildiklerini söylemek zordur. Benzer suçlardan birkaç kez hapishaneye

girenlerin sayısı oldukça yüksektir. Bu noktada bazı suçların (adam öldürme, tecavüz vb.) caydırıcılığını artırmak adına cezalar artırılırken, daha basit suçlar için ise kamu hizmetinde çalışma, yüksek para cezaları vb. uygulamalara gidilmelidir. Bununla birlikte cezalarla ilgili hafifletici sebepler azaltılmalı ve halen geçerli olan adli para cezası gün sistemi yerine, suçlunun maddi durumu ile orantılı olarak adli para cezası verilmelidir.

Cezası biten suçlulara iş imkânları yaratılarak yeniden suç işlemelerinin önüne geçilmelidir.

Çocuk suçluluğu ise hukuksal olarak düzenleme yapılması gereken başka bir konudur. Çocuk suçlular belirli kesimler tarafından az ceza alacakları veya hiç ceza almayacakları gerekçesiyle kullanılmaktadır. Hırsızlık, kapkaç ve adam öldürme suçları çocuk suçluların en çok kullandıkları suç tipleridir. Bunu önüne geçilmesi ve çocuk suçluların yeniden topluma kazandırılması için gerekli tedbirler alınmalıdır.

Bilişim suçları örneğinde olduğu gibi, kanunların suçlar önünde yetersiz kalmasının önüne geçilmesi için belirli periyotlarla kanunlar güncellenmelidir.

Bekçilik sistemin geçmişte sağladığı faydalar düşünülerek, sistem günümüz şartlarına uygun şekilde yeniden tesis edilmelidir.

Hali hazırda uygulamada olan özel güvenlik istihdamını teşvik edici veya zorlayıcı yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Siyasal Tedbirler:

Yerel yönetimlere suç önleme konusunda daha aktif görevler verilmelidir. Örneğin, TCK dışında kalan kanunlara ait uygulamalarda tamamen zabıta kullanılarak, hem emniyet güçlerinin asayiş hizmetlerine yoğunlaşması sağlanmalı hem de yerel yönetimlere suç önleme hizmetleri içerisinde yer verilmelidir.

Suç önleme faaliyetleri kapsamında sivil toplum örgütlerinin daha aktif çalışması sağlanmalıdır. Örneğin, ABD’de olduğu gibi evsiz insanlara yemek ve kalacak yer sağlayan, daha ileri boyutta ise iş imkânları yaratan yeni müesseseler kurulmalıdır.

Ankara ili özelinde, Kurtuluş Parkı örneğinde olduğu gibi kamuya ait olan sosyal alanlar yerel yönetimler tarafından suçtan arındırılarak, güvenlik güçlerinin gözetiminde tekrar topluma kazandırılmalıdır.

Ankara ili özelinde, adam öldürme, yaralama, uyuşturucu madde satışı gibi olayların sıkça gerçekleştirildiği gece eğlence mekânları, şehir dışında veya şehrin belirli bölgelerinde, yaşam alanlarından soyutlanmış bir biçimde yeniden konuşlandırılmalıdır.

Ankara ili özelinde, yerel yönetimlerin ve güvenlik güçlerinin yapacakları ortak bir çalışma ile aydınlatması yetersiz sokaklar, metruk binalar, kontrolsüz araç park alanları gibi suçu davet eden kentsel mekânların ıslah edilerek güvenli hale gelmeleri sağlanmalıdır.

Çok boyutlu bir strateji gerektiren suçla mücadelede kentleşmenin suça olan etkisi unutulmamalıdır. Sağlıklı bir kentsel yaşam insanlara yeni imkânlar tanımakla birlikte güvenli yaşam alanları sunması noktasından hareketle kentleşme stratejileri yeniden gözden geçirilmelidir. Bu kapsamda yerel yönetimler tarafından yürütülen kentsel gelişim ve kentsel dönüşüm projeleri kapsamında yeniden inşa edilen bölgeler, Savunulabilir Mekânlar Teorisine uygun olarak çevresi çit veya duvarlarla çevrili, güvenlik kameralarıyla gözetlenen ve kapısında özel güvenlik görevlisinin istihdam edildiği, kendi kendisini koruyabilen yeni yerleşim yerleri şeklinde tasarlanmalıdır.

Sosyo-Kültürel Tedbirler:

Gençler için sosyal faaliyet alanlarının eksikliği, otopark sorunu olan yerleşim alanları, eğitim sisteminin zayıflığı, yüksek işsizlik oranı gibi gelecekte suç oluşumuna neden olabilecek risklerin analizi yapılarak, merkezi ve yerel yönetimlerin gerekli tedbirleri almaları sağlanmalıdır.

Eğitim sisteminde istikrar sağlanmalı ve suç önleme konusunda etkisi tartışılmaz olan ahlak etiği gelişme çağına olan çocuklara öğretilmelidir. Bununla birlikte her şehre bir üniversite açmak yerine, meslek okullarına ağırlık verilmeli ve işsiz üniversiteliler yaratmaktansa, iş sahibi gençler yetiştirilmelidir.

Kimsezi çocukları topluma kazandırması amaçlanan çocuk esirgeme kurumlarının, amacına ulaşmak bir yana suç ve suçlu üreten kurumlara dönüşmesinin önüne geçilmeli ve bu kurumların yeniden yapılandırılması sağlanmalıdır.

Ankara ili özelinde, tüm Türkiye geneline paralel olarak artan Suriyeli göçmenler konusunda tedbirler alınmalıdır.

Hırsızlık, adam yaralama gibi olaylara sıkça karışan tiner/uyuşturucu/uyarıcı madde kullanan gençler ile ilgili tedbirler alınarak, bu gençlerin yeniden topluma kazandırılması sağlanmalıdır.

İç göç sorununun önüne geçmek için yeni politikalar geliştirilerek şehirlerde yaşanan çarpık kentleşme önlenmelidir. Örneğin, kırsalda yeni iş imkânları yaratılarak, suç oluşumuna büyük etkisi olan göç sorununun önüne geçilmelidir.

Ekonomik Tedbirler:

Ekonomik büyüme ve kalkınma odaklı bir nüfus artışı planlaması yapılmalı ve ekonomik büyümenin nüfus artışı altında kalması önlenmelidir.

Ekonomik istikrar sağlanarak, işsizlik ve gelir dağılımdaki adaletsizlik gibi suç oluşumuna yol açan faktörler ortadan kaldırılmalıdır.

Vergi sistemi yeniden düzenlenerek kayıt dışı ekonominin önüne geçilmelidir.

Adil olmayan bir vergi sisteminin yoksulluğu artırdığı, yoksulluğunda suç oranlarını yükselttiği düşünüldüğünde, dolaylı vergiler azaltılmalı bunun yerine gelir vergisi artırılmalıdır.

Sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak, yoksullara ve işsizlere para yardımı yapılmalıdır.

Yukarıda söz edilen tedbirlere ek olarak, Ankara ili için oluşturulacak suç haritaları yardımıyla suçların meydana geliş yer, zaman ve şekilleri analiz edilerek her suça göre ayrı ayrı suç önleme modelleri geliştirilmelidir.

Suç haritaları yardımıyla suç yoğunluk bölgeleri tespit edilerek güvenlik güçlerinin elinde bulunan sınırlı kaynaklar bu bölgelere kanalize edilmelidir.

Suçlu profilleme yöntemi kullanılarak suçun sosyolojik etkenleri üzerine çalışmalar yapılmalıdır.

Şeffaf bir yöntemle güvenlik güçlerinin suç önleme istatistikleri haftalık, aylık, yıllık gibi rutin zamanlarda değerlendirilerek başarısız olunan bölgeler üzerinde yoğunlaşılmalıdır.

Hali hazırda etkin olarak kullanılan, suçluların suç işleme motivasyonlarını düşüren MOBESE sistemi, suç yoğunluk noktaları dikkate alınarak yeniden gözden geçirilmeli ve kör nokta kalmayacak şekilde revize edilmelidir.

Teşhisi konan her şeyin tedavisi hemen hemen nasıl mümkünse, her suçun önlenmesi de izlenecek etkin yol ve yöntemler ile yukarıda sözü edilen çözüm önerileri doğrultusunda mümkündür. Bu çalışma sonucunda ortaya çıkan Ankara ilinin suç verileri, Türkiye geneline paralellik göstermektedir. Türkiye genelinde her geçen gün artan suç ve suçluluk sürekli gündemi meşgul etmekte ve tartışma konusu olmaktadır. Her geçen gün artan suç oranlarını düşürmek için, Batılıların reform çalışmalarında çok sık kullandıkları deneysel yöntemden hareketle, suçun önlenmesinde alınacak yasal, siyasal, sosyo-kültürel, ekonomik ve polisiye önlemlerin pilot bölge olarak Ankara'da uygulandıktan sonra başarılı sonuçların tüm yurt geneline yayılacak şekilde genişletilmesi Türkiye açısından isabetli bir suç siyaseti olacaktır. Aksi takdirde, eskiden beri uygulanan genel önlemlerden çok fayda sağlanamayacağı gibi kısıtlı kaynaklar da israf edilecektir.

KAYNAKÇA

KİTAP:

- BAL, Hüseyin (2003), **Hukuk-Hukuk Sosyolojisi**, Süleyman Demirel Üniversitesi Yayınları, Isparta.
- BEŞE, Ertan, GELERİ, Aytekin (2013), **Suç Önleme Modelleri**, ed. Filiz Tepecik, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- CLARKE, Ronald V. (1997) **Situational Crime Prevention: Successful Case Studies**, Harrow and Heston Publishers, 2nd ed., NewYork.
- CLARKE, Ronald V., ECK, John E. (2007), **Problem Çözücüler için 60 Küçük Adımda Suç Analizi**, çev. Ahmet Çelik, Hakan Cem Metin vd., Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
- CULLEN, Francis T., AGNEW, Robert (1999), **Criminological Theory: Past to Present**, Roxbury Publishing Company, Los Angeles.
- DEMİRBAŞ, Timur (2005), **Kriminoloji**, Seçkin Yayınları, 2. Baskı, Ankara.
- DOLU, Osman (2012a), **Suç Teorileri: Teori, Araştırma ve Uygulamada Kriminoloji**, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- , (2012b), **Kriminoloji**, ed. Osman Dolu, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- DÖNMEZER, Sulhi (1994), **Kriminoloji**, Beta Yayınevi, 8. Baskı, İstanbul.
- DURKHEIM, Emile (1979), **Classics of Criminology**, ed. Joseph E. Jacoby, Moore Publishing Company, USA.
- EINSTADTER, J. Werner, HENRY, Stuart (1995), **Criminological Theory: An Analysis Of Its Underlying Assumptions**, Harcourt Brace College Publishers, USA.
- ELLIS, Lee, WALSH, Anthony (2000), **Criminology: A Global Perspective**, Allyn & Bacon, USA.
- GÖK, Özkan, KARGIN, Vedat (2011), **Suç Önleme (Teori, Pratik ve Değerlendirme): Bir Polisiye Suç Önleme Stratejisi: Problem Odaklı Polislik**, ed. Alper Sözer ve Daniel R. Lee, Adalet Yayınevi, Ankara.

- GÖNENÇ, Levent (2013), **Hukukun Temel Kavramları**, ed. Ufuk Aydın, Elvan Sütken, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2. Baskı, Eskişehir.
- HIRSCHI, Travis (1969), **Causes of Delinquency**, California University Press, USA.
- HOBBS, Thomas (2012), **Leviathan**, çev. Semih Lim, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- JOHNSON, Elmer Hubert (1974), **Crime, Correction and Society**, Dorsey Press, USA.
- İÇLİ, Tülin (2004), **Kriminoloji**, Martı Yayınları, Ankara.
- FELSON, Marcus (1998), **Crime and Everyday Life**, Pine Forge Press, USA.
- FELSON, Marcus, CLARKE Ronald V (1998), **Opportunity Makes the Thief: Practical Theory for Crime Prevention**, Police Research Series Paper 98, London.
- KARAGÖZ, Ahmet (2002), **Suç Önleme Hizmetleri**, Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
- MARSH, Ian (1999), **Sociology**, Prentice Hall, London.
- O'CONNELL, Paul E (2001), **Using Performance Data for Accountability: The New York City Police Department's CompStat Model of Police Management**, Managing for Results Series, USA.
- POLAT, Oğuz (2004), **Kriminoloji ve Kriminalistik Üzerine Notlar**, Seçkin Yayınları, Ankara.
- REID, Sue Titus (1997), **Crime and Criminology**, Brown & Benchmark, USA.
- SARGIN, Sevil, TEMURÇİN, Kadir (2011), **Türkiye'nin Suç Coğrafyası**, Polis Akademisi Yayınları, Ankara.
- SHOEMAKER, Donald J. (2000), **Theories of Delinquency: An Examination of Explanations of Delinquent Behavior**, Oxford University Press, New York.
- SIEGEL, Larry J., (1989), **Criminology**, West Publishing Company, USA.
- SOYASLAN, Doğan (1998), **Kriminoloji**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara.
- SUTHERLAND, Edwin H., CRESSEY, Donald R. (1978), **Criminology**, J.B. Lippincott Company, USA.

- ŞENEL, Alaeddin (2002), **Siyasal Düşünceler Tarihi**, Bilim ve Sanat Yayınları, 9. Baskı, Ankara.
- TURK, Austin (1995), **Crime and Public Policy : Putting Theory to Work**, ed. Hugh D. Barlow, Westview Press, Colorado.
- UZUN, Ertuğrul (2013), **Hukukun Temel Kavramları**, ed. Ufuk Aydın, Elvan Sütken, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2. Baskı, Eskişehir.
- YILMAZ, Kaplan (2005), **Kurumlara Sosyolojik Bakış: Hukuk Kurumu**, ed. Sevinç Güçlü, Birey Yayınları, İstanbul.
- WARD, Hugh (2002), **Theory and Methods in Political Science**, ed. David Marsh and Gerry Stoker, New York.
- WILLIAMS III, Frank P., MCSHANE, Marilyn D. (1999), **Criminological Theory**, PrenticeHall, USA.

DERGİ:

- ALAÇ, Ali Erkan, ÇALI, Hasan Hüseyin, “Yerel Yönetimler ve Suç Önleme”, **Suç Önleme Sempozyumu**, Ekim 2011, s.258-265.
- ALPKAN, Lütfihak, PALACI, Musa, “Toplum Destekli Polislik Uygulaması: Zara Örneği”, **Polis Bilimleri Dergisi**, Cilt: 10, Sayı 3, 2008, s.93-122.
- ATAÇ, Ela, GÜRBÜZ Davut, “Kentsel Mekânda Gelişen Müdahale Etmede Disiplinler Arası Güvenlik Politikaları”, **Polis Bilimleri Dergisi**, Cilt: 11 Sayı 1, 2009, s.25-46.
- BEŞE, Ertan, “Kırık Pencere Teorisi Bağlamında Kentsel Yaşamda Suç ve Güvenlik”, **Polis Bilimleri Dergisi**, Cilt 8, Sayı 1, 2006, s.1-24.
- BOBA, Rachel, CRANK, John P., “Institutionalizing Problem-Oriented Policing: Rethinking Problem Solving, Analysis, and Accountability”, **Police Practice and Research**, Vol. 9, No. 5, 2008, pp.379-393.
- BRAGA, Anthony A., “Setting a Higher Standard for the Evaluation of Problem-Oriented Policing Initiatives”, **American Society of Criminology, Criminology and Public Policy**, Vol. 9, Issue 1, 2010, pp.173-182.

- BRANTINGHAM, Patricia L., BRANTINGHAM, Paul J., TAYLOR, Wendy, “Situational Crime Prevention as a Key Component in Embedded Crime Prevention”, **Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice**, University of Toronto Press, Vol. 47, No: 2, 2005, pp.271-292.
- CORSARO, Nicholas, BRUNSON, Rod K., MCGARREL, Edmund F., “Problem-Oriented Policing and Open-Air Drug Markets: Examining the Rockford Pulling Levers Deterrence Strategy”, **Crime and Delinquency**, Vol. 9, No. 7, 2009, pp.1085-1107.
- ÇAKAR, Ayşen S., “İnsanlığa Karşı Suçlar”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Sayı 103, 2012, s.169-198.
- ÇEVİKBAŞ, Rafet, ÇOŞTAN, Ufuk, “Kırıkkale’de Suç Perspektifi ve Tedbirler”, **Önleyici Güvenlik Araştırmaları Sempozyumu**, 26-28 Eylül 2013, Karaman.
- DELİCE, Murat, “Rutin Aktivite Teorisi Polis Kapalı Mekânlarda Hırsızlık Suçunu Anlamasına ve Önlemesine Nasıl Yardım Edebilir?” **Polis Bilimleri Dergisi**, Cilt: 13, Sayı 1, 2011 s.137-154.
- DEMİR, Oğuzhan Ö., ÇELİK, Ahmet, ÇETİN, Hakan C., ÖZKAN, Murat, “Giuliani Dönemi New York’unda Suç Neden Azaldı? Suç Önleme Politikalarına Bir Bakış”, **Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi**, Cilt:8, Sayı:2, 2011, s.250-265.
- DOĞAN, Halil İbrahim, SEVİNÇ, Bilal, “Suç Teorileri ve Şehir Güvenliği: Bitlis İliyle İlgili Genel Bir Değerlendirme”, **Polis Bilimleri Dergisi**, Cilt 13, Sayı 3, 2011, s.27-53.
- DOLU, Osman, “Rasyonel Bir Tercih Olarak Suç: Klasik Okul Düşüncelerinin Suçu açıklama ve Önleme Kapasitesinin Değerlendirilmesi”, **Polis Bilimleri Dergisi**, Cilt: 11, Sayı 4, 2009b, s.89-120.
- “Bir Fırsat Olarak Suç: Suçun Durumsal Belirleyicileri, Suç Fırsatları ve Rutin Faaliyetler Teorisi”, **Polis Bilimleri Dergisi**, Cilt: 11, Sayı 2, 2009a, s.1-30.

- DOLU, Osman, BÜKER, Hasan, “Caydırıcılığın Sınırları: Caydırıcılık Eksenli Suç Önleme Politikalarına Eleştirel Bir Yaklaşım”, **Polis Bilimleri Dergisi**, Cilt: 11, Sayı 3, 2009, s.1-22.
- DOLU, Osman, ULUDAĞ, Şener, DOĞUTAŞ, Cemil “Suç Korkusu: Nedenleri, Sonuçları ve Güvenlik Politikaları İlişkisi”, **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, Cilt: 65, Sayı 1, 2010, s.57-81.
- DURUSOY, Serap, KÖSE, Seyit, KARADENİZ, Oğuz, “Başlıca Sosyo Ekonomik Sorunlar Suçun Belirleyicisi Olabilir mi? Türkiye’de İller Arası Bir Analiz”, **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 7, Sayı 23, Kış 2008, s.172-203.
- FARREL, Graham, “Situational Crime Prevention and its Discontents: Rational Choice and Harm Reduction Versus ‘Cultural Criminology’”, **Social Policy and Administration**, Vol. 44, No. 1, 2010, pp.40-66.
- GELERİ, Aytekin, “Şehirlerde Suç Önleme Politikalarının Geliştirilmesi”, **Polis Bilimleri Dergisi**, Cilt 12, Sayı 3, 2010, s.23-29.
- GIBBONS, Don C., “Observations on the Study of Crime Causation”, **The American Journal of Sociology**, Vol. 77, No 2, pp.262-278.
- GÖK, Özkan, “Suçun Önlenmesinde Fırsatın Rolü ve Suç Kontrolü Uygulamalarına Karşı Olası Tehditler”, **Polis Bilimleri Dergisi**, Cilt: 13, Sayı 1, 2011, s.97-114.
- GÜNAL, Veysi, ŞAHİNALP, M. Sait, “Şanlıurfa Şehrindeki Hırsızlık Suçlarının Mekânsal Analizi”, **Polis Bilimleri Dergisi**, Cilt: 11, Sayı 1, 2009, s.99-148.
- HAYWARD, Keith, “Situational Crime Prevention and its Discontents: Rational Choice Theory Versus the ‘Culture of Now’”, **Social Policy and Administration**, Vol. 41, No. 3, 2007, pp.232-250.
- KIZMAZ, Zahir, “Sosyolojik Suç Kuramlarının Suç Olgusunu Açıklama Potansiyelleri Üzerine Bir Değerlendirme”, C.Ü. **Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt: 29, No:2, Aralık 2005a, s.149-174.
- , “Din ve Suçluluk: Suç Teorileri açısından Kuramsal Bir Yaklaşım”, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt: 15, Sayı 1, 2005b, s.189-215.

- , “Kriminolojide Yeni Yönelimler: Bütünleşik Suç Kuramları-1”, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt: 15, Sayı 2, 2005c, s.349-377.
- KLEEMANS, Edward R., SOUDIYN, Melvin R. J., WEENINK, Anton W., “Organized Crime, Situational Crime Prevention and Routine Activity Theory”, **Trends in Organized Crime**, Vol. 15, 2012, pp.87-92.
- KNEPPER, Paul, “How Situational Crime Prevention Contributes to Social Welfare”, **Liverpool Law Review**, Vol. 30, 2009, pp.57-75.
- KUL, Mehmet, TAYFUN, Recep, “Sembolik Etkileşim Bağlamında Polisin Saygınlığı”, **Polis Bilimleri Dergisi**, Cilt: 11, Sayı 4, 2009, s.45-65.
- LAMPE, Klaus Von, “The Application of the Framework of Situational Crime Prevention to 'organized crime'”, **Criminology and Criminal Justice**, Vol. 11, No. 2, 2011, pp.145-163.
- LEE, Daniel R., “Understanding and Applying Situational Crime Prevention Strategies”, **Criminal Justice Policy Review**, Vol. 21, No. 3, 2010, pp.263-268.
- MASLOW, Abraham H., “The Dynamics of Psychological Security Insecurity”, **Journal of Personality**, 10/4, 1942, pp.331-344.
- MCLAUGHLIN, Vance, DONAHUE, Michael E., “Problem-Oriented Policing: Assessing the Process”, **The Justice Professional**, Vol. 10, Issue 1, 1997, pp.47-59.
- MILLER, Walter B., “Lower Class Culture as a Generating Millieu of Gang Delinquency”, **Journal of Social Issues**, Vol. 14, No 3, pp.5-19.
- ÖMEROĞLU, Ömer, “Suç Korkusu, Cezanın Caydırıcılığı ve Küçük Suçlar”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 16, Sayı 4, 2012, s.329-370.
- SELLIN, Thorsten, “Pioneers in Criminology XV Enrico Ferri (1856-1929)”, **The Journal of Criminal Law**, Vol. 48, Issue 5, pp.481-492.
- SHELDEN, Randall G., “Assessing Broken Windows: A Brief Critique”, **Center on Juvenile and Criminal Justice**, April, 2004.
- STAFFORD, Mark C., WARR, Mark, “A Reconceptualization of General and Specific Deterrence”, **Journal of Research in Crime and Delinquency**, Vol. 30, No 2, 1993, pp.123-135.

- T.C. İçişleri Bakanlığı Araştırma ve Etütler Merkezi, “Bir Toplum Destekli Polislik Hizmeti Modeli, Suçla Mücadele Stratejisi Araştırma Projesi”, 2003, Ankara.
- TUNCER, Hakkı, “Toplum Destekli Polislik (Problem Odaklı-Proaktif Polislik)”, **Çağın Polisi Dergisi**, Sayı 23, 2003, s.40-44.
- VERSTEEGH, Peter, PLAS, Theo Van Der, NIEUWSTRATEN, Hans, “The Best of Three Worlds: More Effective Policing by a Problem-Oriented Approach of Hot Crimes, Hot Spots, Hot Shots, and Hot Groups”, **Police Practice and Research**, Vol. 14, No. 1, 2013, pp.66-81.
- WEISBURD, David, TELEP, Cody W., HINKLE, Joshua C., ECK, John E., “Is Problem-Oriented Policing Effective in Reducing Crime and Disorder?: Findings from a Campbell Systematic Review”, **American Society of Criminology, Criminology and Public Policy**, Vol. 9, Issue 1, 2010, pp.139-172.
- WILSON, James, KELLING, George L., “Broken Windows: The Police and Neighborhood Safety”, **Atlantic Monthly**, 1982, pp.29-38.

TEZ:

- AYCAN, Nihat (1991), Suçun Sosyolojik Açıdan Temellendirilmesi Üzerine Bir Deneme, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- BURKAY, Senem (2008), Suç Teorileri ve Suç Olgusu: Antalya Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- SEZER, Furkan (2010), Suç Önleme Stratejileri Boyutuyla İç Güvenlik Hizmetleri Yönetimi: Edirne İl Emniyet Müdürlüğü Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

E-KAYNAK:

Ankara İlçe Nüfusları, (Erişim)

<http://www.nufusu.com/ilceleri/ankara-ilceleri-nufusu>, 12.05.2014.

Ankara Valiliği, (Erişim)

<http://www.ankara.gov.tr/Portal.asp?X=ilcelerimiz>, 09.05.2014.

İstatistiklerle Ankara 2013, (Erişim)

<http://www.ankaraka.org.tr/tr/files/yayinlar/istatistiklerle-ankara-2013.pdf>,
09.05.2014.

T.C. İçişleri Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı: Ankara 2013 (Erişim)

http://www.strateji.gov.tr/ortak_icerik/strateji/Ankara%20%C4%B0li%20%C3%96rne%C4%9Fi.pdf, 17.06.2014.

Toplum Destekli Polislik, (Erişim)

<http://www.asayis.pol.tr/Sayfalar/TDP.aspx>, 13.05.2014.

Türkiye İstatistik Kurumu, (Erişim)

http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059, 09.25.2014.

Türkiye İstatistik Kurumu Adalet İstatistikleri, (Erişim)

http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1070, 17.06.2014.

5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu, (Erişim) <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/5271.htm>, 02.05.2014.

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, (Erişim)

<http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html>, 02.05.2014.

765 Sayılı Türk Ceza Kanunu (Mülga), (Erişim)

<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/765.htm>, 02.05.2014.

T. C. Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü-1998/2012 Suç İstatistikleri, Ankara.

